PAPISMUS Regiæ Poteſtatis EVERSOR.

Reverendus admodum Epiſcopus *Lincoln.* *Anglicè* ſcripſit.
Robertus Grovius S. T. B. De *Anglicano Latinum* fecit:
Juſtitiam *Britannicam*, & alia quædam, adjici curavit.

Quibus ab alio adjunguntur
MONARCHIA SOLIPSORUM
ET
CONCLAVE IGNATII.

LONDINI,
Proſtant venales apud *Jacobum Collins*, & *Samuelem Lowndes*, in vico vulgò vocato The Strand, è Regione Exeter Exchange. 1682.

Celſiſſimo & Illuſtriſſimo Principi

RUPERTO

Comiti Palatino *Rheni*;

Duci *Bavariæ*, & *Cumberlandiæ*;

Comiti de *Holderneſs*;

Totius *Angliæ* Vice-Admirallio;

Regiæ Majeſtati à Conſiliis;

Aureæ Periſcelidis Equiti; &

Caſtelli Regii *Windeſorienſis* Conſtabulario.

Illuſtriſſime Princeps,

CUm intelligerem illud tibi non ingratum fore, ſi quis Reverendi admodum, doctiſſimique Epiſcopi Lincolnienſis

colnienſis tractatum, quem ille de quibuſdam Pontificiorum Principiis conſcripſerat, in Latinum converteret; id me ultrò facturum recepi. Non ignorabam quàm fuerim ad eam rem parum idoneus, & tamen aggreſſus ſum; quicquid enim acciderit, ſpes erat non eum reprehendi debere, qui tanti Principis voluntati obſecundare ſtuduit. Ab ineunte ferè ætate res maximas terrâ, marique geſſeras; & militari gloriâ ſemper apud omnes florueras: at tibi ſtatutum eſt cœleſtes etiam Palmas decerpere; qui bellicam laudem cum rectæ Religionis curâ, & amore conjunxiſti. Eccleſiam Anglicanam, contra

Roma-

Romanensium vim, ac fraudis invicto animi robore defendis: Neque quis te unquam ab hoc instituto aut minis, aut dolo, aut argutiis depellere poterit; adeò semper obstinatus ad Bonum, rectique pertinax fuisti. Hoc in te Angli gratissimè agnoscimus; hoc in te mirantur exteri, hanc tibi mentem indies magis, magisque confirmet Deus; téque post annos quàm plurimos, maximo clementissimi Regis hujusq; regni commodo transactos, ad cœleste tandem gaudium perducat: Quod ex animo precatur

Celsitudinis tuæ

Cliens, Cultòrque Humillimus,

Rob. Grove.

Ad Lectorem.

Postquam ad scriptum hoc Latine vertendum accessi, quod temerè forsan susceperam, horis succisivis utcunque perfeci; si non quâ debueram elegantiâ, quâ poteram certè fide. Dedi enim operam ut omnia, si minus pure, saltem perspicue, & ad clarissimi Authoris mentem apposite dicerentur. Ab eâ nunquam volens aberravi, si quandò imprudentiâ lapsus sim, & ipsius & tuam Lector, veniam peto.

Quoties occurrebat Legis alicujus, aut Edicti regis particula, eam semper ferè ad verbum reddidi; unde hîc nonnulla reperies, quæ exteris fortasse mira videbuntur.

Reformatos omnes, recepto nunc vocabulo plerumque Protestantes *voco; Angliæ* Coronam Imperialem *dico; quod legibus nostris usitatum est, præsertim ubi*

de Suprematu *agitur*; *non aliâ, opinor, de causâ, nisi quòd qui hanc hæreditario jure acceperit, summum apud nos in omnibus Imperium habeat.*

Quid hìc doctissimus Præsul præstiterit, facilè perspiciet, quisquis ad hujus Tractatûs lectionem libero ab affectibus & partium studiis animo accesserit. Rem omnem ita luculentis celeberrimorum Authorum, Pontificum, Legum, & Conciliorum testimoniis evicit; ut nefarium illud de Principibus deponendis, & occidendis dogma, Romanam Ecclesiam approbâsse, negari non posse videatur. Tam multa vix temerè alius fortasse quisquam; ipse his, si opus fuisset, longè plura addere poterat.

Huic nunc opusculo adjunctus est libellus qui Justitia Britannica *inscribitur. Eum olim Nobilissimus, sapientissimusque vir* Gulielmus Cecilius *summus Angliæ* Thesaurarius *conscribi, & in varias Linguas converti curavit. Cum enim Pontificii suos indignè habitos, miserrimè afflictos, extremoque supplicio affectos, solius Religionis causâ, quererentur; hoc scriptum emitti voluit vir prudentissimus, ut scirent omnes maximam nobis injuriam fieri. Cum ii merito*

ritò pœnas darent, non quòd ſe Catholicos dici vellent; ſed quòd præſtantiſſimæ Reginæ inſidias ponerent, hujuſque Eccleſiæ, Reique publicæ ſtatum perturbarent.

Latæ ſunt in Romano-Catholicos leges quædam, quæ paulo duriores videri poſſunt; ſed cum illi nullum (a) *conjurandi finem facerent, eaque jactarent in vulgus quæ cum Regum dignitate, & ſalute ſtare non poterant; clementiſſimos Principes ad hanc ſeveritatem ſuo ſcelere, & audaciâ impulerunt.*

(a) Vid. *Cambden.* Eliz. An. 1582. & An. 1585. *Bacon* in felic. memor. Eliz. Angl. Reg.

Sacerdotes Pontificii, ex ſubditorum numero ſi fuerint, in Angliam venientes, capite luunt. Verum cum illi Reges Hæreticos *deturbandos, atque interficiendos dicerent; quis iſtos ſicarios in ſua regna impune venire pateretur, niſi hanc priùs inſaniam ejuraverint?*

Et tamen hæ ipſæ leges non alium ad finem ſcriptæ videntur, quàm ut illi, periculi magnitudine perculſi, hinc aliquò aufugerent, atque una ſecum à nobis inſidiarum & turbarum metum aſportarent. Quicunque enim ex hoc hominum genere capti, occiſique ſunt, non Religionis, ut illi clamitant, ſed Perduellionis damnati pœnas dederunt.

 Noſtrâ

Nostrâ certe memoriâ nemo morte mulctatus est, quòd sacerdos esset; antequam patefacta esset teterrima in Regum optimum serenissimumque Carolum *conjuratio; testibusque compluribus, certissimisque indiciis comperta. Veniebant illi in Anglia frequentes, noti erant, prætereuntium digitis monstrabantur; eorum autem nullus, quod sciam, comprehensus, nullus in capitis judicium vocatus est.*

Postquam verò manifestum erat illos de Rege occidendo, de urbe incendendâ, de optimis quibusque trucidandis, de hujus Regni reformatæque Religionis statu commutando cogitare; conquisiti sunt ad pœnam, eorumque aliquot, quia in Regem conjuraverant, alii, iique per omnem Angliam paucissimi, eâ quæ est de sacerdotibus lege damnati, & capitali supplicio affecti; cum omnes qui hîc hoc tempore remanserant, dè eodem scelere meritò suspecti essent. At nos profectò dolemus homines temerarios suo furore, & contumaciâ hanc sibi calamitatem attulisse. Sciebant quid iis leges minarentur; etiam antehæc Regiis edictis jussi sunt discedere; portus aperti abeuntibus, mare navigantibus liberum erat;

cur

cur non illi fugâ sibi maturè consulebant.

Veræ, inquiunt, Religionis propagandæ gratiâ venimus. Non equidem credo. Nam nobis ad hanc rem eorum auxiliis non est opus. Maximo Dei beneficio viget apud nos floretque Christiana Religio, nullâ posteriorum seculorum superstitione deformata, sed ad primitivæ Ecclesiæ normam, quantum fieri potuit, emendata. Abunde est hominum doctorum qui sacros ordines ritè capessunt, qui populum rectam fidem sedulo edocent, & ad pietatem, atque omne honestatis officium instituunt. Nos itaque sacrificulis, missarum nundinatione, imagunculuarum, & sanctorum cultu, indulgentiis, igne purgatorio, reliquisque Pontificiorum commentis & erroribus æquo animo caremus.

Sed illi his multo deteriora ad nos afferunt; Reges à Pontifice dejici posse aiunt, atque à subditis, interfici; atque hinc sæpe ad infanda quæque contra ipsos molienda accenduntur; atque in scelere deprehensi, omnia æquivocationibus, quas vocant, novóque mentiendi artificio obtegunt, & ad extremum usque spiritum strenuè pernegant. Cætera quidem ut

leviora fuerint, hæc planè nefaria & horrenda nullo modo ferri possunt. Si qui igitur adhuc lateant hîc sacerdotes Pontificii; eos rogo, atque amicè moneo, ut quàm primùm de hujus Regni finibus exeant; sic se magno fortasse periculo, nos sanè ingenti metu liberabunt: nunquam enim Anglia in tuto collocari poterit nisi inter nos, & ipsos Oceanus intersit.

Sed si de Legum nostrarum sævitiâ conqueri non desinunt; revertantur ad suos, quos Catholicos vocant, atque ipsi quid agant, depositis animorum affectibus expendant. Illi non sacerdotes modo, sed vel ex infimâ Laicorum gente viros, Hæreticæ, *quam dicunt,* pravitatis *condemnatos flammis dedunt. Ne externa quæramus; novimus quid hîc regnante* Mariâ, *quid antea gestum fuerit; quot omnium ordinum homines ignibus tradiderint; non quòd aliquid adversus Remp. aut machinati fuerint, aut docuerint, sed quòd gravissimos horum errores rejicerint: unicus eos interficiendi prætextus, quòd Recta sentirent. Hæc autem laudant, accurateque defendunt, qui nos acerrime damnant.*

Vide

Vide quàm cæcus sit animus partium studio præpeditus! Illi mansueti, leves, pii, misericordes; qui plurimos mortales propter aliquem, ut arbitrantur, mentis errorem vivos exurunt: Nos immites, inhumani, crudeles; Barbaris omnibus immaniores, qui apertos Reip. hostes, eosque non multos, de patibulo suspendimus, & mortuorum viscera patrio more concremamus.

Sed ut eò revertar unde digressus sum; non solent hîc sacerdotes, nisi propter nefarias Conjurationes, maximumque legum contemptum, extremo supplicio affici. Quod & olim factum fuisse, in eâ, quam nunc denuò damus, Justitiâ Britannicâ *clarius ostenditur.*

Opposita est huic scripto (*a*) Responsio *bene longa, quæ* Guilielmi Alani Cardinalis *esse dicitur. At est illa quidem conviciorum, & minarum, quàm argumentorum plenior. Nihil est contra Reges insolentiùs, nihil de Pontificum potestate arrogantiùs dictum, quod non ille acerrimè defendat. Fassus est* (*b*) Guilielmus Parrius *se hujus libri lectione, ad serenissimæ* Elizabethæ *cædem vehementer incitatum, & obfirmatum fuisse.*

(*a*) Ad Persecutor. Angl. pro Catholicis Respons.

(*b*) *Cambden in Eliz.* Ann. 1585.

Justitiæ

Justitiæ Britanniæ *adjunctum erat scriptum breve* de Torturis; *quod hic etiam iterum excusum est. Ex eo cognosci potest quàm iniquè de Protestantium crudelitate conquesti fuerint Pontificii. Sic enim illi de nostris queritari solebant, quasi non & aliis gentibus usitatum foret, maximè cum arderent conjurationes, de maleficis quæstiones habere; quasi, in Angliâ, idque regnante* Elizabethâ *eculeus primùm visus esset. Quid tum factum fuerit ex hoc scripto intelligi potest. Qui secuti sunt Principes, quamvis in ipsos Pontificii horrenda admodum non semel designaverint, quâ tamen erant clementiâ, nemini unquam tortorem, & cruciatus adhiberi voluerunt.*

Quæstiones propositas septem sacerdotibus, & ipsorum ad easdem Responsiones, *prout à Pontificiis editæ sunt, hîc etiam apposui. Ut intelligerent omnes quales illi* Martyres *habeant; cum ex hoc numero nemo repertus fuerit, qui aut non sit ineptè tergiversatus; aut non apertè pro Pontifice, contra omnium Regum majestatem responderit. Idem & alii complures fecerunt.*

His

His denique nonnulla de Jacobo Fenno *Adjicere visum est. Quòd cum is primùm, de Reginâ satis modeste respondisse videretur; postea tamen ut scires ipsum simulandi peritissimum, fanatico quodam furore correptus Pontificem attollit, Reginam dejicit, eique ruinam, & excidium vaticinatur. Hunc autem iracundiâ & amentiâ, non spiritu divino afflatum fuisse, eventus insanæ prædictioni contrarius planissimè ostendit. Regina enim multos post annos summo in honore vixit, felicissimè regnavit, & in Pace decessit; hic verò vates, & egregius rerum futurarum præmonstrator, quòd in illius necem conspiraverit, sceleris sui pœnas dedit.*

Atque de his Pontificii tanquam de sanctissimis Martyribus *gloriari etiam solent. Illis quidem liberum est, quod velint facere; de nequissimis autem Parricidis longe aliter senserunt nostri homines; qui rem omnem subtiliter rimati sunt, & horum fraudes & insidias diligentissimè pervestigarunt. Aut ut defuissent alia sceleratæ conjurationis indicia; quis non de his facilè credidisset? Erat* Elizabetha *à* Pio *Quinto deposita, subditi à fidelitatis juramento absolu-*

absoluti; & quid in eam isti non auderent machinari, qui putant Pontificem posse Regum quemlibet regno vitâque spoliare? Illud quidem de se fatebantur plerique, nullus negavit.

Hunc igitur nefandum errorem abjiciant oportet, si Angliæ leges sacerdotibus æquiores fieri volunt. Neque hoc unus, aut alter de Clericorum plebe faciat; sed qui nunc Romæ *Pontificatum habet* Innocentius *hâc se potestate abdicet; idque, si fieri potest, in maximo totius orbis Concilio; sin minus, in Cardinalium Collegio; iique illi de hoc gradu cedenti plenissimè assentiantur; faciant idem Ecclesiæ Romanæ Episcopi, Presbyteri, & omnes Regularium, qui dicuntur, ordines. Et si quis posthæc hanc Principes deponendi potestatem, vel Pontifici, vel cuiquam mortalium tribuere ausus fuerit; eum, quasi* Hæreticorum *pessimum, gravissimo* Anathemate *feriant. Tum quod Viris bonis, quod Christianis, quod Catholicis dignum est fecerint. Hoc est fateantur clarissimos ipsorum Authores multa sceleratissimè scripsisse; Concilia etiam Generalia turpiter errâsse; Pontifices fungos, imò faces fuisse; qui terrarum orbem toties incenderint; qui omnia cæde ac ruinis, & vastitate comple-*

compleverint. Hæc ita bonâ fide statuere si vellent; nescio annon in Angliâ cum sacerdotibus molliùs ageretur. Sed & nunc flagrante Conjuratione nulli plectuntur, nisi qui olim jussi discedere noluerunt; & horum etiam plures satis est mitissimo Principi in vinculis asservari; ne hoc tempore res novas moliantur.

At ego te Lector, in meis legendis diutiùs non morabor. Nunc ipsum doctissimum Presulem de rebus gravissimis Latinè disserentem audiamus.

Ad Honoratissimum
AMICISSIMUMQUE VIRUM
L. N. P.

ACcepi Literas tuas, eásque avidissime perlegi, meásque ad te perscribo, ut ea de re certior fias, simúlq; ut te plurimum salvere jubeam. Scribis primùm de atrocissima Papistarum conjuratione (quam tu Romano-Catholicam vocas) de sacratissimo clementissimóque Rege (quem Deus quàm diutissimè incolumem servet) aliísque plurimis de medio tollendis; ut Religionem hujus regni legibus firmatam funditus evertant, papalémque tyrannidem, cultúmque superstitiosum ac idololatricum quasi postliminio reducant. Barbarum certè facinus ac inhumanum, hominibúsque Christianis planè indignum; quódque omnem Turcarum, Paganorúmque immanitatem longo post se intervallo relinquit; cuiq; in omnium gentium Annalibus haud facilè quicquam simile reperias, nisi fortè *lanienam* *Pari-*

Anno 1572, vid. Thuan.

Parisiensem exceperis, aut etiam *Hibernicam*, eámque quam nos Conjurationem *nitro-sulphuream* dicimus. Quæ omnia inventa, patratáque sunt à Papisticæ factionis hominibus, qui quidlibet audent, etiam multa mortalium millia sævissimè contrucidare, ut Ecclesiæ Romanæ commodum adaugeant.

Deinde, ais, Pontificiæ Religionis asseclas clamitare teterrimam hànc conjurationem nihil aliud esse quam Politicorum quorundam figmentum, quo Catholicos (sic enim dici amant) omnium odio, populique furoribus objiciant. Quod quidem ipsos prædicare facilè crediderim. Etenim ut scelera & conjurationes in Remp. ita horum hominum audacia in compertis negandis, minuendísve (nisi nobis olim probè noti essent) omnem sanè fidem excederet. Sic etiam dicunt *Conjurationem nitro-sulphuream*, ubi illud tutò possunt, *Commentum Politicum* fuisse, ut innocui, si Diis placet, viri falsis criminibus damnarentur. Ais denique complures Pontificios (quo Papismum, séque suósque faciliùs defendant) persanctè affirmare; ut maximè verum fuerit quosdam in optimi Regis caput, regníque perniciem conspirasse, quod nos pertendimus; illud tamen hominum

Calendar. Catholic. 1662.

minum, non Papisticæ Religionis culpâ accidere; Ecclesiæ enim Romanæ doctrinam impiis id genus conatibus neque favere, neque animos addere. Quod etiam ego eos jactare arbitror, idem enim ipsos alias factitâsse video: Cum, omni pudore abjecto, scripto in lucem dato innuere audeant; *Se non levibus tantùm conjecturis comperîsse, Conjurationem* (quam sæpius commemoro) *nitro-sulphuream, fuisse Cecilii astuti hominis inventum, ut omnium odium in Catholicos accenderet; perpaucos certè fuisse istius sectæ, eósque desperatæ fortunæ viros, tam nefarii criminis convictos: cùm Catholici graves ac sobrii ad unum omnes ab ejusmodi ausis summopere abhorrerent.* Et tamen à *Ribadeneira*, *Bzovio*, aliisque infames isti Parricidæ inter clarissimos Ecclesiæ Romanæ *Martyres* numerantur: uti infrà ostendam. Et *Parsonius Garnettum*, de quo propter horrendum illud scelus supplicium sumptum est, *Virum innocentem vocat, ipsúmque injuriâ, morte multatum esse*, ait; *sanctissimè enim vixisse, & fælicissimè, dum justitiam defenderet, obiisse.*

Calendar. Cath. circa finem.

Discuss. Respon. D. Barlo. Anglice edit. pag. 22,23.

His itaque præmissis, scire aves quid sentiam de hiscè quas obtendunt argutiis. Si verò eas pro futilibus, ac levissimis habeam, ut certè habeo; tum ut tibi

edicam rogas quibus rationibus inductus ſic ſtatuam. Ut tibi igitur morem geram, hujúſque rei veritatem eruam, atque Eccleſiam Anglicanam (uti par eſt) ab iniquis criminationibus pro virili mea parte defendam; quanquam in præſentiâ neque otio, neque libris abundem; pauca tamen dicam ad illud quod inſtitui attinentia, quibus adverſariorum os obſtruatur, tibique, uti ſpero, ſatisfiat.

Ponam itaque primum Theſin ipſam quam tuendam ſuſcepi; deinde quibus argumentis,rationibúſque probari poſſit.

Ad Theſin ipſam quod attinet, dico, *Doctrinam & principia Papiſmi ab Eccleſia Romana comprobata (ſi quis iis fidem habuerit, & ad eorum normam ſeſe compoſuerit) non tantùm periculum, verùm etiam perniciem Regibus, præcipuè Proteſtantibus,afferre; indubitato Monarcharum juri derogare; neque cum obedientia, ſive naturali, ſive divina lege iis debita, ſtare poſſe; ſpeciatim vero cum ea pugnare quam ab omnibus exigunt Regni Anglicani ſtatuta, quæ olim contra Papalem tyrannidem ferebantur; cùm Reges ipſi, Senatúſque omnis Pontificiam Religionem amplecterentur.*

Quoniam autem, niſi prius nobis perſpectum fuerit quæ ſint Regum noſtrorum *Jura*, & *Prærogativæ*, clarè oſtendi

non

non poteſt quo pacto Papiſmi dogmata iis periculum, atque perniciem minitentur; Diſpiciendum erit primum, (quantum ad præſens inſtitutum ſatis fuerit) quænam ſint ea quæ apud nos *Coronæ Jura* dicuntur: Deinde quomodo hæc cum Papiſticæ Doctrinæ principiis conſiſtere nequeant.

Ad primum quod ſpectat; nemo opinor negaverit *Regimen Angliæ* eſſe *Monarchicum*; Regéſque noſtros eſſe hujus regni, omniúmque quibus ipſi præſunt Ditionum *ſolos ſupremóſque Gubernatores*; cum illud toties diſertis verbis occurrat in legibus, ſtatutíſque quæ ſummam apud nos vim obtinent. Atque hoc etiam in Juramento quod *Suprematûs* dicitur, Deo teſte affirmamus. Si verò Rex ſupremus ſit, tum nemo illo, ne Papa quidem, ſuperior eſſe poteſt: ſi etiam ſolus ille Supremus, tum nemo illi æqualis reperitur, aut qui parem cum eo in hiſce regnis poteſtatem habeat. Notiſſimæ ſunt omnibus leges quæ *Regem ſolo Deo minorem* faciunt, talémque ei *ſuprematum* tribuunt, ut neque *Papam*, neque *Populum*, neque quenquam alium, præter unum Deum, quicquam in eum Juris, aut Authoritatis habere patiantur. Namque hunc Reges noſtri *Suprematum* legibus ſibi vendicant, non tantum iis quæ ſub

[a] *Elizabetha*, [b] *Jacobo*, [c] *Carolóque* Secundo, verùm etiam iis quæ à Regibus, Senatibúsque Pontificiis latæ sunt. Ego de pluribus [d] *Richardum* Secundum, [e] *Henricum* Octavum, [f] *Mariámque* Reginam tantùm nomino. Clarissimum est *Richardum* Secundum, Senatúmque qui sub illo convenerat Romano-Catholicos fuisse. Neque minus certum est *Henricum* Octavum, Ordinúmque Conventus sub illo habitos eandem Religionem coluisse. Satis enim constat leges hasce esse latas Anno Regni *Henrici* Octavi vicesimo quarto, quintóque, hoc est, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Tricesimo Secundo, Tertióque: Cum is eique adhærentes non nisi aliquot post annis Ecclesiæ Romanæ communione privarentur. Quanquam enim iis graviter succenseret *Paulus* Tertius, telúmque quasi vibraret Anno 1535. illud tamen Anathematis fulmen in ipsos non conjecit ante Annum 1538. sex omnino annos postquam *Henricus*, Senatúsque qui sub eo erat Pontificius Coronæ Anglicanæ Jura strenuè asseruissent, adversus iniquos prætextus, eámque quam Papa sibi arrogaverat potestatem: plenéque declarâssent *Suprematum* tam in Ecclesiasticis quàm Civilibus semper quidem

[a] Vid. Stat. 1. Eliz. c. 1. 5 Eliz. c. 1. & 13 Eliz. c. 2.
[b] Vid. 1 Jac. c. 7. & 3 Jac. c. 4.
[c] Vid. 12 Car. II. c. 30.
[d] Stat. 16. Rich. II. c. 5.
[e] Stat. 24. H. 8. c. 12. & 25 H. VIII. c. 19. & 37 H. VIII. c. 17. & 26 Hen. VIII. c. 1.
[f] Parl. secund. 2 Mariæ c. 1.

Bulla excom. Hen. VIII. Dat. Rom. 16. Cal. Jan. Pauli Papæ III. An. 5. vid. Bullar Cherub. Tom. 1. p. 504. Edit. Lugd. 1655.

dem de Jure ad Angliæ *Coronam Imperialem*, non ad *Mitram Pontificiam* spe-ctâsse: cùm Papæ nihilo plus Juris in Angliam esset, sive divinis, sive humanis legibus, quàm *Henrico* in Italiam. Quod verò alicui mirum videatur, Senatus ille etiam Pontificius qui sub Maria habitus est, cujúsque supra in margine mentionem fecimus, eundem Reginæ *Suprematum* adjudicavit. Lex enim quæ tum lata est sic habet, *Coronam hujus Regni Imperialem cum omnibus Prærogativis, Jurisdictionibus,&c. ad Reginam devenisse; Ipsam fuisse supremam Gubernatricem omnium quas tenebat Ditionum tam pleno, largo, & amplo modo quam quisquam Progenitorum suorum*; Ergo eodem Jure quo *Henricus* Pater. Additur præterea, *Antiquissimis hujus Regni legibus ad Reges spectare, ut supplicium de quibuscunque adversus Regalitatem, legésque hujus Regni peccantibus sumerent, &c.* Certum est igitur, vel Senatum Papisticum illud utique sanxisse, Angliæ Reges eum in omnes *Suprematum* habuisse ut quoscunque, sive Clericos, sive Laicos, qui quidem nocentes essent, debitis pœnis coercerent; idque antiquissimis hujus Regni legibus constare. Quàm sit hoc Concilii Tridentini, Ecclesiæque Romanæ dog-

matib9 contrarium, mox videbim9. Verum ut eum de *Suprematu* locum pleniùs explicatum habeas, dimitto te ad Juris nostri Consultissimos, qui eum clarissimè demonstrant, strenuéq; tutantur, quicquid contra stultè & seditiosè cavillentur, qui Pontifici Romano addictissimi cùm sint, omnem Regum reverentiam, omnem patriæ charitatem abjecerunt.

Vid. Coc. Rel. part. 5. de jure Regis Eccles. & Calvin. Cas. Rel. 7. Davis. Relat. in casu Præmunire.

Postremò autem de Regum *Suprematu*, quantum quidem ille lege Divina continetur, consulas licet [a] *Academiæ Oxoniensis literas ad Henricum datas*, cùm ea de re sententiam rogati essent. Inspicias præterea [b] *Articulos Edvardi Sexti*, atque [c] *Elizabethæ*, necnon [d] *Hibernicos*, *Elizabethæ* [e] *Injunctiones*, *Canonésque sub* [f] *Jacobo*, [g] *Carolóque Primo Martyre* editos, (ne quid dicam de plurimis doctissimorum hominum scriptis.) In his autem omnibus clarissimè perspicies quid de *Suprematu*, eáque quæ Regibus debetur obedientia, semper senserit Ecclesia Anglicana. Et in Bello Civili, quod nuper apud nos luctuosissimum exarsit, qui hanc Ecclesiam sequebantur Regi dictis, factísque parebant, multo certè simpliciùs & cordatiùs quàm ut aut Papistæ, aut Presbyterani, aut Fanatici cum iis se conferre possint. Quanquam & illorum non-

[a] Vid. Liter. Acad. Oxon. Hen. 8. Dat. 27. Julii 1534.
[b] Artic. Edv. 6. 1552. Art. 36.
[c] Art. 5 Eliz. 1562. Art. 37.
[d] Artic. Hib. n. 1615. Sect. 57.
[e] Edit. 1559. in calce post injunct. 53.
[f] Canon 1603. Can. 1. 2.
[g] Can. 1640. Can. 1. &c.

nonnulli, satis ineptè, de sua in Regem fide, & obsequio gloriari soleant. Quod si hac de re plura desideres, *Imperatorum* [a] *Rescripta*, & *Leges nostras* [b] *Saxonicas* adire poteris; unde tibi plenissimè constabit Imperatores, atque Angliæ etiam Reges multa olim decrevisse, & legibus latis constituisse non minus de rebus ad *Ecclesiam* quàm ad *Remp.* pertinentibus; atque iis quidem temporibus nemo unquam dubitavit quin illud pro Jure suo fecerint. Habeo etiam apud me Librum Archetypum Manuscriptum, quem subscriptis nominibus in frequenti Synodo comprobârunt Archiepiscopi ambo, *Cantuariensis* atque *Eboracensis*, aliíque ex utraque Provincia complures. In eo autem planè evincitur, è Sacra Scriptura, antiquissimísq; eorum temporum Actis, Reges ab initio Mundi ad usq; Dom. nostri adventum, talem semper de Jure *Suprematum* habuisse; præcipuè in Regno Judaico, quod erat divinitus constitutum.

[a] Vid. Cod. Theod. cum Gothofred. Not. & Cod. & Novel. Constit. Justin.

[b] Vid. Leg. Saxon. Lambert. Spelman. Conc. Tom. 7. Whel. &c.

Quæ cùm ita sint: venio nunc ad illud quod secundo loco posui, ut ostendam quàm sint *Principia Papismi* periculosa, atque ubi vires respondent, perniciosa Regibus, eorúmque Juribus & Prærogativis. Dico enim multa *Principia* ac *Dogmata* apud *Pontificios* communi

usu

uſu *recepta* & *probata*, non poſſe cum *ſuprema Regum poteſtate* conſiſtere. Affirmant enim penè omnes, & mille, opinor libris in lucem emiſſis datâ operâ probare conantur; Tantum abeſſe Reges, Imperatoréſque Supremi ut ſint, ut etiam Papæ tanquam Domino ſubjiciantur, eíque obſequium & fidelitatem præſtare teneantur. Hoc ut appareat magis, perpendas quæ ſequuntur.

Sac.Cerem. S.Eccl. Rom. lib.1.Tit.5. p. 22.Col.3.edit. Rom.1560.

Cæſar ut primùm Pontificem videt, illum detecto capite, genu terram tangens veneratur: & iterum cum appropinquet ad gradꝰ ſedis Papæ, genuflectit, & demum cum ad Pontificis pedes pervenerit, illos devotè oſculatur. Oportet ut vides Imperatorem, ſeſe incurvando, & ad terram uſq; demittendo, Papam venerari; atq; etiam aperto capite, & in genua procumbentem ſacerrimos pedes diſſuaviari: O inauditam, atque omnibus execrandam animi arrogantiam! Papa mendaciſſimè, & nullo, qui quidem probari poſſit, prætextu, ridendum ſanè in modum ſe Chriſti Vicarium eſſe contendit; atque ut eſſe concedamus, Domino tamen ſuo minor ſit neceſſe eſt: at ille nunquam homines iſtoc modo ſibi ingeniculari juſſit, neque quenquam multo minus Regum, aut Imperatorum aliquem, ad pedis oſculum admiſit: Quod exige

exigeret nemo, nisi [a] *Homo ille peccati qui se extollit* (eam sibi sumendo potentiam, quam Deus ei neutiquam dederit) *supra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur:* hoc est, supra omnes Reges, Principésq;. Verum esto: At nonne Papa vicissim Imperatori aut corpus inclinando, aut caput aperiendo, aut aliquo saltem humanitatis officio respondet? Minimè veró. [b] *Pontifex Romanus nemini omnino mortalium, reverentiam facit, assurgendo manifestè, caput inclinando aut detegendo. Romano autem Imperatori postquam illum sedens ad osculum pedis suscepit: aliquantulum assurgit: Magnis etiam Principibus privatim adventantibus, cùm non est in Pontificalibus, aliquantulum assurgit tanquam reverentiam faciens,* &c. An vero cum eo *Suprematu,* qui iis omni Jure debetur, stare possit, ut Papæ tam abjectè inserviant, Regum inprimis, quorum plurimum interest, aliorúmque omnium Judicium esto. Quod enim hîc præcipuè animadverti oportet, ea quæ modò adduxi sumpta sunt non ex ignobili aliquo privati hominis libello, qui nullius authoritate munitus prorepsit in publicum; sed in *libro sacrarum Ceremoniarum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ,* quem *Marcellus Archiepiscopus Corcyrensis* in ordinem

[a] 2 Thess.2. v.3,4.

[b] Id. lib. Sac. Cerem. lib.3. p.113. Col.2.

nem digessit, & Leoni decimo dedicavit; quémque [a] Authores gravissimi mirificè probârunt.

Sed quod iis de quibus dixi amplius est; oportet miserum Imperatorem etiam sordidissimo [b] *stabularii* munere defungi. [c] *Cæsar (traditis sceptro & pomo, uni ex suis) prævenit ad equum Pontificis, & tenet stapham quoad Pontifex equum ascenderit; & deinde accepto equi fræno per aliquot passus ducit equum Pontificis.* Quod & fecerunt Imperatorum aliquot, quod quidem in iis humile nimis, & abjectum videbatur; at incredibilem certè Pontificis fastum satis ostendit, qui illud sic fieri permiserit, nedum mandaverit. Sic [d] *Sigismundus Martini* quinti, & [e] *Fredericus Alexandri* tertii stapedem tenuit; quod *Adriano* quarto antea præstiterat, si [f] *Baronio* fides: *In conspectu*, inquit, *exercitus sui Fredericus officium stratoris cum jucunditate implevit & streguam fortiter tenuit.* Et ne quem hoc factum lateret, notula quædam ad [g] marginem adjecta est. *Ut Reges & Imperatores inserviunt Papæ.* Et paulo post, *Rex implet* [h] *munus stratoris Papæ.*

Neque hîc se sistit effrænis audacia: Imperator etiam Jurejurando obstringi debet, ut Papæ fidelitatem præstet, ejúsq;

Jura

Liber valdè probatus. [a] Possevin. in Apparat. sac. in Christ. Marcell.

[b] Baron. Annal. Tom. 12. ad ann. 1177. Sect. 38.

[c] Sac. Cerem. lib. 1. Tit. 5. p. 26. Col. 3.

[d] Tho. Walsingh. Hypod. Neustriæ, p. 588.

[e] Baron. Annal. Tom. 12. ad Ann. 1177. Sect. 124.

[f] Id. Annal. Tom. 12. ad an. 1155. num. 13, 14.

[g] Ibid. num. 13.

[h] Ibid. num. 14.

Jura tueatur, quod his verbis concipitur, [a] *Ego Rex Romanorum futurus Imperator, promitto & juro me de cætero Protectorem, & Procuratorem fore summi Pontificis, in omnibus necessitatibus & utilitatibus suis, custodiendo & conservando possessiones, honores, jura, &c.* In hunc fere modum ab *Innocentio* tertio *Joannes* Angliæ Rex jurare coactus est —*Ego Joannes Rex Angliæ*—*fidelis ero*——*Ecclesiæ Romanæ, ac Domino meo Innocentio Papæ tertio, &c.* Quod & antea *Gregorius* 7. illud Pontificiæ Tyrannidis monstrum, misso ad *Gulielmum* 1. Ang. Reg. *Huberto*, exegerat; [b] *Ut sibi & successoribus suis fidelitatem faceret.* *Gulielmus* quidem cùm Jura sua *Regalia*, & iniquos Papæ prætextus probè intelligeret, illud à se Jugum, prout tanto Rege dignum erat, fortiter & animosè rejecit. In literis enim ad Papam datis, *fidelitatem*, inquit, *facere nolui, nec volo.* Illud autem utut fuerit; *Hoc Ithacus velit*, Eam sibi Pontifices potestatem deberi contendunt, & si quando virium satis habuerint, interdictis & gravissimis Ecclesiæ censuris, etiam invitis Regibus, extorquebunt. Neque mirum quidem, si immensam illam in Reges potentiam habeant, quam *Canonistæ, Jesuitæ, Scholastici, Casuistæ,* *Sum-*

[a] Sac. Cerem. S.R.E. lib.1. Tit.5.p.23.

[b] Henric. de Knighton de eventib. Angl. lib.2.p.2420. Mat. Westm. ad ann.1213. p.272.

[c] Baron. Annal. Tom. 11. ad ann.1079. num. 25.

Summistæ, & reliqui prope omnes (ex eo scriptorum grege) iis tribuere solent. Ego de plurimis paucos adducam.

Reginaldus [a] *Polus* Cardinalis, postquam, ut sibi videbatur, probaverat Regem omnem *à Papa populóque potestatem accepisse*; & *Sacerdotem Patris*, *ipsum vero filii loco esse*; illud adjicit; *Officium Patris est prorsus majus Regio*, *& divinius*. Atque ut omnes hic animos adverterent, hæc ad marginem apposita sunt; [b] *Sacerdos in suo munere Regi præcipit*, *non contra*. Sacerdos ergo Rege superior est; Longùm itaque valeat summa Regum quæ fuerat Potestas. Idem enim paulo ante, [c] *Henricus*, inquit, *Rex Luciferi superbiam imitatur dum se ipse Vicarium Christi constituit*. Hoc alicui fortasse satis, at Papæ non videtur; ideóq; *Polus*, aliíque ipsi longè plura largiuntur: [d] *Petri Cathedram super omnia Imperatorum solia*, *& omnia Regum tribunalia constituit Christus*. Si hosce igitur Theologos audire velis, Pontifex omnibus major est, idque Jure divino: cùm tamen *Paulus* [e] *Petro* certè *par*, ejúsque successoribus quibuscunq; longè major, Imperatorem etiam [f] Paganum sui *Judicem* esse fateretur, adeóq; ad ipsum provocaret. *Azorius* autem vir celebris doctúsque

[a] Lib. ad Hen. 8. pro Ecclesf. union. defensf. Rom. apud Anton. Bad. Asula. p. 25, 26.

[b] Ibid. p. 26. Col. 1.

[c] Ibid. p. 17. Col. 1.

[d] Polus Card. de Concil. p. 91. Edit. in 8°.

[e] 2 Cor. 11. 5. & 2 Cor. 12. 11.

[f] Act. 25. 10, 11.

doctúsque eam Cardinalis sententiam tuetur; *Etenim*, inquit, *Imperator Papæ*[a] *subjectus est, etiam in temporalibus.* Et post eum alius sui *Ordinis Prior*, qui dicitur, *Generalis*, hæc habet. [b] *Unicus Dei Vicarius Pontifex Romanus habet summam Potestatem & Imperium super omnes Reges & Principes terræ.* Et alio loco, [c] *Sicut unus est Deus Monarcha omnium; sic inter homines unus debet esse Princeps & Monarcha, qui omnibus mortalibus præsit, & dominetur, Dei scilicet Vicarius. Non igitur Petrus sub Rege, sed Reges sub Petro esse debent, sibique & suis successoribus incurvari tenentur, & colla submittere.* Et paulo post, [d] *Unus Dei Vicarius Omnium Princeps & Dominus, cui Imperatores, Reges, & Potestates omnes humiliter obediant, sintque subjecti.* Quod quidem summa cum ratione fieret, si verum fuerit quod idem alibi dixerat[e]— *Sicut Luna accipit lumen à Sole, sic Regia potestas recepit authoritatem non aliunde nisi à Papa.* Quod ut probet duos ille, (ex innumeris fere) Jurisconsultos citat. [f] *Multas*, inquit, *rationes afferunt Joannes Andreas, & Hostiensis, quibus probant, Papam esse Principem & Monarcham, & Superiorem Laicorum omnium, & Clericorum.* Imò verò, [g] *Debet Potestas spiritualis*

[a] Azor. Instit. Moral. Tom. 2. l. 10. c. 6. p. 1041.

[b] Blasius Bagnus de S. R. E. dignitat. Tract. 7. p. 83.

[c] Ibid. p. 84.

[d] Ibid. p. 85.

[e] Ibid. p. 85.

[f] Ad Can. Nemo. 13. & Can. Aliorum. 14. Caus. 9. Quæst. 3.

[f] Gloss. ad cap. unam Sanctam. De majore & Obed. in Extravag. Commun. verbo Porro subesse, in Respect. ad 3. Argum.

tualis Temporali dominari. Et æternis ignibus addicendi sunt quicunque parere recusaverint. Sic enim habetur in Titulo impiæ illius *Extravagantis*, quam vocant, *Bonifacii* octavi. *Omnes Christi fideles de necessitate salutis subsunt Romano Pontifici; qui* [a] *utrumque gladium habet, & omnes judicat, & à nemine judicatur.* Utrumque Pontifex, se Judice, gladium habet; hoc est, prout ipse ineptissimè interpretatur, spiritualem, & temporalem, supremámq; omnino in omnes potestatem. Non tamen liquet Petrum ambos gladios habuisse; nec Christum eos ipsi in manus tradidisse; nec eos geminam potestatem denotâsse; nec denique Petrum ambobus utendi jus habuisse; cum eum vehementer increpaverit Dominus quod eorum altero usus esset. Ea vero est horum hominum impietas ut etiam Christum ipsum imprudentiæ accusare audeant, si non hujusmodi Monarcham constituisset, qui universo Orbi summo cum Imperio præesset. --- [b] *Non videretur Dominus fuisse discretus, nisi unicum post se talem Vicarium reliquisset.*

[a] Luc. 22. 38.

Mat. 26. 51, 52.

[b] Glossa ad dict. cap. unam Sanctam.

Atque hac de causa ut, (quantum fieri potest) in Deum blasphemi sint, Pontificesque turpissimè adulentur, Papam quiddam Homine majus esse dicunt.

Papa

[a] *Papa stupor mundi----Qui maxima rerum,*
Nec Deus es, nec Homo, quasi neuter es inter utrumque.

[a] Gloss. verbo Papa in Procem. Clem.

Neque minus certe, fortasse etiam magis impium est, quod aræ cuidam Romæ, si memini, inscribitur. Verba autem ipsa hæc sunt: PAULO V. *Vice-Deo, Pontificiæ Omnipotentiæ vindici acerrimo, &c.* Hîc autem licet *Vice-deus* quiddam Deo minus sonet; cùm tamen non sine summâ divini numinis contumeliâ Pontifici Omnipotentiam tribuant, eum extra mortalium conditionem ponunt. Est verò aliud *Glossema*; quod non amplius timidè rem gerit, sed apertissimè *Blasphemum* est, in eo enim sic habetur; [b] *Dominus Deus noster Papa.* Duo hæc Glossemata cùm sint pariter impia, secum tamen pugnant; cùm alterum Papam Deum, alterum neque Deum, neque hominem esse contendat. Quòd si postremum hoc verum fuerit, perquàm velim mihi hîc dari obviam aliquem Juris Canonici peritum, nobis ut edicat quidnam tandem rei Papam esse putet. Cum enim secundum Jus istud *neque Deus sit, neque Homo*; cùmque,

[b] Gloss. ad cap. Cum Inter. 4. verbo Declaramus. De verb. signif. in Extravag. Johan. 23.

que, uti arbitror, facile concesserint ipsum esse ratione prædictum, atque *Angelus bonus* cum non sit, reliquum est ut sit *Dæmonium* aliquod humanâ carne contectum: Esse non dico, sed quid consentaneum sit eos dicere, si Juris hujus principia tueri velint.

Atque hîc notatu non indignum videtur, quòd cùm [a] *Thomas Manriquius* sacri palatii Magister *Glossam* hunc omittendam putaverit, suámque de eâ sententiam evulgaverit; [b] *Gregorius* tamen decimus tertius aliter sensit, eámque, cum pluribus id genus aliis, comprobavit; atque adhuc superest in eo Juris Canonici Corpore quod [c] *Romæ*, eóque etiam quod [d] *Parisiis* edebatur. Jam verò licèt *Congregatio Indicis*, atque *Inquisitores* in *Indicibus*, qui dicuntur *Expurgatoriis*, hasce similésque sententias damnent; (quanquam ipsissimis sacræ Scripturæ verbis efferantur) *Abraham fide justus:* [e] *Christus credentibus salus:* [f] *Justitia nostra Christus:* [g] *Omnes sumus Peccatores:* Quanquam, inquam, sententias hasce, sanè verissimas, perpetuò damnent, eásque deleri jubeant; illud tamen execrandum planè *Glossema*, in ultimis, emendatissimísque Juris Canonici editionibus, intactum manet; quòd, ut ipsi arbitrantur, ad

[a] Censur. in Gloss. Jur. Can. Colon. 1572. p. 13. 14. & 52.
[b] Vid. Bull. dat. Rom. 1. Jul. 1580. præfixam Jur. Can. Par. 1612.
[c] Ann. 1580.
[d] Ann. 1612.
[e] Index Expurg. Hispan. juxta exemp. Madrit. 1667. p. 99.
[f] Ibid. p. 112. col. 2.
[g] Ibid.

ad Pontificis poteſtatem ſtabiliendam nonnihil momenti afferre videatur. At in poſtremis, quæ mihi videre contigit exemplaribus, illud hîc ad marginem apponitur---- [a] *Hæc verba ſano modo ſunt accipienda.* Hoc eſt ſecundum *Johannem Andream*, qui *Gloſſæ* Author fuerat, ita ſunt intelligenda ut Papæ *Suprematum* longè maximum efficiant. *Prolata enim ſunt*, inquit, *ad oſtendendam ampliſſimam eſſe Pontificis Romani poteſtatem.*

[a] Edit. Juris Canon. Pariſ. 1612. Clem. Col. 4. in Marg. ad Proœm. Clementin.

Dato autem eo Papæ *Suprematu* pro quo qui apud eos habentur *Juriſconſulti*, *Leges*, *Canoniſtæ*, *Concilia*, *Scriptoréſque* celeberrimi, maximè *Jeſuitæ* prope omnes, acerrimè pugnant, apertiſſimè ſequitur ipſum eſſe ſolum, ſupremúmque terrarum Dominum, atque adeò illi Reges, Imperatoréſque ſubjici debere: ideoque eo *Suprematu* excidere, quem naturæ, diviniſque legibus ſibi vendicant. Dicunt enim hi homines, & probare ſatagunt, ſummam eſſe Pontificis in omnes, cujuſcunque ordinis, poteſtatem. Quod ut magis eluceſcat, nonnullos hujus rei teſtes adducam. *Abrahamus* [b] *Bzovius*, hæc habet: [c] *Papa eſt Chriſtianorum Monarcha*; [d] *Mortalium Supremus*; [e] *à quo provocatio nulla*; [f] *Judex Cœli, & in Judicio terreno Supremus*; [g] *Arbiter Orbis.*

[b] Abr. Bzov. de Pont. Rom. Colon. Agrip. 1619.
[c] Cap. 1.
[d] Cap. 3.
[e] Cap. 16.
[f] Cap. 32.
[g] Cap. 55.

bis. Hæc ille, & hujuſmodi plurima Pontificiorum ſcriptorum authoritate firmare nititur. Neque eſt hic liber furtim excuſus, quíque *Romæ* damnaretur; ſed magnâ Pompâ, cum ſuperiorum, & Apoſtolici Inquiſitoris licentiâ procedit in publicum. Sic enim ſcriptum illud approbatur: [a] *Cùm de præſentis Operis ſingulari eruditione, ſolidáque in fide ac moribus doctrinâ, tàm ex doctorum calculo, quàm ex Authoris celebri nomine, ſatis conſtet, cenſeo ut ad communem utilitatem excudatur*,&c.Illud igitur de Pontificis in omnes *Suprematu* non *Bzovii* tantum, ſed Eccleſiæ Romanæ Dogma eſt; cùm ab iis probatum fuerit, quibus illa libros cenſendi Jus detulerat. Huic proximus accedat *Iſiodorus Moſconius Vicarius Generalis Archiepiſcopi Bononienſis*; ille autem [b] *Pontifex*, inquit, *Romanus eſt Judex Univerſalis, Rex Regum, & Dominus Dominantium, eo quod ejus Poteſtas à Deo eſt, & nullum habet ſuperiorem niſi Deum. Eſtque unum Tribunal inter Deum & Papam. Ideò omnes Poteſtates ei ſubditæ ſunt, & à nemine judicatur, niſi à Deo; non ab Auguſto, non à Regibus, nec à Clero aut Populo*. Et multos ille *Canones*,& *Concilia* nominat, quæ hanc ipſius ſententiam confirmant. Neque ab eo multum abeſt

Celſus

[a] Vid. Approb. lib. Bzov. de Pont. Rom. in Approbat. Inquiſ. Apoſtol.

[b] Iſiod. Moſc. de Majeſtat. Eccleſ. Milit. lib. 1. c. 7. p. 26. Venetiis 1602 Et p. 640. in Marg. *Papa eſt omnium principum Monarcha*, &c.

Celsus Mancinus, qui hæc tria ponit, & clarissimorum scriptorun authoritate probat. [a] *Papa est totius Orbis Dominus. Papa ut Papa habet Potestatem temporalem. Potestas Papæ temporalis est omnium aliarum Potestatum Eminentissima, aliæque Potestates omnes ab illo dependent.* Verùm ut hos missos faciam; alium ego in medium apponam iis multo præstantiorem, qui non tantùm Papalem potestatem, aliâ quacunque majorem esse dicat; verùm etiam, quasi rem ad articulos computâsset, quanto major sit ostendet. Is est *Innocentius tertius* Papa; si quisquam alius, proculdubio *Infallibilis*: Narrat autem ille [b] *Potestatem Papalem tanto Imperiali majorem esse, quanto Sol est major Luna:* Hoc est, ut inquit *Glossator*, *Quadragies Septies.* Qui vero Notas ad Marginem posuit illud parùm putat, ideóque, ait, *Quinquagies Septies.* Perdocte Pol, atque Arithmeticè! Hoc fortasse aliquis Pontifici satis esse putaverit. At non videtur nescio cui qui hîc mantissam adjecit, rationésque haud paulo accuratiùs subduxit; ait enim *Papalem dignitatem Imperialem septenis millibus septingentis quadraginta quatuor* vicibus excedere. Adeò nihili res est, ut iis quidem placet, Regum Imperatorúmq; Majestas,

[a] Celf. Mancin. de Juribus Principatuum lib. 2. c. 1, 2. Romæ 1596.

[b] Innocent 3. cap. 6. solicitæ. de malor. & Obedientiâ.

Majeſtas, ſi cum infinitâ ferè Pontificis potentiâ comparetur.

Ut verò rem omnem paucis complectar, ſi Decretalem hanc *Innocentii* Epiſtolam, cum celeberrimâ illâ *Extravagante*, quam vocant, * *Bonifacii Octavi* ſedulò contuleris: Videbis illos aliquot ſcripturæ locos, perperam ſanè intellectos, & rationes quaſdam afferre, ut nobis perſuadeant Papalem poteſtatem Imperiali plurimùm præcellere: At nihil eorum quæ volunt ex iis locis confici unquam poterit; & argumenta quibus utuntur, adeò ſunt ab omni ratione aliena, ut ab omnibus paulò cordatioribus meritò rideantur. Quanquam autem neque Pontifices ipſi, neque ſcriptores Pontificii immenſum illum, pro quo univerſi digladiantur, *Suprematum*, defendere valeant; hoc ſaltem inde clariſſimè conſtabit, illud eos Dogma recipere, & quibus poſſunt, rationibus tueri, omnibúſque neceſſariò credendum obtrudere.

* Bonifac. 8. cap. 2. unam ſanctam, de major. & Obed. Extrav. Com.

Præterea poſito hujuſmodi *Suprematu*, illud hinc concludere volunt, quod & apertè profitentur; Poſſe Pontificem ſubditos à *Fidelitatis Juramento* abſolvere, *Reges deponere*, eorúmque Regna aliis donare. Hoc ipſos ita ſentire in ſequenti-

quentibus oſtendam. Infinitum ferè eſſet, neque admodum neceſſe ſingulos à me nominari. Notiſſimum eſt *Bellarminum*, *Eman. Sa*, *Suareſium*, *Marianam*, *Joan. de Turrecrematâ*, *Canoniſtas*, *Scholaſticos*, *Summiſtas*, *Jeſuitas pleróſque*, *ſi non omnes* in eâ eſſe ſententiâ. Ego de plurimis pauculos adducam; ut ſpecimen aliquod habeas impii iſtius Dogmatis, quòd paſſim certè ampleɛtuntur, & quidem, pro viribus, defendunt. * *Celſus Mancinus* Vir doɛtus, & *Canonicus Regularis* Ordinis *Auguſtiniani*; *Conſpicuum eſt*, inquit, *omnibus*, *à ſummo Pontifice deponi*, *privarique Imperatores*, *idque non tantum ratione eorum quæ ad fidem ſpectant*, *verùm etiam & eorum quæ ad mores*, *& Jus Civile ſpectant*. † *Abrahamus Bzovius* aliquanto pleniùs, ut cæteri ferè; *Poteſtas*, inquit, *ſæcularis ſubdita eſt ſpirituali*, *ità ut non ſit judicium uſurpatum*, *ſi Poteſtas ſpiritualis de Temporalibus judicet. Papa ſummam habet Poteſtatem etiam in Reges*, *& Principes Chriſtianos*, *qui eos corrigat*, *officio amoveat*, *& in loco eorum alios conſtituat. Papa poteſt Regem propter Hæreſin*, *Schiſma*, *crimen intolerabile in populo*, *negligentiam*, *aut ſocordiam*, *ſi Juramento dato non ſatisfecerit*, *aut Eccleſiam opprimeret*, *Dignitate Regiâ exuere.* Octo

* Mancin. de Jurib. principat. l. 3. c. 3. p. 76. Romæ 1595.

† Bzovius de Pont. Rom. c. 46. p 521. col. 2. Colon. Agrip. 1618.

hîc aut novem, opinor, de causis potest Papa Regum aliquem de solio deturbare; atque in omnibus ipse solus & Actoris, & Judicis personam sibi imponit. Hæc autem ut probet *Bzovius*, [a] triginta aut eo plures Reges, Principésque à Pontifice damnatos, Anathemate percussos, sedibúsque suis dejectos enumerat. Postea *Canonem* [b] Concilii cujusdam depromit, quod apud ipsos Oecumenicum habetur, & supra centum Authores ex Ecclesiâ Romanâ celeberrimos, qui impiam hanc, omnibúsque execrandam sententiam tuentur. Postea, *Innumerabiles*, inquit, *etiam Anglicani Martyres Ducem Edmundum Campianum secuti, pro Primatu Pontificis ab Hen.* 8. *&* *Elizabethâ cæsi, sanguine profuso, & stylo exerto idem docuerunt.* Istud igitur de Regibus à Pontifice deponendis dogma etiam inter Fidei Articulos numerandum erit, cùm iis Martyres sint, qui morte mulctati sunt, quòd illud defenderint; & [c] Campianus, qui propter læsæ Majestatis crimen supplicio affectus est, [d] *Martyr Christi inclytus, & sui seculi clarissimus*, dicatur.

Hæc quidem à scriptoribus Pontificiis, summa cum audaciâ, libris publicè excusis, neque unquam ab eâ Ecclesiâ notatis, prolata,

[a] Ibid. p. 611, 612.

[b] Ibid. p. 619, 620, 621.

[c] Vid. Cambd. Eliz. l. 3. pag. 239, 240.

[d] Pet. Ribad. Catal. scriptor. Societ. Jes. in Edm. Campian.

prolata, Christianis omnibus, quibus Regum salus cordi est, meritò horrenda videantur; at his longè atrociora producam. Ex iis * quidam in *Jacobum* Regem scribens hæc habet. *Penes Papam in Ecclesiâ summum Imperium, Potestas summa, tàm Dirigendi, quàm Cogendi, jus etiam vitæ, & necis in Papâ residet. Papa est summus Dei Vicarius, Cæsar est summus Ecclesiæ Advocatus; quo nihil ulli Regi amplius, aut honorificentius.* Quantum huic homini debent Reges qui eos in hoc honoris gradu constituit! Ille verò pergit: *Papa Caput est corporis Christi. Cæsar & Reges sunt Brachia, seu Manus. Itaque insania est dicere nullum Capitis in Brachia imperium esse. Papa (qui est Caput, & vertex Ecclesiastici Corporis) Spiritus Sancti inspiratione regitur. Brachia nihil facere possunt, nisi quod ad Corporis victum, amictum, ac protectionem pertinet; quorum omnium Regimen, ac præscriptum, quin penes Caput sit, & inde ad Brachia derivetur, dubitare Paulus vetat.* Col. 2. 19. *Itáque si Reges non nutriant, neque vestiant Corpus----si Brachia & Manus munere non fungantur, nec teneant Caput----. Ut membrum inutile, Capitis imperio amputentur*†. Cùm igitur, si hæc Papismi principia admiseris, *Papa* sit

* Casp. Sciop. in Ecclesiast. Jacob. Mag. Brit. Regi oppos. c. 139. p. 502, 1611.

† De his plura vide apud Baron. ad An. 593. num. 8. & ad An. 730. num. 5. & alibi passim.

ſit *Corporis Caput* Supremúſque omnium Judex; & Reges, Principéſque pro *brachiis* tantùm *manibúſque* habendi ſint, eos, quoties ipſi videbitur recidere poterit. Et tamen ea eſt hujus rabulæ frons, ut affirmare non vereatur; illúdque, ut ab oſcitantibus etiam notari poſſit, ad marginem adjecerit; * *ſummam Papæ Poteſtatem nihil prorſus periculi adferre Regibus.* At quantum ea periculi Regibus attulerit, abunde teſtantur tot Reges, Imperatoréſque qui ſex hiſce, quæ proximè elapſæ ſunt, annorum centuriis, omni prorſus dignitate ſpoliati ſunt: quantúmque in poſterum afferre poſſit, niſi ſedulò proſpectum fuerit, Principum certè, omniúmque curare intererit, qui ſe, ſuóſque ſalvos eſſe velint. Scitum erat illud ſapientis viri dictum: Principes Proteſtantes ſecuros quidem, at tutos eſſe non poſſe, quamdiu *Jeſuitarum* aliquis ipſorum fines incoluerit. *Thuanus* cùm de miſerandâ cæde *Henrici tertii, quartique* ſcriberet, eóſque nimiæ ſecuritatis inſimulaſſet; illud addit: *Miſeros Principes, quibus de Conjuratione non creditur, niſi Occiſis!* Nos verò pergamus.

* Ibid. c. 141. pag. 512.

Oportet Principes Proteſtantes ad ea etiam attendere quæ habet *Jacobus Simanca*: inde enim conjicere licet quid

iis

iis facturus sit Pontifex, si quando vires habuerit. * *Hæretici*, inquit, (novimus autem quos ille Hæreticos dicat) *Privati sunt omni Dominio, & Jurisdictione, & eorum subditi ab eis liberi sunt; quod & Reges, & alios rerum Dominos comprehendit.* Neque hoc ille solus, aut privatim sentit; verùm etiam *Gregorii noni* ∴ authoritate confirmat: citat & † *Alphonsum à Castro*, qui idem illud plurimis Pontificiorum scriptorum testimoniis probat. Quódque hîc animadverti potest, excusus est iste liber cum superiorum licentiâ; eúmque doctissimus vir *Ben. Arias Montanus* librorum censor legerat & admodùm laudat: Etenim, *Valdè*, inquit, *utilem esse censeo ad totius Argumenti suscepti cognitionem, & praxim; nihilque continere quod Catholicam Fidem offendat:* Itaque vir ille doctissimus execrandum illud Dogma de Regibus Hæreticis deponendis, & eorum subditis fidelitatis Juramento liberandis, nihil habere Fidei Catholicæ contrarium putat. At ille pergit: *Ideóque dignum judico, ut ad multorum utilitatem, tertio, & etiam sæpius edatur.* Istud igitur Dogma, quod suprà posui, non tantùm à *Simancâ*, *Alphonso à Castro*, *Aria Montano*, celeberrimis apud Pontificios viris; verùm etiam

à

* Jac. Simanca Enchir. Justic. Tit. 67. Sect. 12. p. 349. Antwerp. 1573

∴ Extrav. de Hæret. cap. Absolutos 16.

† Alph. à Castro de justa Hæret. punit. l. 2. c. 7. &c.

à *Gregorio nono*, & in *Jure Canonico* defenditur. Quódque præteriri non debet, cùm universi ferè idem doceant, mihi nondum ullum Indicem Expurgatorium videre contigit, in quo illud aut in *Simancâ*, aut in quovis alio damnatum fuerit.

Cùm centum opinor, possem, ego hisce unicum adjiciam magni nominis *Jesuitam* qui planissimè nobis enuntiat, quod ex eâ societate loquuntur omnes, & complures certè faciunt. [a] *Clerici*, inquit, *rebellio in Regem non est crimen læsæ Majestatis; quia Clericus non est Regi subditus.* Neque hoc solus sentit *Emanuel Sa*; est enim ille liber, in quo hæc præscripta sunt, admodum probatus, & summis laudibus cumulatus à librorum Censoribus, quas ad [b] frontem, atque etiam ad [c] calcem adjectas invenias: Atque ut narrat vir [d] optimus, doctúsque, eodem in honore etiam *Romæ* habebatur. Si itaque tot tantísque scriptoribus Pontificiis fidem aliquam hâc in re tribuere oporteat, certissimum est nefarium illud Dogma ab Ecclesiâ Romanâ & probatum esse, & receptum.

[a] Eman. Sa Aphor. Conf. verb. Clericus, p. 41. col. 1599.

[b] *Opus Theologis omnibúsque animarum curam habentibus utile, & necessarium.*

[c] *Hi Aphorismi docti sunt, ac Pii, multamque utilitatem allaturi.*

[d] Jac. Lechasseir. Oper. p. 421. Par. 1652.

Non

Non erat animus rem apertam adeò atque claram pluribus testimoniis confirmare: Verùm duos ego, ad eos quos modò nominavi, authores adjiciam; qui illos, si fieri possit, sceleribus, & impietate superarent. [a] Jurisconsultus quidam non incelebris, ut Papalem potestatem defendat, impias hasce, atque nefandas Theses probare conatur. [b] *Imperator subest Papæ, ut & Reges.* [c] *Imperator & Rex ratione fidei, & peccati gravis, possunt à Papâ deponi & privari.* [d] *Papa habet Potestatem in toto Orbe, in spiritualibus, & temporalibus; & in temporalibus modo digniori, superiori, & perfectiori quàm habent Principes seculares.* [e] *Statuta Laicorum non obligant Clericos. Vicarius Dei omnibus Potestatibus præponitur, sicut ipse Deus, & Papæ subest omnis Creatura.* [f] *Papæ subesse est de necessitate salutis, & contrarium asserens, non potest dici Christianus.* Ducuntur hæc ferè ex [g] *Jure Canonico*, & *Decretali* illâ *Bonifacii octavi* Epistolâ: Et si vera fuerint, quæ dura sanè nimis atque impia videntur, Reges, populíque omnes qui Reformatam Religionem sequuntur, nè Christianorum quidem in numero habendi sunt; verùm universi, sine ullâ salutis adipiscendæ spe, nullo discrimine ad

[a] Phil. Mayn. de privileg. Eccl'ef. ad Paul. 5. Ancon. 1607.

[b] Art. 5. Lect. 19. 21.

[c] Ibid. Sect. 23

[d] Ibid. Art. 6. Sect. 1, & 11.

[e] Ibid. Art. 13. Sect. 9.

[f] Ibid. Art. 6. Sect. 11. 12.

[g] Ibid. Sect. 13.

[h] Cap. unam sanctam, de major. & obed. Extrav. com.

ad æterna ſupplicia damnantur. Atque, ut alios omittam, [a] *Canoniſtæ*, & [b] *Jeſuitæ* quàm plurimi, imò [c] omnes, illa approbant & tuentur, & à Papâ [d] Conciliòque firmata ſunt. *Theologia hæc Damnatoria, Pſeudo-Catholica, Romana ſit licet tamen non eſt Chriſtiana.* Glorientur illi, uti ſolent, de *Fide Catholicâ*; ego certè eorum Fidem haud magni æſtimaverim, qui ſunt adeò ab omni Charitate alieni, ut quoſlibet à ſe diſſentientes ad Inferorum pœnas ſtatim adjudicent.

Alter mihi nominandus eſt [e] *Staniſlaus Orichovius*: Is autem dum Papalem Dignitatem ampliſſimis verbis auget, non ſine ſummâ in Reges contumeliâ, & blaſphemiâ in Deum; hæc habet indigna prorſus quæ ab homine Chriſtiano ſcriberentur. *Sacerdos præſtat Regi, quantum homo præſtat Beſtiæ. Qui Regem præfert Sacerdoti, is Creaturam anteponit Creatori.* Mira ſunt hæc; at quæ probantur, certè non damnantur *Romæ*: Cum enim nonnulla hujus Authoris hujus in [f] *Indice Expurgatorio Hiſpanico* notata ſint, nulla eſt hujus loci neque cenſura, neque mentio. Et quæcunque Papalem poteſtatem ſuprà modum extollunt, Regalémque deprimunt, rariſſimè omninò aut nunquam ab Eccleſiâ Romanâ notari ſolent. Ve-

[a] Vid. Gloſſ. ad dictum Cap. unam Sanct. & Card. Turrecr. ſum. de Eccl. l. 4. part. 2. p. 409.

[b] Vid. Bellarm. de Pont. Rom. l. 5. c. 7. Sect. Item Sect. ſic enim.

[c] Vid. Apol. Jeſuit. Ann. 1591. Tit. *La verité defendue.*

[d] Vid. Sanct. Pragm. Paris 1613 p. 1042. & Concil. Lat. ſub Leon. 10. Seſſ. 11. apud Bin. tom. 9. p. 153. Vid. Bull. Pii. 4. ſuper formâ Profeſſ. Fidei in Concil. Trident.

[e] Staniſl. Orich. in Chimæra, p. 99.

[f] Index Expurg. Hiſpan. in Staniſl. Orich.

⁷erùm ut omittamus privatorum te-
ıonia; qui apertè tuentur, & probare
ıantur, Reges à Papâ, populóque de-
ıi, atque etiam interfici posse; ad ma-
a veniamus, eáque quæ apud ipsos
ımam Authoritatem habent. Primùm
:ur inspiciamus, [a] *Jus* illud *Canonicum*,
od dicitur, in eâ Ecclesiâ probatum
ıue usu receptum, cúique omnes ut
timæ judicandi regulæ parere oportet.
que iis ego utar Exemplaribus quæ
ıntificis ipsius jussu emendata, appro-
ta, atque ità demùm evulgata sunt.
: enim de iis ipse testatur—— [b] *Nos*
ovidere volentes, ut hoc Jus Canonicum
Expurgatum, ad omnes Christi fideles
·tum perveniat, ac ne cuiquam liceat
eri quicquam addere, vel immutare, aut
vertere, sed prout in urbe nostrâ Româ
ıper impressum fuit integrum, & incor-
ıptum conservetur. Jam verò Papa si
ıfallibilis fuerit, ipse falli non potest;
saltem probus, alios fallere non vult:
.t in *Jure* hoc *Canonico* sic expurgato;
uódque ille *ad omnes Christi fideles per-*
enire voluit, hæc alicubi scripta sunt:
A fidelitatis etiam Juramento Romanus
⁾ontifex nonnullos absolvit, cùm aliquos
suâ dignitate deponit. Cúmque hoc iis
us legitimum sit; illud in sequentibus
ponitur:

[a] Decret. Grat. Emendat. jussu Greg. 13. Edit. juxta exempl Rom. diligenter recognitum. Paris. 1612.

[b] Greg. 13. in Bull. corp. Jur. Canon. præfix. dat. Rom. 1580 Ann. Pontif. 9.

[c] Vid. Can. Authorit. Caus. 15. Quæst. 6. part. 2.

* Ibid. Can. Alius 3.

ponitur: * *Alius autem Romanus Pontifex, Zacharias ſcilicet, Regem Francorum, non tam pro ſuis iniquitatibus; quàm pro eo quod tantæ Poteſtati erat inutilis à Regno depoſuit; omnéſque Francigenas à Juramento Fidelitatis abſolvit: quod etiam ex authoritate frequenti facit Sancta Eccleſia.*

In hoc *Canone*, perquàm ſanè memorabili, quædam mihi annotare liceat.

b Gloſſ. ad dict. Can. verb. *Alius.*

In *Gloſſâ*, quam conſcripſit *Joannes Semeca* nobilis *Canoniſta*, [b] *Gelaſius* quoque Pontifex idem docuiſſe dicitur: *Gelaſius Papa ſcribens contra Anaſtaſium Imperatorem, dicit quod poteſt eum deponere propter malitiam ſuam, &c.*

c Edit Pariſ. 1519.

d Edit. Lugd. 1661.

e Vid. Not. ad dict. Can. *Alius* in edit. recent.

In hujus *Canonis* titulo, in [c] antiquis *Juris Canonici* editionibus, ſic ſcribitur-- *Gelaſius Papa Anaſtaſio Imperatori:* at in [d] poſterioribus ſic: *Pontificalis Authoritas à Juramento fidelitatis nonnullos abſolvit, unde Gregorius Papa.* Qui [e] Annotationes hîc addidit rectè ait, *Gelaſium* de Rege Gallorum depoſito loqui non potuiſſe; cùm is mortuus fuerit ducentis quadraginta annis antequàm *Chilpericus* ſive *Childericus* (utroque enim modo ſcribitur) ad Galliarum regnum perveniſſet. Dicunt verò hujus *Canonis* verba in quadam *Gregorii ſeptimi* [f] Epiſtolâ repe-

f Gregor. 7. Regiſt. l. 8. Epiſt. 11.

periri, ideóque ipsum ejus Authorem
isse. Esto autem sive *Gelasius*, sive
regorius, mihi quidem perinde est, cum
teantur ipsi *Paparum* aliquem scele-
ım illud *Decretum* conscripsisse: cúm-
ıe *Gratianus* illud in *Juris Canonici*
rpus inseruerit; & [a] *Gregorius* deci-
ıs tertius hoc idem, unà cum tota istius
ris farragine, *Glossa* & *Annotationibus*,
mprobaverit, & authoritate suâ con-
maverit. Unde summa cum ratione
ncludi potest, Tantum abesse ut im-
ım hoc & seditiosum Dogma, de Re-
ıus à Papâ deponendis, eorúmque sub-
os à fidelitatis Juramento absolvendis,
iciant, & detestentur Pontificii om-
; quod hodie affirmare audent non-
lli; ut contrà certissimum sit eum qui
ımam habet in eâ Ecclesiâ potesta-
ı, non tantum illud approbâsse, ve-
n etiam Legis ei vim, & vigorem tri-
sse. Atque ut illud obiter moneam,
es *Gratianum* & *Gregorium* opinari
'dericum esse à *Zacharia* depositum: at
istoricus iis multo antiquior, & fide
nior, eum à *Stephano*, qui *Zachariæ*
ceffit, depositum esse scribit. Cum
ıue in eo conveniant omnes, hujus
eris Authorem fuisse Pontificem, quis
fuerit, meâ certe parum refert.

[a] Vid. Bull. Greg. 13. Dat. Rom. 1. Jul. 1580. Corp. Jur. Can. præfix.

[b] Eginhard. in vit. Carol. Mag. p. 4, 5. Colon. 1521. *Hildericus Rex jussu Stephani Romani Pontificis depositus est.*

D Cum

Cum verò in eodem *Canone* Gallorum Rex à Pontifice depositus esse dicatur quòd esset *Inutilis*; ostendit *Glossa* quo sensu vocabulum istud sumi debeat; *Non intelligas, Inutilis, id est, Insufficiens, tunc enim ei dari debuit Coadjutor*; *sed quia Dissolutus erat cum Mulieribus & Effœminatus.* Hac igitur Lege Regum maximus, si Pontifici visum fuerit, non ita gravi de causâ de solio deturbari potest.

* Gloss. ad dict. Can. *Alius* 3. verb. *Deposuit.*

† *Cum his quæ ab impiis scriptoribus extra in margine, vel intra aspersa fuerunt Catholicæ veritati contraria revidendi, corrigendi, expurgandi, curam demandavimus ---Jam totum emendatum, &c.* Bull. Greg. 13. Jur. Can. præfix.

Atq; iterum hîc illud etiam in * *Glossâ* adjicitur: *Ergo Papa deponit Imperatorem.* Et in emendatissimis hujus Juris editionibus, summâ curâ † perpurgatis, cum quæcunque pravo maleficorum hominum studio irrepsissent, *Gregorii* jussu deleta essent; hæc tamen verba, nequis præclarum illud Dogma ignoraret, ad marginem adscripta sunt; *Imperator potest à Papa deponi.* Atque hinc clarissimè constat nefariam hanc Doctrinam, quamvis apertissimè pugnet cum Christianâ, cum Romanâ fide satis bellè congruere; cum disertis verbis scripta sit in *Glossis* & *Canonibus*; in quibus *Gregorius*, qui erat iis Supremus & Infallibilis omnium Judex, existimavit, *Nihil esse Catholicæ veritati contrarium.* Neque erat ille solus in eâ de deponendis Regibus

s sententiâ. Cum enim doctrinam hanc
obaverint Pontifices, & Concilia etiam
:neralia (ut post videbimus) & jam ali-
ot seculis inter *sacros*, uti vocant, *Ca-*
nes recepta fuerit ; adeò nunc ei ne-
sariò fides habenda est, ut salutem
:rnam consequi non possit, ut ipsi pu-
t, qui in hoc iis dogmate non assense-
Imò verò *Clerici Seculares* universi,
hiepiscopi, *Episcopi*, omnésque *Curam*
marum habentes, *Regulares* item omnes,
em qui iis præsunt, ad hoc tuendum
ejurando in hæc verba obstringi so-
:. * *Item omnia à sacris Canonibus &*
umenicis Conciliis definita indubitan-
recipio, & profiteor. —Hanc Catholi-
fidem extra quam non est salus, profi-
, & ab aliis teneri (quantum in me
curabo. Ecclesiastici igitur omnes,
cipuè verò animarum curam haben-
non tantum credunt Reges à Ponti-
deponi posse, verùm etiam dejerant
llud ipsum credere & profiteri, &
ntum in iis est, daturos operam ut alii
es idem faciant. Quàm fuerint hæc
cipia perniciosa. Regibus, quasque
gœdias excitaverint qui ea profiteri
vulgus spargere etiam jurati tenen-
tot Principes, postremis hisce secu-
:dibus suis ejecti luculento sane in-

* Profess. fid. in Bulla Pii 4. Conc. Trid. Sess. 25.

dicio esse possunt: Quásque posthâc turbas daturi sint, nisi eorum conatibus summâ cum curâ & prudentiâ, obviam eatur; aut nos ipsi, citiùs quam optandum foret, aut Posteri fortassis intelligent. *Dirum omen misericors, qui solus potest, averruncet Deus.*

* Jo. Card. de Turrecrem. ad Can. *Altus* 3. Cauf. 15. quæst.6. & in sum. de Eccl. l.2.c.14.&c.

Consulamus denique * *Joannem Cardinalem de Turrecremata:* Erat ille vir doctus, summæque apud suos Dignitatis, in sacris eorum *Canonibus* versatissimus, & probè noverat quo sensu ii ab Ecclesiâ Romanâ sumi solerent; Is autem in suis ad eos, quos supra citavi, *Canones* Commentariis, hæc asserit, & probare nititur. *Papa potest deponere Imperatorem, aut Regem qui non subest Imperatori. Papa licitè potest absolvere subditos à Juramento fidelitatis. Papa potest deponere Comites, Duces, & alios Barones, sine consensu Imperatorum, aut Regum quibus subsunt. Subditi, si habeant assensum Papæ,* (quem si è re ipsius fuerit, certo certiùs habebunt) *possunt Regem deponere.--- Et si Rex sit manifestus Hæreticus potest ab Ecclesiâ deponi.*

† Vid. Bull. dict. à Clem. 10. edit. 1671. 7. Cal. Apr. & Pontif. sui An. 1. in Bull. Rom. Lugd. 1673. p. 528. Sect. 1.

Quæ cùm ita sint; summopere sibi cavere oportet Reges, qui ab iis *Hæreseos* damnantur, atque † *Anathemate* quotannis feriuntur, in *Bullâ* quadam quæ recitari

tari solet *Feriâ quintâ in Cœna Domini.* enim vires haberent Pontificii, agerent rofectò quicquid suaderent hæc Prinpia, quódque ipsis commodum foret; nnia ad mentem, modulúmque suum bitò, refingerent; Principésque uni-:rsos, quos illi *Hæreticos* vocant, aut eligione quam sequuntur Reformatâ, it Regnorum possessione discedere co-:rent.

Concludamus igitur, secundum pro-ıtam & receptam Ecclesiæ *Romanæ* do-rinam Reges, Principésque deponi eo-.mque subditos à fidelitatis Juramento *solvi* posse. De quorum veritate ut nstet, tres habemus Pontifices, *Za-ariam*, *Gregorium* septimum, & *Ur-num* secundum, qui hæc sanxerunt, & cerunt etiam; tres item *Canones* Papa-authoritate nixos, & in Jus istud re-:os, in quibus eadem illa decernuntur; ıos, cùm vacabit inspicias licet, ut tibi enius satisfiat.

Jam verò si quæsiveris quibus de cau-Reges, an propter solam *Hæresin*, de ıo inter omnes convenit; an propter a etiam crimina à Pontifice deponi ıssint? *Joannes Semeca*, qui *Glossam* in *-atianum* conscripsit, plenè & *Catego-è* respondet. Cum enim quæreretur,

*Gloss. ad Can. *si Papa* 6. Dist. 40. verb. *A fide devius.*
† Ibid.

* *Pro quo peccato potest deponi Imperator?* (deponi enim posse iis Legibus extra dubium est, illud modò quæritur quibus de causis hoc fieri liceat) Hic ille, † *Pro quolibet*, inquit, *peccato potest Imperator deponi, si sit Incorrigibilis*; neque *pro quolibet peccato* tantum, sed *si tantæ potestati sit* * *Inutilis*; quod ex alio nobis *Canone* probatum dat. Ea demum misera est Regum, Imperatorúmque conditio, qui secundum Jus illud quod *Canonicum* vocant deponi possunt *pro quolibet peccato*; imò quandóque etiam pro nullo, quod quidem præcipuè in causâ fuerit quare deponerentur. Cum interea eodem Jure, si *Papa* omnibus adeò flagitiis inquinatus fuerit, ut non solùm ipse eò proficiscatur, verum etiam * *innumerabiles populos* secum ad Infernum trahat; non potest tamen à quoquam vel *deponi*, vel *judicari*. Hæc ferè in illo apud *Gratianum Canone* habentur, & in *Annotationibus* bene longis quæ post adjectæ sunt; & *Gregorius* decimus tertius *Canonem* ipsum, atque *Annotationes* istas approbat in eâ * Bullâ cujus ego sæpiùs memini. Itáque eo Jure Reges, Imperatoresque nisi bellè se gesserint, *Domino que Deo nostro*, uti vocant, *Papæ* paruerint; nisi se ab eo corrigi permiserint,

* Can. *Alius* 2. Caus. 15. Quæst. 6.

* Dict. Can. *si Papa* 6. Dist. 40

* Bull. Greg. 13. Corp. Jur. Can. præfix.

rint,

nt, eaq; emendaverint, quæ ipse emen-
ında esse putat; *Pontifex* eos *deponen-*
i potestatem habet; quod & faciet
ertè, si vires etiam, & tempus huic sa-
nori accommodum nactus fuerit.

Atque hæc quidem, & plura fortassis
uàm oportuit, de *Jure Canonico* sumpta
into: Quod mihi, profectò nihil aliud
sse videtur, quàm quædam, figmento-
um, impietatis, turbarúmque omnium
entina. Nec enim scio an alius uspiam
it liber qui plura habeat scripta dolo
nalo confícta, & speciosis quandóque
ıominibus ornata; aut plura dogmata
lagitiosa, quibus Legum etiam authori-
as tribuitur, ídque ab eo qui se *Christi*
Vicarium, atque *Infallibilem* dici vult;
ıut plura denique principia quibus po-
ɔuli furor adversus Principes armetur.
llud nunc dixisse contentus, ostendam
ıliquando, si vitam mihi, otiúmque con-
cesserit Deus. Quàm verò sint hujus Juris
Principia periculosa atque perniciosa Re-
gibus, ex his quæ jam dicta sunt aliquate-
nus perspicere potes: si plura velis, ubi
otium erit, consulas atque perpendas ea
loca quæ in margine citantur; unà cum
* *Glossâ* & *Casu*; nec non Cardinalis de

* Vid. Grat. Dist. 96. in Lem. & Can. 1,7,8,9, 10,11. cujus Lem. *Quod Imperat. debent Pontifici subesse non præesse.* Can. etiam 12. Can. 2,3,4,5. Caus. 5. quæst. 6. & Can. *Excommunic.* 47. Caus. 23 Qu. 5. & c. *Vergentis* 10. & c. *Excom.* 13. & c. *absolutos* 16. Extra. de Hær. & c. *Grav.* 13. Extra. de pœnis. &c. *Ad Apost.* 2. de sent. & re Judic. in 6. & 7. Dec. l. 2. Tit. 1. c. 1. Cujus Lemma, *Laicis in Clericos nulla potestas*, & 7. Dec. l. 2. tit. 2. c. 2. ib. l. 5. tit. 3. de Hær. & Schis. c 9. &c. & c. *Nimis* 30. Extra. de Jurejurando. Cujus Lem. *Clerici---non tenentur Laicis præstare Juramenta fidelitatis*, & c. *Solicitæ.* 6. Extra. de Major. & Obed.

Turrecremata Commentarios in *Gratiani* Decreta, & *Panormitanum* in Epiſtolas Decretales, ne quid de reliquis dicam. Ex his enim ipſorum teſtimoniis clariſſimum erit, Juris illius principia, prout ab optimis ejus Interpretibus explicantur, Regum Jura penitus evertere, neque cum eâ obedientiâ conſiſtere poſſe, quæ iis naturæ diviníſque legibus debetur.

Verùm præter hæc privatorum hominum ſcripta, & Jus illud *Canonicum* communi uſu,& *Papali* authoritate firmatum; alia habemus majora de iis quæ diximus Dogmatibus teſtimonia; quæque apud ipſos longè pluris æſtimantur. Etenim *Pontifices* ipſi eadem profitentur in *Brevibus*, quæ dicuntur; & *Bullis* iiſq; non confictis, aut ab *Hæreticis* hominibus contaminatis; verùm in iis quæ *Romæ* quidem evulgatæ, atque * *Vaticanis Typis* excuſæ ſunt.

Ut id genus alias omittam; in his nobis occurrit illa *Pii* quinti *Bulla*, cujus hic eſt Titulus: † *Damnatio, & Excommunicatio Elizabethæ Reginæ Angliæ, eique Adhærentium.* Innocentiſſimam Reginam, omnéſque ſubditos qui ei fidem & officium præſtare voluerunt, uno eodémque ſpiritu damnat. Atque hic illud

* Vid. Bullar. Rom. Cherub. Romæ ex Typograph. Cameræ Apoſt. 1638.

† Dict. Bullar. Tom. 2. p. 229. Edit. Lugdun. 1655. Dat. Cal. Maii 1570.

d obiter notari poteſt, inter reos habe-
*Romæ*que damnari Pontificios etiam,
forte Dei naturæque leges ſecuti *Hæ-
rici* Principis dicto audientes fuerint:
autem *Hæreticus* eſt Sereniſſimus *Bri-
nniarum* Rex, & quicunque Religio-
m reformatam profitentur. Neque
im ſolùm dicitur, * *Excommunica-
us, & Anathematizamus —— omnes &
gulos Hæreticos quocunque nomine
ſeantur*; ſed & illud additur: *Eo-
nque receptatores, fautores, & defen-
es*. Si quis igitur *Romano-Catholi-
*, Regis ſui, qui *Reformatus*, ad-
que iis *Hæreticus* eſt, aut *Fautor*,
t *Defenſor* fuerit, (quod omni Jure
ere tenetur) eodem ille *Anathema-
te* damnatur. Atque hoc *Anathema*
gulis annis † *Romæ* recitatur; & nu-
r quidem in ∴ *Juris Canonici Corpus* re-
tur.

Nos vero pergamus: Ea *Pii* quinti
lla qua *Elizabetham* damnaverat,
utum quidem *Fulmen* fuit; cùm iis
ſummâ ſuâ Clementiâ, benedixerit
us, quos impius Pontifex omnibus
is devoverat: Hîc tamen nobis quæ-
n conſideranda veniunt.

Immenſam imprimis potentiam ſibi
ogat Pontifex; etenim *Regnans*, in-
quit,

* Vid. Bull. Clement. 10. Dat. Rom. 7 Cal. Apr. 1671 in Bullar. Cherub. Lugd. Tom. 5. p. 528.

† In Bullâ Cœnæ.

∴ Vid. 7. Decr. l. 5. tit. 3. c. 2, 7, 9. p. 193. & 203. Edit. Lugd. 1665.

quit, *in excelsis, cui data omnis est in cœlo & in terra potestas, unam S. Catholicam & Apostolicam Ecclesiam, extra quam nulla est salus, uni soli in terris, videlicet Apostolorum Principi Petro, Petríque successori Romano Pontifici in potestatis plenitudine tradidit gubernandam. Hunc unum super omnes gentes, & omnia regna Principem constituit, qui evellat, destruat, disperdat, plantet & ædificet.* Hæc quidem *Jeremiæ* olim *Prophetæ*, non *Petro*, *Petríque* successoribus dicta sunt: ea verò minimè intellecta, ad res ab eorum sententiâ alienissimas detorquet hic Pontifex; quod & † alii ante ipsum fecerant. At infinitam hinc sibi etiam *destruendi* potestatem vendicat: vanam quidem illam, & ridendam, nulláque prorsus ratione nixam; at nihilominus *Caveant* sibi *Principes*; eà enim usus est Papa, quoties poterat, &, siquando ipsi commodum acciderit, denuò utetur.

* Dict. Bull. Sect. 3.

Jerem. I. 10.

† Innocent. 3. c. Solicitæ. Extra. de major. & obed. Bonifac. 8. c. unam sanctam. eodem tit.

His ille aliísque præmissis ad *Declaratoriam* sententiam pergit; * *Nos Apostolicæ potestatis plenitudine declaramus prædictam Elizabetham Hæreticam, & Hæreticorum Fautricem, eique adhærentes in prædictis, Anathematis sententiam incurrisse, esséque à Christi corporis unione præcisos.* Tum verò quod Christianorum neminem

* Dict. Bull. Sect. 3.

minem, nedum Christi *Vicarium* deceret, ipsam Regali dignitate spoliat; quam illa natalium, Deíque, & hujus Regni legibus obtinuerat. * *Quinetiam ipsam prætenso Regni prædicti Jure, nec non omni, & quocunque dominio, dignitate, privilegióque privatam.* *Elizabethæ* Jus quod erat, ille *Prætensum* appellat; quoniam adeò sunt *Papismi* inimica Regibus Dogmata, ut ipsam propter *Hæresios*, quod vocant, crimen, Regio munere excidisse putent, etiam antequam *Anathematis* fulmine percussa esset.

* Ibid. Sect. 4.

At ille pergit: * *Item Proceres, subditos & populos dicti Regni, ac cæteros omnes, qui illi quomodocunque juraverunt, à Juramento hujusmodi, ac omni prorsus dominii, fidelitatis, & obsequii debito perpetuò absolutos; prout nos illos præsentium authoritate absolvimus.* In his, ut potuit, subditos omnes eâ quam juraverant fidelitate liberat. Est verò quædam erga Principes *Fidelitas*, ad quam non minus *Naturâ*, quàm *Jurejurando* astringimur, cùm iis ipsâ nascendi conditione subjiciamur. Ne quis autem hoc sensu ductus Reginæ parere pergeret; ille ipsius quoque *naturæ* vinculum solvere conatur. * *Præcipimus, & interdicimus universis, & singulis proceribus*

* Ibid. Sect. 5.

* Ibid. Sect. 5.

ceribus, *ſubditis*, *populis*, *&* *aliis prædictis*; *ne illi*, *ejúſve monitis*, *mandatis*, *aut legibus audeant obedire*: *Qui ſecus egerint*, *ſimili Anathematis ſententiâ innodamus*. Ex iis quæ ex hac *Bulla* excerpſimus clariſſimum eſt; *Pontificem Reginam*, quantum in ipſo erat, depoſuiſſe, ſubditos ejus à *Fidelitatis* Juramento abſolviſſe; omnéſque *Anathematum* minis perterruiſſe nè quâ ei in re audientes forent, cui naturæ, regníque legibus parere tenebantur.

Et poſt hæc omnia, ipſius Regna ac Ditiones *Philippo* ſecundo *Hiſpaniarum* Regi donavit: Quod quidem, cum ſatis alias notum eſſet * *R. Caronius* vir probus, *Romano-Catholicus*, & Sacerdos *Hibernicus* ingenuè fatetur.

Complures ſunt hujuſmodi *Bullæ* in quibus Reges, Principéſque *Anathemate* feriuntur, & deponuntur à Pontifice, ſubditíque ipſorum Fidelitatis Juramento liberantur. Atque has turbas excitat immani illâ Poteſtate fretus, quam ſibi in omnes totius Orbis Principes etiam Divino Jure arrogare non veretur. Hujus verò audaciæ aliquot exempla ponam: † *Henricus* quartus Imperator, depoſitus eſt, & bis *Anathemate* percuſſus à *Gregorio* ſeptimo; [a] *Fre-*

* *In depoſitione Elizabethæ Pius.5 Jus Britanniæ & Hiberniæ ad Philippum 2. tranſtulit; vi cujus donationis demandatus poſtea Sidonius fuit, Anno* 1588. *claſſe Hiſpanicâ instructus, ut Britanniæ Regna poſſideret.* Remonſtr. Hibern. per Frat. R. Caron. part. 1. c. 3. Sect. 4.

† Bullar Rom. Tom. 1. p. 52, 53. Lugd. 1655 vid. Bin. Conc. Tom. 7. part. 1. p. 484.

[a] *Fredericus* secundus à *Gregorio* nono, & *Innocentio* quarto; [b] *Henricus* octavus Angliæ Rex à *Paulo* tertio: Atque, ut ne mihi necesse sit alios nominare, omnes universim *Hæretici cujuscunque dignitatis*, eodem *Anathemate* damnantur, in nobili illâ [c] *Bullâ Cœnæ* quæ dicitur, quæ quotannis quoque repeti solet, ut supra monui; toties igitur *Romæ* [d] inter alios hoc *Anathemate* impetitur Serenissimus *Britanniarum* Rex, subditique ipsius Protestantes: *Vaticanum* certè in *Ebalem* montem conversum diceres, adeò diris & execrationibus totus personat. At ea quàm sint periculosa, & perniciosa Regibus, cuilibet sanè judicare promptum est.

Hæc autem, ut nullius momenti fuerint; si clarissimorum scriptorum testimonia, si leges *Canonicæ Papali* authoritate munitæ, si Pontificum [e] *Bullæ*, ac *Decreta* non satis ostenderint impium illud de deponendis Regibus esse Ecclesiæ Romanæ Dogma: At negari, opinor, non poterit, si in eâdem sententiâ fuerint, *Concilia* etiam *Generalia*; quæ Ecclesiam omnem *repræsentare*, & *errare non posse* dicuntur. Ea verò illud idem decrevisse aliquot exemplis ostendam.

[a] Ibid. p. 105. & p. 112.
[b] Ibid. Tom. 1. p. 740.
[c] Vid. Dict. Bull. Tom. 3. p. 248. & constitut. Paul. 5. Ibid. & plurimas ejusdem generis bullas ibi indicatas.
[f] *Etiam Imperiali, Regali, Ducali, aut alia mundana excellentia fulgentibus.* Verba Bullæ.
[e] Deut. 11. 29. & 27. 12.
[f] Vid. Paul. 4. Bullam 12. in Bull. Cherub. Rom. 1638. Tom. 1. p. 602. *Quâ Imperat. Reges, &c. Hæreticos Imperiis, Regnis, et Dominiis omnibus privatos pronunciat Dominiaque illa omnia esse publicanda, publicata autem sint juris & proprietatis eorum qui ipsa primo occupaverint.*

In Concilio [a] *Lugdunensi*, quod omnes fatentur fuisse *Oecumenicum*, *Innocentius* quartus *Fredericum* secundum Imperatorem deposuit: Hunc illum in eo Concilio deposuisse, nemo est, quantum novi, qui negat; atque hoc se fecisse ait, *Cum Fratribus suis & sancto Concilio deliberatione diligenti præhabitâ*; ut ex ipsâ Excommunicationis formulâ constat, quæ etiamnum in Juris *Canonici* corpore perscripta servatur. In eâ vero Eum * *Omni*, inquit, *honore sententiando privamus: Omnes qui ei Juramento Fidelitatis tenentur astricti, à Juramento hujusmodi perpetuò absolvimus:* Et præterea ait, *Quoslibet qui ei, velut Imperatori vel Regi, Concilium, vel Auxilium, vel favorem præstiterint, Excommunicationis sententiæ subjacere.*

[a] *Nominatur in forma professionis à Papa facienda.* Concil. Constantin. Sess. 39. p. 250. Edit. 1514.

[b] Cap. *Cum æterni.* Extra. de sent. & re Judicat. in 6. Titulus: *Innocentius* 4. *in Concil. Lugd.*

* Ibid.

In Concilio [b] *Laterano*, quod illi Magnum vocant, si rectè calculum ponunt, non pauciores, quàm mille ducenti octuaginta tres Patres convenerant: In eo autem *Synodicè* & *Categoricè* conclusum est; [c] *Pontificem posse Reges deponere, eorúmque subditos à Juramento Fidelitatis absolvere.* Atque hujus *Canonis* is est ordo; ut primùm [d] *moneantur, & inducantur*; & deinde, *si necesse fuerit, per censuras Ecclesiasticas compellantur potestates*

[b] Sub Innocen. 3. An. 1215.

[c] Can. 3. *De Hæreticis.* Habetur in Jure Canon. cap. *Excommunicamus* 13. Extra. de *Hæreticis.*

tes Seculares, &c. *Hæreticos* omnes ſuis finibus ejicere. Pari fermè cùm audaciâ Conciliabulum illud * *Tridentinum* ſupremos rerum Dominos alloquitur; *Sancta Synodus*——*admonet Imperatorem, Reges, Reſpublicas, Principes & omnes, & ſingulos, cujuſcunque ſtatus & dignitatis exſtiterint, &c. Decernit itaque & præcipit Sacros Canones, & Concilia generalia omnia*, (ideóque etiam Lateranenſe, Canonémque illum de quo nobis ſermo eſt) *& Apoſtolicas ſanctiones in favorem Eccleſiaſticarum perſonarum*——*exactè ab omnibus obſervari debere*——*tanquam Dei præcipua*——*Dei ordinatione conſtituta*. Atque hujus capitis Titulus hîc eſt; * *Cogantur omnes Principes Catholici conſervare omnia Sancita*, &c. Et nihil uſitatiùs eſt ipſorum ſcriptoribus, Pontificibus, & Conciliis, quàm iſtoc modo loqui: ut videre licet, ne quos alios nominem, apud Cardinalem [a] *Tuſchum*, apud *Platinam* in vita [b] *Gregorii* ſeptimi, & in Concilio *Lateranenſi* illo quod ſub *Julio* ſecundo, & *Leone* decimo habitum eſt; ubi *Papa* in *Monitorio contra Sanctionem Pragmaticam*, ſatis pro Imperio, *Reges*, inquit, [c] *peremptoriè requirimus*. Eo igitur *Canone*, quem diximus, *Compellendi* ſunt Reges, ut quod ſuum officium eſt faciant;

* Concil. Trid. Seſſ. 25. de Reform. c. 20.

* Lem. dict. cap. edit. 1634.

[a] Card. Tuſch. Concluſ. Pract. Jur. Tom. 6. Concluſ. 41. Sect. 40. 41, 61.

[b] Platin. in vit. Greg. 7. *Imperator poteſt Cogi ad Officium Execrationibus & Armis.*

[c] Monitor. contra Sanct. Pragmat. *Approbante Concil.* Apud Bin. Concil. Tom. 9. p. 49. Edit. Pariſ. An. 1636

faciant; hoc eſt, *Hæreticos* ejiciant. Si verò quæſiveris quinam ſint *Hæretici?* ii ſunt quos iſtis videbitur eo nomine inſignire. *Hæreticos ab Eccleſiâ notatos.* Tum *compellendi* etiam ſunt Reges ut *Præſtent publicè Juramentum quod de terris ſuæ Juriſdictioni ſubjectis univerſos Hæreticos ab Eccleſiâ notatos bonâ fide pro viribus exterminare ſtudeant.——Si verò Temporalis Dominus requiſitus & monitus ab Eccleſiâ terram ſuam purgare neglexerit ab hac Hæreticâ fœditate, per Metropolitanum & comprovinciales Epiſcopos excommunicationis vinculo innodetur. Et ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ſignificetur hoc ſummo Pontifici, ut ex tunc ipſe Vaſallos ab ejus fidelitate denuntiet abſolutos, & terram exponat Catholicis occupandam, qui eam exterminatis Hæreticis ſine ullâ contradictione poſſideant, & in fidei puritate conſervent.* Si itaque Pontifex, & Concilium Generale rectè judicaverint, Reges, Principéſque Papæ mancipiorum more ſubjici debent; *compellíque* ut omnes finibus ſuis ſummoveant, quoſcunque ille *Hæreticos* dixerit; & Jurejurando ad ipſi obediendum teneri: Et niſi imperata fecerint, de gradu ſuo dejici, ſubditíque omni Juramentorum nexu exolvi, Regnáque

Regnáque ipsis erepta aliis donari possunt; quibus summo Pontifici collibitum fuerit. Atque hæc cum Regum dignitate, & salute apertissimè pugnare nemo est qui non videat.

* *Jesuitæ* quidem & *Canonistæ* hunc *Lateranensis* Concilii *Canonem*, quæque inde consequuntur, publicè defendunt: At alios esse novi Pontificiæ Religionis homines quibus ea non æquè probantur. Duo igitur sunt quæ respondent, aut cavillantur potiùs nonnulli, ut hujus Dogmatis odium aut effugiant, aut emolliant; invidiámque eorum minuant, quæ hinc Protestantes conficere solent.

* Vid. *The Jesuites Loyalty.* nuper edit.

Dicunt itaque primùm in isto *Canone* de *Feudatariis* tantum, & *subordinatis*; non de *Supremis*, *suique Juris* Principibus agi.

In eo autem manifestus est error, quòd *Canonem* ipsum non intelligentes cum disertis ejus verbis pugnantia loquuntur. Hujus enim vi Principes omnes, quicunque tandem fuerint, si *Hæreticos* ejicere recusaverint, à *Metropolitano, & Comprovincialibus Episcopis excommunicandi & postea à Pontifice deponendi sunt:* Illo tamen cum discrimine, ut, si fortè Princeps *Feudatarius* fuerit, hoc tum fiat, *salvo Jure Domini principalis.* Domi-

* Concil. Lat. Can.3.

E nus

nus Inferior Jus suum, cum deponitur, amittit; superior verò suum, quod erat, retinet: ut si ei Vectigalia pendenda, aut servitia quædam præstanda forent; hæc illi integra servari oportet; at eâ tantùm lege, * *Dummodo super hoc ipse nullum præstet obstaculum, nec aliquod impedimentum opponat:* hoc est, si Pontificis mandata fieri non prohibeat. Quòd si secus fecerit; ipse quoque unà cùm *Feudatario* suo deponi debet. Illius enim Concilii decretum ambos pariter, si *Hæreticos exterminare neglexerint*, de suæ dignitatis fastigio deturbari, ditionibusque quas obtinuerant, spoliari jubet. Illud enim sequitur; *Eâdem nihilominus lege servatâ circa eos qui non habent Dominos Principales.* Ideóque Supremus etiam Dominus, sive Rex fuerit, sive Imperator, nisi Pontificis jussa de *Hæreticis exterminandis* gnaviter curaverit, eum hujus *Canonis* authoritate deponi debere clarissimum est.

Verùm ut hoc iis, quamvis falsissimum sit, concedamus tamen, *Feudatarios* tantum Dominos hîc intelligendos esse: Non ità gravis injuria, & minus fortassis malum fuerit; at erit certè maximum; Cum Potestas ea, quam vel hinc sibi sumeret Pontifex, *Feudatariis* saltem Do-

* Ibid. *Probatur hoc non tantum ab Honorio 3. qui Innocentio 3. successit; sed & à Gregorio 9. qui illud in Juris Canonici Corpus retulit.* Cap. *Excommunicamus*, 13. Extra. *de Hæreticis*. *Idem confirmarunt Innocent.* 4 An. 1243. *Alexand.* 4. An. 1258. *Clemens* 4. An. 1265. Vid. Bullar. magn. Roman. Lugdun. 1655. Tom. 1. p. 109. col. 2. *Et ne nunc principibus magis favere videantur, Confirmatio Innocent. 3. nuper adjecta est ad Jus Canonicum.* Lugd. 1661. vid. 7. Decret. lib. 5. tit. 3. De Hæret. & Schis. c. 1, 2.

minis extremum periculum, imò certissimam perniciem afferre posset. Verùm res clarior est quàm ut pluribus indicari egeat.

Aliud verò est quod respondent quidam ad ea quæ ex isto iis *Canone* objici solent: Aiunt enim Concilium illud [a] *Lateranum Generale* non fuisse; aut si *Generale* fuerit nullos tamen *Canones* edidisse; ideóque Ecclesiam Romanam accusari non debere, quasi *Canonem* hunc comprobâsset; cùm ille quidem nullus esset.

[a] Vid. Resp. ad *The Jesuites Loyalty*, Lond. 1678. p. 12. *Preston* sub nomine *Wytherington*, &c.

At hoc etiam falsissimum est, nullóque prorsus fundamento nititur. Ecclesia enim Romana Concilium illud *Lateranum* pro [b] *Oecumenico*, *Canonésque*, quos ab eo editos esse dicimus, pro genuinis semper habuit; neque nunc aliter de iis existimat. Qûod hæc quæ dicturus sum consideranti clarissimum videbitur.

[b] Vid. Bull. Innocent. 3. Titulus *Indictio sacri, & Oecumenici Concilii Lateranensis pro* 1. die Nov. 1215. In Bull. Rom. Tom. 1. p. 8. Edit. 1655.

Quicunque de Conciliis scripserunt, quos mihi hactenus videre contigit, *Generale* illud fuisse omnes uno ore confitentur; & plerumque *Concilium Lateranense magnum* vocant; *Canonésq*; quos ei tribuimus, tanquam genuinos citare solent.

Pontificiique qui aut Concilia, aut Conciliorum summas emiserunt; *Crab-*

bius, *Surius*, *Binius*, *Joverius*, *Caranza*, *aliique* illud univerſim inter *Generalia* numerant; & *Joverius*, quod rem per ſe manifeſtiſſimam eſſe conſideret, [a] *Non video*, inquit, *qua fronte audeat quis negare hoc Concilium eſſe Oecumenicum*.

[a] Jover.Concil.Part.1.pag. 120. in Lem. Concil.præfix.

In ultimis, præſtantiſſimiſque Juris [b] *Canonici* editionibus ad initium præmitti ſolet Conciliorum omnium Catalogus; atque *Lateranenſe* hoc ſemper inter ea ponitur, quæ illi *Generalia* eſſe concedunt.

[b] Vid. Edit. Jur. Canon. Pariſ.1612. & 1618.& Lugd. 1661.

Diſtinctio quædam eſt quam de Conciliis [c] ſcribentes frequenter uſurpant: *Concilia* enim *Generalia vel Approbata*; *vel Reprobata*; *vel partim approbata*, *partim reprobata*; *vel nec approbata nec reprobata* eſſe dicunt: In poſtremò hoc genere ponitur Concilium illud primum quòd *Piſis* habitum eſt: *Lateranenſe* autem hoc, de quo nunc agimus, inter primi ordinis Concilia, eáque quæ ab Eccleſiâ *approbata* ſunt, ab omnibus habetur. Diſtinctionem hanc ridendam planè eſſe, neque minùs cùm ipsâ veritate, quàm cùm eorum principiis pugnare, niſi aliud nunc ageretur, facilè oſtenderem: Ex eâ tamen apertiſſimè conſtare arbitror quod indè probare volui, *Lateranum* hoc Concilium ab iis *Oecumenicum* exiſtimari.

[c] Bellarm. Longus à Coriolan. Rives, &c.

Quod

Quod & in nupera probatissimáque Juris *Canonici* [a] editione agnoscitur. [b] *Gregorius* enim nonus suo jussu & Authoritate *Decretales* Pontificum Epistolas [c] *Ad communem maximè studentium utilitatem* evulgavit; [d] *volens ut hac tantùm Compilatione universi utantur in Judiciis, & in Scholis, districtiùs prohibens ne quis præsumat aliam facere, absque authoritate sedis Apostolicæ speciali*: atque hæc omnia *Bulla* [e] *Gregorii* decimi tertii confirmantur. In iis autem primi Capitis titulus hic est; [f] *Innocentius tertius in Concilio Generali*. Et nequis ignoraret quodnam illud Concilium esset; nobilis quidam Juris illius [g] Consultus in Annotationibus quas hic adjunxit. *Hoc*, inquit, *Concilium Romæ in Laterano celebratum, Anno* 1215. *& Innocentii* 3. 18. *assistentibus Hierosol. & Constantinop. Patriarchis & totius ferè Orbis Episcopis*. Si quid itaque ponderis habeat *Decretalis* illius Epistolæ titulus à *Gregorio* nono publicatus, aut quòd ad ipsum annotavit *Antonius Naldus* Jurisconsultus celeberrimus, aut *Gregorii* decimi tertii authoritas qui utrumque calculo suo comprobavit; apertissimè sequetur Concilium illud *Lateranense Oecumenicum* fuisse. Post autem in iisdem *Decretali-*

[a] Corpus Jur. Can. Lugd. 1661.

[b] Vid. Bull. Greg. 9. Decretal. præfix.

[c] Ibid.

[d] Ibid.

[e] Bull. Rom. dat. Jul. 1. 1580. Corp. Jur. Can. præfix.

[f] Cap. Firmit. 1. Extra. *De summa Trinitate.*

[g] *Antonius Naldus.*

bus alius nobis hujusmodi titulus occurrit— [a] *Idem in Concilio Generali.* Liquet verò, cùm ex præcedentibus ejusdem tituli [b] capitibus, tum ex Annotationibus quæ ad hunc adjiciuntur, Pontificem hunc *Innocentium* tertium fuisse, Conciliúmque [c] *Lateranum*, quòd illic *Generale* dicitur.

Pluráque sunt in [d] sequentibus eodem pertinentia; præcipuè verò in [e] quinto *Decretalium* libro, titulóque septimo, ubi Canon iste impius, de Regibus deponendis, eorúmque subditis à fidelitatis Juramento absolvendis, integer, atque etiam pro Lege habetur, & *Innocentio* tertio, Conciliόque huic *Laterano* tribuitur; quòd hîc iterum *Generale* appellatur.

Quod autem rem omnem extra controversiam posuerit; Concilium illud *Oecumenicum* fuisse, *Canonésque* quosdam edidisse, sæpiùs testatur [f] Concilium *Constantiense*; atque hoc in iis numerat ad quorum observationem *quemlibet in Romanum Pontificem eligendum* Jurejurando obstringi voluit. Atque hæc quidem iis qui nobis in hâc causâ adversarii sunt, si modò sobrii & modesti fuerint, satis esse arbitror: [g] Ut verò præfervidos etiam & audaculos convincam, aliud hic ego

[a] Cap. Nimis 30. Extra. *De Jurejurando.*

[b] Cap. *Veniens* 16. tribuitur Innocent. 3. & 13. sequent. cap. ut & hoc 30.

[c] Concil. Lat. sub Innocent. 3. Annot. ad dict. cap. 30. lit. C.

[d] Cap. Qualiter 24. Extra *De Accusationibus.*

[e] Cap. *Excommunicav.* 13. Extra. *De Hæreticis.* Vid. Lem. dict. cap. & Annot. lit. A.

[f] Concil. Const. Sess. 19. p. 126. Edit. in 8°. An. 1514. & ib. p. 280. & p. 312. in Confirmat. Constit. Fred. 2.

[g] Concil. Constant. Sess. 39. in forma Profess. à Pap. elect. faciend.

ego unicum adjiciam. Concilium certè * *Tridentinum* hoc ipsum, de quo disputatur, *Generale* disertim vocat; & quendam ejus *Canonem* denuò firmat.

Atque eorum quæ jam dicta sunt summa huc redit; si clarissimorum, doctissimorúmque hominum qui de Conciliis scripserunt testimonia; si ii ipsi qui Conciliorum Tomos evulgarunt; si probatissima Pontificum Decreta, quæ in ultimis optimísque, ut iis videntur, Juris *Canonici* editionibus leguntur; si etiam Concilia *Generalia*, qualia apud ipsos habentur *Constantiense* & *Tridentinum*, quicquam valuerint; ex his omnibus clarissimè sequitur *Lateranense* illud sub *Innocentio* tertio ipsis *Oecumenicum* esse debere. Atque adeò impia illa, & execranda planè, quæ in tertio illius *Canone* perscripta sunt, quæq; ego sæpius nomino; Reges, Imperatorésque ab Episcopis excommunicari, si Papæ non paruerint; & deinde à Pontifice deponi; subditósque ipsorum à fidelitatis Juramento absolvi; Regnáque quæ possederant iis erepta aliis, quibus Pontifici videbitur, donari posse; esse quidem Ecclesiæ Romanæ Dogmata fateantur necesse est: Cùm hæc omnia statuta sint in Conciliis, uti ipsi putant, *Generalibus*; quibus

* Seff. 24. c. 5. de Reformat. p. 290. Edit. Salamant.

1 88. *Constitutionem sub Innocentio 3. in Concilio Generali, quæ incipit Qualiter & quando, Synodus innovat.*

quibus omnes fidem habere oportet, qui ea falli non posse arbitrantur.

Cùm verò manifestum adeò sit Pontificem, Pontificiósque Juris *Canonici*, Conciliorúmque *Generalium* authoritate adductos, nefaria hæc & seditiosa Dogmata recipere, & apertè profiteri; nemini jam difficile fuerit, modò animum advertat, clarissimè perspicere, quàm sint ea periculosa, atque etiam perniciosa Regibus populísque omnibus; maximè autem si Religionem reformatam sequantur. Idque sive Conscientiam ipsam, animarúmque salutem spectaveris; si ea receperint: sive prudentiam civilem, vitámque, Reíque publicæ statum ac dignitatem; si hæc eadem recipere recusaverint.

Ad Conscientiam quod attinet; si Pontifici se tradiderint, atque adeò ea, quæ diximus, dogmata admiserint; certum est summum indè animabus periculum, imò perniciem imminere. Quòd sic clarissimè arguitur. *Hæreticæ*, quæque Inferorum pœnas promerentur opiniones, sine certissimo animarum periculo, & pernicie recipi non possunt: Illud nemo, opinor, negaverit: At Papam posse Reges excommunicare, & deponere, subditósque à fidelitatis Juramento

to abſolvere, ita *ut liceat ipſis Reges ſic excommunicatos, & depoſitos interficere; Illud quidem ſentire *Hæreticum* eſt, quódque omnes Inferorum pœnas promeretur. Quòd olim apud nos Regnante *Jacobo*, cùm patefacta eſſet horrenda illa Conjuratio quàm *nitro-ſulphuream* vocant, Senatus frequens declaravit, atque in †*Fidelitatis Juramentum* inſeri juſſit: Quo quidem omnes obſtringendi ſunt Clerici, Nobiles, Magiſtratus, quíque ad Gradus Academicos admittuntur; ideóque Doctrinam iſtam conceptis verbis *Impiam*, *Damnabilem*, *& Hæreticam* eſſe jurant. At neque tibi, neque cuiquam, qui veritatem ipſam Eccleſiámque Anglicanam amat, pluribus probari opus eſt haſce, quas impugnamus, ſententias falſas, ſceleſtáſque eſſe, maximóque in periculo verſari miſellas animas, quibus ſic iſtis opinionum larvis illuditur, ut tam execranda non tantum cogitare, verùm etiam facere audeant. Eſt autem hujus inſaniæ caput, & fons, unde reliqua derivantur, immanis iſte *Suprematus*, quem Pontifex, quia *Petro* ſuccedere dicitur, ſemper quidem arrogare, &, quoties poteſt, vel in Reges ſibi ſumere ſolet. Eam certè poteſtatem neque habuit unquam, néq; ſibi

* Ut liceat, *dico, Aiunt enim non eſſe crimen læſæ majeſtatis Regem depoſitum occidere; namque tum Regem non eſſe; populóſque fidelitatis Juramento abſolutos non eſſe ei ſubditos.* Et Papa *Judice non ſunt Homicidæ qui, excommunicatos occidunt.* Determinant. Urb. 2. Lex eſt. Gratian. c. Excom. 47. Cauſ. 23. Quæſt. 5.

† *Corde meo abhorreo & deteſtor ut impiam & hæreticam, damnabilem hanc Doctrinam & poſitionem; Principes excommunicatos, aut deprivatos à Pontifice, deponi aut occidi poſſe à ſubditis ſuis, aut alio quocunque. Juram.* Stat. 5. Jac. cap 4.

ſibi deberi contendebat *Petrus*, qui neq; ſe, neque mortalium quemquam Regibus ſuperiorem eſſe putavit. Ille enim, * *ſubjecti*, inquit, *igitur eſtote omni humanæ creaturæ, propter Deum*; *ſive Regi quaſi Præcellenti, &c.* qui Regem aliis *Præcellere* ait, eum ſuperiorem habere neminem eodem ſpiritu confitetur: Cùm ſit dictu ineptiſſimum eum aliis *Præcellere*, qui alios ipſi *Præcellentes* habeat. *Petrus* omnes Regibus ſuis ſubjectos eſſe jubet, iiſque parere tanquam *Præcellentibus*, Supremiſque rerum Dominis; cùm nulli tunc eſſent Principes niſi Pagani, ac Idololatrici: Pontifex autem Regibus, ſi quos ille perperam *Hæreticos* dixerit, obſiſtere; neque iis auxiliari, aut ſubeſſe, imò verò infeſta in eos ſigna inferre jubet; illóſque † *Homicidas* eſſe negat, qui *Catholicæ*, quàm vocant, *Cauſæ zelo armati*, ipſos, alióſve *Hæreticos* occidunt; ſeque omnes Eccleſiâ ejecturum eſſe interminatur, niſi imperata fecerint. Jam verò quivis ſanæ mentis edicat mihi; annon extremo in periculo conſtituta ſit eorum ſalus, qui Apoſtoli præcepta reſpuentes, impiis hiſce Pontificum mandatis obtemperant? Ipſe hominum ſervator benedictus in ſecula, cujus ſe *Vicarium* eſſe contendit Pontifex, * *Cæſar* Pagan[o]

* 1 Pet. 2. 13. *Torſit hic locus Innocentium tertium. Conſulas ejus ridiculam admodum interpretationem judicéſque an Infallibilis, an potius Fatuus fuerit.* Cap. Solicitæ. Extra. *De majoritate & Obedientiâ.*

† *Non ſunt Homicidæ, qui adverſus Excommunicatos, Zelo matris Eccleſiæ armantur.* Lemma Dict. Cap. 47. Cauſ. 23. Quæſt. 5.

* Mat. 17. 27. Vid. Rob. Abbot. de ſupr. Poteſt. Reg. prælect. 4. pag. 38.

Pagano, Idolorúmque cultori tributum pendebat: Nobis ſcilicet admirando obedientiæ exemplo præire voluit, ut ipſum ſecuti impiis etiam Principibus, & aliena ſacra colentibus parere diſceremus. Neque nos exemplo tantùm, ſed & præcepto monuit; *Reddite igitur*, inquit, *quæ ſunt* * *Cæſaris*, *Cæſari*. Imperatoria ei Jura tribuit; neque iis ipſum aut propter Idololatriam, aut propter reliquam impietatem privandum eſſe cenſuit. Quod idem & *Paulus* non minùs agendo, quàm præcipiendo docuit: Imperatorem enim ſe quidem ſuperiorem fuiſſe faſſus eſt; quanquam & ipſe *Apoſtolus* eſſet, neque *Petro*, neque quoquam alio [a] minor; quòd de ſe non ſemel in ſuis ad *Corinthios* Epiſtolis teſtatur: Ille tamen, *Ad Cæſaris*, inquit, [b] *tribunal ſto, ubi me oportet Judicari*: — *Si dignum morte aliquid feci, non recuſo mori*. Non ſe Magiſtratus Judicio ſubtrahit in *Cauſâ Criminali*; quod, iis quas cuderunt legibus, faceret hodiè quilibet Eccleſiæ Romanæ [c] Epiſcopus; ſed contra fatetur Civilem Poteſtatem in ipſum jus habuiſſe, ideóque ad eum provocat; [d] *Cæſarem*, inquit, *appello*. Perſpicuum eſt autem ab Inferiore ad Superiorem tanquam ad Judicem provocari, qui Juriſdictionem

* Marc. 12. 17.

[a] Λογίζομαι γὰρ, μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν Ἀποστόλων. 2 Cor. 11. 5. & c. 12. v. 11.

[b] Act. 25. 10, 11

[c] Concil. Trident. Seſſ. 24. c. 5. *De reformatione.*

[d] Act. 25. 11. Vid. R. Abbot. de ſupr. poteſt. Reg. prælect. 6. p. 60, 61.

ctionem in Provocantem habeat; cuique earum rerum, de quibus lege agitur, Cognitio data sit. Cùm igitur *Paulus* ad *Cæsarem* provocat, hoc ipso eum sui Judicem & Superiorem esse agnoscit. Adeò abhorrebat animo à nefariis, & seditiosis dogmatibus, quæ nunc tuentur Pontificii; ut Imperatorem etiam Paganum publicè agnoverit; eique se summâ cum modestiâ submiserit. Neque ipse solùm Principi suo paruit, sed & aliis, idem ut facerent, author fuit; cùm enim ad *Romanos* scriberet, eorum animos, quod *Apostolo Jesu Christi* dignum erat, ad omnem Fidelitatis, & obedientiæ laudem accendebat: [a] *Omnis*, inquit, *anima Potestatibus* [b] *sublimioribus subdita sit*: Et paulò post, [c] *Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal; cui timorem, timorem: cui honorem, honorem.* Cùm *potestates sublimiores*, vel *supereminentes* dicit: eos intelligit qui summam in Rep. dignitatem [d] obtinebant: Tunc autem summam *Romani Imperii* dignitatem obtinebat *Nero*, inquinatissimis moribus, *Gentilium* superstitionibus addictissimus, nominisq; *Christiani* hostis acerrimus; neque eo tamen minùs *omnis anima*, & *Petrus*, & *Paulus*, & quicunque ejus *Imperii* fines inco-

[a] Rom. 13. 1.
[b] Ὑπερεχούσαις. idem vocabul. 1 Pet. 2. 13.
[c] Rom. 13. 7.
[d] Ἐξουσίαι v. 1. Ἄρχοντες v. 3. Διάκονοι τοῦ Θεοῦ. v. 4.

incolebant, huic homini perditiſſimo, lege Dei *Evangelicâ*, ſubjici; eique *timorem*, *honorem*, *tributum*, cæteráque præſtare, &, quod ſubditorum eſt, parere denique tenebantur. Quod ex his *Pauli*, *Dominique* ipſius exemplis, præceptíſque manifeſtiſſimum videtur. Jam verò ea, quæ nunc Pontificiis probantur, Principia ab hiſce quàm longiſſimè diſcrepant; quicquid enim dixerint, fecerintve, & *Petrus*, & *Paulus*, & ipſe humani generis *ſervator*; agnoſcant illi, quoniam ita volunt, ſupremam *Cæſaris* poteſtatem, eique nos obtemperare jubeant, ipſique ejus juſſis pareant: *Romæ* tamen ſolum Pontificem ſupremum in omnes poteſtatem habere conceſſerint. Eum enim, ut ſupra oſtendi, [a] immane quantum! Regibus majorem faciunt: Adeò ut, ſi ipſi videatur, quemvis Principum dejicere poſſit, ſubditóſque *Anathematum* terriculamentis eò adigere, ne quem ei *timorem*, *honorem*, *tributum*, aut obedientiam præſtare audeant. Sic enim ferè concipi ſolent [b] *Bullæ* quibus damnantur

[a] Vid. dict. cap. *Solicitæ*, Extra. de Major. & Obed. cum Gloſſ. & Not.

[b] *Præcipimus univerſis ſubditis, ne illi ejuſve mandatis aut legibus audeant obedire, qui ſecus egerint Anathematis ſententia innodamus.* Bull. Pii 5. Damnat. Eliz. An. 1570. Eliz. 13. in Bullar. Rom. Lugd. 1655. Tom. 2. p. 303. Nonnunquam præcipitur, *Ne Conſilium, Juvamen operæ, operámve aliquatenus impendunt Regi depoſito.* Ut in depoſit. Frederic. 2. Dict. Bullar. tom. 1. p. 106. col. 1.

nantur Principes; nominatim verò in hanc sententiam locutus est *Pius* quintus cùm *Elizabetham* deponeret. Quæ cùm certissima sint; Judices velim, annon summum scelus peccatúmque mortiferum fuerit, subditos ea Pontificiorum dogmata recipere, quæ cum sacrosanctâ *Evangelii* doctrinâ apertissimè pugnant? Quod si fuerit, & est certè; tum non minus clarum erit hæc principia, si qui fortè talibus præstigiis ludificati tam tetrum facinus attentaverint, miserorum hominum animabus non tantum periculum, sed & perniciem afferre; nisi pœnitentiâ ducti ad saniorem mentem redierint. Atque non solum hæc, Juramenta solvi; Reges deponi; auxilia iis negari; eorum mandata proculcari; arma contra ferri; atque ipsos etiam, trucidari posse; Pontificiis probata, receptáque sunt: sed, quòd majus est, quodque hîc omitti non debet, nobis compertissimum est ex Jure * *Canonico*, Pontificumque *Decretis*, nequissimos homines ad tanta scelera perpetranda, proposito salutis æternæ præmio, animari; quod quidem singulis promittitur, si fortè ipsos *contra inimicos sanctæ fidei* depugnantes occidi contigerit. Perpulchrum herclè Promissum, quodq; Gladiatoribus

* Vid. Gratian. Can. *Omnium* 46. Caus. 23. Quæst. 5. & ib. Can. *Omni timore* 9. Quæst. 8. Vid. Gloss. & Turrecrem. ad dict. Canones.

toribus ad quidlibet audendum ingentes animos facere possit. Sed cùm jamdiu solenne Pontificibus fuerit multa splendidè polliceri, quæ præstare nequeunt, *Innocentius* tertius ad hunc felicitatis cumulum aliquid adjicit; * *Omnibus* enim ——*Plenam peccatorum omnium veniam indulget, & in retributione Justorum*, non tantum salutem æternam, sed & *salutis æternæ pollicetur augmentum.* Hoc ille Cruce-signatis pollicetur: Erant hi milites conscripti ut *Terram sanctam*, uti aiebant, *Saracenis* ereptum irent; verùm ii, aut alii iisdem præmiis illecti, non ad *Terram sanctam Infidelium* jugo liberandam, sed ad † *Waldensium* stragem missi sunt; quos illi, eâdem *Indulgentiâ* furiati, omni humanitate depositâ pecudum more passim jugularunt. At quàm gravi animarum cum periculo fiat, ut homines ad tam horrenda scelera, etiam virtutis præmiis irritentur, quilibet facilè intelligit, neque necesse est illud à me pluribus ostendi. Ratum itaque esto, quod ante diximus, ea Pontificiorum Principia animarum saluti tum periculosa, tum perniciosa esse.

Hæc ad Conscientiam, & cœlestis gaudii jacturam pertinent: At ea pariter Civili Prudentiæ inimica sunt; summam

* Vid. Bull. Innocent. 3. dat. Lateran. 19. Cal. Jan. An. Pontificat. 18. An. Dom. 215 Mag. Bullar. Rom. Tom. 1. p. 89. dict. Bull. Sect. 17.

† *Catholici, qui crucis assumpto charactere, ad Hæreticorum exterminium se accinxerint, illâ gaudeant indulgentia quæ accedentibus ad terræ sanctæ subsidium conceditur.* Concil. Lateran. sub Innocent. 3. Can. 3. vid. Dictum Leon. Papæ apud Gratian. Can. *Omni timore* 9. Caus. 33. Quæst. 8.

mam enim Principum poteſtatem labefactant; & ſi eorum ductum ſequeremur, omnem iis ſtatum, honorem, dignitatem, vitam denique ipſam eriperent. Quod veriſſimum eſſe oſtendunt miſerandi tot Regum, Principúmque caſus, quos Pontifices, ipſorúmque aſſeclæ, dum hiſce, quæ tuentur, Principiis obſequuntur, regnis,fortuníſque omnibus exturbarunt. Quod ante Religionem Reformatam plurimis accidit, cùm Proteſtantes non eſſent; & poſtea nonnullis, qui etiam Pontificii erant. Poſt autem Religionem Reformatam Proteſtantes illi, aut pro Proteſtantibus, aut eorum *fautoribus* habitos, excommunicatos regnis ditionibúſque ſuis privarunt. Ea, fateor, *Anathematum fulmina Bruta* plerumque erant, neque eas, quas volebant, ſtrages ediderunt; ſed eſt quòd propterea divinæ quidem Providentiæ, non Pontificum arrogantiæ gratias habeamus.

Ego utriuſque generis aliquot nominabo. Certiſſimis hiſtoriarum monumentis conſtat *Chilpericum Galliarum* Regem à *Zacharia* depoſitum eſſe, circa octavæ Centuriæ medium: Ut & paulò ante *Gregorius* ſecundus * *Leonem Iſaurum* Imperatorem depoſuerat, quod ille Imagines tolli juberet. Et huic præclaro

* Vid. Baron. ad An. 730. Num. 5. & ad An. 593. Num. 86.

claro facinori plaudens *Baronius* hoc quasi Epiphonema acciuit: — *Sic Exemplum posteris dignum reliquit Gregorius; ne in Ecclesiâ Christi regnare sinerentur Hæretici Principes.* Centuriâ undecimâ *Gregorius* septimus *Henricum* quartum deposuit, & Romanum Imperium seditionibus, & sanguine redundare fecit. Centuriâ duodecimâ *Sylvester* tertius *Henricum* quintum excommunicavit, *Et magnas*, inquit *Urspergensis*, *turbas in Germania excitavit.* *Innocentius* tertius *Othonem* quartum excommunicavit ineunte Centuriâ decimâ tertia; & eâdem Centuriâ labente *Innocentius* quartus *Fredericum* secundum deposuit. Atque ut alios omittam, miserrima Regum *Gallicorum Henrici* tertii, quartíque cædes meritò hisce principiis imputari solet; iis enim instructi, animatíque sceleſtiſſimi sicarii ad teterrimum parricidium accesserunt. Illud certè constat, vel ex * *Sermone* quem, super eâ re, *Romæ in Patrum Consistorio* habuit, *Sixtum* quintum, *Jacobi Clementis Dominicani*, qui eorum alterum jugulaverat, factum probâsse, & miris in cœlum laudibus extulisse: Adeò illum tam nefarii sceleris non pudebat: si enim, ut oportebat, puduisset, nunquam ille istum *Sermonem*

* Paris. 1589. juxta Exemp l. Rom testant. 3. Doctor. Sorbon.

F edi,

edi, & in manus hominum venire passus esset.

Quanquam autem hæc Papismi principia, de quibus disserimus, etiam Principibus *Romano-Catholicis* periculosa admodum sint, ut ex antè dictis liquet; ea tamen præcipuè Regibus populísque Protestantibus perniciem minitantur. Illi enim omnes ante *annos ferè centum & viginti à *Paulo* quarto *Hæretici* declarati, excommunicati, & solenni Anathemate damnati sunt; quod & nuper, quò res pluribus notior esset, in † Jus *Canonicum* inseri placuit. Atque hic multa sunt notatu non indigna. Omnes quidem *Hæretici*, nullo discrimine, eodem Anathemate feriuntur; *Quacunque dignitate, etiam Comitali, Baronali, Marchionali, Ducali, Regiâ, seu Imperiali præfulgeant.* Neque illi solum damnantur, *Quicunque hactenus deviarunt*; *sed ii etiam qui in posterum deviabunt, seu in Hæresin incident.* Ideóque Serenissimus Rex qui hodiè nobis imperat, ipsiúsque subditi Protestantes non minus hisce Diris impetuntur, quàm *Elizabetha*, quíque sub ea erant, cùm ipsa regnum auspicaretur: quo quidem tempore hæc *Bulla* primùm edita est. Neque ea temere excidit, sed *Habitâ cum Cardinalibus delibe-*

* Bull. dat. Rom. An. 1588

† Decret. lib. Tit. 3. de Hær. & Schism. c. 9.

ratione

ætione maturâ, & de eorum consilio, & nanimi consensu. Erat itaque meditatum, diúque ante præparatum scelus: Meditatum fuisse ipse Pontifex fatetur; atque quin summum scelus fuerit nemo unquam sanus dubitabit. Atque hic Papa vide quàm durus, & severus sit Pater: *Omnes*, inquit, *Suspensionis, Excommunicationis, Interdicti, Privationis pœnas, à quibusvis Romanis Pontificibus, aut pro talibus habitis, per eorum literas Extravagantes, seu in Conciliis, seu Patrum Decretis, & Canonibus quomodolibet contra Hæreticos latas, approbamus, innovamus, & perpetuo observari volumus.* Atque Reges, aut Imperatores Pontificias Leges violare si ausi fuerint; *Regnis & Imperio penitus, & in totum, prepetuo sint privati, & ad illa de cætero inhabiles & incapaces. Barones* etiam, *Comites, Marchiones, Duces*, reliquíque, ut & *Episcopi, Archiepiscopíque*, qui vel *Hæretici* tum erant, vel *in posterum in Hæresin incident*, eodem Anathemate innodantur. Neque erat hæc duratura ad tempus tantùm, sed *Constitutio in Hæreticos in perpetuum valitura.* Neque hîc lite intentatâ, neque contestatâ, neque longis actionibus opus est; ut in foro Civili fieri consuevit; verùm *Hæretici* omnes neque accusati,

neque convicti, *Eo ipso, absque aliquo Juris, vel facti ministerio*, hoc statim Anathemate percelluntur. Quod ad Regem igitur ipsum, omnésque propè *Anglorum* Nobiles, necnon Archiepiscopos, Episcopósque, eorúmque * *Receptatores, fautorésque* pertingere intelligitur; cùm sint Protestantes, Pontificis judicio, *Hæretici* ut qui maximè. Atque hîc ego Pontificios nostrates, qui suam in Regem fidem tantopere deprædicant, unicum illud rogatos velim; An Regi suo faveant? si non; tum minimè faciunt quod viros bonos, subditósque facere est æquum: si verò faveant; tum sententiæ Judicis, quem illi supremum atque Infallibilem putant, apertè obnituntur; & iisdem, quibus nos, Diris fulminantur: Adeóq; Ecclesiæ Romanæ Communionem amittunt; de quâ quidem illi, sed sine causâ, plurimùm gloriantur.

* Vid. Constit. 34. Clem. Papæ 10. & Alexand. 7. Const. 16. dat. Rom. An. 1656. In Bullar. tom. 4. p. 218.

Sed ne illud *Anathema*, semel tantum denuntiatum, ad Protestantium ruinam parùm proficeret; ea † *Bulla* quotannis, uti diximus, recitari solet, quâ damnantur universi, cujuscunque Ordinis, Reformati. *Excommunicamus, & Anathematizamus*, inquit Pontifex, *ex parte Dei, & authoritate Petri, & Pauli, ac nostrâ, quoscunque Hussitas, Wickliffistas, Lutheranos,*

† Bull. Rom. Tom. 4. p. 528. Constit. 34. Clem. 10. An. 1671.

theranos, *Zuinglianos*, *Calvinistas*, *Ugonottos*, *&c. eorúmque receptatores*, *fautores*, *& defensores.* Atque hîc iterum Romano-Catholicos seriò secum meditari oportet, in quas ipsos angustias immoderata Pontificum ambitio, ac fastus adduxerit. Si enim, uti par est, Regem defenderint; tam hoc *Anathemate* feriuntur: si verò non defenderint; tum à fide, officióque suo discedunt; eaque negligunt, ad quæ quidem insolubili Dei, naturæque legis nexu tenebantur; ideóque, non sine magno suo merito, majoribus Diris excipiantur, cœlique gaudiis excidant necesse est. Jam autem hanc mihi quæstiunculam solvant; Deóne potius, an Pontifici parendum esse censeant?

Sed nullus est Papalis arrogantiæ modus. Postquam enim *Hæretici* Principes *excommunicati*, *depositi*, *omníque Regali dignitate in totum privati*, ejúsque ne unquam Jura sua repetant, de *cætero incapaces* dicti sunt; aliud est quod rectâ hinc consequi volunt. Eorum enim subditi ab omni tum Fidelitatis vinculo absolvi dicuntur. Decrevit hoc [a] *Honorius* tertius, *Gregorius* nonus [b] legibus adscripsit, & [c] *Gregorius* decimus tertius comprobavit. *Domino Excommunicato manente*, *subditi*

[a] Honor. 3. Præpos. Archidiac. & H. Can. Suession.

[b] Cap. *Gravem*, 13. Extra. *De Pœnis.*

[c] In Bull. Corp. Jur. Canon. præfix.

ſubditi fidelitatem non debent. Illud in Titulo iſtius capitis ponitur, in quo de *Comite* quodam Excommunicato agitur. In ipſo autem capite Pontifex, *Fideles*, inquit, *ipſius* (*quamdiu in Excommunicatione perſtiterit*) *ab ejus Fidelitatis Juramento denuntietis penitus abſolutos.* Hæc in ipsâ Lege; ſi verò *Gloſſam*, & Cardinalis *de Turrecremata* in eum locum Commentarios conſulueris, ejuſdem farinæ plura invenias. Vides quam ſint hæc periculoſa ſereniſſimo *Britanniarum* Regi, reliquiſque Principibus Proteſtantibus, qui *Romæ* pro *Excommunicatis* habentur; quámque diligenter ipſos à à ſubditis, ſi quos habuerint, Pontificiis cavere oporteat: Cum ii Legibus ſuis,& à ſupremo, infallibilíque, ut putant, Judice ſic ſint inſtituti, ut perſuaſiſſimum habeant nullam ipſis ſidem, aut obſequium deberi.

Verùm ut minora ſint hæc; eſt aliud longè gravius, & multo magis horrendum, quod *Excommunicatis* impendere arbitrantur. Ea enim, quæ diximus, mala, quæ ad Poteſtatem, bona, vitámque ipſam attinent, quamvis ſint maxima, temporaria tamen ſunt. Aiunt verò altum eſſe præterea horum *Anathematum* effectum; extremáſque inde animarum

miſerias

miserias derivari. *Hæreticos* enim Excommunicatos, atque ita de vitâ migrantes, ad æternos haud dubiò cruciatus proficisci statuunt. Et nobilis certè [a] *Canonista* nostras, qui vigente hic Papismo floruit, *Excommunicatus*, inquit, *est membrum Diaboli:* quod ut probet *Gratianum* ille, & leges quasdam [b] *Canonicas* in medium affert. Et alius *Lindwodo* & *Gratiano* quidem posterior, at [c] Author utroque longe major, *Gregorius*, inquit, *septimus Henricum quartum non modo deponi, sed etiam excommunicari, & in æterno examine damnari decrevit.* Atque hic ipsius *Gregorii* [d] epistolas citat; qui quid ipse judicaret, quæque esset *Decreti* sui sententia omnium profectò optimè intellexit. Si igitur Pontificem, Cardinalémque sequi velimus, Excommunicatio est Papale *Decretum*, & sententia Judicialis quâ homines ad æterna supplicia damnantur. Unde facilè explicari possunt tituli, qui hujusmodi Bullis præfigi solent; quales sunt isti, [e] *Damnatio & Excommunicatio Henrici octavi* quam *Paulus* tertius; [f] *Damnatio, & Excommunicatio Elizabethæ*, quam postea *Pius* quintus emisit. Videtur enim ex iis quæ modò adduximus, non solum temporariam hic aliquam, sed æternam animæ, corporísque

[a] Lindewood in Gloss. ad c. *Seculi Principes.* Verbo *Reciliationis.* De Immunit. Eccl.

[b] Gratian. Can. *Omnis Christianus* 32. Caus. 11. Quæst.

[c] Baron. Annal. Tom. 8. ad An. Christ. 593. num. 86.

[d] Greg. 7. l. 4. Epist. 2. & 23. & lib. 8. Epist. 21.

[e] Bull. Rom. Paul. 3. Const. 7. p. 704. Tom. 1. in Magn. Bull. Rom. Lugdun. 1655.

[f] Constit. Pii 5. 101. Ibid. Tom. 2. p. 303.

que *Damnationem* intelligi debere: quam quidem illi, omni ſimul pietate, & charitate depoſitâ, omnibus *Anathemate* percuſſis denunciari, & infligi poſſe ſperant. Atque hinc clariſſimè conſequitur, Proteſtantes univerſos, Reges, ſubditóſque, Papali authoritate *excommunicatos*, Inferorum pœnis obnoxios haberi; & ſi, ut fieri oportet, non acceptâ abi is Abſolutione vitâ functi fuerint, ad æterna ſupplicia tranſire; ſi quidem *Romanenſes* hoſce Theologos ſequi velis, qui neque fraternam charitatem, neque Religionis Chriſtianæ candorem flocci faciunt. Hæc à me dicta ſunt, non quod Bullas iſtas atque *Anathemata* eam vim habere ſuſpicer, ut tantum iis, qui dicuntur, *Hæreticis* periculum afferre poſſint: Ea enim novi Ignes eſſe fatuos, & inania tantum crepitacula, quæ neque nunc animabus nocere, neque earum ſalutem in poſterum impedire valeant. Nihilominus tamen cùm ea rectè, & ſine omni Conſcientiæ labe fieri poſſe dicuntur; certum eſt ſubditos hinc ad ſeditiones, Principúmque contemptum, cædémque, ac ſceleſtiſſima quæque incitari. Si enim Pontificem Principes quoſcunque Regali dignitate privandi poteſtatem habere, ſuúmque etiam privâſſe crediderint; ſéque

ſéque adeo omni fidelitatis vinculo liberatos putaverint; *Excommunicatúmque Diaboli membrum* eſſe, atque certiſſimè *Damnatum* iri, neque eſſe *Homicidam*, ſi quis ipſum interfecerit: ſi qui fortè hæc opinionum portenta admiſerint (quod facere oportet omnes qui Pontifici obediunt; quíque ipſum, aut *Romanam Eccleſiam Infallibilem* putant) ii certè ſummam inde Principis ſui juſſa proculcandi, arma contrà ferendi, atque, ſi tanti ſceleris perpetrandi occaſio data fuerit, ipſum etiam trucidandi audaciam facilè arripiant: Cum Pontifex, legéſque ab ipſis receptæ, Conciliáque Generalia eum Deo, hominibúſque inviſiſſimum eſſe declaraverint. Quódque majores iis animos facere poſſit, ſi ipſos de Principe tollendo cogitantes occidi contigerit, ſuis tum *Martyres* erunt, & eorum nomina *Calendario* rubentibus literis inſcribentur. Quem quidem honorem *Campiano*, *Garnetto*, aliíſque Proditoribus habitum eſſe novimus. Eam iis gloriam tantum abeſt ut invideam, ut, cum multis optimorum hominum millibus, lætarer etiam; ſi illos, qui noſtro nunc exitio imminent, pro ſuis in Regem, Rémque publicam meritis, eodem *Martyrii* genere coronatos viderem. Sic

enim

enim magno demum metu liberati essemus, quem ea nobis justissimum incutiunt, quæ nuper in clementissimi Regis, Regníque, Ecclesiæque hujus salutem machinati sunt perditissimi Sicarii; atque uti credere par est, dum illi vitam, virésque habebunt, nunquam desinent machinari: Quod Deus omen avertat.

Sunt hæc notissima Ecclesiæ *Romanæ* Dogmata, usu recepta, summáque apud ipsos authoritate, firmata; quibus quidem si crederetur tantùm, maximum exinde periculum immineret; si verò ex eorum præscripto agerent etiam homines, certissimam omnibus, præcipuè autem *Hæreticis*, quos vocant, Regibus, populísque ruinam, ac interitum afferrent. Et Pontificiorum factio, maximè *Jesuitæ*, ex quo * primum ea societas malo omine instituta est, *Ecclesiasticique* omnes, tum *Seculares*, tum *Regulares*, quique ipsis favebant, hisce principiis per aliquot secula obsequuti sunt. Et quas illi strages ediderint, quos Reges deposuerint, quas Tragœdias excitaverint, quam miseris modis hac Fide, atque his moribus omnia perturbaverint, nostra atque exterarum gentium historiæ clarissimè testantur.

* Jesuit. Ord. Instit. ut à Paul. 3. Ann. 1540. Vid. Bull. Rom. Lugd. Tom. 1. p. 738.

Atque

Atque hîc ego deplorandas *Waldensium* lanienas prætereo; quos quidem illi, hisce dogmatibus instructi, armatâ manu, ferro, flammísque, & *Inquisitionum* cruciatibus persecuti sunt; & infinita propè eorum millia, ut vel ex Pontificiorum scriptis constare potest, crudelissimè sæpè Causâ indictâ, & inauditâ occiderunt; ídque in *Galliâ* maximè; nè quid dicam quid in aliis orbis regionibus factum fuerit.

[a] Vid. Mat. Parif. Ann. 1100. & Hist. Walden. Director. Inquisit. Ni. Eymeric. Hist. Inquisit. Armachan. de Stat. & Success. Eccles.

Tecum autem perpendas velim barbarum planè atque horrendum facinus; stragem illam dico quæ in *Galliâ* facta est Anno millesimo quingentesimo septuagesimo secundo; cum Protestantes innocui, [b] ad triginta, aut quadraginta hominum millia, partim *Parisiis*, partim alibi, à Pontificiis, eadem hæc principia sequentibus, sævissimè, & inopinatò interfecti sunt. Neque ea rabies ab Ecclesiâ *Romanâ* publicè damnata est; neque isti Carnifices iis, quibus digni erant, suppliciis affecti; verùm cùm *Romæ*, quid acciderit, nuntiatum esset, ut in re bene, fortitérque gestâ fieri solet, [c] supplicationes Deo immortali decretæ sunt; Quasi ipse, quod horreo dicere, sceleris author & consors fuisset. Neque *Romæ* solùm, sed aliàs quoq; illius cladis fama

[b] Abregé Chronol. & par le Sieur de Meżeray. Paris. 1667. Tom. 3. p. 1082, 1086. Ann. 1572.

[c] Thuan. Hist. lib. 53. Ann. 1572. p. 837. Edit. 1620. Fam. Strad. de Bell. Belg. l. 7. p. 373. Edit. Rom. 1648.

ma Pontificiis plurimum lætitiæ attulit: Quæ res apertè indicat eos ista probare, de quibus sibi suisque gratulari audeant.

Omitto libens seditiones, ac tumultus plurimos, quos homines scelestissimi iisdem principiis animati sub *Henrico* octavo, postquam ille Pontificis *Suprematum* abrogâsset, ac deinde *Edvardo* sexto regnante excitarunt. Nemini verò ignotum esse opinor quoties illi in * *Elizabetham* conjuraverint; quamque sedulò enisi sint ut pientissimam Reginam aut veneno, aut sclopetorum ictibus, aut aliis, ipsis quidem usitatis, occidendi artibus de medio tollerent: Nonnunquam & subditos ad rebellandum concitabant, exercitus conscribebant, ut ipsam, Religionémque unà Reformatam extirparent; cum Pontifex impios hujusmodi conatus & benedicendo, &, quæ poterat, auxilia præstando adjuvaret. Atq; hæc omnia cùm parum pro ipsorum voto succederent; *Pius* quintus, quâ erat liberalitate, hæc *Angliæ*, *Hiberniæque* regna *Philippo* secundo *Hispaniarum* Regi * dono dedit: Ille autem *Sidonium Invincibili*, sic enim vocabant, Classe, & Pontificiis Benedictionibus instructissimum, ad ea ipsius nomine occupanda misit; verùm ea

* Vid. Speed. Chron. in Eliz. An. 1584. & ib. p. 1263. num. 122.

* Remonst. Hibern. per frat. R. Caron. Part. 1. c. 3. Sect. 4.

ea classis non Reginæ navibus, quæ perpaucæ quidem, & contemnendæ molis erant; sed cœlo nobis favente, non sine divinæ Providentiæ miraculo, procellis, & tempestatibus tota ferè demersa est: Quod tunc adeò clarum erat ut *Sidonium* blasphemantem dejerâsse ferant; *Vereri se ne Jesus Christus ad Lutheranos transiisset.* *Philippus* autem accepto tantæ cladis nuntio, omnia, uti æquum erat, summi Numinis Providentiæ tribuebat; graviúsque multo ac prudentius, *Hanc*, inquiebat, *Classem comparabam*, *non ut adversus Deum*, *sed ut cum hominibus bellum gererem.*

Reginâ tandem mortuâ, non simul cum ipsâ extinctæ sunt Conjurationes Pontificiæ: non quiescebat Papisticæ factionis odium; eadem illos impietas agitabat; easdem, quas olim, nobis struebant insidias. Sciebant quidem *Angliæ* Coronam *Jacobo* Reformatæ Religionis Regi hæreditario Jure obvenisse; neque eo tamen minus hunc illi quibus poterant artibus & commentis, hujus Regni possessione arcere conabantur. Quod ut fieret, *Parsonius Jesuita* librum quendam conscripsit, in quo ostendere voluit, *Jacobum* nihil omninò Juris habuisse ad *Angliæ* Coronam. At erat illud mendacium

dacium ita luculentum, ut is ipſe ſe falſiſſima ſcribere non ignoraret: Quicquid enim Juris aut à *Saxonicis*, aut *Normannicis*, aut *Eboracenſibus*, aut *Lancaſtrenſibus* majoribus derivari potuit; illud totum ſine controverſiâ ad unum *Jacobum* devenerat. Cum verò hiſce Næniis non ita multum proficerent; cúmq; illud, quod inceptabant, opus cum ratione rectâ, & Religione pariter pugnaret; aliud illi horrendum magis excogitant, & ad exitum perducere ſtatuunt; quale antehac nec Paganorum immanitas, nec infernales Furiæ unquam perfecerant. Conjurationem * *Nitro-ſulphuream* malis avibus aggrediuntur; non quotidianum, aut prioribus ſeculis notum facinus, quale erat illud cum Reges ferro, aut veneno tollerent; ſed teterrimum, & ante eum diem inauditum, & *Romanenſi*, ac *Jeſuiticâ* audaciâ dignum ſcelus. Senatum omnem in aerem ſublevatum uno tormentarii pulveris ictu diſcerpere; Regem, Proceres, & Cameræ inferioris ſelectiſſimos viros, totúmque adeò Regnum, in ejus qui dicuntur, *Repræſentativis* trucidare feſtinant; idque puncto temporis, cum illi ingens, quod imminebat, periculum nec ſuſpicari, nedùm prævidere poterant. Quan-

* Vid. Act, Parl. 3 Jacob. c. 4, 5.

Quanquàm autem esset hoc, ut supra quàm cogitari potest impium, ita occultissimum, atque in terram defossum nefas, & ad quod tegendum nefarii Parricidæ sese Sacramento obligaverant; nullis tamen artibus summi numinis providentia eluditur; neque quicquam est quod Divinæ Omniscientiæ conspectum fugiat. Vidit Deus, &, pro infinitâ suâ Clementiâ, scelestissimam Conjurationem patefecit, populúmque suum præsentissimâ cæde, ac ruinâ liberavit. Quod Pontificios, qui ista approbant, æterno, rubore suffunderet, nisi planè omnis iis pudor periisset.

Postquam *Jacobus* terrenum relinquens, ad pacatius regnum transierat, ubi nullæ amplius Pontificiorum fraudes metuendæ essent, quóque isti neutiquam pervenient, nisi eo seriò, ac tempestivè suorum scelerum pœnituerit; nondum sopita sunt perditorum hominum consilia; eadem illi incepta persequuntur, & non minùs industriè sub *Carolo* primo, quam anteà sub *Jacobo* fecerant, Ecclesiæ hujus, cultúsque reformati casum, ac interitum moliuntur. Atque res eo tandem perducta est, ut, quoniam alia nequicquam tentaverant, Regem atque Archiepiscopum *Cantuariensem* de medio tolli

tolli curarent. Sic enim rebus ſuis optimè conſultum fore putabant, eámque Religionem reduci poſſe, quam illi ſolam Catholicam, & Chriſtianam vocant; eſſe autem nemo facilè crediderit: Namque ut *Turciſmus*, & fœdiſſimi *Mahometis*, aut etiam Pontificiorum errores homicidiis, & miſerandâ mortalium ſtrage adſtrui poſſint; at tantis ſceleribus nunquam propagabitur Pietas verè Chriſtiana. Eam verò, quam dixi Conjurationem vir quidam * nobilis ad † Legatum, qui tum in *Hollandiâ* erat, *Anglicanum* detulit; qui Archiepiſcopum de cogitato ſcelere certiorem fecit; ille verò Regi rem omnem aperuit. Et literæ quidem Archetypæ, in quibus iſta explicantur, poſt Archiepiſcopi mortem, in illius Bibliothecâ repertæ; poſteáque typis excuſæ in manus hominum venerunt. Cœperunt interea omnia apud nos bellis civilibus ardeſcere; & Pontificii hiſce, quorum ſæpiùs memini, principiis, & Papali gratiâ animati omnium primi arma arripiunt; atque in *Hiberniâ* ſupra centum Proteſtantium millia turpiſſimè occidunt; nullâ re laceſſiti, niſi quod illis, ut *Cauſæ Catholicæ*, quam dicunt, ſuppetias ferant, non ſolùm honeſtum, ſed & magni inſtar meriti ſit *Hæreticos* trucidare;

* Andreas ab Haberníield.

† Guliel. Boſwel Eq. Aur. Legat. Hagæ-Com.

dare. Ea cædes *Anglis* omnibus, *Hibernisque* notissima est. Postea autem cùm eadem rebellandi rabies latius serperet, quam quidem Anglicani perduelles palàm, Pontificii verò occultè fovebant; cúmque demum Rex optimus ab hostibus captus, & in carcerem conjectus, securi feriendus servaretur, (námq; Principum carceres à vitæ metâ haud multùm abesse dicunt) tum quidem Papistæ conjurati quoddam sacerdotum, ac *Jesuitarum* conciliabulum *Londini* habuerunt; illi alios *Lutetiæ Parisiorum* confidentes rerum suarum statum edocebant; ii omnia *Romæ* nuntiari curabant; atque inde quidam cum mandatis, monitísque quid consilii capiendum foret, *Parisiensibus* iterum salutatis, *Londinum* denuò veniebant. Ad summam, Regem morte mulctari *Catholicæ causæ* interesse decernunt; ideóque à Conciliabulo *Londinensi* in eam sententiam itum est. Hæc * vir venerabilis doctúsque scriptis editis divulgavit; cuique adeò comperta sunt ista, ut se ea, si quis postulaverit, pluribus ostensurum polliceatur: Neq; hactenus, quantum audio, repertus est quisquam, neque unquam repertum iri puto, qui illud postulaverit. Non levi enim ratione inductus credo, posse ipsum

* Pet. Molin. in Respons. ad Phila. Anglic.

G sad-

ſanguinarias horum hominum Conjurationes, eaque quæ dixerat omnia certiſſimis indiciis demonſtrare.

Ex iis quæ jam dicta ſunt ſatis conſtare arbitror, ſeditioſa Pontificiorum dogmata, & facta etiam, poſt Religionem reformatam, Principibus, eorúmque ſubditis proteſtantibus ſemper periculoſa admodum fuiſſe: Quæque extremam utriſque perniciem attuliſſent; ſi modo perfeciſſent iſti, quæ diu ante cogitata, ſummâ impietate, nec minore ſtudio dies, noctéſque agitabant. Imò verò, quod hîc non attigeram, cum univerſa *Anglorum* natio *Romanæ* Eccleſiæ communione uteretur; ſimulatque tamen *Henricus* octavus, Senatúſque, & Synodus (*Romano-Catholici* omnes, & à Proteſtantium fide alieniſſimi) eum, quem Papa ſibi ſumpſerat, *Suprematum* [a] lege latâ abſtuliſſent; ut ſcias Pontifices hiſce principiis congruenter agere, *Paulus* tertius Regem, fideléſque ipſius ſubditos [b] *Excommunicat*, *damnatque*: Et [c] *Requirimus*, inquit, *quatenus Henricus Rex Leges* [de Suprematu] *prædictas revocet*, *caſſet*, *annullet*. Et pòſt: [d] *Strictè præcipiendo mandamus*, *quatenus Henricus Rex per ſe*, *vel procuratorem infra nonaginta dies*, *fautores verò*, & *ei adhærentes*

[a] Stat. 24 H.8. 12. & 25 H.8. cap. 19,20,21.

[b] Damnatio & Excommunicatio H. 8. ejuſque fautorum, & complicum, &c. Bull. Rom. Lugd. 1655. Tom. 1. p. 704.

[c] Dict. Bull. Sect. 4.

[d] Ib. Sect. 7.

tes (hoc est, optimi quique subditorum, præsertim è Senatu, Synodóque qui erant) *infra Sexaginta dies compareant coram nobis*. Si verò illi non comparerent, tum sententiam firmat; & [a] *Henricum*, inquit, *Regem privationis Regni, & Dominiorum pœnas incurrisse declaramus*. —— Et [b] *si interim* [non accepta Absolutione] *ab humanis decedunt* [uti pòst iis accidit] *Ecclesiasticâ debere carere sepulturâ, authoritate & potestatis plenitudine decernimus, eósque Anathematis, Maledictionis, & Damnationis æternæ mucrone percutimus.* —— [c] *Henrici Dominia, Civitates, &c. Interdicto supponimus.* —— [d] *Nequeant Missæ, aut alia divina officia celebrari.* —— [e] *Omnes Henrici Regis ex Anna, ac singulorum ejus adhærentium filios, natos & nascituros alióѕque descendentes* (nemine excepto) *honoribus, dignitatibus, bonis mobilibus & immobilibus, &c. privatos, & ad illa, aut alia obtinenda inhabiles esse declaramus, ac authoritate, scientia, ac plenitudine similibus inhabilitamus.* —— [f] *Omnes sub Excommunicationis, ac aliis pœnis monemus, ut præfatos maledictos, ac privatos, evitent, &, quantum in iis est, ab aliis evitari faciant: nec cùm præfati Regis Dominiorum, Civitatum, &c. Subditis aut incolis emendo, ven-*

[a] Ibid.
[b] Ibid.
[c] Ibid. Sect. 8.
[d] Ibid.
[e] Ibid. Sect. 9.
[f] Ibid. Sect. 12

vendendo, &c. quamcunque mercaturam, commercium, aut communionem habeant, —— [a] *Omnes Christianos Principes (etiam Imperiali aut Regali dignitate fulgentes) per viscera misericordiæ Dei nostri (cujus causa agitur) hortamur, & in Domino requirimus—— sub excommunicationis pænâ mandantes ne Henrico, ejusque complicibus, &c.*

[a] Ibid. Sect. 15.

[b] *Juramenta, confœderationes, obligationes quæ Henricum juvare possunt, irritas, cassas, & inanes decernimus.* —— *Principes & quoscunque alios militantes, per mare, vel terras, requirimus, mandantes quatenus Henricum Regem, & ei adhærentes (dum contra sanctam sedem in Rebellione permanserint) armis insurgant, eosque persequantur, & ad obedientiam dictæ sedis redire cogant, eorúmque bona, navigia, animalia, &c. ubilibet (etiam extra territorium Henrici Regis) consistentia capiant: & sic capta in proprios usus convertendi authoritatem concedimus, illaque omnia ad capientes plenarie pertinere, & personas, vel ex regno dicto originem trahentes, vel in eo habitantes, mandatis nostris non obtemperantes, ubicunque eos capi contigerit, capientium servos fieri decernentes.* Ea quidem in hâc Bullâ perscripta sunt; quæ neque naturæ Lex, neque

[b] Ibid.

[c] Ibid. Sect. 16, 17.

neque ſacra Scriptura, neque recta Ratio, neque Religio Chriſtiana fieri pateretur. Venit in mundum hominum Salvator, Pacis Princeps, non ut perderet, ſed ut perdita ſervaret: non ut Reges, Imperatoréſque deponeret; non ut ſubditos Fidelitatis vinculo liberaret; non ut inſanam plebeculam in Magiſtratus armaret; non denique, uti ipſius qui dicitur *Vicarius*, ut peccatorum veniam, cœleſtíſque gloriæ *augmentum* ſceleratis hominibus promitteret, quòd in principes inſurgerent, quòd fratres interficerent, quòd concives ſuos Chriſtianos propter ſuſpectæ *Hæreſios* crimen jugularent. Minimè verò: Erat ille *Paſtor bonus qui animam poſuit pro ovibus ſuis*; cúmque illæ ab ovili fortè aberrarent, non ille Moloſſos, Lupóſque mercede conductos in eas immiſit, qui dente, unguibúſque dilaniarent Gregem; ſed eas ipſe profectus, ſumma animi moderatione, & incredibili in aberrantes miſericordia perquirebat, inventáſque humeris ipſe ſuis imponebat, & ſingulari lenitate, curáque ad ovile iterum ſuum deportabat. Legimus quidem Chriſtum Dominum *Petro* mandâſſe ut * *Oves, Agnóſque ſuos paſceret:* At non legimus ipſum, cujus *Regnum non erat ex hoc Mundo*,

* Joh. 21. 15, 16.

do, aut *Petro* aut *Vicario* ſuo illud unquam in mandatis dediſſe, ut milites conſcriberet, miſelláſque Oviculas indictâ causâ occideret. Scio autem eſſe quoſdam, qui ex decantato illo *Paſce Oves*, neque ad Logicorum, neque Theologorum præcepta ſatis appoſitè, conficere volunt, Pontificem *Hæreticos* occidendi poteſtatem habere. Ut Monachus ille apud *Eraſmum*, qui cum ingenti *Cauſæ Catholicæ* Zelo, & majori ignorantiâ laboraret hoc inde probare voluit, quòd Apoſtolus diceret * *Hæreticum Devita*; hoc eſt, inquit ille Græcè, Latinéque pariter doctus, *De Vitâ tolle*. Sed nos è diverticulo redeamus in viam.

* Tit.3.10.

Ex iis quæ jam dicta ſunt certiſſimum eſſe arbitror, Pontificem, Pontificióſque adverſus Principum noſtrorum ſalutem, Religionémque reformatam conſpirâſſe, ex quo primùm *Henricus* octavus eum ſibi *Suprematum* vendicaverat, qui antea quidem ei omni Jure debebatur; ſaltem uſque dum Sereniſſimus *Carolus* ſecundus à diuturno exilio rediret ad ſuos. Cùm verò ille ſummo divinæ providentiæ miraculo paternis, avitíſque regnis potiretur, maximo hujus populi beneficio altiſſima Pax ſecuta eſt, quæque pacem comitari ſolent omnia. Eccleſiæ

Reique

Reique publicæ Regimen, quod nuperâ Rebellione, (quæ ex *Jesuitarum* fraude initium, viréſque ſumebat) concuſſum, proſtratúmque erat, in integrum reſtituitur: Jura, libertateſque ſubditorum novis legibus firmantur: Delictorum quorumcunque, quæ flagrante bello admiſſa ſunt, impunitas conceditur. Neque Pontificii minorem quam reliqui fructum ex communis patriæ felicitate capiebant. Non tantum igitur fidei obſequiíque, ſed gratitudinis etiam vinculo obſtricti tenebantur, pro ampliſſimis beneficiis, quæ iis optimi Principis clementia indulſerat. Credebant itaque nonnulli & ſperabant fore, ut nefarios tandem conatus, & priſtinos animos deponerent, debitámque Regi fidem aliquando præſtarent; quod illi quoque de ſe publicè voce, ſcriptiſque jactitabant. At ea ſpes inanis erat; etenim illi, nullâ neq; officii ſui, neque grati animi conſcientiâ victi, etiam poſt exoptatiſſimum Regis reditum, in Clementiſſimi Principis caput, Religionémque, quam colimus, reformatam, & Eccleſiæ, Regníque hujus pacem eâdem, quâ olim, audaciâ ac impietate conjurarunt. Quod ex iis nunc clariſſimum eſt, quæ ſceleratiſſimè moliebantur; quæque nobis nuper maximo

Dei beneficio comperta ſunt. Ut rei ſummam teneas, neque me ſeveriorem putes, ſi horum hominum incepta ſceleratiſſima dixero, duobus ego te teſtimoniis, omni fide digniſſimis convincam.

* Proclamat. dat. Octob. 30. 1678.

Sereniſſimus Rex, in *Decreto quidem ſuo quo Pontificiis edixit ne decimo propius lapide ad urbem accederent, vocat hanc *ſanguinariam, & proditoriam Papiſticorum Recuſantium conjurationem, in ſacram ſuæ Majeſtatis perſonam, & Regimen, & Proteſtantium Religionem.*

† Nov. 1. 1678.

Inferioris Cameræ Senatores in ſcito quodam, quod Proceres etiam comprobarunt, †*Sciſcimus*, inquiunt, *Cameram hanc ita ſentire, fuiſſe, & etiamnum eſſe Damnabilem & Infernalem conjurationem excogitatam, & attentatam à Pontificiis Recuſantibus, de Rege trucidando, occidendóque, de Regimine hoc ſubvertendo, deque extirpanda, ſubvertendáque Proteſtantium Religione.*

Puto te ex ante dictis intelligere, qualia fuerint Romano-Catholicorum principia, factáque, & qualia etiam nunc ſint, qualiáque ſemper ſint futura, dum Papa ſupererit hominúmque factio quæ non tantum iſta ſentire, ſed & agere audeat; & quàm periculoſa ſint ea Principia, & pernicioſa etiam Principibus univerſis

versis, præcipuè verò Protestantibus, omnibúsque quos illi *Hæreticos* sive rectè, sive secus vocaverint. Principia autem, quorum hactenus memini, hæc ferè sunt.

Pontificem esse *Supremum* totius orbis *Monarcham*, etiam in *Temporalibus*; saltem *indirectè*, & *in ordine ad spiritualia*; quod quidem affirmare solent qui moderatissimè loquuntur. Ea verò distinctiuncula nihil neque solatii, neque tutelæ Principibus affert. Si enim Pontifex immensam hanc potentiam habuerit, sive *directè* sive *indirectè*, perinde est; habeat modó. Et si Principem depositum occidi contigerit, an hoc vel illo hujus distinctionis mucrone, parùm refert; ille certè interficitur. Ut si quem gladio peremeris; non eum ideò minus peremptum diceres, sive tu illum cæsim, sive punctim petiveris.

Aiunt etiam Pontificem potestatem habere Reges [a] *Excommunicandi*, *anathematizandi*, *damnandi*, *deponendi*, omníq; regali dignitate & authoritate *privandi*, subditósque ab omni fidelitatis vinculo *absolvendi*, tum eo quod naturâ, tum eo quod Jurejurando contrahitur.

[a] Vid. Concil. Constant. Sess. 37. in sentent. contra Benedict. 13. & Sess. 39. in Provis. adver. Schism. futur.

Subditos adversus Principes armari posse, si modo *depositi* fuerint à Pontifice; qui

qui ſecundùm *Jeſuitas* & *Canoniſtas ſu-premus* eſt omnium *Judex*, atque *Infalli-bilis* etiam in *rebus facti*, *& fidei*.

Si arma adverſus Regem depoſitum ſumpſerint ſubditi, non eſſe illud *Rebel-lionis* crimen; quoniam, ut ipſis placet, depoſitus Rex eſſe deſinit.

Non peccare ſi in Bello Regem occi-derint; neque eſſe illud *Homicidium*, ſed opus *meritorium*, quod vocant, cuique Pontifex *Plenariam Indulgentiam*, pecca-torum omnium veniam, & ſalutis æternæ pollicetur *augmentum*.

Imò verò, ne ad tam præclara facino-ra paulò ſegniores fierent; ad ſumma ſcelera perpetranda ſummis, quæ in ho-minem Chriſtianum cadere poſſunt, præ-miis invitantur. Patriæ Principumque proditores ſuorum ſuffragiis *Martyres* fiunt; quíque Perduellionis damnati ju-ſtiſſimo ſuſpendio vitam finierunt, de patibulo rectâ, ut iſti ſomniant, in Beato-rum ſedes devolant. Sic enim, ut ſupra oſtendi, qui in Conjuratione *Nitro-ſul-phureâ* deprehenſi, extremo ſupplicio af-fecti ſunt, eorum nomina in *Jeſuitarum Martyrologiis* inſcribuntur. Quàm verò ſint hæc principia periculoſa Principibus, præſertim Proteſtantibus, cùm tantas peccandi illecebras adjunctas habeant

ve

vel tu, vel quivis certè facilè judicaverit.

Quamvis autem ſit ingens illud quod hinc imminet periculum, eſt tamen aliud majus: Etenim ea eſt Romanenſium ſententia, ut putent, Reges Imperatoréſque *Hæreticos* non tantùm à Pontifice, verùm quod amplius eſt, à populo etiam deponi poſſe; imò populum ad illos deponendos Legum, & Conſcientiæ nexu obligari. Et eorum Scriptores celeberrimi, in libris *ſuperiorum permiſſu* excuſis, apertè profitentur iſta *Romano-Catholicis* omnibus probari. Illud certè novi, hæc nondum eſſe publico iſtius Eccleſiæ judicio damnata; ideóque probari admodum eſt credibile: *Qui* enim *non prohibet peccare, cum poteſt, jubet.*

Ne quis eâ de re dubitare poſſit teſtimonia nonnulla ex probatiſſimis ipſorum authoribus hîc apponam. Eorum quidam,[a] *Eſt igitur*, inquit, *certiſſima, & indubitata hæc communis doctorum omnium Catholicorum ſententia, de ſubditorum obligatione, ad Principes Hæreticos repellendos, ſi fidei Catholicæ injurioſi ſunt.*— [b] *Principes jam inauguratos ac conſecratos, regniſque potitos deturbare poſſunt legitimè ſubditi (imò debent & tenentur facere, ſi vires ſuppetunt) &c.*— [c] *Certè non tantum*

[a] Philopat. in reſponſ. ad Eliz. edict. Sect. 2. num. 160.

[b] Ib. num. 161.

[c] Ib. num. 162

tum licet, ut jam dixi, sed summâ etiam juris divini necessitate, ac præcepto, imò conscientiæ vinculo arctissimo, & extremo animarum suarum periculo ac discrimine Christianis omnibus hoc ipsum incumbit, si præstare rem possunt. Et *Robertus Bellarminus* Cardinalis, magnus controversiarum Magister, & summæ apud suos authoritatis, eadem ferè habet; de *Hæreticis* enim principibus locutus, *Omnium*, inquit, [Romano-Catholicorum] *consensu possunt, ac debent privari suo Domino.* Et alias in libro quodam quem [a] probarunt *Jesuitæ*, & librorum [b] Censor magnopere laudavit, Pontificis, [c] populíque potestatem Principum authoritate majorem esse docet: Et [d] *Regem*, inquit, (*si Tyrannus declaretur à Papâ, vel Populo*) *quilibet etiam privatus potest juste perimere:* Et [e] *Tyrannus est*, inquit, *qui sacra patria pessundat: Sacra patria*, Pontificia, opinor, dicere voluit. Omnes itaque Principes Protestantes iis *Tyranni* quidem erunt: Clarum igitur est hæc Pontificiorum principia & periculosa, & perniciosa ipsis esse, quos illi *Hæreticos Tyrannósque* existimant, & si *populus* idem declaraverit, poterunt à *quolibet* etiam *privato* jugulari.

Non ignoro esse quosdam Pontificios qui

[a] Marcian. de Rep. & Reg. Institut. Mogunt. 1605.
[b] Vid. Censur. authorit. Reg. fut. Marian. lib. præfix.
[c] Cap.6. p.68.
[d] Ibid.p.59. 60.
[e] Ibid.

qui vehementer negant, Ecclesiam Romanam ea, de quibus disputamus, dogmata probare; atque illud Concilii [a] *Constantiensis* decretum citant, in quo, *Sancta Synodus — declarat, decernit & definit hujusmodi Doctrinam erroneam esse in fide, & in moribus, ipsamque tanquam hæreticam, scandalosam, &c. — reprobat & condemnat.*

[a] Concil. Constant. Sess. 15.

Hîc ego primùm Propositionem ipsam, deinde quid responderi debeat, adscribam. Propositio à Concilio damnata, hæc est, *Quilibet Tyrannus potest ac debet licitè ac meritoriè occidi, per quemlibet Vassallum & subditum, etiam per insidias, vel blanditias, vel adulationes non obstante quocunque Juramento seu confœderatione factis cum eo, non expectatâ sententiâ vel mandato Judicis cujuscunque.* Hunc quidem Articulum damnant Patres *Constantienses* in Concilio *Generali:* Illud enim fatentur fuisse [b] *Concilium Generale approbatum, & à Gregorio Duodecimo verò Pontifice, confirmatum*; quanquam non est cur sic sentiant; ut patet ex iis quæ habet [c] *Salomon Gesnerus*; quibus [d] *Longus à Coriolano* conatus est certè, at minimè satisfecit. Illa verò quæ ab iis damnatur propositio, tantâ sive arte, sive fraude *Romano-Catholicâ* perscribitur;

[b] Longus à Coriol. in sum. Concil. p. 858.

[c] Gesner. in Præfat. ad Epitom. Concil. ex addit. ad Chron. Ursper.

[d] Longus à Coriol. p. 865.

tur; ut, quamvis Concilii sententia eo spectare videatur, nihil tamen omninò ad Regum, Principúmque securitatem conducat.

Neque enim eam Pontificis potestatem damnant, quâ ille Reges excommunicat deponítque, subditósque à Juramento fidelitatis absolvit, eorúmque Regna aliis donat. Illi tantùm de *Tyrannis* non occidendis agunt; de Regibus legitimis quid fiat parùm soliciti.

Neque *quemlibet Tyrannum posse*, sed *posse, & debere occidi* negant. Est autem ea Propositio quæ Logicis *Conjunctiva*, dicitur; & falsa erit, si alterutrum ejus membrum falsum esse contigerit. Ut si quis dixerit, *Omnis homo est Rationalis, & doctus*: Ille falsum diceret: licet enim *Omnis homo sit Rationalis*, non est tamen *Doctus*. Ideóque quamvis Romæ non negaverint, *Quemlibet Tyrannum occidi Posse*; at *Debere* etiam non ita facilè concesserint. Ut enim *Tyrannus* fuerit, qui nullo jure sibi regnum sumpserat; sit tamen *Romano-Catholicus*, & rei, Religionísque Pontificiæ præfervidus defensor, aut qui ipsis legitimo Rege magis faveat; non eum *Occidi debere* contenderint. Atque eâ, opinor, de causâ factum est ut Pontifex, ipsiúsq; asseclæ,

aſſeclæ, qui *Carolum* primum optimo jure regnantem interfici voluerunt, *Cromwellum Tyrannum occidi debere* non putaverint: Neque illud unquam, quod ſciam, attentarunt. Ille enim iis propitius erat, ſeque legum metu magis, quàm antea, ſolutos ſentiebant; aut quàm ſperare poterant, ſi Rex ab exilio ad Reip. clavum accederet. *Cromwello* rerum potiunte nullum neque *Fidelitatis*, neque *Suprematus* Juramentum, nulla *Liturgia*, neque *Preces* quæ dicuntur, *Communes* erant; ſed lege tum latâ ſancitum eſt, *Ne quis notaretur, quod ſacris publicis non intereſſet:* Adeóque nulla tum ratio ſupererat, qua Pontificii aut detegi, aut declarari pòtuerunt. Quamobrem cautè admodum Patres *Conſtantienſes* Propoſitionem hanc, ut *erroneam damnarunt*; *Quilibet Tyrannus poteſt ac Debet, &c.* cum interea *poſſe occidi* non negarent.

Cum dictum ſit, *Quemlibet Tyrannum — licitè, & meritoriè occidi:* eodem modo ab illis damnatur; *Cum Tyrannum occidere Licitum* eſſe poſſit, quamvis *Meritorium* non fuerit.

Cum aiunt *Tyrannum* non poſſe *Licite occidi per quemlibet Vaſſallum, & ſubditum:* Nihil hoc ſolatii, aut tutelæ Principibus affert. Si enim occiſus fuerit Rex,

Rex, nihil refert, an ab extraneo, an à domestico parricidâ. Quicquid igitur decreverit Concilium *Constantiense*, illi peregrinos sicarios ad Principes Protestantes tollendos conduxerint; sic *Lopezium* ad *Elizabethæ* insidiandum, & *Hispanum* quendam ad *Mauritium Nassavium* jugulandum miserunt. Aut, quod tentavit aliquando, & nisi Deum Adjutorem habuissemus effecisset, Pontifex Regnandi jus ad nescio quem transferre poterit, & Classem in nos *Hispanicam* aut exterarum gentium exercitum, immittere, qui regnum occupet, Regémque unâ & populum promiscuâ cæde conficiat.

Cùm negat Concilium, *Tyrannum posse occidi per quemlibet Vassallum, & subditum:* cum ea verba, *per Vassallum & subditum*, in singulari numero ponantur; nihil obstat, si quis argutari velit, quo minus plures, aut major subditorum pars *Tyrannum* interficere possit. Est enim certè illud Dogma impium, ac planè *hæreticum*; at *Romano-Catholicum* tamen; quodque à multis ipsorum Authoribus defenditur.

Denique tantùm abest ut ea hujus Concilii sententia illud, quod volunt, probet; Romanæ scilicet Ecclesiæ non

videri

videri Reges deponi, atque occidi debere; ut contrarium hinc elici posse videatur. Cum enim illi *Tyrannorum* cædem damnant, quæ fiat *non expectatâ sententia, aut mandato Judicis*; clarissimum est ipsos opinari esse *Judicem* cujus *sententiam*, aut *mandatum expectare* oporteat. Ridiculum enim planè esset de *expectanda Judicis sententia* mentionem facere, si nullus esset *Judex*, cujus *sententia* expectari deberet. Nos quidem rectè credimus Reges, summósque Principes neque Judicem habere quenquam, neque habere posse; cum necesse sit Judicem esse Judicando superiorem; & perquam absurdum profectò videretur Principes Supremos dici, si quem ipsis superiorem habuerint. At *Romano-Catholici* Pontificem, atque etiam Populum Regibus superiorem esse, inque eos sententiam ferre, & *Tyrannidis* damnare posse contendunt. Atque ut subditi non possint Reges, quos illi *Tyrannos* vocant, absque *Judicis sententiâ, aut mandato* occidere, verùm eam *Expectare* teneantur; at si *Expectaverint*, & acceperint etiam, tum nihil hîc obstabit quo minus eos *Licitè ac Meritoriè* interficiant: *Exceptio enim firmat regulam in non exceptis*. Si quis igitur aut populi, aut

* Marian. p. 59, 60.

Pontificis (quos * illi Regibus Judices dederunt) *sententiam*, aut *mandatum* habuerit, quo Regum aliquis *Tyrannus declaretur*; ea est horum hominum doctrina civilis, ut hoc privato cuicunque satis esse putent ad Regem illum Jure jugulandum. Unde manifestò sequitur *Carolum* primum Regum pientissimum à *quolibet occidi* potuisse, non institutâ ad hoc *Supremâ*, quæ dicebatur, *Justitiæ curiâ*, postquam ille *Tyrannus* à Senatu declaratus esset. Cúmque ipsis placeat Reges propter *Tyrannidem* aut *Hæresin* deponi, & interfici posse; cumque omnis Rex *Hæreticus* ab iis *Tyrannus* existimetur; sequetur inde Principem Protestantem, quem illi *Hæreticum* putant, secundum hoc *Constantiensis* Concilii decretum, Jure occidi posse; si Pontifex ipsum occidi mandaverit. Aut si non mandaverit, sed in eum tantùm sententiam dixerit, & *Bullâ* suâ *Hæreticum*, aut *Hæreticorum Fautorem Excommunicatum, & depositum* declaraverit, quivis eâ quasi Authoritate munitus ipsum occidere poterit. Postquam igitur *Pius* quintus *Elizabetham* excommunicaverat, hisce Pontificiorum placitis innocens planè fuisset, si quis subditorum optimam Reginam suâ manu peremisset. Jam verò uni-

versi generis humani judicium esto, hæc principia Regibus, certè Protentibus, periculosa admodum, & perniosa, cum eâ, quam Principibus debeis, obedientiâ stare possint. Novi ofectò Reges, Senatoresque experienedoctos, eáque, quæ hinc consequi cerm est, mala prospicientes, publicis edilis sæpenumerò ostendisse, quid de iis nserint, & quantopere ab hisce dogmabus animis abhorruerint. Ego unum el alterum hujus rei testimonium adjiiam.

Clementissimus Rex cum in * edicto uodam de intestinis hujus Regni motius loqueretur; eos ait, *Præcipuè nasci x subdolis Pontificiorum Recusantium onatibus, quorum numerus nuper, atque udacia creverat, quorumque inquieta semer, & turbida consilia Ecclesiæ, Reique ublicæ ruinam minitantur.*

* Edict. dat. Jan. 16. 1678.

Senatus frequens, cætera quidem Pontificius, Papalem arrogantiam, in Regnis, & hæreditatibus alienandis, notavit; & in hanc ferè sententiam damnavit.———

† *Papa contra inviolabiles concessiones Jurisdictionum à Deo immediate Imperatoribus, & Regibus factas, præsumpsit investire, quos ipsi visum est, ad inhæreditandum in alienis Regnis & Dominiis: quod nos*

† Stat. 25 H. 8. cap. 22.

H 2 *sub-*

ſubditi veſtri Fideles Spirituales, & Temporales deteſtamur, & abhorremus. Ea ſcilicet ad ſe olim pertraxerant Pontifices; ſed quæ, ut ipſi confitentur, Clerici tum pariter, Laicíque execrati ſunt. Atque nunc etiam Papa, quíque ipſi ſtudent, tantùm ſibi ſumunt, ut Sereniſſimum Britanniarum Regem interficere, ejúſque Regna alienare decreverint; quod ex teterrimâ Conjuratione, non ita pridem patefactâ, clariſſimè conſtat. Quæ ſanè molimina, principiáque quæ homines ad iſta incitant, periculoſa ego, &, ſi perfecta fuerint, quod ſpero nunquam fore, perniciosa quoque meritò appellaverim.

Sunt quidem ex Pontificiâ factione complures, qui hujus Conjurationis atrocitate perſpectâ, ex animo, uti ſperamus, ſaltem videri volunt factum ipſum, tantíque ſceleris authores damnare; & hoc quicquid eſt flagitii in perpauculos tenebriones rejicere conantur. Negant verò præfidenter, nè quid gravius dicam, Eccleſiam Romanam ea vel probare, vel recipere principia, quæ hujuſmodi Conjurationes promovere, aut Regum ſalutem, & poteſtatem labefactare poſſint. Alia igitur, præter ea quæ hactenus memoravi, eorum Dogmata hîc apponam, quæ

quæ Principum Juri derogare, Reíque publicæ ſtatum perturbare ſolent.

Eccleſia itaque Romana apertiſſimè decernit non licere Principibus ſecularibus quodcunque Fidelitatis Juramentum à Clericis exigere; Clericóſque tali ſe juramento obſtringere vetat. — [a] *Nimis de Jure Divino quidam Laici uſurpare conantur; cum viros Eccleſiaſticos nihil temporale continentes, ad præſtandum ſibi Fidelitatis Juramentum compellunt. —— Sacri Authoritate Concilii prohibemus ne tales Clerici perſonis ſecularibus præſtare cogantur hujuſmodi Juramentum, &c.* Sic ſtatuit magnum illud Oecumenicumque Concilium ſub *Innocentio* tertio; atque ea *Gregorius* nonus in Jus [b] *Canonicum* inſeri curavit; & ſuperſunt adhuc in [c] emendatiſſimis, probatiſſimíſque Juris illius editionibus. Si quid igitur valeant *Canones* iſti, legéſque ab ipſis receptæ, Princeps ſecularis Fidelitatis Juramentum à Clericis exigere non poteſt; Clericíque tali ſe Juramento obſtringere non debent: Et ſi fortè obſtrinxerint; eodem Jure variis de cauſis Juramentum illud nullum eſſe, ipſóſque minimè obligare dicitur. [d] *Juramentum* enim, inquiunt, *contra utilitatem Eccleſiaſticam præſtitum non tenet.* Habentur hæc in

[a] Concil. Lateran. magn. ſub Innoc. 3. Can. 43. vid Baro. Annal. tom. 10 ad an. 858. Sec 49. p. 155.

[b] Cap. *Nimis.* 30. Extra. de Jurejurand.

[c] Corp. Jur. Can. Pariſ. 1612, 1618. & Lugd. 1661.

[d] Lem. ad Cap. *Sicut.* 27. Extra. de Jurejurand.

Legis cujuſdam titulo; & in ipsâ Lege; [a] *Non Juramenta, ſed perjuria potius ſunt dicenda, quæ contra utilitatem Eccleſiaſticam adtentantur.* Et alio loco, [b] *Princeps timens Conſpirationes aliquas fieri contra eum, Juramentum extorſit, quòd contra ipſum non eſſetis de cætero.* Qui hoc Juramentum præſtiterant quærunt poſtea an eo tenerentur? Iis verò ſic reſpondet *Honorius* tertius: *Interpretatione congruâ declaramus vos Juramento hujuſmodi non teneri, quin pro Juribus, & honoribus ipſius Eccleſiæ, ac etiam ſpecialibus veſtris legitimè defendendis, contra ipſum Principem ſtare, libere valeatis.* Jam autem cum minimè dubium ſit Pontificem eſſe ipſis *ſolum, Supremúmque* in cauſis Eccleſiaſticis Judicem; ſi ipſe *Fidelitatis, Suprematúſque*, quæ apud nos habentur, Juramenta, Eccleſiæ *Juribus & Honoribus* quicquam derogare judicaverit, quod certè faciet; tum Pontificii ſe neque his, neque aliis hujuſmodi Juramentis teneri putabunt; neque hæc omnia obſtare quò minus Principibus obſiſtere, inque ipſos conjurare poſſint, ſi impiis hiſce conatibus Eccleſiam, *Cauſámque* quam vocant, *Catholicam* juvari poſſe ſperaverint. Eſt apud ipſos quædam Juris Regula, rationi ſanè admodum conſentanea;

[a] Diſt. Cap. *Sicut.*27.

[b] Cap. Petitio 31. Extra. de Jurejur.

sentanea; [a] *In omni Juramento debere intelligi Jus superioris exceptum*; quod ipsi integrum servari oportet. Sic si *Feudatarius* Domino suo fidelitatem juraverit, quantuscunque fuerit iste Dominus, si quem tamen superiorem habuerit, ei juratum est *Salvo Jure Domini Principalis*: Supremi enim Principis Jura nullo juramento imminui debent. Hæc ita generatim verissimè quidem dicuntur. Pontifex autem, assentientibus suis, se Regibus universis longè superiorem putat; si igitur ille *Fidelitatis*, & *Suprematus* Juramenta Juribus suis contraria esse declaraverit, quod ipsum fecisse novimus, tum omnem ab iis obligandi vim tolli existimant. Aut ut ea ipsos obligare fateantur, credunt tamen Pontificem illum etiam nodum dissecare, & [a] *secundum plenitudinem potestatis, de jure posse supra jus dispensare*. De hoc quidem inter [b] *Canonistas* convenit, dicunt enim Pontificem omnes, *Ab omnibus juramentis & cujuscunque modi obligationibus, quibus illi se coacti violentia impiorum obligaverant absolvere*; à voluntariis non ita facilè; [c] *si tamen absolvat aliquem, tenet absolutio.* Neque hoc cuiquam mirum videri debet, si verum fuerit, quod *Glossarum* author *Johannes Semeca* nobis narrat

[a] Extra. de Jurejurand. cap. *Venientes*, 19.

[a] Cap. *Proposuit*. 4. Extra. de Concess. præbend. vid. Sporswood Hist. Scot. p. 308.

[b] Vid. Gratian. Can. 2, 3, 4, 5. Caus. 15. Quæst. 6. Gloss. Turrecrem.

[c] Gloss. ad dict. Can. 2. verb. *Absolvimus*.

[a] Gloss. ibid.

[b] Edit. Parif. 1522.

[c] Edit. Parif. 1612.

[d] Not. ad Gloss. ad dict. Can. 2. verb. *Absolvimus*.

narrat, Etenim, [a] *dico*, inquit, *quod contra Jus naturale poteſt diſpenſare, & contra Apoſtolum.* Quod ut faciliùs notaretur hæc verba, *Papa contra Apoſtolum diſpenſat*, ad marginem adjecta ſunt, in [b] antiquioribus Juris illius editionibus: Et in [c] nuperis, iiſque *Gregorii* decimi tertii authoritate firmatis, emendatis, & purgatis, impiam illam, ridiculámque *Gloſſam* non rejiciunt, ſed notulâ quadam adſcriptâ ita pleniùs explicant, & defendunt: [d] *Non eſt abſurdum Papam diſpenſare contra Apoſtolum, quoad Jus poſitivum.* Ut igitur Pontificii ſe, quot Principi viſum fuerit, juramentis obſtrinxerint; poterit tamen Papa, cum ipſi placuerit, de omnibus *diſpenſare*, eoſque omni penitùs fidelitatis vinculo liberare. Atque hînc clariſſimè ſequitur, non poſſe *Romano-Catholicum*, qui eum hanc poteſtatem habere crediderit, Principi de ſuâ in ipſum fide ſatiſdare, millies licèt ſe ei fidiſſimum fore dejeraverit; cùm Pontifex, ut ipſi opinantur, quoties ei libitum erit, omnem hunc Juramentorum apparatum nullo negotio diſſlare poſſit. Si verò hæc ad Juramentorum vim labefactandam non ſuffecerint, *Jeſuitæ*, qui Pontifici *Janizariorum* quorundam loco ſunt, novas nobis excogita-

gitârunt argutias, quibus *æquivocando*, *intentionem dirigendo*, *opinionesque probabiles* ſequendo, omnem Jurisjurandi Religionem, abſque *Diſpenſationis* compendio, eludunt. Sunt ea profectò inimica planè hominum Societati commenta, atque ita nunc omnibus nota, ut mihi non ſit neceſſe oſtendere, quanta inde mala in humanum genus deriventur. Compertum præterea habeo ex Pontificiorum principiis, non eſſe * permiſſum *Papiſtis* in *Angliâ* degentibus *Fidelitatis* Juramentum Regi præſtare; quales igitur futuri ſint ſubditi facilè divinaveris. Quod enim facere licet, illud etiam, ſi opus fuerit, jurare licet te facturum. Si Principi parere licuerit, certè me ad ei parendum Jurejurando obſtringere licebit. Omnes naturæ ipſius lege vera eloqui tenentur; licet itaque mihi in Judicio teſtimonium dicturo, imò omnium gentium conſenſu oportet, me Juramento obligare; ut & ipſe ad veritatem enuntiandam fortiùs aſtringar, aliique iis quæ à me dicenda ſunt, firmiùs credant; neque enim uſquam pro idoneo teſte haberetur, qui à Judice rogatus jurare recuſaret. Meritò igitur Principibus ſuſpecti ſunt homines iſti; qui enim iis Fidelitatis Juramentum præſtare abnuunt, non eſt credibile

* Parſon. diſcuſſ. reſponſ. Barlo. Caron. Remonſtrat. Hibern.

ramentum quo illi fidem suam Pontifici obligant. Jurant ergo, ut alia omittam, se Pontificis *Consilium*, qualecunque fuerit, *Nemini*, ne Regi quidem, aperturos; *Papatum Petrique Regalia contra omnem hominem*, etiam Regem, *defensuros*; *contra Papam præjudicialia à quibuscunque*, vel Regibus, *tractari si noverint impedituros*. Vides hîc omnimodam Pontifici Fidelitatem, sine exceptione, jurari; cum illud olim in Episcopi consecrandi Juramento adderetur; * *Salvâ fide Domino Regi*; uti nos docuit celebris Juris nostri Consultus; quem circa Annum Domini Millesimum ducentesimum quadragesimum sextum floruisse accepimus. Et certum est uno vel altero ante ipsum seculo Episcopos nullo Jurejurando Pontifici obstrictos fuisse, sed tantùm *Canonicam* ei obedientiam promisisse. Etenim in † antiquo *Ordine Romano* (quem fatentur omnes ab * *Arnoldo Constantiensi* Presbytero conscriptum fuisse, circa Annum Millesimum sexagesimnm,) Metropolitanus consecrandum sic interrogat: *Visne Beato Petro, suæque Ecclesiæ, ejúsque Vicario & Successoribus, Fidem & Subjectionem per omnia exhibere?* Respondet; *Volo.* Tum Fidem & Subjectionem ipsi etiam Metropolitano promittit; sed cum

* Henr. Bract. de Leg. Angl. l.2.c.35.Sect.8

† Vid. Ordin. Rom. veter. apud Georg. Ferrar. de Cathol. Eccles. Divin. Offic. Romæ, 1591. p.70,71.

* Trithem. de Scriptor. Poss. Vin. Apparat. in Arnold. Constant. Vos. de Symbol. Cœn. Rom. Thesi. 2. p. 441.

cum hoc discrimine, quòd Pontifici, ut Patriarcharum primò, *Fidem & Obedientiam per Omnia*; Metropolitano verò tantum *Fidem & subjectionem exhibere promittat*; sed tum huic, tum illi promittit modò, non jurat. Verùm transilimus ista: Quocunque primùm tempore Juramentum istud ab Episcopis exigi cœptum est, constat certè in usu fuisse * *Gregorii* noni seculo, qui *Decretales Epistolas* consarcinatas † edidit; in iis enim *ponitur Forma Juramenti secundum quam jurant Papæ Episcopi*, & brevior multò, & satìs, at minùs tamen impia, quàm quæ hodiè usurpatur. Tum etiam, uti nunc, Papæ Fidelitatem jurabant, * *contra omnes homines*; neque Regibus, neque Imperatoribus exceptis; & † *Hodiè non tantum Episcopi, sed omnes recipientes dignitatem à Papa, sibi jurant.* Numquid verò fieri potest, ut homines, ad Pontifici obediendum Jurejurando obstricti, Principibus suis fideliter obtemperent? Annon sunt ea regibus periculosa, & perniciosa; quæque cum subditorum fide, Principúmque salute, & Supremâ potestate stare non possunt?

* Gregor. fuit Papa, A. D. 1226.
† An. Dom. 1230. Refert Juram. ad Greg. 7. qui factus est Papa, 1073.
* Vid. Cap. *Ego* N. 4. Extr. de Jurejur.
† Lem. dict. Cap. 4. Edit. Lugd. 1661.

At novum iis ex iisdem Principiis exoritur periculum; Ecclesiasticos enim omnes

omnes à tributis & vectigalibus Secularibus Principibus solvendis omnino eximunt; nisi priùs Pontificem exoraverint, ut illud per ipsum fieri liceat. Hoc eorum [a] *Casuistæ* [b] Jus *Canonicum*, & *Canonistæ* constanter docent. [c] *Laici*, inquiunt, *collectas imponentes Clericis*, —— *sunt excommunicati cum suis fautoribus*. Atque iterum paulo pleniùs & explicatiùs; [d] *Clerici non debent necessitatibus seu utilitatibus civitatum seu aliorum locorum, etiam ubi Laicorum non suppetunt facultates, subvenire. nisi prius Romanus Pontifex consulatur. Hoc primò. sententiæ & constitutiones editæ à Laicis collectantibus Ecclesiam, sunt ipso jure irritæ, nec ullo tempore convalescunt. Hoc secundo. Rectores excommunicati ob gravamina præmissa, remanent excommunicati etiam post depositum officium, nihilominus excommunicati sunt Successores, nisi satisfecerint intra mensem. Hoc tertio. Hoc dicit ad majorem declarationem, & pro novitiis.* Hoc est quod illi huic Canoni præmittere solent, in [f] emendatissimo, uti aiunt, Juris *Canonici* Corpore; dicunt etiam hunc esse *Canonem* Concilii [g] *Generalis*, quod ipsi igitur *Infallibile* putant, cuique omnes ubique gentium Christiani parere teneantur. Si hæc itaque Pontificiorum

[a] Vid. Filliuc. Quæst. Moral. Tract. 16. c. 11. p 325.

[b] Vid. cap. *non minus*. 4. & cap. *Adversus* 7. Extra. de Immun. Ecc. 9

[c] Panormit. ad dict. c. 4. & 7.

[d] Lem. dict. cap. 4.

[e] Lem. cap. *Adversus*. 7. Extra. De Immunit. Eccles.

[f] Corp. Jur. Can. Lugd. 1661.

[g] Dict. cap. *Adversus*. 7. in Lem. Idem Innocentius 3. in Concil. General.

Lex

clesiarum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorúmque reditibus—absque Romani Pontificis expressâ licentiâ imponunt; aut sic imposita, etiam à volentibus, recipiunt. Nec non qui per se, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare non verentur, cujuscunque sint præeminentiæ, dignitatis, &c. etiamsi Imperiali, Regali, &c. præfulgeant dignitate, &c. Cum ex iis quæ nunc adduximus satìs appareat Ecclesiam Romanam ista sentire; quò tamen hoc ipsum dilucidius esset, Concilium * *Lateranense magnum*, in quo innumera prope Patrum qualiumcunque multitudo convenerat, hæc eadem suâ authoritate roboravit: Quæ etiam in Concilio † *Tridentino* confirmata sunt: Etenim *Sancta Synodus—Decernit itaq; & præcipit, sacros Canones, & Concilia Generalia omnia, necnon alias Apostolicas Sanctiones in favorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis Ecclesiasticæ, & contra ejus violatores editas, quæ omnia præsenti etiam decreto innovat, exactè ab omnibus observari debere; præterea admonet Imperatorem, Reges, Respublicas, Principes & omnes, & singulos, cujuscunque status & dignitatis extiterint, ut quo largius bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eo sanctius quæ Ecclesiastici juris,* tan-

* Concil. Lat. sub Innocent. 3. 1215. Can. 46.

† Sess. 25. c. 20. de Immunit. Eccles.

tanquam Dei præcipua, ejúsque patrocinio tecta venerentur;nec ab ullis Baronibus,&c. lædi patiantur. Neque his contenti, à Clericis, aliísque uti videbimus, exigunt, ut **Omnia à sacris Canonibus & Oecumenicis Conciliis, & præcipuè à Sancta Synodo Tridentinâ definita, indubitanter recipere ac profiteri spondeant, voveant, jurent.* Atque ex his omnibus manifestum esse arbitror Ecclesiam Romanam apertè † statuere, Clericos neque à Rege, neque à Senatu, neque à Laicis quibuscunque censeri posse, nisi Papa permiserit, ne in maximâ quidem cæterorum egestate, summísque ærarii publici angustiis. Et facile profectò judicium est, quantum hæc Dogmata periculum, & quàm certam ruinam Principibus afferant.

* In formâ profess. fid. in calce Sess. 25. Concil. Trid.

† Index Expurgat. Alex. 7. Edit. Rom. 1667. p 8. *Expurgandæ sunt omnes propositiones contra Libertatem, Immunitatem, & Jurisdictionem Ecclesiasticam.*

Neque solum à Juramentis *Fidelitatis, Suprematúsque* præstandis, tributísque omnibus pendendis liberari dicuntur Clerici; sed ipsi quoque in maximis sceleribus, & flagitiis deprehensi, à Magistratu, eo quo digni sunt, supplicio affici non possunt. Hoc adeò vulgo notum est, ut probari non esset opus, nisi complures quâ fronte hæc aliquando affirmare, eâdem, quoties ipsorum interesse credunt, pernegare auderent. Quod quoniam nonnulli facere non verentur;

iis

iis ego testimoniis rem omnem probare conabor, ut & tibi faciam satis, aliosque convincam; nisi obstinato planè animo fuerint. Nihil enim hîc apponam quod non in probatissimis, doctissimísque ipsorum scriptoribus, aut Jure, quod recipiunt *Canonico*, aut Pontificum, Conciliorúmque Generalium Decretis reperias.

Quidam magni nominis [a] *Casuista, Excommunicantur*, inquit, *quicunque Magistratus, qui contra personas Ecclesiasticas se interponunt, in quacunque causa criminali, sive Homicidii sive læsæ majestatis*. Atque hoc ille ex Jure ipsorum [b] *Canonico*, *Innocentii* secundi Decreto, & [c] Generalis, ut ipsi putant, Concilii authoritate confirmat.

Est & Canon quidam Concilii *Parisiensis*, quem in Jus *Canonicum* retulit *Gregorius* nonus, in eo autem sic statuitur: [d] *Nullus Judicum neque Presbyterum, neque Diaconum, aut Clericum ullum, aut minores Ecclesiæ sine permissu Pontificis, per se distringere, aut condemnare præsumat. Quod si fecerit, ab Ecclesia Dei, cui injuriam irrogare dignoscitur, tamdiu sit sequestratus, quousque reatum suum cognoscens emendet.* Vides igitur hanc esse Ecclesiæ Romanæ doctrinam, quam Concilia

[a] Filliu. Quæst. moral. tract. 16. c. 11. Sect. 307, 309.

[b] Can. *Si quis suadente* 29. Caus. 17. Quæst. 4.

[c] Concil. Lat. 2. sub Innoc. 2. Can. 15.

[d] Cap. *Nullus Judicum* 2. Extra, de foro Competenti.

duo, *Parisiense*, & *Lateranense*; Pontificésque tres *Innocentius* secundus, & *Gregorius* nonus, & decimus tertius, comprobarunt. Hoc enim apud ipsos legis vigorem habet; [a] *Nemini permissum esse de eo quod Papa statuit judicare, vel sententiam ejus retractare.* Et [c] *Omnes*, inquiunt, *sanctiones Apostolicæ sedis irrefragabiliter sunt observandæ:* & [d] *sic omnes Apostolicæ sedis sanctiones accipiendæ sunt, tanquam ipsius Divini Petri voce firmatæ.*

[a] Bull. dat. Rom. 1. Jul. 1580.

[b] Gratian. Can. *Nemini* 3. Cauf. 17. Quæst. 4.

[c] Lem. Can. *Sic Omnes.*

[d] Can. *Sic Omnes* 2. Dist. 19.

Imò vero, Seculares Magistratus universi *Romæ* solenni Anathemate feriuntur, [e] *Qui personas Ecclesiasticas ad suum Tribunal, Audientiam, Cancellariam, Parliamentum, Consilium, &c. trahant, aut trahi faciant directè vel indirectè carcerando, vel molestando, &c.* Nam sex, opinor, aut septem omnino sunt anni cum *Clemens* decimus seculares Magistratus, curiásque omnes devoveret, qui Clericos quoquo modo inquietare, punire, aut de eorum criminibus cognoscere auderent. Hoc igitur Decreto Serenissimus Rex, Senatúsque, quique *Westmonasterii* Judices constituti sunt, illo Anathemate impetuntur; quod semper solenni ritu renovabitur, donec ipsi Pontificis mancipia fiant; qui dies, meritò execrandus, nunquam nobis, uti spero, illucescet. Neque enim

[e] Vid. Bull. Clement. 10. Dat. Rom. 3. Apr. 1671. in Bull. Rom. Lugd. 1673. Tom. 5. p. 530. Sect. 14, 15, 16.

enim quicquam huic populo Anglicano luctuosius, aut Dirum magis accidere posse arbitror, quam ea admittere ut Papalibus hisce Diris exolvantur.

Eodem ferè redeunt quæ de Clericis à Magistratu non judicandis docuerunt Patres **Tridentini*: *Causæ*, inquiunt, *criminales graviores contra Episcopos, etiam Hæresis, quod absit, quæ depositione, aut privatione dignæ sunt; ab ipso tantum summo Romano Pontifice cognoscantur & terminentur.——Minores verò criminales causæ Episcoporum in Concilio tantum provinciali cognoscantur & terminentur, vel à deputandis per Concilium provinciale.* Supremi etiam Judices, si Laici fuerint, manum iis injicere non debent. Quo illi securiùs peccent, non est quod à potestate civili ita multùm sibi metuant Clarum est hæc & periculosa, & perniciosa esse summis Magistratibus: Certè enim Clerici Pontifici potius pareant, oportet, cui se subjici fatentur; quàm Principibus, quos illi nullam ipsos puniendi potestatem habere autumant.

* Concil. Trid. Sess. 24. de Reform. & Sess. 13. de Reform. c. 8.

Sed est aliud præterea Pontificiorum Dogma, cujus ego nondum memini, quod omne quidem in Clericos imperium Regibus omnino adimit. Illud enim *Romæ* quod impium plane, ac seditiosum est,

constanter tamen docent, *Clericos non esse Regum subditos*. Quod si fuerit, ut est profectò, falsissimum; tum ipsorum *Canones* quoque falsi sunt. Conciliáque quæ dicuntur Generalia, Pontificesque ut mox ostendam, manifestò errâsse constabit; Dogma enim illud horum omnium authoritate firmatum est. Quod si contrà hoc verum esse contenderint, uti faciunt, tum illud certè probant, quod Reges omnes de sedibus suis deturbat, ipsisque, ad Ecclesiasticos quod attinet, Regium etiam nomen aufert. Nisi enim Clerici Secularis Principis subditi fuerint, certum est ipsum non esse eorum Regem; cum Regem subditorum tantùm Regem esse necesse sit. Quanquam autem sit illud de quo dixi, Sacræ Scripturæ, rectæque rationi maximè contrarium, est tamen aliud hoc ipso magis impium, atq; absurdum. Non enim solum negant *Clericos esse Regum subditos*; sed & ipsos Regibus *superiores*, Regesq; ipsis *subesse* dicunt. Quod ut tibi magis appareat ab Ecclesiâ Romanâ probari, utrumque ego sequentibus testimoniis evincam.

In Jure *Canonico Gregorii* decimi tertii jussu emendato, hæc ad verbum scripta invenias: * *Imperium non præest Sacerdotio sed subest, & ei obedire tenetur.*

* Lem. ad cap. *Solicitæ* 6. Extra. de major. & Obedient.

Vel

Vel sic, [a] *Episcopus non debet subesse principibus, sed praeesse.* Quoque major huic portento authoritas conciliari possit, illud continuò additur; [b] *Hoc dicit Innocentius tertius, & est multum allegabile.* Illud, opinor, vult hoc ad Pontificis *Suprematum* confirmandum plurimum ponderis habere. Et dicit ea certè, aliaque plura in *decretali* istâ Epistolâ *Innocentius*, ex iis ego paucula hinc inde excerpam. [c] *Praecellit Imperator illos duntaxat, qui ab eo recipiunt temporalia--super bonos & malos gladii accepit potestatem Imperator; sed in eos solummodo, qui utentes gladio, sunt ejus Jurisdictioni commissi—De Sacerdotali prosapiâ descendenti dictum est, non de Regiâ stirpe, Constitui te super gentes, & Regna, ut evellas, dissipes, &c.* Haec & similia in [d] antiquis, haec in [e] novis illius Juris editionibus leguntur. Et magnus ille *Canonista* [f] *Panormitanus* docet ista paulo pleniùs, atque enucleatius; [g] qui verò capitum argumenta confecit, eorum summam, atque vim sic paucis enuntiat: *Imperium subest Sacerdotio, & ei obedire tenetur. Clericus nullo modo subest Laico, nisi ratione feudi ab eo habiti. Clerici sunt exempti à Jurisdictione Laicorum Jure Divino.* Neque mirum sanè videretur etiam Imperialem potestatem Pon-

[a] Ibid.

[b] Ibid.

[c] Dict. cap. *Solicitae.*

[d] Corp. Jur. Can. Paris. 1520. Antwer. 1570.

[e] Paris. 1612. & 1618. Lugd. 1561.

[f] Panormit. ad dict. *Solicitae.* Lugd. 1509.

[g] Laur. de Flisco Episc. Brumatens.

ficali *subesse*, si verùm esset quod *Innocentius* ille tertius decrevit; [a] *Ut quanta est inter Solem & Lunam, tanta inter Pontifices, & Reges differentia cognoscatur.* Eam vero Differentiam [b] *Glossatores*, pro ipsorum captu, ad calculos revocant; Ptolemaicas illi, si diis placet, rationes excutiunt, & inde utramque potestatem suis quasi terminis accuratissimè circumscribunt; & Pontificalem Imperatoriâ [c] infinitis prope vicibus majorem faciunt. Qui hisce nugis aliquid tribuunt, ii proculdubio Reges, Imperatoresque Pontifici subjici debere credunt. Omnem enim Cœlorum Harmoniam turbarent, si *Lunâ* in sublimi positâ, *Solem* in inferiorem mundi locum detruderent.

[a] Cap. *Solicitæ*

[b] Bernard de Bolan. Canon. Bonon. in Gloss. ad verbum *inter Solem.* Ibid. & Laurent. in addit. ad Gloss.

[c] Vid. Corp. Jur. Can. cum Gloss. Paris. 1612.

Martinus quintus illud *Innocentii* decretum approbat, [d] firmat, & latius etiam explicat, in Epistolâ quadam, quæ nuper quidem in Jus *Canonicum* relata est. Illa verò sic inscribitur; *Laicis in Clericos nulla potestas*, &c. In ipsâ autem Epistolâ habentur hæc: [e] *Non attendentes, quod Laicis in Clericos, Ecclesiasticas personas, aut eorum Bona, nulla sit attributa potestas.* Eadem repetit, firmatq; [f] *Urbanus* sextus; Laicósq; omnes, qui quicquam sibi Juris in Ecclesiasticos arrogant, *cujuscunque* [g] *præeminentiæ, dignitatis, status,*

[d] Cap. Ad. *reprimendas* 3. *de Foro competenti* in 7. Edit. Jur. Can. Lugd. 1661.

[e] Ib. dict. cap.

[f] Cap *Quia* 2. de For. compet. in 7.

[g] Ibid.

tus, aut conditionis exiſtant, *excommunicari* ait: & *Principes*, inquit, *Marchiones, Duces*, &c. *non poſſunt ſine culpâ ſacrilegii Clericos bannire aut relegare.*

Cajetanus Cardinalis, cum eſſet doctiſſimus, ſummæque apud ſuos dignitatis, Eccleſiæ Romanæ dogmata ignorare non potuit: At ille, [a] *Perſona*, inquit, *cujuſlibet Clerici eſt ſancta quoad hoc, quod non poteſt ſubjici Poteſtati ſeculari; & is qui contrarium faciat, ſacrilegus eſt.*

Imò verò doctorum hominum Collegium ſimilia nobis pro veris venditant: Qualia ſunt hæc: [b] *Reges non habent poteſtatem coactivam in Eccleſiaſticos. Eccleſiaſtici non poſſunt conveniri, niſi coram ſuperiori ſuo Eccleſiaſtico. Exemptio Clericorum eſt ex omnium ſententia Jure divino, ita ut à poteſtatibus ſecularibus, etiam ſupremis judicari, aut condemnari nequeant.* Hic te ad illud præcipuè animum advertere velim, Collegium *Bononienſe* diſertim affirmare Romano-Catholicos omnes in eâ eſſe ſententiâ, Clericos, tam Seculares, quam Regulares à Juriſdictione etiam *Supremarum Poteſtatum Secularium Jure Divino* * eximi. Inde verò duo hæc

[a] Cajetan. in Aquin. 2. 2. Quæſt.99. Art. 3.Sect.ad 5. Dubium. plura vid.in tit. de For.compet.& de invaſor.bonor. Eccleſ. in 7.decret.

[b] Vid. Colleg. Bonon. Reſp. pro libertat. Eccleſ. Bonon. 1607. Sect. 21, 46, &c.

* Vid. cap. *&, quia* 4. Extra. de Foro com. in 7. Lem. *Conſtitutionis editæ contra Principes Seculares, Juriſdictionis Eccleſiaſticæ libertatem impedientes innovantur.* Et in ipſo cap. *Quod Laicis in Clericos, & perſonas Eccleſiaſticas non eſt attributa poteſtas — Reges, Duces, Marchiones, &c. in virtute ſanctæ obedientiæ mandantes, ut ipſi conſtitutiones prædictas obſervent — Si Dei offenſam & ſedis Apoſtolicæ vitare voluerint ultionem.* Papa in Concil. Lat. cap. 2. De Invaſor. & occup. bon. Eccleſ. in 7. Decretal.

manifestò consequi videntur: Primùm Clericos Pontificios, ubicunque fuerint, maximè autem in Angliâ, aliisque Regnis Religionem reformatam profitentibus, non esse *Regis* illius *subditos*, cujus fines incolunt; cum apertissimè pugnantia sint, aut hos illius subditos, aut illum horum Regem esse, cui nulla sit in ipsos *Jurisdictio:* Deinde impium illud ac seditiosum non esse paucorum, privatorúmque quorundam, sed Romano-Catholicorum omnium, adeóque illius Ecclesiæ dogma. Eam igitur Ecclesiam periculosi hujus dogmatis, Regibúsque omnibus perniciosi damnari oportet.

At alios habemus hujus rei testes Collegii *Bononiensis* authoritate majores; [a] *Hispaniæ* dico, atque [b] *Portugalliæ Inquisitores.* Illi enim cùm in quodam, qui ad *Chrysostomi* opera concinnatus erat, Indice, hujusmodi verba forte offendissent: [c] *Sacerdotes etiam Principibus subditi Jure divino:* haud ignari hæc cum eâ, quam crepant, *Clericorum exemptione* stare non posse; damnant statim, & *Deleantur*, inquiunt, *illa verba:* Quanquam ipse Chrysostomus eadem haberet, in eo, qui in Indice signabatur loco. Jam verò clarissimum est eos, qui ista *deleri* jubent, illud quod his contrarium & oppositum

[a] Index Expurgat. Hisp. Madrit. 1667. in Joan. Chrysost. p.703.
[b] Index Expurg. Lusitan. Olysip. 1624. p.753.
[c] Edit. Basil. 1558.

positum est probare; *Sacerdotes* nempe *non esse Principibus Jure divino subditos:* Quod nos ita seditiosè sentire Ecclesiam Romanam meritò contendimus.

Denique præcipua testimonia quibus hoc ipsum, atque alia quæ supra objecimus, Ecclesiam Romanam probare ostendimus, sumpta sunt, aut ex probatis & receptis ipsorum legibus; aut ex *Bullis*, *Decretis*, & *Constitutionibus* Pontificum; aut ex Provincialium, Nationalium, vel Generalium Conciliorum *Canonibus:* Quæ omnia, ut ante diximus, Concilium [a] *Tridentinum innovat; & exactè ab omnibus observari præcipit.* Et Clerici [b] Seculares, omnesque animarum curam habentes, Regularium prælati, [c] Graduati omnes, Professores, & Lectores in Academiis, [d] Medici, &c. in hæc verba [e] jurare tenentur: *Omnia à sacris Canonibus, & Oecumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosanctâ Synodo Tridentinâ definita, indubitanter recipio & profiteor, ac contraria omnia rejicio, ac anathematizo, ac à meis subditis, vel illis quorum cura ad me spectat, teneri, doceri, & prædicari (quantum in me est) curabo.*

Ea quæ hactenus dicta sunt æquo animo consideranti clarissimum videbitur; hæc de quibus disseruimus, Principia Regi-

[a] Concil. Trid. Sess. 25. de Reform. c. 20.
[b] Vid. Bull. Pii 4. super form. Sacram. Profess. fid. in calce Sess. 25. Concil. Trid. Dat. Rom. id. Nov. 1564.
[c] Vid. Bull. Pii 4. Extra. De Magistris & Doctoribus c. in sacrosancta. 2. In septim.
[d] Vid. Bull. Pii 5. Extra. de Medicis. cap. supra Gregem. 1. [b] Decret. 7.
[e] Vid. dict. Bull. Pii 4.

Regibus Principibusque, præcipuè verò Protestantibus, non tantum periculosa, sed & perniciosa esse. Idque pleniùs liquebit ex alio quoque horum hominum dogmate, cujus ego suprà non memineram; *Fidem* scilicet *cum Hæreticis non esse servandam.* Quod sic olim decretum est; * *Præsens sancta Synodus ex quovis salvo conductu per Imperatorem, Reges, & alios Seculi Principes Hæreticis, vel de Hæresi diffamatis, putantes eosdem sic à suis erroribus revocare, quocunque vinculo se adstrinxerint, concesso, nullam fidei Catholicæ vel Jurisdictioni Ecclesiasticæ præjudicium generari, vel impedimentum præstari posse, seu debere declarat, quo minus, dicto salvo conductu non obstante, liceat Judici competenti & Ecclesiastico, de hujusmodi personarum erroribus inquirere, & alias contra eos debite procedere, eosdemque punire, quantum justitia suadebit, si suos errores revocare pertinaciter recusaverint, etiamsi de salvo conductu confisi, ad locum venerint Judicii, aliàs non venturi: nec sic promittentem, cum fecerit quod in ipso est, ex hoc in aliquo remansisse obligatum.* Hæc adeo summis Magistratibus infesta omnémque humani generis societatem dirimentia, non ab hominibus privatis, sed ab Ecclesiæ Romanæ patribus, in Concilio Gene-

* Concil. Constant. Sess. 19.

Generali *Constantiensi* decreta sunt. Qui ut factis etiam ostenderent se ista comprobare, *Hieronymum Pragensem*, *&* *Joannem Hussum Hæresios* [a] damnatos miserabiliter exuri curarunt; quamvis illi ab ipsis evocati, & *salvis conductibus* muniti, & confisi ad Synodum accesserint. Illud præterea Principibus Protestantibus summopere animadvertendum est, quod *Constantiæ* etiam *Archiepiscopis*, *Episcopis*, *ac Inquisitoribus Hæreticæ pravitatis* mandatum sit, ut [b] *Omnes & singulos Hæreticos hujusmodi —— utriusque Sexus —— aut Hæreticis ipsis quomodolibet publicè, vel occultè in divinis, vel aliàs participantes, etiamsi Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Regali, Reginali, Ducali, aut alia quavis Ecclesiasticâ vel Mundanâ præfulgeant dignitate —— Excommunicatos singulis diebus Dominicis & festivis in præsentia populi nuntient, & per alios nunciari faciant. Et nihilominus eosdem omnes & singulos utriusque Sexus——etiam per captiones, & incarcerationes personarum, & alias pœnas corporales——corrigant & puniant; ac diligenter corrigi & puniri faciant.*

[a] Concil. Const. Sess. 21. In damnat. Hier. Prag. Sess. 45. In damnat. Joan. Huss.

[b] In approb. damnat. error. Wicl. & Huss. apud Const. fact.

Hæc per se quidem dictu satis impia, in Angliâ nunc etiam agere conantur Pontificii; quod compertissimum habemus ex sceleratissimâ conjuratione, quam divina

divina nuper Providentia feliciſſimè nobis aperuit.

Atque ex dictis etiam conſtabit ea quæ Principibus periculoſa & pernicioſa toties diximus, non eſſe tantùm privatorum quorundam principia; cum ea *Jeſuitæ*, *Canoniſtæ*, ſcriptoréſque Pontificiorum quamplurimi in libris authoritate publicâ comprobatis tueantur. Cum in Jure *Canonico*, Epiſtolis *Decretalibus*, Paparum *conſtitutionibus*, & Conciliis, ut ipſi putant, *generalibus* eadem inveniantur. Cum Clerici prope omnes *Canones* iſtos, & Pontificum *decreta* Jurejurando defendere teneantur. Quod illi Jusjurandum [a] Concilii Tridentini, & [b] Pontificis authoritate jubentur præſtare: Pontificem verò [c] ſupremum omnium Judicem agnoſcunt; eumque *Leo* decimus, quicquid Patres *Piſani*, *Conſtantienſes*, & *Baſilienſes* contra ſtatuerint, in Concilio *Lateranenſi*, quod illi *Generale* vocant, Conciliis omnibus, etiam Generalibus, ſuperiorem eſſe declaravit: quod & nuper ut eſſet notius, omnéſque arctius obſtringere videretur, in [d] Juris *Canonici* Corpus referri vidimus. Cum autem veriſſimum ſit Pontifices, & Concilia generalia iſta, quæ memoravimus, comprobâſſe; Clericoſque ad ea profitenda, & propaganda

[a] Vid. Concil. Trid. Seſſ. 24. c. 12. de Reform. & Annot. Jo. Solealli Theol. & Horat. Lut. Juriſcon. ad dict. c. Edit. dict. Concil. Antw. 1596. aliiſque nuperis.

[b] Bull. Pii 4. ſuper form. Juram.

[c] Concil. Flor. Decret. 4. apud Cong. à Coniol. p. 886.

[d] Cap. *Paſtor.* 1. Extra. *de Conciliis* in 7. & ibid. cap. *Sicut* 3. & cap. *Benedictus* 4. idem firmat. Pius 4.

da Jurejurando adegisse; sequetur inde manifestò non esse hæc privatorum hominum, sed publica, & probata Ecclesiæ Romanæ dogmata. Quod si quis hoc negaverit, postquam ea, quæ jam dicta sunt, seposito partium studio secum perpenderit; impudentem illum ego non dixerim, sed frontem habere, si non ferream, at eam certè quam haud facilè quis virtutis colore tinxerit.

Ut verò tandem scribendi finem faciam: Ad singulas rerum minutias, errorésque Typographicos circumspicere non est meum. Si autem Pontificius ille, sive Clericus, sive Laicus, quem narras mihi fidenter adeò negare Ecclesiam Romanam ista, quæ objicimus, approbare, ostendere poterit, me eorum Authores malâ fide citâsse, neque eos, quos adduxi, locos, ad rem ipsam & testimonii summam quod attinet, in illorum scriptis occurrere; aut si forte istic occurrant, tum me eos in alienam sententiam detorsisse; aut, ut de his non constiterit, si saltem monstraverit Ecclesiam Romanam principia hæc perquàm sanè perniciosa damnâsse unquam, eaque falsissima, atque impia esse, uti

sunt,

ſunt, authoritate publicâ declarâſſe; ego, quod ſanctè hîc profiteor, in Pontificiorum caſtra, hoc eſt, ad peſſimos Chriſtianæ Fidei corruptores transfugiam.

FINIS.

ſunt, authoritate publicâ declarâſſe; ego, quod ſancte hîc profiteor, in Pontificiorum caſtra, hoc eſt, ad peſſimos Chriſtianæ Fidei corruptores transfugiam.

FINIS.

JUSTITIA BRITANNICA.

PER QUAM

Liquet perſpicuè aliquot in eo Regno Perditos Cives,

SEDITIONIS

E T

Armorum civilium Authores, Regnique Hoſtium propugnatores acerrimos, ut communi Eccleſiæ Reique publicæ paci cautiùs proſpiceretur, morte mulctatos eſſe: propter *Religionem* vero, aut Cæremonias Romanas meminem in capitis diſcrimen vocatum: licèt ab adverſariis ſecus multò, & admodum malitioſè publicetur.

Perſcriptum primò in noſtrate Lingua, Deinde verſum in Latinam.

LONDINI,

Excudebat *Thomas Vautroullerius*, Anno M.D.LXXXIV. Anno Regni Reginæ *Elizabethæ* XXVI. Menſe Martio.

JUSTITIA BRITANNICA.

PER

Quam Liquet Perspicuè, aliquot in Anglia perditos Cives, propter turpes Proditiones, *morte mulctatos esse. Propter* Religionem *verò aut Ceremonias Romanas neminem.*

SEmper hoc fuit in omnium Nationum atque Gentium more positum, jàm inde ab ultimis ductum perditorum Civium temporibus, ut si qui turpiter contaminassent vitam, aut sceleribus se gravioribus obstrinxissent, iidem fœdissimis flagitiis & sordibus suis, falsa virtutum & rectè factorum nomina imponerent: tùm ut viam contra vindictam omnem & dedecus certam atque facilem sibi munirent, tum ut conatus suos impios cœptaque scelerata, ad eos, quos optarant, exitus, liberiùs perferrent. Qui mos cum in omnibus peccantibus periculosè admodum invalescit, tum

Scelerati objiciunt semper fucos criminibus suis.

Perduelles in tegendis flagitiis suis perniciosissimi artificis.

tum summo maximoque cum periculo retinetur in iis, qui contra principum suorum Majestatem, contra focos & aras, contra Ceremonias & Religiones, & ut uno verbo complectar, contra dulcissimam patriam, inexpiabiles fraudes nefariè conceperint. Cujus quidem generis, recentibus iis temporibus, incredibilem quandam sementem tam in *Anglia* ipsa, quàm in *Hybernia*, fecerunt perditissimi Latrones, Cives, Domestici, nati in gremio atque in visceribus ejusdem nobiscum communis patriæ, qui tamen cum aliquot jam annos adversus Augustissimam, Inunctamque Reginam suam *Elizabetham*, observanter se demisséque gessissent, subitò inopinatóque, malis ducibus & authoribus rapti, & tanquam turbine nescio quo oblati, primò jam anteà in *Anglia*, tum post item nuper in *Hybernia*, teterrimè conspirarunt, contra omne fas atque nefas, in sacratissimam Principem suam, & communem patriam, sumptis Armis, ductis in aciem copiis, expansis impiè Signis & Velis, aspersis omnis generis mendaciis, funestissimisque habitis concionibus, quibus imperitam plebem, rerum novarum cupidam, itemque in perniciem suam facilè ruentem, ad partes sectam-

Conjuratio tam in *Anglia* quam *Hybernia*.

sectamque suam, callidè & versutè adjungerent. Licétque nihil sit notius, nihil expressius, nihilque testatius, quàm non solum consilia, sed & acta resque suas gestas omnes eo erupisse, ut deposita atque despoliata regno suo legitima Hærede, & potentissima Principe, aliquem alium, quod in eorum votis jamdiu fuit, ejusdem loco & Principatui sceleratissimè sufficerent, in quo ipso, nisi prudenter & expeditè tot tantisque sceleribus simul occursum fuisset, omnia jam jamque redundassent sanguine, pluresque fideles & innocentes Cives, justissima in causa, indignissimè cecidissent: Deus tamen ipse ille Majestatis suæ perennis custos, victoriam pro summa clementia sua, tam facilem, tamque insignem præbuit, ut puncto ferè temporis, omnia consopirentur. Exemplum Cœlestis Justitiæ, ad omnem posteritatem memorabile. In tam illustri igitur exemplo, ne quid severè nimis fieret, aliquot insignes prædonum capite mulctati, pœnas justas luerunt: nonnullis, quòd perfidiam suam cum gemitu profiterentur, turpissimamque conjurationem suam detexerent, vita est cum fortunis omnibus simul remissa. Reliqui verò, iique ex principibus pauci,

Rebelles fusi.

Quidam rebelles transmarina regna petunt.

ci, elapsi ex acie, transmarina regna & libera territoria petiverunt, strumæ ipsæ, atque funera patriæ suæ teterrima. Ubi cum minus expediret iis, causam suam, ita ut erat, profiteri, quòd omnibus regibus, omnibus populis, cunctisque gentibus, ingratum sit ipsum defectionis & proditionis nomen, multa affinxerunt tetra & probrosa, quibus regum nonnullorum, principum item, maximarumque Civitatum aures implerent, pelli se à patriis sedibus, à conjugibus & liberis ablegari, omnia sibi suisque eripi Religionis cultusque divini causâ. In primisque Pontifici Romano hæc insusurrantur, vulgatiore verbo Papæ dicto, à quo in hæc scelera primum impellebantur, omnia in se conjecta hæc mala, quòd Sanctitatis illius partibus faverent, quòd ejus sectæ adhærescerent, quòd jurisdictionem ipsius, authoritatem & regnum tuerentur. Cum tamen ante hanc conspirationem, hujus sectæ nonnulli, maximéque ipsi principes & authores conjurationis, eum vitæ cursum tenerent, quà studiorum, quà morum, quà religionis forma, ut cum portentis illis Sardanapalo & Catilina vixisse potius familiariter, quàm inter probatos & incorruptos justi regni cives

Rebelles ad tuendos se religionem prætexunt.

cives annumerandi viderentur. Quos nihil attinet omnes nominari. Paucos igitur,ut cursus orationis meæ feret, breviter intexam, ne omnia acerbè nimis insectari aut collegisse videar.

Principes conjuratorum *Carolus Nevellius*, Westmerlandiensis Comes, & *Thomas Stuclius*.

Carolus Nevellius cum hujus latrocinii principibus aufugit in transmarinas partes, ex nobili Westmerlandiensi familia Heros, cinædus mollis, & per omnem vitam turpis decoctor, primum in ipso sceleris sui apparatu justissima Dei sententia transfixus, ereptis liberis, qui familiæ suæ nomen & decus tuerentur: itémque exeso nunc tandem ulceribus, sicut à familiaribus suis fertur, corrupto & vitiato corpore, ut ne in invidis quidem suis supersit nunc quisquam, qui pestem illi aut vindictam acerbiorem optare velit. Magna reipublicæ labes, tam nobilem familiam, quæ à Principibus suis anteà nunquam defecerat, ad tam probrosum exitum corruisse. Elabitur ex Hybernia, *Thomas Stuclius*, infame per totum orbem prodigium, bellua perfida potius, quàm homo, patriæque suæ indignissima lues, primò fugiens ex Anglia, quòd piraticam frequenter fecerat: tum autem Hyberniam reliquerat quod inexpiabilia quædam, & verecundis auribus ne

nominanda quidem ſuſcepiſſet: uterque Princeps ſeditionis author: domi alter: alter in Hybernia. Quæ cum ita plana ſunt, iiſque veritatis notis & inſignibus impreſſa, ut nihil eorum negari poſſit, hoc eſt, iis morum vitæque ſordibus, non ſolum hos quos nominavi, vixiſſe, ſed & reliquos horum ſcelerum, & rebellionis affines, placuit tamen Pontifici Romano, non eo impudentiæ genere, quo iſti perditi ſunt uſi, in arcem hujus cauſæ invadere, ne corruptor fortaſſis publicæ diſciplinæ reliquis videretur Chriſtianis principibus eſſe, quod in Pontificali non poterat hac authoritate ſine ſummo dedecore fieri, ſed aliò delabens verſutè, ut ſibi viſus eſt, nodum contexit genere ipſo paulò turpiorem, locoque, quem ſibi aſſumit planè indignum. Inflat enim ſine fuco tubam ſuam, excitat non ſolum perditos cives, ſed etiam innocentes & ſimplices animat, ut turpis hujus inſtituti iter quam primum decurrant, hoc eſt, ut arma & tela confeſtim capiant, ut in Auguſtiſſimam principem, & ſanctiſſimam patriam, tranſmarinis cohortibus impreſſionem faciant, ſimulque ſine mora, ut ferro & igni vaſtent omnia. Quæ ut maturiùs ad exitus ſuos expedirentur, diplo-

diplomata quædam & Bullas aliquot annos jam anteà in omnes horum regnorum partes transmiserat, usitata fulmina, & tonitrua jurisdictionis suæ, quibus injuriosissimè publicat & edicit, Augustissimam principem nostram, eandemque inunctam, & sacratam ex præpotentis Dei beneficentia, Reginam, cum multos jam annos, ut hæres legitima regalis hujus solii, in eodem consedisset, regni tamen hujus, & avitæ hæreditatis Reginam omnino non esse. Mandans identidem in iis Bullis, unaque execrationibus omnibus injungens & præcipiens, ut omnes horum regnorum cives à principe sua deficerent, spreta & contempta omni observantia, ad quam, tam religionis Sacramentis, & singularibus fidei sponsionibus, quam naturæ jure & ipsis incunabulorum fasciis, obligarentur. Itemque non solum utriusque regni cives omnes, qui in patriis tectis domi viverent, sine exceptione, ad flagitiosam hanc defectionem incitans, prodigioso hoc mandato, & planè Antichristiano, omnibusque legibus tam divinis quam humanis repugnante, nec cum pastoritio illo suo munere & officio quoque modo consentiente: sed etiam incendens facem illam profligatam, & trans

Bulla Pontificia in Augustissimam Angliæ Reginam.

trans maria elapsam, quæ in ipsa civilis hujus belli flamma hinc se eripuerat, simulque quoscunque alios, qui sive anteà sive postea, patrias sedes turpibus de causis reliquerant, proditores, parricidas, veneficos, decoctores, literatos item quosdam domi factiosos, omniáque stomachantes, quòd in publicis gymnasiis supr a fortunam & merita sua, extraordinariis dignitatibus non augerentur; exesos quosdam, fractos, & laceros mercatores, quosdam item, ad ferendas lites ac contentiones eruditos, at in obsequio observantiáque erga Patriam & Principem suam admodum rebelles & inscientes, qui tamen omnes dispertitis inter se officiis, ut milites dispositi in speculis, sic ad omnes functiones & ministeria facinorum suorum solerter excubabant. Aliis transmarinam vim impiè contrahentibus: quibusdam, pecuniam ad alendam eandem vim parantibus: multis, in Monarcharum & maximorum Regum aures futiles & fallaces sermones instillantibus, quibus ad ferenda arma contra patriam, communem suorum parentem, inflamment: aliquot jam ad tollendam *Potentissimam* domesticas insidias struentibus: nonnullis, famosos libellos, quibus jam plena sunt omnia, sine

In tuenda bulla rebellium solertia.

ſine intermiſſione detexentibus, teterrimis deſcriptos verbis & venenoſiſſimis conſperſos mendaciis. Quid quæritis? ut ſimul complectar, omnibus huc una incumbentibus, Bullæ ut illæ ſacratæ, aqueis Bullis, à quibus mea quidem opinione nomen ſumpſerunt leviores, meræ nugæ & quiſquiliæ, vim, locum & authoritatem ſuam Pontificiam obtinerent.

His igitur ſtabilitis & fixis, cum adhuc tamen nodi quidam intervenirent & impedimenta, ſic ut non poſſet maturè & facilè ad reliquum hujus itineris decurri, quòd quidam tranſmarinorum Principum, pro ſumma prudentia & divina juſtitia ſua, ad tam præcipitem támque cruentam cauſam minus adhuc propenderent, videte quæſo pro acumine hominum invidorum verſutam ſolertiam, qui cum in vinetis ſuis ocium non poſſent ferre, Scolas erexerunt & Collegia hominum literatorum, quos *Seminarios*, id eſt, tanquam Seminatores dicebant, viros obfirmatos ad perniciem, pervigiles ad explenda ſcelera ſua, & exercitatos, itemque in ſpargendis ſeditionum venenis mirificos artifices, quos eoſdem, tanquam in provincias milites, ſic in omnes tam Angliæ quàm Hyberniæ

Seminariæ Scolæ inſtitutæ tanquam ſeditionum nutrices.

niæ partes admodum cautè & diligenter dispertiverunt: alios expletos Sacerdotes: multos minoris ordinis *Seminarios*: quosdam etiam, excellentioris gradus *Jesuitas*: omnes personatos, & à professa disciplina sua, ne vestis fortasse aut apparatus proderet, se, de industria & ex composito immutantes, deletis ordinum suorum insignibus & tanquam abstructis infulis. Quibus tamen omnibus hoc fuit propositum, hoc institutum, ut tanquam agricolæ diligentes & seminatores frugum grana sua, sic & isti Pontificis Romani feces & sordes spargerent, ceras sacratas, irreptitios Dei agnos, tanquam minorum gentium Deos, mystica grana, sanctificata precatoria, superstitiosam turpium rerum mercaturam, & puerorum jocularia sæpè à multis derisa: qua tamen mercatura non solum vulgus inducerent in fœdam & anilem superstitionem, sed & ad probandas Bullas, cateráque illa confirmandi Pontificii juris instrumenta attraherent, quibus ipsis extraordinariam & nimis petulantem usurpatam authoritatem suam in Monarchas, Reges & Principes, cæterásque potestates omnes, Pontifex Romanus confirmare solet. Quibus perniciocissimis inventis, ita tamen perexiguo tempore,

Seminariorum clandestinus ac cessus in regnum ut plebem ad defectionem solicitent.

pore exulceratis quorundam conſcientiis, profectum eſt, ut niſi pro ſumma providentia ſua, Deus Optimus Maximus confeſtim reſtitiſſet, patefactis harum ſuperſtitionum ipſis Fontibus, neceſſe erat, non ſolum tumultus horribiles, & motus civiles inſequi, ſed & Chriſtiani ſanguinis rivos quoſdam cædéſque infinitas, ſine mora fieri. Quid enim apertius eſt, quàm tantum & tam perditum numerum, iis inventis allectum, & perductum eò, ut Chirographa & inſtrumenta Romana probaret, non modo in animis ſecretò & tectè, ſed & in luce palam, reum proditionis tantique ſceleris, jam jámque futurum? productis in aciem viribus ſuis, quibus ſuperiores, ſi infeſtus caſus feciſſet, quid defuturum putatis, vel ſceleris vel crudelitatis, ut omnia, quod jamdiu in votis eſt, ad Romanum Pontificem impiè transferrent?

Summus tamen & Immortalis Deus, præpotens ille omnium rerum adminiſtrator, cujus ditione ac numine, omnes Reges ſedes ſuas & regna tuentur, & cujus vel leviſſimo ſpiritu, proditiones & impii conatus omnes diſſipantur ſuſcepta in tutelam humillima *Ancilla* ſua, tam propter probatos mores, quàm quòd nomen Dei ſui ſacratum vero cultu in terris

terris honoraret, duo illi dedit ad se muniendam præsidia, prudentiam & authoritatem: illam, ut summotis insidiis sine mora, vigilanter se, & salutem suam defenderet: hanc, ut sumpta in hostes vindicta, in sua vita conservanda regnare disceret. Itaque dismissis in intimas regni partes nunciis, extraxit è lateribus suis, certos seditionis satores, quos perduxit ad Tribunal, quod est omnium facinorum ultimum everriculum, ibique justis criminibus, & plena concione, accusavit: non Religionis, non conscientiæ, non Pontificiæ Monarchiæ, quòd magis crebrò tamen quàm verè fertur, sed Læsæ Majestatis, atque impiæ proditionis, idque pervetustis statutis & legibus supra ducentos annos *Edvardi tertii* temporibus rogatis, cum non minus apud nos quàm in cæteris Christianis regnis Pontificis Romani vigeret authoritas, uti in judiciorum & curiæ formulis contrà hos reos perscriptis, luculentè continetur. Quibus itidem reis factis, atque conceptis juratorum sacramentis legitimè condemnatis veniámque criminum, quæ æquissimis conditionibus, & ad perpetuam Augustissimæ Reginæ memoriam delata est, præfractè recusantibus, quòd in desperatis

Seminarum seditiones satores capti, & proditionis facti rei & ex vetustis regni legibus morte mulctati.

ratis institutis suis obfirmatiores essent, in custodias publicas à tribunali divisi sunt, ut statis temporibus & certis diebus morerentur. Quod idem expletum est, sicut judicum sententiæ præscripserant. Sequebantur enim infestissimum Augustissimæ & Regni nostri hostem, Phalaridem illum Romanum, qui non modo faces omnes hujus civilis belli utroque in regno inflammaverat, sed & in Hybernia cohortes suas, stipendio & congiario, sub signis Romanis contra nos aluit, hostis ut nullus urgere posset acerbiús. Si qui tamen horum ab erroribus suis pedem retraxerant, is fuit excellentissimæ Reginæ animus, eáque misericordia, ut pœnam statim remitteret, neminémque mori cuperet, nisi qui obduratè ipse se abjiceret.

Quibusdam condemnatis venia concessa.

Genus igitur hujus sectæ, quod & quale sit, etsi ex iis, quæ dixi, perspicitur, idem illud tamen ex his, qui adhuc latent, & in intima transmarinorum regnorum viscera sese abdiderunt, ut & à periculo quàm longissimè abessent, & molirentur item aliquid securiús, quod genus mali latè patet, pari in scelere, & fusius & liquidius elucescet. Qui enim grandiores sunt in illis, & authoritate præstant, ii juniorum nidos,

* Proditores transmarini seditiosos in regnum immittunt.

cum

cum pennis valent, excutiunt, mandantque ut in ditiones nostras confestim involent, ut inchoata instituta teneant, hoc est, ut consopitas jam & in patriæ gremio sepultas conspirationes veteres renovent, omniaque perturbent, ac misceant, ut Bullarum vires contra Principem & patriam suam confirmentur, muniantur, & pro omni facultate sua labantes jam recolligantur. Qui itidem, si in iis partibus comprehensi, cogantur aliquando consiliorum suorum fontes ipsos aperire, tanquam agni simplices eodem relabuntur, tantum se affirmantes attigisse negotii, quantum sibi à primoribus suis, quorum sibi ab institutis & legibus non liceret propter conscientiæ vim discedere, mandatum esset. Id autem ab iis sibi negotium datum esse, ut spretis omnium Regum atq; nationum mandatis & terroribus, irrepentem in hæc regna, ut vocant, impietatem tollerent, ut collabentem Religionem excitarent, ut errantis populi conscientias instruerunt, corrigerent, & quoad sibi visum esset, omnes in partes inflecterent. Genus responsi, ut videtis, simplex & apertum, cum flexus tamen varios habeat, nihilque sit à simplicitate alienius. Hic enim scopus, hæc consiliorum suorum meta est,

est; quod crebris & manifestis judiciis constat, multitudinem & plebem, cum qua conferre audent, ut suis partibus adjungant, ut Romani Pontificis Bullis & authoritate nitantur, eique in omnibus sine exceptione parentes, ab omni in Principem patriámque fide & observantia solutos se & liberos statuant: iisdémque ejusdem Pontificis privilegiis & mandatis permissum esse cuilibet civi, liberè & sine ullo conscientiæ aculeo, arma contra Augustissimam Principem, & sanctam Patriam ferre, cum à transmarinis sociis eò vocentur: iténque vires suas conjungere cum iis, si qui sint fortassis, qui decreverint in hæc regna vim aut impetum facere: qua etiam spe, vulgi et multitudinis animos jamdiu mirabiliter impleverant. Perspicuum sit igitur, ne omnia differantur, omnia horum consilia & conatus eo dirigi, ut non solum externis nos armis ac telis oppugnent, qua tamen peste viginti quatuor annos, vel non multò secus, regnum hoc, memorabili exemplo, caruit, sed ut civile bellum etiam & domesticum inflamment, quo nihil miserius, nihil periculosius, non solum propter exitus eorum, qui sunt incerti, sed & propter vim, quæ sine discrimine in omnes intentatur,

Transmarini proditores bellum tam externum quàm domesticum instruunt.

L usque

uſque eò, ut non magis victores quàm victi quicquam inveniant, quo ſe conſolentur, aut in quo cum voluptate ulla acquieſcant.

Quando igitur hæc ſunt illa vulnera Reipub. noſtræ, quæ neceſſe eſt fallaces hos ſpiritus & venenoſas viperas inſequi, ſi curſus daretur is, liberè ut correperent quo vellent, ſimulque acerbitatis ſuæ virus ſine periculo evomerent, utcumque cum deprehenduntur, tanquam periculoſi hypocritæ conatus ſuos religionis & pietatis umbris obtegant, hæc inquam, cum, illa ſunt vulnera quibus confeſtim mederi neceſſe eſt, expedit omnino, in primiſque Reipub. conducit, ut omnes Reip. ordines ſine mora ſe expediant, in quo ipſo, tam Auguſtiſſimam Reginam, proceres, cæterámque nobilitatem complector, quàm minores præſides & magiſtratus, quibus ſeparatim poteſtas à Rep. data eſt, ut pacem procurent in regnis,& ut quietè vivatur, in quo genere, ita Principis noſtræ tempora floruerunt, ut majores ſuos omnes hac fœlicitate multum vicerit. Quæ cum ita ſint, eò magìs expedit, ut oborta nuper fœda tempeſtate, tanquam in publico incendio, ſic omnes, ſine exceptione, huc incumbant, huc vires ſuas omnes

Monarcharum & regum munus præcipuum ſeditiones comprimere.

omnes, ut quisque authoritate valet, sine mora conferant, ut nascentia hæc mala, dum tempus fert, quibuscunque modis, & pro omni acuminis sui facultate supprimant, & desperatos hos tam perditorum latronum conatus quàm primùm frangant, adhibitis non solum juris & legum præsidiis, sed & exacuatis etiam si necesse erit, mucronibus & gladiis, ut labes hæc omnis & struma publica prorsus deleatur.

Nam illud quidem in Principe, quàm est honorificum, quanti officii, quantæque clementiæ plenum, vivere in Repub. cives permultos, qui non solum in religionis cultusque divini opinionibus, à publicatis per totam Britanicam Ecclesiam scitis & legibus, multum discrepent, sed idem illud etiam vultu & oratione profitentur, qui tamen quod probati sint, cives & officiosi, sicque in Principem & in patriam animati, ut in iis tuendis defendisque nullum periculum vel sumptum recusent suum, ne si contra Romanum Pontificem acies instruenda esset, hæc à Principe Augustissima retributa merces illis est, ut non solum liberet eos ab omni horum scelerum suspicione, sed & ulterius permisseret, ut ex vetere modestia integre se & incorruptè gerentes, ab

Nemo sic animatus in patriam ut externis armis paratè resistat, licet alienæ sit religionis, in capitis judicium unquam vocatus.

ab omni inquisitionis acerbitate liberi sint & soluti,sic ut nullus magistratuum in hoc infami proditionis genere, negotium illis ullum vel molestiam, aut velit, aut possit exhibere. Atque hujus quidem generis aliquot sunt & altioris gradus & probatioris vitæ, quàm fex illa fuit, in quam vis est nuper sumpta per illustres omnes,nec indigni, qui ad immortalem clementissimæ Reginæ memoriam,huic etiam loco certum ad numerum intexantur.Horum summus & princeps,tam propter gestos honores, quam propter reliquam vitam *Nicholaus Hethus* fuit, illustre modestiæ prudentiæq; exemplar, unáq; excellenter eruditus,& Reginæ *Mariæ* temporibus Eboracensis Archiepiscopus,simulq; in conscientiæ Curia, quæ apud nos, Cancellaria,vulgato verbo dicitur,quæ honoratissimus item in Repub. magistratus est, Judex summus. Demortua verò Regina *Maria*, cum præhensis Reipub. gubernaculis Augustissima Regina ut hæres regni proxima successerat, idem *Hethus*, quod esset probatis moribus, & in officio viveret veteres magistratus gratiam, opes, & quicquid habuit præterea fortuiti boni, cum summo principis favore & studio retinuit, prorsus in religione differens,nec propterea tamen vel honore, vel fortunis

Exempla indulgentiæ qua Regina Angliæ usa est in quosdam regni sui subditos & viros primarios Pontificiæ religioni addictos.

nis comminutus. Qui tamen perexiguo pòst tempore, quod gravius fortassis commutationem temporum ferret magistratus suos omnes, cæteraque illa honorum insignia observanter & gratè deposuit, nulla injecta foris vi, quo nihil est clarius, sed sponte sua, uti inotescit & maximè liberé. Cui statim ab Augustissima, pro vetere clementiæ suæ more permissum est, ut in rusticatum & agros suos quos secundis in rebus coemeret, se subduceret, vel pro arbitratu suo, ut quovis aliò se transferret, ubi reliquam ætatem ex animi sententia literato in ocio consumeret, quod illi erat solum vivere. In quibus itidem multam ad ætatem vixit, prudenter, observanter & officiosè non imemmor earum laudum in quibus florente ætate viguerat. Discedens tandem de hac vita, testamentum perscripsit, agros illos legavit, & hæredes instituit, quibus item permissum est, ut ex Testamenti sententia liberè facileque eosdem possiderent: exemplum memorabilis clementiæ, summique officii plenum, nec in omnibus Reginæ *Mariæ* temporibus pari exemplo æquatum.

Polus item erat Petriburgensis Pontifex, summæ modestiæ vir & raræ gravitatis, qui pari usus Principis beneficio, in pari observantia, vitæque innocentia, tan-

quam ex theatro, sic exiit è vita. *Cutbertum Tonstallum*, Dunelmensem pontificem non licet prætermittere, hominem gravem, summeque literatum, multisque honorum insignibus tam foris, quàm domi clarum, qui functus æquo in principem officio, matura ætate, multaque cum laude decessit. Plures supersunt hujus gradus pontifices *Johannes Vhitus* & *Ovinus Oglethorpius*, ille Vintoniensis, hic Carleliensis, uterque multi officii & ingenuis moribus. Hic item ea observantia, tamque ardenti in principem studio fuit, ut inungendæ consecrandæque Majestatis suæ, tum, cum in Templi Vestmonasteriensi coronata est, cura illi soli permissa sit & concessa. *Thomas Thurlbius* & *Thomas Vatsonus* non omittendi, ille *Eliensis*, hic *Lincolniensis* pontifex, alter affabilior, alter morosior, idemque adhuc vivus. Fuit & in hoc numero D. *Turbervilius* Exoniensis ingenuus quidem magis quam literatus pontifex, qui ad inflexam vixit ætatem in summa libertate, nec is magis quàm ordinis sui omnes, è quibus nemo capitalis est unquam criminis factus reus; licet contra recentes legitiméque rogatas leges Monarchiam Romani pontificis simul omnes propugnarent & defenderent. *Johannes*

hannes Fecnamus iis adjiciendus, Vestmonasteriensis Abbas, vir ad multos annos suavis & humanus. Aliquot etiam minorum graduum attexantur *Johannes Boxolus* Vindesoriensis decanus, modestissimis & suavissimis moribus, multisque literis tinctus. Paulinus item Decanus *Henricus Colus*, vehemens magis quam moderatus, unaque *Tho. Rainoldus* non illiteratus sanè Exoniensis Decanus. Omissis infinitis aliis, qui cum illustribus defuncti essent in Ecclesia suis muneribus & dignitatibus, multamque authoritatem collegissent, spreto item ab iis per antegressam vitam omnem Romani pontificis Principatu, quæ profitendi forma in *Mariano* regno cœpta est ab iis immutari, nullum tamen iis est capitalis rei crimen objectum, nec privatis in rebus suis quicquam est imminutum, aut detractum. Exceptis solum Ecclesiasticis functionibus atque dignitatibus, quas ex sancitis & promulgatis regni legibus obire recusarunt. Maxima item horum pars, nonnullique alii, recepti in certorum Pontificum familias, gratis alebantur & copiosè, summoque cum ocio ac quiete animi vixerunt, tam ad devitandos sumptus, quam ad continuandum prioris vitæ genus & formam. Nec ea his indul-

gentia & liberalitas erepta prius est, quàm Bullæ Romanæ cœperunt publicum regni statum disturbare. Quibus quoniam horum quidam acerbius se & paratius immiscuerant, quàm vel expediebat Reip. vel locis suis conveniebat, ad magis firma & magis munita loca deportabantur, quo minus liceret tenebrionibus istis, & venenosis emissariis pro morê suo decurrere hominibus flagitiosis & notis, simulque ad concitandos civiles tumultus descriptis, & ad immitendas in Rempub. faces & tædas conductis. De quibus sanè periculis, Bullæ ipsæ eam injiciunt suspicionem, ut planè dubitari non possit, quanta hæc tandem cum misericordia fiunt, cum non modo in horum quenquam, vis sit nulla intentata, sed nè quæstio quidem capitalis criminis ulla cuiquam objecta, quo minus ad ultimas annorum metas perveniant, quas illis natura descripserit, si quidem observanter se gesserint, & in officio permanserint. Atque hoc in loco illud memorabile, nec observatione indignum, Principes horum, majoremque numerum, potentissimi Regis, *Henrici* Octavi, ejusque filii *Edvardi* Sexti temporibus, vel concionando, vel scribendo, vel legendo, vel arguendo, vulgus plebemque instruxisse,

Iidem & recentes Pontificiæ Monarchiæ favores & acerrimi ejusdem anteà hostes, ut ex variis eorum scriptis luculentè patet.

non

non ſolum ut contemnerent hanc pontificiam Authoritatem, & ab illo dedecore ſe ſubtraherent, ſed & deteſtarentur etiam eandem & planè execrarentur. Ad quam etiam opinionem ſententiamque, cum voluntariis ſacramentis, ſanctiſque fidei ſuæ ſponſionibus, ipſi ſe crebrò obſtrinxerant, tum inviĉtiſſimis iis Regibus authores erant, ut erepto pontifici Romano hoc Principatus & prærogativæ titulo, ipſi ſe in terris, proximè poſt Chriſtum, *Eccleſiæ capita*, ſcriptis & legibus ſuis publicarent. Quem item prærogativæ titulum Auguſtiſſimam Principem noſtram ſibi aſſumpſiſſe, ab hoſte impudenter & falsò objicitur: ut ex Curiatis legibus liquet, quas *Parliamentorum Acta* vulgò dicimus, & ut ab ipſo regni initio, in Majeſtatis ſuæ ſtylo, omiſſum eſſe conſtat. Quæ ut liquidiùs intelligantur, ad eorum vos libros & ſermones refero, quos ſcripſerunt multis voluminibus, qui & nunc extant, tam latina, quam noſtrate lingua publicati, ad perpetuum eorum dedecus, & perennem infamiam, non modo ob variam multiplicemque ipſorum in divinis rebus inconſtantiam, ſed multò etiam magis, quod, quos ipſi erudierant ad religionem, eos, acerbiſſimis pœnis graviſſimiſq; tormentis mulĉtarunt, ut, quo præcipiendo, deduxerant, inde,
fran

frangendo potius, quam inflectendo, retraherent. O versutam & fallacem nocendi rationem, & ipsi in sanctum Spiritum peccato ferè parem!

Permulti cives divitiis & patrimoniis potentes, & Pontificiam religionem profitentes capitalibus criminibus prorsus intacti.

Nec illud est minus perspicuum, multos, non initiatos, hoc est, laici ordinis, ut vulgo loquimur, possessionibus & fundis perdivites, domi etiam & in municipiis suis illustres, veneficiis nescio quibus ad Pontificias partes attractos esse, cum eorum tamen nemo, ob tam robustam improbitatem, vel capitis, vel patrimonii, vel fortunarum periculum ullum adierit. Quod satis est argumenti, non quæri Religionis aut Pontificis causas, quibus punirentur rei, cum jam inde ab ipso Majestatis suæ aditu in regnum, his de causis nemo sit mortuus, licet ab adversariis secus multo publicetur. Cumque non minus & illud constet etiam, hujus ordinis nonnullos ad Pontificias partes ita se inflexisse, ut non recusent publice in conventiculis, & aperte affirmare, Ecclesiæ totius, sive Principatum, sive Monarchiam, sive primatum, sive alio quovis nomine libet uti, ut nihil relinquatur erroris, vel suspitionis in verbo, soli Pontifici Romano, per totum terrarum orbem, expresso Dei verbo attribui: illique Ecclesiasticis in causis

Propter Pontificiam Monarchiam nemo capitalis criminis factus reus.

ſis omnibus, juriſdictionem Eccleſiaſticam omnem ſoli permiſſam eſſe, itemque Auguſtiſſimæ Reginæ minimè licere, in eos cives, qui ſunt ordinis Eccleſiaſtici, hoc eſt, qui ſacris præſunt ſolemnibus, quoque modo, juriſdictionem ſuam regalem ut exerceat. Quæ opiniones cum gravibus devinciantur legum pœnis, authoreſque earum variis mulctis implicent, nihil tamen durius in hos hactenus conſultum eſt, neque quiſquam his de cauſis ullo eſt vel læſæ Majeſtatis crimine, vel capitis periculo irretitus: ut perſpicuè intelligi poſſit, ſi excutiantur crimina & judicia eorum, qui nuper mortui ſunt, & jure cæſi, non eos cultus divini, cæremoniarum, aut religionis reos factos eſſe, etſi nomen hoc pro tribunali ſæpius urgebant, ut genus accuſationis immutarent, & ventos colligerent multitudinis, ſed hoc illis objectum, intentatum, & probatum eſſe, quod Pontificias Bullas, earumque ſenſum, animum, atque ſententiam, omni pro facultate ſua, ubivis defenderent ac tuerentur.

4. Proditionis capita.

Quorum hoc quidem primum & venenoſiſſimum caput eſt, Auguſtiſſimam noſtram principem, regnorum ſuorum legitimam Reginam, non eſſe crimen læſæ Majeſtatis grave & luculentum. Deinde

1

2 de cives suos omnes, ab omni observantia, obsequio, & fide adversus Principem suam solutos & liberatos esse: peccatum priori par & æquale. Itemque impunitatem summam proponi iis, qui à fide sua in Principem defecerint: scelus latè patens & prioribus æquum. 3 Postremo pontificis Romani hostilem impressionem in Hyberniam, ab iis esse probatam, ad eamque vim expediendam, cohortem quendam suam delectum esse, *Nicolaum Sanderum*; scolarem perditum, & improbum civem, perfugam & patriæ proditorem infestum, unaque cum latronibus illis Romanis, arctissima societate conjunctum pontificio diplomate summa in gratia maximaque in authoritate positum esse, aliàs tanquam in proregis, aliàs in legati, aliàs in quæstoris loco. Idem etiam paulo antè quàm Hyberniam peteret, in Monarchia sua gloriosè affirmat *Pii Quinti* fœdam illam & pestiferam Bullam, ritè, justè & legitimè, in Augustissimam perscriptam & intortam esse. Itemque ejusdem Bullæ authoritate, *Nicholaum Mortonum*, lacerum sacrificulum & turpem conspiratorem, Roma demissum esse, in hujus regni boreales partes, ut ad rebellionem excitaret plebem, & arma civilia moveret, quorum paulo

Pontificiæ Bullæ propugnatio, ut à Sandero suscepta.

lò post *Carolus Nevellius*, præcipuus dux & solicitator fuit.

Quibus positis & constitutis, apertè liquet, utranque defectionem, tam domi, quàm in Hybernia, è Romanis esse Bullis natam. Quas quod tam perdite tuerentur quidam latrones, viresque quibus poterant modis desperate eisdem afferrent, propterea proditionis, ex vetustis Reip. legibus, rei facti solum propter has labes & crimina, & jure sunt condemnati, & jùste cæsi: quod fraudes in Reginam & Rempub. tam foris quam domi turpiter contraxissent, quod pontificias Bullas, authoritatemque sedis scelerate obvallassent, quod cives à fide in Reginam & rempub. ad defectiones seditionesque flagitiosè excitassent, submotis prorsus, ut sæpe jam dictum est, religionis & divini cultus criminibus, & quæstionibus omnibus. Etsi nec illud inficiandum est, non raro hos, pro tribunali, & libenter in eum sermone delapsos, de religione & sacris, ut aliquid aspergerent, eoque, uti paulo ante posui, pro omni vi sua incumberent, ut religionis non læsæ Majestatis rei viderentur. A quò pulsi dolo & invento, proditionis criminibus, secunda concione, & perpetuis orationibus sunt accusati, itidemque ex juratorum

declaravit, Elizabetham, *prætenso Regni jure, necnon omni & quocunque dominio, dignitate, privilegioque privatam. Itemque Proceres subditos & populos dicti Regni, ac cæteros omnes qui illi quomodocunque juraverunt, à juramento hujusmodi ac omni fidelitatis debito, perpetuò absolutus.*

Et quæ in eandem sententiam sequuntur, multis sanè intextis minis & execrationibus, quibus involverat universos, si qui Majestatis suæ imperio, suisve legibus se objecerant: ut vel hinc liquidò constet, Bullam illam Pontificiam, unaque *Sanderi* legationem omnem, apertam ex proposito instituisse civium defectionem. Qua de re ipsum, si placet, *Sanderum* tædam illam totius incendii Hibernici, his ipsis verbis invisibilis Ecclesiæ suæ Monarchia loquentem audiamus.

Nicolai Mortoni mystica legatio suscipitur, ut seditiones boreales concitaret.

P*IUS Quintus, Pontifex Maximus, Anno Domini* 1569. *Reverendum Presbyterum* Nicolaum Mortonum *Anglum in Angliam misit, ut certis illustribus viris, authoritate Apostolica denunciaret*, Elizabetham, *quæ tunc rerum potiebatur, hæreticam esse: ob eámque causam, omni Dominio & potestate excidisse, impunéque ab illis, velut Ethnicam haberi posse, nec eos*

eos illius legibus aut mandatis, deinceps obedire cogi.

Ecce vobis legationem à Pontificis Romani Sanctitate ad ferendas seditiones civiles missam, legato deliro & lacero sacrificulo, cum arcu & fuscina tanquam Martis flamine. Cui hoc negotium datum est, uti sæpe gloriari solebat, ut Northumbriensem & Vestmorlandiensem Herôes, primæ illius defectionis principes, ad arma in patriam ferenda incitaret, in eoque mea quidem opinione, hoc est etiam institutum, ut patriam hosti relinqueret diripiendam. O fœdam legationem! O scelerata religionis fœdera! Progreditur etiam longius *Sanderus*, intexto legationis successu, cujus eventum, non dubito quin intimis sensibus multum exhorruerit. Ipsum legite *Sanderum*.

Qua denunciatione, multi nobiles viri adducti sunt, ut de fratribus liberandis cogitare auderent. Ac sperabant illi quidem, Catholicos omnes summis viribus affuturos esse: verùm, etsi aliter quàm illi expectabant res evenit; quia Catholici omnes, nondum probè cognoverant, Elizabetham *Hæreticam esse declaratam: tamen laudanda illorum Nobilium consilia erant.*

Facinus hoc quod *Sanderus* ita nobilitat, borealium civium est defectio. Nobiles

biles ipsi, Northumbriensis & Vestmerlandiensis sunt Herôes. Omissus eventus quod superati sunt hostes & perduelles, victoria, pro Dei summa clementia nostris tradita. Causa verò cur hostis sit fusus, ex eo maximè est nata, quod certiores simul non sunt facti Catholici proditores, Reginam nostram hæreticam, ut appellant, Romæ denuntiatam esse. Qui docendi instruendique error, ut viribus interim & numero fortiores, de reliquo, rebelles fierent, artificiosè corrigitur, & expletur postea, immissis occultè in regni latebras, tot *Jesuitarum* & *Seminariorum* cohortibus, quorum hoc opus & negotium summum erat, ut omnibus quibuscum agere tuto liceret, inculcarent, Reginam ejectam ex Eclesia, hæreticam Romæ habitam, ibidemque illi à sacris omnibus interdictum. Supplementum ad recolligendas amissas vires rebellium acutè excogitatum.

Licétque in hanc sententiam, & in hæc verba scripserit *Sanderus*, probabiliter tamen, ut quidem arbitrantur, afferri potest, à necessariis & fautoribus *Roberti Personii*, qui adhuc latet in latibulo suo, ut fœdi aliquid expediat, & ab *Edmundi Campiani* familiaribus, qui extractus ex antro suo; tanquam personatus ganeo ve-

M ste

Ut Sanderus, sic Personus & Campianus eodem Bullæ probandæ crimine comprehenduntur.

ste nitens & olens unguenta, deprehensis sceleribus, nuper est mortuus, has fraudes & flagitiosas patriæ proditiones, in *Sanderi* sola persona consistere, nec in alium quenquam quoquo modo transferendas esse. Ut planum igitur fiat, his etiam duobus *Jesuitis* separatam quandam & propriam autoritatem datam esse, qua Bullam ipsam quàm possent diligentissimè stabilirent, suumq; ad exitum, quantum in illis est perferrent, exactis facultatibus, & instrumentis subtextis, quæ occultata in vestibus comitis cujusdam sui, eruebantur ex eisdem, paulo post *Campiani* mortem elucescit, qui similiter cum ea ipsa quæstione graviter urgeretur, non multum ante mortis diem, admodum pernegabat, ut quantum hujusmodi pseudomartyribus fidei tribuendum sit, ex rebus gestis, & vitæ moribus possit intelligi.

FACULTATES CONCESSÆ PP. Roberto Personio *&* Edmundo Campiano, *pro Anglia die* 14 Aprilis. 1580

Persono & Campiano concessæ facultates, à *Gregorio.* 13 Anno. 1580.

Petatur à summo Domino nostro, explicatio Bullæ declaratoriæ per Pium Quintum, *contra* Elizabetham *& ei adhærentes, quam Catholici cupiunt intelligi hoc modo, ut obliget semper illam & hæreticos,*

cos, *Catholicos verò nullo modo*, *rebus sic stantibus*, *sed tum demum*, *quando publica ejusdem Bullæ executio fieri poterit.*

Plurimæ insequuntur aliæ facultates postulatæ ab iis, quibus ampliore potestate donati sunt, quas nihil attinet hoc in loco attexere, tantum ea appendam quæ in calce adjecta pontificii rescripti summam continent his ipsis verbis:

Qua munitus authoritate in *Angliam Campianus* venerit.

Has prædictas gratias, *concessit summus pontifex*, *patri* Roberto Personio, *&* Edmundo Campiano *in* Angliam *profecturis*, *die* 14. Aprilis 1580. *præsente patre Oliverio Manarco assistente.*

Ex quibus perspicuum fit, quem nuncium *Campianus* in regnum attulerit, quamque Authoritatem à pontifice ceperit, interpretandæ in Principem nostram Bullæ, quantumcunque hæc mysteria reticenda censuerit, fortassis, ne disciplinæ suæ prima dogmata moriens prodidisse videretur. Cumque hoc unà constet duos illos *Jesuitas*, *Personium* & *Campianum* non solum à pontifice conjunctim, petivisse, ut ipse de Bulla ipsa quid sentiret exponeret, sed adjunxisse etiam, ipsi unà cum cæteris Catholicis, quemadmodum explicari in Regiam Majestatem eandem cuperent, ut planius tamen fiat, quàm liberè & largè, *Jesui-*

tis, *Seminariis*, & Catholicis omnibus permissum sit, tam in Principem ipsam, quam in cives regni probatos interpretari, utcunque hæc dissimulent, ex *Harti* cujusdam oratione,qui & ex eadem societate fuit, & cum *Campiano* addictus morti adhuc vivit, perspicuè intelligitur, qui pridei Cal. *Januar.* inter alia nonnulla ingenuè & sponte sua, hæc quæ sequuntur confessus est.

Hartl confessio de interpretandi *Pii Quinti* Bulla.

Bulla Pii Quinti *in Regiam Majestatem emissa, ab hujus Regni Catholicis, pro firma, rata, & legitima habetur, suaque in vi permanet, & propterea per eandem cuivis Reipub. civi licet, ut à fide in Principem & Patriam, cum volet, desistat, licet in quibusdam, quæ propriè cives attingunt, immutetur nonnihil. Nam cum in ea Bulla præceptum sit omnibus, sine exceptione, ne quis eorum Reginæ pareat, qua de Ecclesia ejecta & regno illi erepto, omnes obedienter illi parentes in easdem execrationis pœnas cum Principe ipsa labuntur, quod videtur dupliciter civi periculosum esse (nam si parent Principi à Pontifice execratio imminet, si non parent, ab illa periculum nascitur, ut utrinque civis irretitus sit) Pontifex igitur hoc periculum Bullæ sustulit, permisso, ut cives omnes liberè & impunè* Prin-

Principi pareant, restinctè tamen, hocque assumpto, ut hanc, cum velit, sententiam revocet.

In iis igitur quæ diximus, ut certi aliquid statuatur, ne in immensum crescat volumen, inter omnes tam foris quam domi constat, famosos illos & venenosos libellos, qui tot in linguis sunt perscripti, simulque convitia illa, quæ in Regum & Nationum aures quotidie infunduntur, hoc est, infinitam multitudinem civium, ob religionem solam, verumque Dei cultum, non propter proditiones, aut turpes conspirationes necatam esse, ex eodem vanitatis, & impudentiæ fonte fluxisse, & ad defendenda hæc proditionum scelera, liquido tendere. Utque omnia luctuosius ante oculos proponantur, nomina suorum cæsorum, numerumque libris suis intexunt, qui conjecti in unum cumulum, in viginti quinque integris annis, numerum sexagenarium vix attingunt. Obliti prorsus, vel impiè potius spernentes, Reginæ *Mariæ* temporibus, quæ annos quinque vel paulo plus compleverat, quam tetrè, quamque crudeliter, sævitum sit, quantaque virorum, Mulierum, Puellarum, & Adolescentum, tam Fame, quam aliis

Omnes famosos libellos in Reginæ & regni Majestatem mendacissimos.

Quantum discrimen inter hos pauculos, & tam infinitam Mariani regni stragem.

aliis tormentis, facta sit strages, ut quadringentesimum numerum facile superarint: omissis iis, qui in custodiis, & carceribus barbarè sunt trucidati. Quorum quidem viginti, ex Pontificibus, præsidibus, & magistratibus Ecclesiasticis, turpiter erant flammis cremati: mulierum item sexaginta: adolescentum, puerorum, quadraginta. Atque hoc in loco, illud nulla oblivione sepeliendum, sed cum flagitiosissimæ feritatis dedecore ad omnem posteritatem transmittendum, mulieri cuidam prægnanti in ignis pyro positæ excidisse ex utero infantulum, vivum, & spirantem, eumque carnificis cujusdam cuspide confossum, & transfixum, in ignem denuo projectum, & contortum, unà cum miserrima matre exustum esse. Execrabilia crudelitatis exempla, & maximè tyrannicis temporibus nunquam exæquata. Atque horum quidem juniores qui tormenta illa pertulerunt, tam viri, quàm fœminæ, quod non indignè à Christiano observandum est, nullam unquam, sive in Baptismo, sive in Confirmatione, religionem aliam professi sunt, neque auditu quidem aliam ullam perceperant, vel quoquo modo gustaverant, quàm hanc eandem, quam in igne & flammis testi-

testificantes, tanquam veri martyres, de vita discesserunt. Rem magis in simplicitate Christiani animi, non in eloquentiæ nitore deplorandam, quam neces perpaucorum rebellium, qui tamen iidem si triginta expleverunt annos, eandem, tam in Baptismo, quam in reliqua ætate, religionem professi sunt & continuabant, quam nunc tam improbè tamque acerbè impugnant. Sunt & alia quædam in quibus *Mariani* regni martyres, ab iis vestris paululum discrepant. Etsi enim illi, in iis religionum opinionibus perstiterunt, quas in Baptismo profitebantur, & ad quas per reliquam ætatem suam instituebantur, morientes tamen nec Principis Authoritatem oppugnabant, nec ejusdem hostibus unquam adhæserunt, nec civiles motus, conspirationes, vel arma moverunt, nec seditionum semina spargebant, nec à Principis fide & observantia quenquam deduxerunt, quæ quidem omnia contrariò fiunt ab iis, qui cum pontificatu Romano, tanquam satellites in ipsius fidem jurati, se conjunxerunt.

Quocirca, si æquis hæc lancibus perpendantur, minimè dubium erit, quin omnes boni cives jam anteà intelligant, si qui autem mobiliores sunt aut incon-

ſtantiores, nec prorſus tamen adhuc à ſeditioſis abducti, poſthac ſint magis intellecturi, quam turpè ſit, à vero Dei timore & cultu, ad quiſquilias & fæces ſuperſtitionis deduci. Nec vero illud, ut ſpero dubium eſſe debet, quin omnes Nationes & Gentes, in primiſque Imperatores, Reges & Poteſtates omnes, qui ſtabilitis ſibi regnis & principatibus ſuis, ſive per ſucceſſionem, ſive per Populi aſſenſum, hoc perſpecto & cognito quod eſt ante oculos, omnia nuper Reginam noſtram eo animo ſuſcepiſſe, ut ſe regnumque ſuum contra vim & imperium tueretur, arma & ferrum hoſtibus extorqueret, civiles conſpirationes ſupprimeret, à perditis & domeſticis latronibus excitatas: quin de Reginæ noſtræ rebus geſtis, tanquam ſuis, judicium ferentes, adjudicaturi ſint, nec convenire quoquo modo Pontifici Romano, qui divi *Petri* ſe in eo Pontificatu hæreditarium ſucceſſorem nominat, ſeu producat fines ſuos longius, & totius ſibi Chriſtianæ Eccleſiæ monarchiam aſſumat, nec in Pontificiam ullam authoritatem, faſtum hunc intolerabilem cadere, primum, ut per Bullas ſuas in rebellium favorem perſcriptas, cuiquam conſecrato principi regnum eripiat, tum, ut cives in Reges ſuos armet,

Admonitio ad omnes transmarinos Principes.

met, ut ab impietatis & violatæ jam fidei periculis eosdem statim liberet, ut fideles cives, quod principibus suis pareant, de Ecclesia exturbet, & tanquam membra corrupta abscindat, postremò, ut ipse, in eos Principes, qui impetum nullum unquam in illam fecerant, legiones & exercitus suos ducat, & in acie exponat. Hæc autem tragica si potestati hujus tyranni permitterentur, tum & illa sequerentur confestim, ut nullum imperium, regnum, principatus, provincia, urbs, vel pagus etiam à quoquam possessore diutius teneretur, quàm idem hic, homo terrenus, ossibus, nervis, & carne conjunctus, sedens tamen ut intonat, in *Petri Sella*, tanquam Epicureus Deus, pro arbitratu suo, absq; ullo divino vel humano mandato, eadem censuerit ab iisdem esse possidenda. Quam authoritatem, Dominus Dominorum, Dei viventis filius Christus Jesus, solus redemptor & servator noster, solumque Ecclesiæ suæ caput, dum humanitus in terris viveret, ut liquet ex Scriptura, unquam sibi assumpsit. Nec verò à Divi Petri, à quo locum & authoritatem suam deducit, scriptis, ritibus, vel consuetudinibus ejusmodi quid expiscari licet: ne à divo Paulo quidem qui tamen gentium erat Apostolus hujusmodi quid exempli proferri potest.

Pontificatus Romani Monarchia, nec per Christum nec Apostolos *Petrum* aut *Paulum* confirmata.

Sed con-

contra potius multò, tam in Evangelii historia, & Apostolorum scriptis, rebusque gestis, quam in reliquis divini verbi libris & partibus elucescit perspicuè, observantiam fidemque adversus legitimos Principes præceptam semper esse, imprimisque in Reges nominatim, idque tam præcisè, ut nullus planè exceptus, sicut Paulus ad Romanos ipsos luculentis verbis exprimit. *Omnis anima sublimioribus potestatibus sit subdita.* Cui præcepto, Divus Chrysostomus Constantinopolitanus Pontifex, Apostolos, Prophetas, Evangelistas, Monachos & religiosos omnes devincit sine exceptione, sententiæ vero & opinionis Divi Petri à quo Pontifices Romani authoritatem suam derivant, quod potest gravius testimonium, aut quæ conjunctior interpretatio fieri, quam ipse verbis suis, tanquam publico præconio, edicit? *Proinde subjecti estote cuivis humanæ traditioni propter Dominum, sive Regi, ut qui superemineat, sive præsidibus ab eo missis.* A quibus Apostolorum principibus, imprimisque ex eo, quod Christus perennis Dei Filius, Redemptor noster solus, & omnis veritatis Fundamentum, eidem Petro & sociis suis Apostolis divinitùs inspiravit, *Reges gentium dominantur, vos autem*

Rom. 13. 1.

1 Pet. 2. 13.

Mat. 10. 25.
Luc. 22. 25.

utem non sic, perdiscant isti Pontifices diosissimi, hunc fastum, & insolentem urisdictionem, quam in Monarchas Reges & Principes usurpant, piè deponere, imulque pastoricio suo munere in pascendis ovibus crebrius, & diligentius lefungi: sicut Petro ipso ter in ictu ocui præceptum est. Pasce oves meas, utáque præcisè eidem Petro injunctum, ne gladio quoquo modo uteretur, ut ex llo loco perspicuè liquet, *Converte Gladium tuum in locum suum*, seu *mitte Gladium tuum in vaginam.*

Matt. 26. 52.

Quæ disciplinæ & præceptorum forma, multa secula post Christi & Apostolorum mortes & sepulturas, à multis Romanis Pontificibus piis & sanctis retenta est, aucta, & communita. Qui sacratam Christi doctrinam, piamque Apostolorum simplicitatem imitantes, vitam in iis ipsis tuendis, tanquam Martyres pii, reliquerunt, plusque in Ecclesiam fructus attulerunt, magisque fines ejusdem & terminos vel centum annis extenderunt, quam ii procerum illorum simplicium gloriosi posteri, execrationibus, gladiis, & armis, vel quingentis annis prodesse potuerunt. Qui mos, à piis illis Pontificibus retentus & continuatus, ad *Hildebrandi* tempora viguit, Gre-

Hildebrandus primus movet arma contra Imperatorem.

Gregorium ſeptimum, qui anno 1074. vixerat primuſque tyrannicam hanc pontificii loci in Principis Juriſdictionem, ſibi arrogabat. In quam eandem *Pius Quintus* recens ab hac ætate furiosè irruit, ab ejuſque exemplo *Gregorius* decimus tertius in eandem invaſit, ut exempli fortaſſis neſcio quid relinqueret. Cum enim *Gregorius* ſeptimus anno 1047. vel non multò ſecus, ſumpſerat ſibi admodum inſolenter, ut *Henrico* 4. potentiſſimo tum Imperatori, Monarchiam & Imperium eriperet, idem nunc, ut videtur, imitatur *Gregorius* decimus tertius, dum parat, & molitur quàm ſimillimam fraudem, & vim, *Henrici* 8. potentiſſimi Regis hæredem & filiam *Elizabetham*, Reginam noſtram, & virginem, quæ tamen proximè, & ſolum à Deo, regna ſua, & ditiones tenet, jure, & conditione ut quam optima. Ut autem in hoc *Henrici* exemplo, principibus omnibus, eorumque conſiliariis, perſpicuè eluceſcat, quos eidem *Henrico* ſucceſſus pro clementia ſua, Deus dederit quantumque eundem, contra arrogantiſſimum *Hildebrandum*, adjuverit & auxerit in hiſtoria. Quo tempore, *Hildebrandus*, hoc eſt, *Gregorius* ſeptimus, conabatur hanc *Henrico* maculam & injuriam inurere eumque, de imperio dejicere,

jicere, Rodolphum eodem tempore fuisse quendam, perhonoratum & nobilem, *Renfeldiensem*, ut fertur, Herôem; qui ab eodem *Hildebrando* incitatus, ut in Imperium invaderet, titulumque & nomen Imperatorium usurparet, idem non multo post, victus ab *Henrico* isto Imperatore, fusis & concisis copiis suis, abscissaque dextra dum pugnaret acriùs, quem casum peracerbè tulerat, multaque in Pontifices quosdam questus esset, qui Pontificis Romani nomine, id illi consilii dederant, ut arma contra *Henricum* legitimum suum Imperatorem ferret, adjecit in extremo, dextram quæ perierat, eandem illam esse, quâ Imperatori suo inviolatam fidem & observantiam spoponderat, eoque, quod defecisset à fide sua, hanc in se vindictam justè ab immortali Deo repetitam esse. Simulque in Italiæ finibus convocato consilio publico, effecit idem *Henricus*, ut *Gregorius* de Pontificatu suo, totoque pontificali instrumento, deponeretur: ad Exemplum *Othonis* Imperatoris, qui *Johannem* Romanum Pontificem, propter multas fœditates & crimina sua, pontificatu suo paulò anteà ejecerat. Idemque consilium jam antea secu-

Cœlestis Dei judicium contra Imperatorem falsò & injustè à Pontifice Romano institutum anno. 1074.

Idem *Hildebrandus* primus *Gregorius* 7. de sede Pontificali dejectus per *Henricum*. 4.

tus

tus est Imperator *Henricus* Tertius, non multum ab anno 1047. dejectis perexiguo tempore, & omni pontificia authoritate mulctatis, tribus pontificibus *Silvestro*, *Benedicto*, & *Gregorio* sexto, quod avarè nimis, mundanis se negotiis emiscuerant, in Regesque & Principes extraordinaria authoritate abuterentur. Multa possum exempla huic loco aspergere recentioris memoriæ, ut Imperatoris ipsius Majestati, & sacrati Imperii principibus, expressis vestigiis elucescat, sicut *Henrici* Quinti, sicut *Frederici* primi, sicut *Frederici* secundi, sicut *Ludovicì Bavarii*, qui cum Imperatores omnes essent, & summis dignitatum titulis excellerent, à pontificia tamen hac sentina, non solum Bullis, & scitis suis venenosis, sed etiam armis & ferro oppressi, & ad summas calamitates præcipitati, maximis sunt, in extremo, ruinis involuti. Nonnullosque alios Christiani territorii, Reges & multos Potentes, per multa secula regis è stirpibus natos, pari injuria persequentes, pares ad exitus perduxerunt. E quibus ipsis intelligi debet, hanc immensam & infinitam tyrannidem pontificum Romanorum, appetentium fœdam in Reges & Principes invadendi, summamque in re-

Henricus. 5. Fredericus. 1. Fredericus. 2. Ludovicus Bavaricus Imperatores.

gni-

gnis & principatibus eripiendi, libidinem, ortam è tetra illa bellua *Hildebrando*, sine ullo sacrorum testamentorum exemplo, manasse postea latius, nec adhuc intra fines & terminos suos consistere. Exitus tamen horum & eventus, si quales fuerint, consideremus, & præteritis temporibus intelligemus execrabiles fuisse, & propterea nec dubitandum quidem esse, quin similes expectemus in futuris.

Quæ cum ita sint, quam optabile est, si alii Christiani territorii Reges & Principes, his tyrannicis viribus læsi, æquum esse statuunt, ut contra feros hos impetus, ipsi se, ditiones & regna sua teneantur, & in eodem exemplo, eandem Reginæ nostræ libertatem potestatemque permittant, non modo licitis modis tuendi sui, sed & Imperatoriæ etiam Majestatis, cæterorumque sacrati Imperii principum, Regum item & Nationum, præsidia, vires & opes implorandi, ut tam luctuosam causam, contra tantam barbariem, conjunctis viribus defendant potius, quam vel deserendam à se, vel à pontifice Romano, impugnandam statuant. In primisque cum Regina sit inuncta, à civibus acccepta, consecrata & coronata, ipsam tenens Regiam sedem, hæres

Quod externis principibus in suis regnis licet, idem & Reginæ *Angliæ* in suis finibus.

hæres magni & invicti regis, regium etiam nomen & ſellam multos per annos teneat, eaque æquitate civibus, populis, & nationibus multis imperet, ut de cœlo demiſſam ſibi ad regendum divinam Principem exiſtiment, & propterea eo cultu honorent, eaque in pace & obſervantia vivant, excepta tamen fæce illa & ſentina perpaucorum latronum, in quorum memoriam tam ſæpe incurro, qua etiam ſcabie & alia ſunt regna infecta permulta, ut nihil videatur ad tam divinam felicitatem addi poſſe. Quod xxv annos integros continuatum, ac à tranſmarinis interim & hoſpitibus multis animadverſum, eoque ipſo paulò ſit inter nos illuſtrius, ſic ut maximi Chriſtiani Reges nullam ſibi factam injuriam putent, ſi fortunæ eorum cum ejuſdem fœlicitate comparentur, quidam etiam rectè ſecum actum exiſtiment, ſi inferiore etiam in gradu collocentur: quid eſt, quid eſt inquam, cur omnes poteſtates Chriſtianæ non modo tuendum ſibi in Regina noſtra tam expreſſum divini judicii exemplum, ſed & ſuſpiciendum quodammodo & eximio quodam cultu venerandum ſibi proponant? Licétque recentibus iis temporibus permiſſum ſit pontificibus Romanis, tam ab Imperatore

re ipso, in regnis & ditionibus suis, quàm à Galliæ & Hispaniæ regibus, in suis vicissim finibus; ut extraordinariam hanc & barbaram planè jurisdictionem Pontificum, modum tenus & quandam ad formam, retineant. In quo tamen ipso, permulti Christiani principes ab iis regibus hodie dissentiunt, quem item fastum, *Gregorius* Magnus, ejusque ipsius sedis pontifex & contempsit multum, & titulum ipsum, tanquam impium, plenum sceleris, certumque Antichristi prænuncium esse dixit: illud tamen, tam in iis regnis quæ paulò antè nominavimus, quàm in nostro, cæterisque Christiani soli fere omnibus exploratissimum est, pervetustis legibus, institutis, scitis & sanctionibus pragmaticis, tam in Hispania, quàm in Gallia, hanc pontificiam authoritatem non modo crebro impugnatam, sed & radicitus evulsam esse: campus magnus & largus, in quo juris periti omnium nationum liberè excurrant & ingenia sua multum exerceant.

Pontificatus universalis, titulus verus Antichristi prænuncius.

Nec verò multum intererit, ut ut Pontificii jurisperiti, quos Canonistas appellamus, propugnatores illius sedis acerrimi, de hoc genere toto bullarum, execrationũ, & reliqua hac sive mercatura, sive proluvie statuunt, aut quæ simplicium animis to-

nitrua ad confirmandas has nugas immittant, cum Imperatores veteres, Reges & Poteſtates omnes, in iis rebus, quæ poſſeſſiones, hæreditates, fundos vel juriſdictionem minimam ſuam attingunt, licet eædem in litibus parvarum civitatum nonnunquam & pagorum, aut fortaſſis in diſponendis Pontificatibus & Monaſteriis verſarentur, nihil tamen harum nugarum extimiſcebant unquam; nec in tuendis bonis & fortunis ſuis, unquam recuſabant, contra hos Pontificios impetus, ſe, vireſque ſuas libenter & facilè opponere, & ſine labe conſcientiæ & ſine ſtatus ſui metu. Hiſtoria plena eſt exemplis, maximeque in hoc genere abundat Gallia. In noſtris item publicis tabulis apertum eſt, Reges & proceres regni noſtri, cruentam hanc pontificiam authoritatem, acerbiſſimis pœnis, tam ſæpè, tam facilè, & tam fortiter, non ſolum devinxiſſe, ſed etiam repreſſiſſe, ut genere ipſo pœnæ, quæ ſive peculatus, ſive bonorum direptio & publicatio dicitur, quod eam habet vim ut rectè ſic appellari poſſit, quod barbaro nomine *Præmunire* dicitur, omnes illæ greges comitatus Pontificii, præſules dico, antiſtites, & initiatos omnes, intimis in animis & ſenſibus ſuis exterrerentur,
u

ut in recenti exemplo Cardinalis *Thomæ Volseii* liquido elucescit. Sed quid opus est vetustioribus, cùm recente memoria, & hac ætate nostra constet, potentissimum Imperatorem *Carolum* Quintum, *Philippi* Regis qui nunc vivit patrem, exercitus & signa sua convexisse Romam, eamque fossa & vallo sepisse & diripuisse in extremo, spretis & neglectis Pontificiis Bullis & execrationibus omnibus, factis item captivis *Clemente* ipso, qui erat Pontifex maximus, & è Cardinalium comitatu triginta tribus, omnibus in arce Adriana captis & in custodia menses septem retentis, donec facta pactione, maximis & innumerabilibus summis ab Herôe *Hugone Monstadiense* nobile Hispano, & *Marchione Guastonense* redempti, ad pristinam libertatem restitui sint. *Clementi* Pontifici maximo redemptio. 400000. ducatorum aureorum vel paulò potius supra illam summam imposita. Cardinalibus, amplior aliquanto injecta pecuniæ solutio. Cum ii etiam ipsi captivi, in eadem arce Adriana non multò antè obsiderentur à vicinis & ejus territorii proximis Coloniensibus, eoque perducti, ut omnibus Coloniensium postulatis & mandatis assentirentur. Quid de Gallorum Rege recentis memoriæ *Henrico*

Roma direpta.

Captivus Pontifex Romanus cum Cardinalium Collegio. 1527.

Henrici secundi Gallorum Regis in Romanum Pontificem edicta. 1550.

rico ſecundo claro & potente principe ſentiendum eſt, hujuſce Regis *Henrici* qui nunc vivit patre? num Bullas vel gladios Pontificios extimuit? Cui orta cum pontifice controverſia, quòd in quoſdam immunitates & libertates Regias pro more ſuo, Pontifex invaſerat, non ſolum animosè & regiè Pontifici reſtitit, edictis, decretis & legibus multis in eam ſententiam promulgatis, ſed fructus etiam Pontificios annuos, qui in Gallicis finibus colligebantur, invito Jove Mercurio admodum comminuit. Quid *Philippus* Hiſpaniæ Rex, qui nunc regnat, quo in pontificem animo fuit tum, cum miſſo in Italiæ fines exercitu, quem Dux Albanenſis eò comportabat depopulatis agris, expilatis civibus, cæſis item multis deformatis hortis & pomariis, exuſtis circa urbem amœnis & delicatis ædificiis, vaſtitatem quandam omnibus rebus afferret, urbemque ipſam vallo & foſſa cingeret, nonne ſuſtulit omnem dubitandi locum quam nihili pontificiam authoritatem, quam nihili quiſquilias Romanas fecerit? Nonne terroris plus incuſſit brevi tempore Pontifici, quam omnes Bullæ & execrationes longo poterant repellere? Itidemque *Maria* Regina Auguſtiſſima principis noſtræ nuper defuncta ſoror, nonne idem exem-

Dux Albanenſis Pontificem Romanum & urbem Hiſpanicis copiis obſidet.

Pontifex Romanus à Regina *Maria* & Cardinalo Polo oppugnatus.

exemplum in eundem pontificium fastum secuta est? Quæ cum intelligeret pontificem Romanum in consobrinum *suum Reginaldum Polum*, Cardinalem paulò infensiorem esse, ob eamque causam ad minuendam *Poli* authoritatem, & ad inurendam existimationi illius maculam aliquam, *Petôum* quendam festivi ingenii fratrem observantem in Cardinalium Collegium cooptasset, quem Cardinali *Polo* in hoc regno opponeret, & propterea ut omnia maturarentur ad exitum, nuncium cum purpureo galero & cæteris insignibus novæ dignitatis Roma demiserat, ut ad *Petôum* quam primum transportarentur, quid tandem iis cæremoniis, & tanto apparatu assecutus pontifex est? Nonne Regina facta de hoc apparatu certior, convocatis statim Proceribus, consiliariis & judicibus, mandavit ut libri legum aperirentur, ex eisque quod maximè conduceret suæ Ma-Majestati & Reip. id ut sine mora expediretur? Quo facto transmisit Caletum, qui mandaret Romano nuncio, ne in regni fines accideret, neque Angliam versus è Caleto moveret pedem. Cardinalis *Polus* cum omnia tamen adhuc stomacharetur pontifex Romanus ac nubes & tonitrua minitaretur, spretis omnino istis quisquiliis in sella sua quievit. *Petôus* item pro

Petrôus frater mendicans.

pro more suo decurrit urbis plateas sine galero, de quo tam acerbe pugnatum est, ut egens frater & quibus poterat stipem excutiens: animosa contra Pontificem in Regina impugnatio, eaque de tam abjecta galeri lite cum tanto Pontifice suscepta. In quo ipso, maximum Regem Avum suum, *Henricum* 7. Regina imitata est, qui cum controversiam quandam cum Pontifice alumineam haberet, non minus prudenter obtinuit eandem contra Pontificem, quam constanter & graviter retinuit. Ut facilè possit intelligi principes quosdam cum hæc ferant Pontificia onera, usque eò tamen & hoc quidem in genere certosque ad usus ferre, si quidem hæc eadem vel prosint sibi regnisque suis, vel certè si nihil obsint. Eò vero si Pontificius fastus, vel avaritia processerit, ut vel in fundos cujusquam principis irruant, agros, territoria imminuant, vel seditiosos cives in eosdem principes arment, vel quoque modo animent, tum quidem omnia illa insignia Pontificia Bullæ, execrationes, Ecclesiasticæ sententiæ, maximéque solennia, ut appellamus, illa *Anathematica*, *Petri* claves, & duplici acie bipennis, nimbique illi caliginosi omnes, qui pontificia fulmina & tonitrua minantur, hæc inquam omnia

Christiani Principes non ferunt Pontificem Romanum hæreditates suas invertere, licet permittant aliquando in cives suos authoritatem jurisdictionis suæ exercere.

omnia, tantum ad tuendas Pontificias injurias valent, quantum in unoquoque principe vel virium eſt, vel animi, hoc eſt, non permiſſurum principem quenquam, quantum quidem in ſe eſt, quin hanc à ſe quàm longiſſime pellandam maculam, & labem eſſe ſtatuat.

Nunc verò cum hic idem pontifex pro facultate & impetu ſuo omni conatus ſit, quod innoteſcit omnibus, Reginam noſtram è regnis ſuis dejicere, deturbare, iiſdemque injurioſiſſimè ſpoliare, cives ab illius fide & obſervantia abducere, ſeditiones perditas in eiſdem regnis ſpargere, itemque incenſis noſtri populi animis, militem ſuum tam armis, quàm reliquo militari inſtrumento omni inſtructum, in fines regni noſtri immiſerit, ut hoſtiles illius ſpiritus & impetus undique eluceſcerent, poterit ne hic idem *Gregorius*, vel poſteritatis ſuæ quiſquam, tam temerè ſperare, ut Auguſtiſſ. Princeps confirmata ſtabilitaque in Angliæ & Hyberniæ regnis, tot iiſdem regnis annos perfruens, quot quatuor ſimul Pontifices Romani vix compleverint, tanto etiam civium ſtudio, amore, viribus, ac fide communita, nullam item ſuperiorem poteſtatem iis in regnis ullam agnoſcens, niſi præpotentem ſolam æter-

ni Dei dextram, poterit ne,inquam,quisquam pontifex sperare, ut in hac omnium rerum affluentia recuset vel timeat Regina nostra, hos conatus pontificios, vel legibus suis, vel ferro etiam si erit opus disturbare ac evertere, ejusque milites qui possessiones & agros nostros populantur, vel gladio vel Martis alea trucidare, vel cives suos qui à sua fide ad Pontificiam defecerint, pro regni more ex publicis legibus mulctare? Nec verò illud dubium esse debet, ut ut hic Romanus Deus, summo in ocio & sacrata in sella sedens Romanæ, triplici item corona redimitus, vel alius hujus fastus & pompæ procurator aut fautor quivis,hæc tam tetra & tam horribilia ullis in Christianis territoriis renovaverint, quin perennis Deus,omnium Regum Rex,quem Regina nostra simplici spiritu veroq; cultu in ipsis animi mentisq; fibris veneratur,quenq; tutorem & defensorem suum solum omnibus in caussis suis agnoscit, cujusque leges unà cum æterno æterni filii sui evangelio per vitam suam omnem tutabitur,omnia sit cumulatissimè allaturus, quæ ad custodiendam conservandamque charissimam Ancillam & servam suam *Elizabetham* contra terrores quoscunque necessaria fore videbuntur.

Æquum est ut Regina nostra Pontificiam vim sua item vi repellat.

Cumque

Cumque seditiosi quidam emissarii tubis suis in multorum aures falsò ac turpiter inflaverint, propter religionem quosdam ex nostris esse cæsos, quos pro martyribus in historias suas intexunt, ut possint si libet, & iis martyribus suis miserrimi nuper demortui Herôis Desmondensis defectionis Hyberniæ primi authoris, corpus truncatum & sine capite adjungere. Qui nuper correpens per solitudines sine præsidio & ope, tanquam errans tenebrio, & in Hybernici coloni manus delapsus pro sua vetere feritate ab eodem trucidatur, amputato confestim ex gentis more capite. Mors tam perfido proditore, turpique sicario non indigna. Atque hic commemorare libet, principes quidam hujus conspirationis & cum Desmondense scelératè confederati, quos ad exitus mortesque devenerint, quibusque exemplis perierint. In primisque à *Sandero* ordiamur pontificio in Hyberniam legato, qui post multas illas prosperitates & prioris vitæ splendores, tandem per Hyberniæ feræ nationis montes & juga decurrens, & in omnium rerum egestate summa positus, afflatus ad extremum miserrimæ phrenesis veneno, mentis expers moritur. Hunc quidem & in eodem exemplo paulùm jam anteà præcesserat *Jacobus Fitzmauricius*

Additamentum ad Pontificium martyrum catalogum,

Exitus Desmondensis Comitis.

Exitus *Nicolai Sanderi.*

Exitus *Jacobi Fitzmauricii.*

mauricius, perdito illo gladiatore *Stuclio* ſolum excepto, primus Hybernicæ defe-ctionis author, & in Aula Romana pro venefico, veteratore, & proditore im-pio notus, qui à nobili adoleſcente Hy-bernico dum territorium patrium defen-derunt,quod exurere proditor cupiebat, primo ictu interficitur. Nec omitten-dum mihi hic quartum hujus ſocietatis exemplum, *Johannes Deſmondenſis*, de-truncati jam antea Herôis frater, cruen-tus & infidus proditor & ſingularis fa-miliarium ſuorum percuſſor & homicida, qui tanquam lupus deprædans, inter ne-mora & montium juga apprehenditur,& pro nationis uſu truncatur capite: abun-danter contra hos caſus, ut ſibi perſua-ſerat copioſè munitus, tam per Bullas Pontificias, & conſecratum Dei Agnum, quas à ſe nugas nunquam dimiſerat,quam armatus inſigni annulo operoſè & affa-brè in palam ejuſdem annuli intexta gemma, ab ipſoque Pontificis, ut fere-batur, digito detracto, ut virtutis vires cumulatiùs augerentur; quæ tamen om-nia quàm nihil ad producendam vitam afferant, ſerò miſer ſenſerat. Atque hi erant Hybernicorum proditorum fatales exitus, ut ne ſuſpicio quidem ulla ma-neat hujus tam perditæ ſocietatis quen-

Exitus *Johannis Deſmondenſis.*

quam

quam jam nunc superesse. Opus cœleste & ipso Dei numine solum dignum. Et quia rabulæ isti artificiosi odorantur omnia, numerum ut illum suum horum martyrum cumulent, his potuerunt, si velint, recentis exempli furiosum juvenem Varuicensem, *Somervilum* quendam apponere, qui dum pararet Reginæ insidias mortemque per vim instrueret, cujus vitam semper æternus tueatur & perennis Deus, in via & itinere deprehenditur, nec sceleris sui abnuit quicquam eoque se fatetur perductum, cum sponte sua & perditis suorum consiliis, tum legendis famosis quibusdam libellis, nuper in Reginæ Majestatem scelerate perscriptis & publicatis. Cujus hic horribilis exitus fuit, ut in summa desperatione, cingulo cervicibus devincto, ipse se strangularet. Luculentum Dei judicium in eos, qui in ejus unctos vim & manus afferant. Sed ut hactenus annos multos Reginæ Majestatem, idem Deus ab iis casibus securam & liberam conservavit, sic ut causæ nihil supersit, quin protegente Deo cum Rege David canat versus Psalmi. *Jehova petra mea, propugnaculum meum, ac liberator meus, Deus fortis meus, rupes mea ad quem me recipiam. Clypeus meus & cornu salutis meæ.*

Exitus *Somervili.*

Psal. 18. 3.

Utque

Prospera Angliæ tempora manentibus Romani pontificis execrationibus.

Utque contra inanes hos terrores & mera infantum jocularia Pontificia fulmina, Bullas dico, execrationes, & reliquas illas sordes, boni cives solatii plus gestent perspicuum sit omnibus, quod liberè liquet, jam ab eo tempore, quo primum ad publica gubernacula princeps accessit, ampliore & securiore in pace vixisse cives, majores ad numeros viresque eosdem excrevisse, morbis item oblanguisse minus, opibus & divitiis firmiores fuisse, ipsum etiam terræ solum majorem fructuum vim & copiam peperisse, copiamque omnium rerum ad nostram voluntatem affluentium uberiorem fuisse multoq; pleniorem, immissis quotidie in regnum & continuatis pontificis istis fulminibus, quàm jam anteà pervetustis illis & beatis temporibus, cum pontificiæ comprecationes, sacrata libamina, indulgentiæ, beatitudines utrunq; durum verbum, molliendum tamen usu, ad regnum hoc secundissimis votis & plenis velis perferrentur, ut planè sit sentiendum, execrationes suas turpiter à se profectas, in se suaq; secundo Dei numine reflexas esse: unaque de Augustiss. *Eliz.* ut vaticinari liceat, quod populo *Israelitico* de *Balaamo* in *Deuteronomio* dicitur. *Noluit Jehovah deus tuus auscultare Balaamo, sed convertit tibi Jehovah Deus tuus maledictionem illam, in benedictionem*

Deut. 23. 5.

ctionem tuam, appoſito ratio eſt, *eo quod diligeret te Jehovah Deus tuus.*

Hæc verò quæ dicta ſunt, cum eam vim in ſe & ſententiam contineant, æquos ut judices eo perducant, ut libenter & facilè ſentiant hæc omnia honeſtè, rectè, legitimè, & neceſſario ſuſcepta eſſe, quoniam tamen id poteſt fieri, ut nonnullis fortaſſis, qui legendis & credendis infamibus ſcriptis, vel in Pontificiam Monarchiam nimis propendeant, vel pari errore in veteribus opinionibus perſiſtant, adhuc non ſit factum ſatis, cenſui igitur, quantum res, & facultas mea ferant, omnia oculis ſubjicere, hæc quæ à Principe nuper ſunt geſta, nec ob religionem, nec ob pontificiam Monarchiam, nec ob Regiam ſuam authoritatem, ſed ob fœdiſſima læſæ majeſtatis proditioniſq; crimina cepta, inſtituta, & ad exitum perducta eſſe, repetitis & in memoriam revocatis illis rationibus, quas in antegreſſo orationis curſu ſtrictim etiam decurrimus.

Rationes quibus planum ſit ob proditiones ſolum non ob religionem quenquam morti addictum.

Prima ratio

Primum igitur negari non poteſt, quin aliquot per annos Regia Majeſtas Pontificias has Bullas & execrationes toleranter pertulerit, nulla in reos ſumpta pœna, quod eadem cenſeret commentitia eſſe quædam, & vix digna lucubratione anicularum. Poſteà verò, cum cœptum eſt à quibuſdam,

dam, propter hanc Principis lenitatem, eo in genere obfirmatius agi, de iisdem tanquam de nunciis seu monitoribus impendentium malorum statuit, simulque vetustas illas leges, & contra has feces antiquitùs præscriptas, contra barbaros hos motus opposuit. Secundò, cum viæ ipsæ Bullarum & hujusmodi scriptorum obsepirentur, aditusque difficiliores fierent, copiosè tamen, sed tectè & secretò inferebantur in regnum, arroganterque in ipsis valvis & januis Palatii *Londinensis* pontificis quod est propter Divi Pauli templum in media urbe situm, per calonem perditum tanquam per fæcialem pontificium sunt affixæ. Quis igitur in tanto malo, hoc est, publicè denunciatis, tanquam per fœcialem, inimicitiis, & indicto bello, quod item affectum est à cive in maxima regni urbe, & in ipsa Reipub. luce, durius ferat, si Princeps in tam perditum latronem, pro sceleris atrocitate pœnam dignam sanciendam statuat. Atque hoc nimirum primum erat capitale crimen, in quod propter Romanos tumultus est animadversum, post initum regnum anno duodecimo, vel paulò longius. Tempus probandæ patientiæ in Principe æquo judicii satis plenum.

Secunda ratio.

Bulla *Pii Quinti* valvis *Londinensis* Pontificis affixa.

Primum supplicium ob Bullam constitutum.

Tertio,

Tertia ratio.

Tertio, cum eripuisset se subitò Pontifex è sella sua pontificali & pulvinis purpuratis subriatior, & in Regnum nostrum offensior, temerèque verba in arma transferret, contra Divi *Bernardi* præcepta & monita, qui ad hujus Pontificis majorum quendam scribens, malè cum Ecclesia tum agi diceret, cùm à verbo ad ferrum summus pontifex descenderet, hoc est cum relicto pastoritio munere pascendi, præceps rueret ad hostiles impetus invadendi, quod expressis est verbis prohibitum, nobilitatemque regni nostri & plebem ad perfidiam & conspirationes perditas solicítasset, *Dathano* & *Abiramo* aptius quam Romano pontifici munus, iisque ipsis solicitationibus excitati mali cives, summis pro viribus suis omnia expleverant statim, quæ malitiosissimè poterant in Principem suam indignissiméque excogitare, metatis castris, atque explicatis in ordines & in aciem militibus, quis tandem sana mente & ingenio improbare poterit, si Regina, legitima Principis utens authoritate, illegitimos perditorum civium conventus, conatus, & hostiles impetus represserit, iisque in principes authores sumptis pœnis, quibus in patrimoniis Ecclesiasticis suis & pontifex ipse pari in periculo suo

Borealis rebellio

uti

uti ſolet, quoque intra paucos menſes impellebatur, & ipſe ferè deſcendere. Hæc verò ſi quis Princeps Regnorum, ditionum & nationum poſſeſſor, tam tetro in genere tulerit, ut ſpoliari ſe à civibus malis patiatur, regniſque ſuis exui, minimè reſiſtens, ac virtute & mente deficiens, quis tandem tam vecordis Principis vel commiſeretur, aut quis non ſtatueret potius eundem dignum, qui non ſolum corona & regno, ſed vita etiam, ſpiritu, & capacitate, ob tantam vecordiam mulctaretur?

Quarta ratio.

Quarto, cum fuſis & deletis jam borealibus regni noſtri hoſtibus, perſpiceret adhuc etiam Regina, inveteratum hoc pontificium odium altiores radices agere, quod hujus ſceleratæ conſpirationis affines & reos omnes, qui fugientes caſtris iſthuc tranſvolarent, reliquamque regni noſtri fecem omnem quacunque jam anteà cauſa elapſam, munificè & largiter excepiſſet, eorumque permultos, veſte & apparatu perſonatos in utrumque regnum remiſerit, ut ad ſeditiones allicerent & urgerent plebem, ac vetera arma renovarent, ſtatimque cohortes & copias emiſerit ex Italiæ finibus, quæ tranſportarentur ſumptibns ſuis in Hyberniam, ne fruſtrà demiſiſſe à ſe ſolicitatores illos

Impreſſio à Pontifice Romano in Hyberniam facto.

illos perditos videretur, ubi eædem copiæ cum auxiliariis quibusdam Hispanis conjunctæ simul exponebantur, omni instrumento bellico instructissimæ & in marino sinu dispositæ, quàm poterant cautissimè firmissiméque se munierant, indicto sine mora in Principem nostram bello, & erectis Pontificiis signis, dubitare ne jam poterit quisquam, etiamsi faveat Pontificiæ sectæ eoque propendeat nimis, quid à Principe in tam luculento discrimine fieri debeat? Aut quid potius aliud consilii dederit, quàm ut insusurratoriam hanc fecem, occultè & periculosè per omnes regni partes grassantem, translatitio item apparatu & pene gladiatorio, non suo vestitam, quàm primum apprehendat, ut eandem in Custodias & carceres disponat, habitisque in eos quæstionibus, ut ad confessionem criminum maturius perveniatur, reosque execrabilis proditionis, tam confessionibus suis, quàm suorum testimoniis repertos, cur non justis pœnis devinciat atque mulctet, iis præsertim temporibus, cum exercitus & arma pontificia graviter Hyberniam infestarent, expectato etiam jam jamque ex Italia novo supplemento, tam ad Angliam quàm ad Hyberniam vexandam & oppugnandam?

nandam? Quibus periculis, ut maturè & ſuo tempore reſiſteretur, theſaurus infinitus impenſus eſt,tam à Principe quàm à civibus, ut ab inito regno par à Principe ſumma ad nullos ſimiles caſus ſit collata. Itaque quà perennis Dei ſumma providentia, quà clementiſſimæ Reginæ diligentiſſima vigilantia. factum eſt, ut convicti per leges domeſtici proditores, juſtas pœnas luerent, vireſque pontificiæ in Hybernia armis & viribus noſtris cedentes, prorſus frangerentur, pauculis exceptis præſtantioris gradus & notæ,eóque aſſervatis miſericordiæ, quod & ſectam illam fœdam libenter desererent, & permultum pœnituiſſet, quod ad tam turpem mercaturam, & ad tam ſceleratos conventus ſe demiſerant.

Copiæ Pontificis Romani in Hybernia devictæ.

Licétque iis punctis argumentorum, qui rationi fortaſſis & acumini parere ſolent, quibuſdam perſuaderi poterit,rite legitimeque huc delapſam Reginam eſſe, primum ut in rebelles & proditores vi & armis uteretur, tum ut hujus ſocietatis affines & fautores omnes iis pœnis, quas præſcripſerant leges devinciret, poſtremò, ut omnem illam pontificiam ſentinam in regna ſua immiſſam, gladiis ac telis reprimeret: ſuperſunt tamen & alii

Objicitur à Pontificiis qui cæſi ſunt ob proditiones, nudos ſcholares fuiſſe & inermes,

alii quidam, nimis argutè & præcisè propendentes in pontificatum, quibus adhuc minus, ut audio, satisfactum est, & stomachantes nonnihil, aliquot tanquam rebelles esse trucidatos, gregem simplicem & innocentem, & ipso vitæ genere literas profitentem, ut sacerdotes quosdam, *Seminarios*, *Jesuitas*, qui non venerunt in hæc regna cum telis & armis, ut seditiosis auxilia ferrent. Ad quorum quidem sublevandam simplicitatem, admodum artificiosè & in hunc sensum videtur hæc commiseratio induci, ut concesso fortassis, quod contrarias religionis opiniones sparsissent, quod contra leges publicas plebem instituissent, esse tamen pœnas multas leviores, quæ potius in hos miseros, quàm capitales illæ expromerentur, multo fuisse optabilius. Quod quidem defendendi genus hanc habet vim, magis ut reprehendant salutarem puniendi severitatem, quàm ut perditam illam fecem à sordibus suis liberet. Ut propiùs igitur accedam, atque ut pedem pedi magis opponam, hanc ab iis lautis vel præfractis potius fautoribus rationem exigo, si quidem sint ex illis qui rationem audiant, quid tum conducat fieri, cum Princeps, possesso diu & stabilito in fide & pace regno, primum occultis insi-

diis, deinde in apertam vim erumpentibus perniciosè infestetur, eaque à domesticis civibus labes sit suscepta, eosque impetus hostis transmarinus defendat, proditiones nunciis & opimis promissis ut expleant scelera sua incitet, perfidiam & defectionem civium chirographis suis confirmet, cumque hostis ille idem, hujus flagitiosæ conspirationis author & Princeps, iis domesticis viribus suas etiam externas vires adjunxerit, regnumque turpiter ac fœde vastaverit, nullum ne in hac lue civem, licet proditores opera & facultatibus suis adjuvet, licet hosti illo transmarino pro omni observantia sua pareat, pœna capitali mulctare licet, præter solum illum, qui vim & arma intulerit in patriam? Nullusne civis licet sit transfuga, licet sit explorator hostium, eoque artificio multa in Principem machinetur puniendus est ut proditor, quod grassaretur sine telis & armis, deprehensus tamen vestitu alieno, ut magis Principi noceret, adjunctis etiam scriptis & literis ad hostes, in maximis itidem urbibus, castris, & quibuscunque regni partibus in ipsa item Principis Aula petulanter obambulans, ut omnia quàm intimè perscrutaretur, quid hoc homine faciendum est? Nonne proditor apertus &

Multi sunt proditores qui non portant arma.

& in patriam ſacrilegus? Quid ?Nulluſne qui congiarium præbuerit, qui theſauris ſuis in Principem & patriam milites conduxerit, qui comeatus & ductus aquarum venenis corruperit, qui naves & munimenta marina inflammaverit, qui portuum vada & foſſarum altitudines perſcrutetur, qui in murorum vallorumque vires, latitudines, altitudines, cæteroſque illos Reip. nervos curioſius inquirat, nullúſne horum, inquam, pro proditore cenſendus, quod cum telo non ſit deprehenſus, nec utatur armis? Equidem ut lis hæc aliquando componatur, ſic ſentio, nihil ab humana & erudita ratione alienius eſſe, quam non quenquam horum pro teterrimo hoſte habendum. Ad quod idem confirmandum cum multa valent, & afferri poſſent, tum præcipuum quendam redarguendi locum illud habet quod explementa ſint hæc omnia, & tam neceſſaria adjumenta, ut iis adjunctis, facilè ſit arma vel ſuſcipere, vel deponere. Sin perſeverent tamen, neminem eſſe hoſtem, neminem proditorem, niſi armatum, ne Judas quidem ipſe proditor fuit, qui fraudem animi oſculo falſo texerat.

Nunc autem illud reſtare videtur, ut excutiamus eorum ſimplicium res geſtas, qui finguntur à quibuſdam, ſolum

Collatio togatorum proditorum cum armatis proditoribus.

ut literatos deliquisse, id est, literas & doctrinam profitentes eoque videri fortassis aliquo in genere peccasse, sed totum illud magis in verbis atque in oratione poni, quàm in ferendis armis, vel hostibus adjuvandis consistere. Ut nullus igitur error maneat in verbo, quovis censeantur nomine, ut sibi libuerit maximè, vel ut scholastici, vel ut præceptores, vel ut literati, vel ut *Seminarii*, vel ut Sacerdotes, vel ut *Jesuitæ*, vel ut fratres initiati, vel ut Pontificii, vel si quo maluerint alio uti nomine, de eo certamen nullum erit. Nihil enim illis vel nomen, vel vestis obfuit. At verò pruritus ille fœdus, in spargendis venenis in plebis animos, ut ad seditiones præcipites ruerent, nimirum hic ille est, qui & ejusdem criminis reos eosdem fecerit. In eorum personis hostile nihil consistit: à præceptis tamen consiliisque eorum, arma civilia & sumpta & continuata sunt, illisque invitis extorta. Ab hoc fonte, tanquam à Principe causa, illud manat publicum dedecus, omnia rebellium proposita & constituta, eò solum excurrisse, ut Reginæ coronam regnumque eripetent, ut ex pontificiis Bullis perspicue cernitur. Instrumenta verò efficiendi, & tanquam opportunitates agendi, ab

iis

iis ſeditioſis ſeminatoribus publicarum ruinarum, tanquam à mediis & adjuvantibus cauſis peti debent, ut ex occultis & myſticis inſuſurrationibus in plebis animos ſimulque ex perditis cum pontifice reconciliationibus confirmatur. Exitus verò horum ſcelerum & eventus, bonorum ſunt civium cædes: invadentium præda, ſi quid valere poſſent, quod Deus avertat, eſt nobilium exhæredatio,rereliquorumque civium tam initiatorum quàm non initiatorum nefaria direptio : eorum tamen civium dico, qui ſubductis officii rationibus, tam ſacrato Dei verbo, quam Sacramentis, religioſis ſponſionibus, obſervantia & incunabilis ſuis, ſe obligatos ſentiunt, ſine ullius periculi exceptione,ut Auguſtiſſimam Principem, conjuges, liberos,familias, & uno nomine patriam omnem ſartam tectamque à malis omnibus, quoad poſſint & pro facultate ſua omni, conſervent. Nunc igitur hos excutiamus, imbelles & ſimplices, ut appellantur, ſive literatos, ſive togatos, ſive Sacerdotes, unaque diſcamus ab iis, cur patriam ſuam primo reliquerint ? Deinde cur cum ipſis harum conſpirationum ducibus, ſive Romæ, ſivæ alibi uſpiam familiariſſimè vixerint, iiſdem criminibus infames, & luculentis veſtigiis

ritate à Principe quàm primum deficiendum? Secundo, num Principem nostram censerent legitimam regni Reginam esse, contra quam in iis Bullis perscriptum est? Tertiò, num licuit Romano Pontifici ex jure & legibus divinis, mandare Northumbriensi & Vestmerlandiensi Heroibus, primis borealis defectionis ducibus, cæterisque civibus qui ejusdem sceleris affines erant, ut armati invaderent patriam, eámq; diriperent (quod simul est ab illis factum) vel *Sandero*, nativo civi, sed fero & perdito sacerdoti licite præcipere, ut sumptis armis vexaret & vastaret Hyberniam? Quarto, num Romanus pontifex sive domesticos nostri regni, sive externos aliorum Principum cives, à jurejurando, fide, & observantia in Principes suos, summa cum impunitate, liberare poterit? Quinto, num rebellis ille Sacerdos *Sanderus* & proditor non minus infamis, jamque in transmarinis regnis errans *Bristous*, rectè an secus Bullam hanc scriptis suis comprobarent? Postremò, quid faciendum censerent, si vel Pontifex ipse, sive quis à Pontifice institutus irrumperet in regnum, ut idem diriperet, quibus se partibus adjungerent, & quo bonorum civium animos inflectendos esse statuerent? quibus irretiti quæstionib⁹, quæ utiq; veri & falsi

falsi certissima sunt fundamenta, & fidem à perfidia perfacilè distinguunt, isti inermes & literati proditores, nihil quidem volebant simpliciter & aptè respondere, quod in Rep. bene instituta cives boni nunquam recusarent. Qui ut recusassent, pro more regni nostri, & ex legibus respondere, cum eo ipso juste possent condemnari, non sunt tamen hujus pertinaciæ facti rei, sed prioris vitæ tam foris quàm domi in conspirationibus seditiosis consumptæ, & in lucem pro tribunali extracti, tot sunt proditionis & tam fœdis maculis conspersi, ut in neminem quidem vel horum, quos recensui paulo antè, vel in Judam ipsam qui item inermis erat, expressior ulla nota illustrioris sceleris possit quoquo modo imprimi. Nam personati isti, sive scholares, sive Sacerdotes, maximos usus summasque familiaritates, seditiosis illis cum rebellibus foris contraxissent, omniaque perdidicissent, quæ in cursu horum scelerum tractanda & suscipienda essent ex pontificiis mandatis, tum cum armis plena essent omnia, id est, in ipsa civilis belli flamma, secretò, & tectè relabuntur in regnum, ut pontificii exploratores, tanquam nuncii, qui ferrent & referrent omnia, simulque plebis animos præparent,

Trucidantur rei ob læsam regni Majestatem non ob Dei religionem.

rent, ut instructi essent semper & parati, ad conjugendas cum iis vires, qui aliundè & foris, ad invadendum regnum essent immissi, in spargendis identidem superstitiosis fæcibus minimè ociosi, unaque infundentes in omnium animos perditissimas contra Principem patriasque leges & jura, opiniones, inflammatis ad perniciosos conatus malorum civium animis, omniumque omnes in partes inflexis & tentatis intimis sensibus, nihil ut ab iis vel pro principe, vel in principem fraudis, prætermissum videretur. Postremò, ut confecto volumine quodam, in quo nomina, vires, habitationes, & familias expressè perscriberent eorum, qui parati ad defectionem, cum transmarinis impressionibus vires suas conjungerent. Nimirum hæc seditionis acta, hæc pontificia servitus, hoc juvandorum proditorum tam acre studium cum foris tum domi contractum, hæc inquam illa sunt, quæ tetræ proditionis reos hos fecerunt, non volumina, non libelli, non præcum formulæ, non feriæ, non Ecclesiæ Romanæ ceremoniæ, non consecrata cæra, nec è Pontificiis quisquiliis præterea quidlibet, ut concludi rectè possit, iis sicut teterrimis proditoribus regnique hostibus, pœnas capitales impositas esse, licet

licet inermes, licet sine telis sint comprehensi, nec quoquam unquam armati contra Principem processerint. Jam verò si hic Epilogus, & tam diligens præmissarum rationum repetitiò, linguas, spiritus, & venenatas voces non constringat, nec obstruat eorum, qui tam fœdis opinionibus erroribus rapiuntur, ut sceleratas conjurationes conspirationesque in Principem & patriam tueantur, armaque civilia comprobent, omnium rerumpublicarum ipsum venenum, hos præpotentis Dei æternis judiciis asservandos censeo, ut exitiosum tamen civium genus, nec sibi magis, quam Reipub. nostræ fatale, quippe cum oculos à luce, aures à veritate, à ratione mentem averterint, ut rectè in eos divinasse Psalmus videatur: *Loquuntur mendacium, venenum est illis simile veneno serpentis, sicuti aspidis surdæ obturantis aurem suam.*

Psal. 58. 5.

Quin lapsus etiam longius, nisi me retinuissem, ut piè igitur & Christianè concludatur, si infidi isti conjuratores & rebelles, usque eò jam tandem commiseteri velint sanctæ patriæ, ut paululum ruminent secum, quàm frustra tumultus istos hostiles commoverint, quàm frustra prodierint in aciem, quàm frustra pilis & gladiis suis depugnaverint, unaque quàm

multi

multi ſuorum variis calamitatum generib9 conſumpti, ignominiosè perierint, quàm nulla cœpta, conſilia, inſtituta, vel propoſita ſua, ad eos exitus, quos ſperarent, pervenerint, ut nihil ſuperſit cauſæ, quin optima cum ratione & quàm primum, à tam perdito furore deſiſtant, & ab omni hac externa fraude piè ſe ac religiosè expient, ſique petulantes illi *Seminarii*, qui in tenebris errant & vagantur, pertimidi ſemper & ſuſpicantes omnia, in lucem velint & ſolem prodire, ad verum diſciplinæ ſcholarumque ſuarum uſum totos ſe immutantes, atque humiliter demiſſeque in Principem & patriam ſe gerentes, omiſſis ſimul ineptiis illis ſuis penè anilibus, itemque ſi cohors illa tota *Seminariorum*, quæ linguæ, facultatis, & ingenii ſui vires omnes, multos jam annos eò contulerit, ut probata, convitia & turpiſſima mendacia, perſcriptis libris in Auguſtiſſimam Principem, fœdiſſimè depromeret, ſi hæc inquam, retexta prioris vitæ tela, ad charitatem, obſervantiam, & fidem in Principem atque patriam ſe reſtituat, non ſolum hæc Chriſtianè & optabiliter ab illis fierent, ſed nec dubitandum quidem quoquo modo cenſeo, quin Auguſtiſſima, pro placabilitate mirifica & divina clementia

ſua,

suâ, non solum avidè sistat manus de reliquo, à civium fundendo sanguine, quo remedio impulsa est ad se conservandam uti, sed & omne beneficientiæ genus, quod quidem in bonos cives à principe generosa & potente proficisci poterit, summa cum indulgentia cumulatè sit & plenè collatura. Sin in prioris vitæ inveterato odio scelerate perstiterint, tum quidem vota facienda, ut continuato regno, & ad Dei timorem, verumque ejusdem cultum piè stabilito, quod divinitus jam diu factum est, quàm longissimè eodem perfruatur Regina, tam ad frangendos horum perditorum flagitiosos impetus, cum domi tum foris, quam ad tuendos conservandosque bonos patriæque amantes cives, in eosque purè sanctèque ad veram Christi religionem instructos summa in pace, & quàm diutissimè regnet.

Sexcenta possent alia colligi, ad quamplurima Augustissimæ principis inventa, & publica munera exornanda, quæ quum sancte à Majestate ejus, & ad communem regni disciplinam prudenter sancirentur, horum tamen *Seminariorum* infamibus libellis mirabiliter sunt fœdata, & contagiosissimis turpificati animi signis inusta. Sed illa, ut nunc quidem

sunt,

ſunt, miſſa facio. Hæc item quæ fuſius ſunt dicta, ut acta Reginæ noſtræ, tanquam in bono lumine, tam foris, quam domi proponerentur publicè, & ut teſtata expreſsè veritate, minus cum adverſariis haberemus negotii; hæc inquam, æquis judicibus, quorum permagnum numerum, & perilluſtrum fidem eſſe ſpero, ad Auguſtiſſimæ Reginæ noſtræ res geſtas aperiendas, in eo tamen duntaxat genere de quo jam diximus abundanter, ut confido, & uberrime ſufficient.

ESDRAS IV.

Magna eſt Veritas, & prævalet.

DE

DE SUMMA
EORUM
CLEMENTIA
QUI

Habendis Quæstionibus præfuerant, contra proditores quosdam; deque Tormentis quæ in eosdem, ob PRODITIONEM, non ob RELIGIONEM, exprompta sunt.

LECTORI.

ETSI, *Chariſſime Lector, moderata illa, mitiſque, in adminiſtranda Repub. Reginæ noſtræ forma, qua in regnando eſt hactenus uſa, ipſa per ſe ubertim faciléque reſpondet omnium probris, quæ in Majeſtatem ejus non ſceleratè magis, quàm falsò ſparguntur quotidie, de Vi, de Tormentis, de Cruciatibus, quæ ſupra omnem barbaricam feritatem, quidam perditi latrones fingunt, ab ipſius Majeſtate nuper in pauculos proditores exprompta eſſe, quod convitiandi genus ortum ab iis furioſis authoribus, exceptum eſt poſtea, à ſacratis ſcilicet illis* Jeſuitis, & Seminariis, *ut idem illud, iidem ipſi literis, ſcriptis, & famoſis libellis ſuis, tam in tranſmarinas Regum Aulas foris, quàm domi in vernaculorum civium aures immitterent: ut ſatisfiat tamen tibi in his rebus paulo pleniùs, ſi quid fortaſſis, quod non ſuſpicor, adhuc dubites, ego cum experto quodam, honeſto item, & ingenuæ naturæ viro contuli, qui cum toto in hoc genere eſſet inſtructiſſimus, eoque ipſo ſum-*

P 2 *mam*

mam habcret contra hæc tetra convitia testificandi facultatem, tum idem ille non dubitat conjunctim simul cum aliquot aliis, qui hæc eadem non minus noverant, in iis ipsis propugnandis, atque tuendis, quàm primum & contra quoscunque, existimationem fidemque suam opponere. Utque hæc eadem majorem fidei vim obtinerent, ecce tibi hæc subtexta, quæ ut omnibus sine dolo innotescerent, in publico, tanquam in arce Minervæ, proponenda censuit.

DE

DE SUMMA
CLEMENTIA
IN
Habendis Quæstionibus & tra-ctandis torturis adhibita.

DE Eculeo igitur, ejusdemque torturis,& quemadmodum eadem sit à nobis applicata adversus patriæ quosdam parricidas, qui se Catholicos haberi volunt ac nominari,pro vero asseritur, pro certoque, si res ita ferat, probabitur, nihil esse actum secus , quàm sequentibus in iis lineis subjungitur. Primùm, genus tormentorum ipsum totum ad eam puniendi tormendique metam nunquam pervenisse, si acerbitas pœnæ juste excutitur, quæ à famosis illis libellorum artificibus mandatur publicis monumentis, ad omnemque posteritatem malitiosissimè propugnatur. In primisque

que signifer ille & præcipuus hujus factionis Dux *Campianus*, qui ab Aula Romana insidiosè in hoc regnum immissus & latuit ubique ad conficiendos mercatus suos turpibus in antris summa cum fraude, & tanquam crepidatus ganeo, ne fortè agnosceretur ex veste persæpè oberrans per plurima regni territoria, teterrima sparserat ad commovendos civiles tumultus venena, ad idemque detexendum scelus à fonte illo pontificio, tanquam à capite assiduam operam novumque supplementum non rarò asciverat, in quo etiam ibidem ante accessum suum in has partes admodum vafrè & versutè operam suam posuerat, procurata jam ad tegendas malorum civium conscientias licentia Pontificia, qua permissum illis est, eo adhuc manente regni nostri statu, ut se ad publicos mores & communem regni disciplinam componerent, maturo verò jam ulcere, sic ut ipsa Bulla quà pontifex Romanus Reginam nostram Augustissimam exhæredaverat, licitè & pleno jure posset publicari, conjunctis jam tandem proditorum viribus, reliqui in speculis ab illo dispositi, à Principe sine mora deficerent: idem hic inquam *Campianus*, antequàm cum literatis quibusdam & eruditis viris religionis

causa

causa contulerat, in quo ab iis certamine admodum Christianè tractabatur, nullis torcularis cruciatibus sic disrumpebatur unquam, quin statim ab illis tormentis solutus & ingredi posset & scribere, simulque iis, quæ confessus esset, habitis jam quæstionibus subscripsit, sicut ab ipsis manus suæ exemplis perspicuè planèque constat. Hoc item in genere & alia fertur fabula, non minus celebris sermone, quàm ipso auditu horribilis, de *Brianto* quodam, fame pene necato, qui eo impulsus est, subtracto commeatu, ut & glareæ crustis, de pariete cubiculi sui erutis, vesceretur, & aquam pluvialem per canales à tectis delapsam potaret. Rem primo aspectu omni immanitate admodum plenam, re autem ipsa, totam nugatoriam, & ex meris figmentis turpissimè concretam. Cum ita se res habeat quicquid in hoc famis genere pertulerit *Briantus*, illud se totam sponte sua & obduratissimo animo pertulisse, contra expressissimam eorum voluntatem, qui commercium In hac causa, cum illo haberent. Nam cum quædam in custodia sua scripta haberet, conspersa sceleratis proditionibus, & Reipub. item permultum interfuit, ut ad vivum excuterentur, vel conferendis exemplis, vel alio

ſumpto quocunque præſidio, quo ad expiſcandam & expediendam veritatem facilius perveniretur, mandatum eſt illi, principis nomine, ut manu ſua perſcriberet quippiam, quacunque de cauſa, & pro arbitratu ſuo ut libuerat maximè: licetque ea in principis mandato vis includatur, ut parere ſit officii, & non parere contra officium, nullo tamen modo eò poterat perduci homo mitis, ut vel literam unam ſcriberet, cum id poſſet etiam pulchrè ſatis & ſcienter facere. Ex quo injunctum *Londinenſis* arcis miniſtris eſt, ut eſca, potus, cæteraque vitæ neceſſaria, quæ ſcripto ſuo requiſiverat aliquando *Briantus*, paratè præberentur, quæ autem per ſcriptum ſuum non rogaret, et illi ſubtrahentur omnia. Cujus etiam mandati certior factus *Briantus*, & propterea requiſitus ſæpe à cuſtode ſuo, ut non recuſaret ſcribere, præfracto tamen in hoc propoſito perſtitit ad biduum, maluitq neceſſariis alimentis penitus carere, quàm à mente ſua immani diſcedere, donec urente jam fame, & ipſe petebat per ſcriptum quæ volebat, & à cuſtode facilè cuncta & copioſè præbebantur. Atque ut de iis duobus hæc liquent, ſic & de aliis multis eadem affirmari poſſunt. Hoc item adjuncto, præcipuam quandam in hoc genere tormentorum curam

ram

ram ſemper habitam eſſe, & propterea vigilibus & cuſtodibus arcis, quorum hoc eſt proprium eculeum & torcular tractare,. ab iis ipſis, qui habendis quæſtionibus præfuerant, prudenter & cautè, ſummaque cum cura præceptum eſt, ne quo progrederentur in ſumendis pœnis longius, quàm pro cauſæ acerbitate Chriſtiana charitas pateretur.

Secundò, affirmamus ſimiliter, quod & probaturi etiàm ſumus ſi id à nobis exigatur,à *Seminariorum* nemine, nec à quocunque Catholici ordinis alio quoquam, qui ob crimina quæcunque eculeo ſunt impoſiti, vel aliis torturis ullis vexati, unquam in torturis ſuis exactùm eſſe ut ad conſcientiæ aut religionis cauſas ullas reſponderent, vel ut fidei reliquique Chriſtianæ doctrinæ inſtrumenti rationes ullas deponerent, tanquam exempli cauſa, quid de Miſſa ipſa,quid de Sacramentis, quid de ſimilibus ſentirent, ſed illis ſolum quæſtionibus urgebantur, cum quo hominum genere, vel foris vel domi ſe conſociarent: quæ inventa, propoſita,& formas in Rep. gerenda,ſequerentur: quid in principis perſonam, rem, vel ſtatum molientur. De legibus item publicis quid ſtatuerent, tollendáſne quæ ad religionem confirmandam valerent, an retinendas eaſdem cenſerent. Tum quid

de

de *Pii Quinti* Bulla ſentirent cum ipſi, tum etiam quid aliis ſentiendum eſſe præcipiſſent, unaque de pontificia illa in omnes principes juriſdictione quid præſcriberent, qua principes nonnullos regnis ſuis inſolenter & turpiter mulctaverat, in primiſque & nominatim quouſque in pontificiam illam in Reginam noſtram perſcriptam Bullam probarent: de civium à principibus ſuis defectione quid opinarentur. In quibus tamen omnibus exaggerandis politicum potius illum, quam religioſum interpretandi morem ſecuti ſumus, hoc eſt, nullis cuiquam injectis habenis, niſi iis ſolum, quæ Reginæ pro regni ſui nativa hæreditate potius, quàm pro jurum alio ullo vel edictorum vel legum traderentur. Quibus quidem interrrogatis & quæſtionibus omnibus, nec *Campianus* ipſe, qui ejus factionis princeps erat, nec ejus ipſius ſectæ quiſquam alius, planè & ſimpliciter reſpondebat unquam, ſed per devia quædam callidè progredientes, quærebant uſitatas proditoribus latebras, conſcientiarum ſuarum aculeo, ad Pontificiam Bullam, quæ civibus noſtris omnibus, ad tempus obſervandæ Reginæ noſtræ formulas quaſdam, admodum veteriè, præſcripſerat, cautiſſimè ſemper aſſervato. Ex-

Exempli causa, si ab iis quæretur, num se faterentur regni nostri cives esse, ipsique Reginæ nostræ, cum sibi, tum aliis, parendum censerent: annuebant statim, nec eo in genere observantiæ recusabant quicquam, hoc tamen versutè vel perfidè potius in Reginam adjecto, quod sibi sic ad tempus Pontifex Romanus permiserat. Sin ulterius urgerentur, & adjunctis pauculis immutaretur paululum ipsa quæstio, ut, si prohibente Romano Pontifice,& ab hoc in Reginam nostram officio illos retrahente, num in eodem officio tum persistendum sibi statuerint: confestim vel parere Reginæ recusabant, vel obstinate respondebant nihil, vel ad tertium profugium devolabant, ita se astrictos ea quæstione teneri, ut eidem non possent omnino sine periculo summo respondere. Quod responsi genus, hanc videtur in se vim complecti, tandiu se suosq; in Reginæ nostræ potestate fore, quamdiu idem illud sibi suisque bona cum Pontificis Romani venia tenere permitteretur. Ipsoque pro tribunali, cum rei essent, in eosque publicè ageretur aliquid, mirificum est, quàm laborarent, quam sudarent, ut in astantis plebis animis constantem opinionem infigerent, relicto tanquam venenato ibidem aculeo,

aculeo, se morti destinatos, non propter seditiosos tumultus, non propter conspirationes; sed propter sacra, propter religionem, divinumque cultum, teterrimè morti addictos, sublatis item artificiosè statim, ut conscientiæ suæ testibus; summis clamoribus, bonos se cives esse, & in debita erga principem fide observanter se persistere. Quo tuendi sui artificio attoniti ferè Reginæ consiliarii, eruditi, & in legibus periti, quorum in ejusmodi causis opera contra hostes suos Principes nostri solent uti, tanquam repetitis superioribus argumentis, requirebant ut punctim & sine mora atque uno verbo responderent, num etiam prohibente Romano Pontifice permanendum sibi in eadem observantiæ formula planè & præcisè existimarent? Omnes conticescunt, tanquam testes in se temeritatis suæ, unusq; *Campianus* pro sodalitate sua tota infert, non habere eam Curiam, quæ apud nos tamen honoris causa *Regia Sella* dicitur, & in qua ipse *Campianus* cum sociis suis reus fieret, in Romanum Pontificem jurisdictionem ullam, nec licere de sanctitatis illius, apud nos, summa authoritate, forum agi quoquo modo. Nec

Nec ab ea ſe tanquam ara paſſus eſt dimoveri, nec ulterius voluit reſpondere quicquam.

Tertiò & illud affirmo, hujus ſodalitatis neminem in torcular aut eculeum impoſitum unquam eſſe, vel ab proditionem, vel ob proditionis ſocietatem, niſi in quem jam anteà luculentis indiciis conſtiterat,. eundem, ſine exceptione ulla, & reum eſſe, & earum poſſe rerum quibus urgeretur occultiſſima quæque myſteria aperire, licet impudenter & obſtinatè recuſaret, ut nullus jam dubitandi locus requiratur, quenquam unquam vel conjecturis, vel incertis ſuſpicionibus ad eculeum aut ad alia tormenta à nobis perductum, quod in id inquirendi genus perfacilè cadat, ut innocens, quod natura ipſa exhorret, ininjuriosè poſſet torturis imponi,& ſæviſſimis cruciatibus vexari.

Quartò, cum minus perſpicuum illud eſt, neminem horum unquam cruciatum ullum pertuliſſe, niſi idem ille tanquam *Zeno Eleates* vel aperte, vel ſuſpiciosè pius gloriatus eſſet, omnia ſe prius perpeſſurum, quam conſcios indicaret, licet ad id vel principis expreſſo mandato urgeretur. Si quis item

horum

horum tum cum quæſtiones haberentu
ingenuè confeſſus eſſet, vel prorſus
eorum quæ objicerentur ignarum fuiſſ
vel eadem ſibi penitus excidiſſe, e
que pro Chriſtianorum more verb
conceptis & religioſis affirmaſſet, id g
nus reſponſi excipiebatur pro vero, n
ſi inquiſitoribus id etiam prius conſ
tiſſet hujuſmodi rerum, contra lucule
tam veritatem turpiter eſſe mentitu
Sin reſpondiſſet enunciata à ſe verit
te, obfuturum fortaſſis Catholico a
cui, atque ita in Chriſtianam charit
tem delinquere, quod eſt grave ite
apud eos peccandi genus, nec Princ
pi licere ut mandet cuiquam pecca
& propterea quantumcunque hoc
genere inſtaret Regina, nolle tamen e
perduci, ut earum rerum, quæ ſcire
ipſam veritatem quoquo modo app
riret, idem inquam ille, ob hanc ve
borum formam, & ductus eſt, ad eculeun
& torturis cruciatus eſt.

Quintò, & illud perilluſtre eſt, hanc
puniendi formam tam ſpiſſè à nobis,
tam lente & tam cunctanter eſſe ſuſ-
ſceptam, adhibitis perſuadendi conſiliis
omnibus, quibus ad enunciandam veri-
tatem, torquendi poſſent facillimè per-
duci,

luci, primum obſervantiæ, fidei, officiiq; omnis in Principem, tum etiam Chriſtianæ in ſe membraque ſua charitatis, quam illis curam Deus ipſe commendaſſet, ut quicunque his tormentis aliquando interfuerint, eos neceſſe ſit fateri, ab ipſis torquendi miniſtris ſummam moderationem retentam eſſe, apteque ex Auguſtiſſimæ principis formulis, quas Majeſtas ejus, in iis ſumendis pœnis illis præſcripſerat, quam item perennis Deus ob tantam clementiam, pro pari clementia ſua ſemper defendat, eſſe ab iiſdem ſuſceptam.

Ex quibus omnibus planum fit & perſpicuum, cum ex jure gentium ſemper licuerit, etiam in cauſis minus periculoſis, quæque Reipub. Majeſtatem incollumitatemque minus etiam attingerent quæſtiones habere, eculeis, tormentis, & cruciatibus omnis generis, ad exprimendam veritatem & ad frangendos malorum civium conatus uti, in iis ipſi tamen ſumendis pœnis, ad quas Auguſtiſſima contra tam acerbos hoſtes tam cunctanter acceſſit, utrunque ab animo generoſo agnoſcendum eſt, & mitis cœleſtiſque in tam clemente principe mentis ingenuitas, & probroſa quorundam

in

in ſpargendis mendaciis conſuetudo, qui ut favorem ſtudiumque ſuum in perditos & rebelles cives ſolerter explicent, non recuſant divinam hanc in Regina noſtra regnandi formam falſis coloribus petulanter oblinire, aſperſiſque fœdis maculis dehoneſtare, quod exquiſita & acerba quædam ſupplicia exprompſiſſet in eos, contra quos cum nihil poterat tetrè, nihil crudeliter fieri, omnia tamen manſuetè ſunt in eos & clementer, tum inſtituta, tum perfecta.

E X

EX

CONCERTATIONE

Ecclesiæ Catholicæ

IN

ANGLIA.

Quæstiones propositæ Septem Martyribus.

Ex Concertatione *Ecclesiæ Catholicæ* in *Anglia. Fol.* 84. & seqq.

Quæstiones propositæ Septem subsequentibus Martyribus, 13 *Die* Maii, *Anno* 1582. *& ipsorum ad easdem Responsiones.*

1. UTRUM *Bulla* Pii Quinti *in Reginæ Majestatem lata, Sententia sit legitima, cui parere omnes* Angliæ *subditi teneantur?*

2. *Utrum Regina sit legitima Regina, cui omnes Angli obedire debeant, non obstante* Pii Quinti, *aut quacunque alia Bulla, sive Sententia à Pontifice Romano lata, aut in posterum contra Reginæ Majestatem ferenda?*

3. *Utrum Romanus Pontifex modo possit aut potuerit Comitibus* Northumbriæ *&* Westmerlandiæ, *aliisque subditis suæ Majestatis rebellandi facultatem concedere, armave sumendi contra Majestatem suam:*

Præterea utrum Doctori Sandero, *aut aliis quibusvis copiam facere potuerit, invadendi Hyberniam, aut alias suæ Majestatis ditiones, bellúmve ei inferendi; & utrum illis hoc facere necne licuerit?*

4. *Utrum Papa habeat Potestatem absolvendi suæ Majestatis subditos, aut alicujus alterius Christiani Principis ab obedientia, & juramento præstito suæ Majestati, aut Principibus suis, ullam ob causam?*

5. *Utrum prædictus Doctor* Sanderus, *in Libro suo de visibili Monarchia Ecclesiæ, & Doctor* Bristous, *in Libro suo de Motivis (scriptis in Approbationem, Commendationem, & Confirmationem Bullæ* Pii Quinti) *verè falséve docuerint, quoad hoc ac sustinuerint?*

6. *Si Papa Bulla sua vel sententia pronunciaret Majestatem suam non esse legitimam Reginam, subditosque ab obediendi vinculo liberos declararet: item si Papa, vel quispiam alius ab illo designatus ejusque authoritate fretus regnum invaderet, quam partem sequeretur, aut quam sectam potissimum bono ac fideli Christiano Angliæ Regno subjecto sequendam esse putaret?*

Responsio

Responsio Lucæ Chirbæi.

L*Ucas Chirbæus* ad primum respondet, hujus Articuli dissolutionem pendere à generali illa quæstione, utrum Papa possit ullam ob causam Principem deponere; circa quam Quæstionem fatetur se illius esse sententiæ, quod ob aliquas causas Papa legitimè possit Principem exuere regno suo, atque hujusmodi sententiæ esse obsecundandum.

Ad secundum, putat in aliquibus casibus (ut est infidelitas, &c.) non esse Majestati suæ præstandam obedientiam, contra Pontificis Bullam, sive Sententiam; illamque potestatem sæpiùs à Pontifice in Principes usurpatam confirmat.

Ad Tertium ait, se non posse respondere.

Ad Quartum, respondet Papam ob infidelitatem habere hujusmodi potestatem, cujus fit mentio in hoc Articulo.

Ad Quintum, putat tam Doctorem *Sanderum*, quam Doctorem *Bristoum* potuisse in his punctis falli: an vero decepti fuerint, necne, Deo relinquit.

Ad Ultimum, ait se tunc primum debere consilium capere, quid sibi faciendum foret, cum illud quod proponitur, accideret.

Lucas Chirbæus.

Johannes Popham,	*Da. Lewes.*
Thomas Egerton,	*Johan. Hammond.*

Responsio

Responsio Thomæ Cottami.

THomas *Cottamus* ad Primum ait, se in his & omnibus aliis Quæstionibus credere, quemadmodum Ecclesia Catholica (quam Romanam intelligit) eum docet, nec aliam responsionem dabit ad cæteros articulos.

Per me Tho. Cottamum *Sacerd.*

Johannes Popham, *Da. Lewes*,
Thomas Egerton, *Johan. Hammond.*

Responsio Laurentii Richardsoni.

LAurentius Richardsonus, ad Quintum Articulum respondet se approbare doctrinam Doctoris *Sanderi*, & Doctoris *Bristoi*, in quibus convenit cum Doctrina Ecclesiæ Romanæ.

Ad primum Articulum & reliquos omnes ait se profiteri, obedientiam suæ Majestati in omnibus rebus, quæ non repugnant Catholicæ Religioni, esse præstandam, in aliis se non aliud quam quod Romana Ecclesia doceat sentire.

Laurentius Richardsonus.

Johannes Popham, *Da. Lewes*,
Thomas Egerton, *Johan. Hammond.*

Responsio Thomæ Fordi.

THomas *Fordus* ad primum, ait se non posse respondere, quia non intelligit Circumstantias Bullæ; quod si videret Bullam publicatam à *Gregorio* 13. suam de illa sententiam explicaret.

Ad Secundum, respondet Papam habere auctoritatem deponendi Principem ob quasdam Causas: cum ergo talis Bulla in suam Majestatem pronuntiabitur, tunc se responsurum ait, quod sit officium subditorum & quod jus suæ Majestatis.

Ad

Ad Tertium, ait ſe eſſe hominem privatum, nec velle ad eas quæſtiones reſpondere.

Ad Quartum, dicit Pontificem habere poteſtatem eximendi ſubditos ab obedientia Principi debita, ob cauſas quaſdam quas ipſe nolit in præſentia recenſere.

Ad Quintum reſpondet Doctorem *Sanderum* & Doctorem *Briſtoum* eſſe viros doctos; qui utrum rectè in libris ſuis nominatis in Articulis docuerint, necne, reſpondeant ipſi, ſibi non eſſe propoſitum pro aliis, ſed pro ſe ſolo loqui.

Tho. Fordus.

Johannes Popham,	*David Lewes.*
Thomas Egerton,	*Johan. Hammond.*

Reſponſio

Responsio Johannis Sherti.

JOhannes *Shertus* ad omnes Articulos respondet, se Catholicum esse, nec in ullo puncto à Catholica fide discrepare, aliter negat se responsurum ad Articulos propositos.

Johannes Shertus.

Johannes Popham, *Da. Lewes*, *Thomas Egerton*, *Johan. Hammond.*

Responsio Roberti Johnsoni.

R*Obertus Johnsonus* ad Primum, negat se posse respondere.

Ad Secundum, dicit se nescire, quam potestatem habeat Papa circa puncta proposita in hoc Articulo.

Ad

Ad Tertium, putat Papam certis de causis posse liberare subditos ab officio, & obedientia alioquin debita Principi.

Ad Quintum, dicit responsionem ad hunc Articulum pendere à Justitia & Æquitate causæ, ob quam causam summus Pontifex in illum tulerit sententiam, nam si causa justa fuerit, existimat Doctrinam D. *Sanderi*, & Doct. *Bristoi*, veram esse. Utrum verò causa fuerit justa, necne, non esse suum judicare.

Ad Sextum respondet, si hujusmodi privatio aut invasio fieret pro re temporali, se adhæsurum Regiæ Majestati, ejusque partes secuturum, sin autem pro negotio religionis, existimat sibi necessario ab summi Pontificis causa standum esse.

Rob. Johnsonus.

Johannes Popham, *Da. Lewes.*
Thomas Egerton, *Johan. Hammond.*

Responsio

Responsio Wilhelmi Filbii.

WIlhelmus *Filbius* ad Primum respondet Pontificem habere Authoritatem quemcunque de principatu dejiciendi, ejusque sententiæ, si promulgaretur, subditos Principum obedire oportere. Quod verò ad Bullam *Pii Quinti* attinet, dicit se nihil asserere posse; si tamen ejusmodi erat cujusmodi affirmatur esse, se illum approbare, eique parendum esse.

Ad Secundum, respondet quæstionem esse difficilem, & propterea negat se posse respondere, (nisi rem diligentiùs perpenderit) aliter quam ad primum.

Ad Tertium nescit quid dicat.

Ad Quartum, respondet Papam non posse dare subditis facultatem arma sumendi contra Reginæ Majestatem, aut non præstandi obedientiam illi, quamdiu Regina manet; si autem illam spoliaret regno, aut deponeret, tum posse absolvere subditos ab obedientia, quam illi anteà debebant.

Ad

Ad Quintum, respondet, se non acturum de Doctrina *Sanderi*, vel *Bristoi.*

Ad Sextum dicit se tunc responsurum, cum fuerit oblatus casus, & si fuisset in Hybernia, cum Doct. *Sanderus* ibidem adesset, ait se facturum fuisse, quemadmodum decuisset Sacerdotem fecisse, nimirum orasset, ut æquitas suum locum occuparet.

Will. Filbeus.

Johannes Popham,	*David Lewes,*
Thomas Egerton,	*Johan. Hammond.*

De

De Jacobo Fenno *Sacerdote. Ex Concertatione Ecclesiæ Catholicæ in* Anglia, *Fol.* 153, 154.

CUM iis qui rerum in *Angliâ* potiebantur, è republica esse videretur, ut aliqui ex Sacerdotibus ad terrorem cæteris incutiendum ultimo supplicio afficerentur. *Jacob. Fennus*, vir sanctus, una cum aliquot aliis Presbyteris eorum imperio ad examinatores perductus fuit. Qui cum ei multa rerum capita (uti moris est) proposuissent, ille summatim se Catholicum esse respondit & nullum esse fidei Catholicæ Articulum, pro quo non vellet vitam & sanguinem libenti animo profundere.

De Authoritate sedis Apostolicæ interrogatus, ingenuè professus est, eam sedem jus & authoritatem habere in omnes Christiani nominis Principes.

Tum

Tum rurſum interrogabant eum, quid de ea re ſentiret, an Papa Reginam jure regni privare poſſet; & ſi is ea de cauſa Bellum Reginæ aut Regno moveret, quarum partium eſſe vellet. Ad quod ille eorum fidem obteſtatus (idque non ſemel, ſed ſæpiſſimè) ſubmiſsè petivit, ut ejuſmodi quæſtiones miſſas facerent, quæ nihil aliud ſpectarent, quam ſanguinem & cædem: illud iis ſanctè aſſeverans, ſeſe, uti verum Eccleſiæ Catholicæ membrum & ſedis Apoſtolicæ filium, ita & Reginæ ac Coronæ Anglicanæ ſubditum eſſe, patriis legibus per omnia, ita ut civem probum decebat, obtemperantem.

Quam ejus reſponſionem, licet pietatis & officii plenam, cum illi nullo modo admitterent, ſed urgerent omninò, ut diſertis verbis ad rem propoſitam reſponderet: Bene, inquit, vita mea eſt, quam quæritis, vita me privare ſtatuitis, & ego veritati aſtruendæ vitam libenter impendo. Meam igitur reſponſionem ſic accipitote: Papa Reginam Angliæ & quemvis alium Principem Chriſtianum, qui ſedis Apoſtolicæ Authoritati in gubernanda Eccleſia obſiſtit, omni regnandi jure privare poteſt: quod cum facit, meum

um eſt Eccleſiam audire, ejus decreto obtemperare. Et ſi Regina in eo perſiſtere velit, ut Eccleſiæ Chriſti adverſetur, ipſa ſibipeſtem perniciemque machinatur. Nam futurum eſt plane ex divina ipſius Chriſti promiſſione, ut Eccleſia demum ſuperior evadat, & ipſa cum ſuis corruat: nec ulla erit vis humana vel etiam aſtutia tam grandis, quæ decidentem ſuffulcire, & à ruina prohibere poterit, itaque cum illi ruendum erit, omnino ruitura eſt: atque hunc res exitum habebit. Quod ejus reſponſum continuò per totam urbem divulgatum erat, ita ut in omnium ore eſſet *Jacobi Fenni* Elogium: Cum illi ruendum erit, omnino ruitura eſt: atque hic erit rerum Finis.

FINIS.

LUCII CORNELII EUROPÆI

Monarchia SOLIPSORUM, ET CONCLAVE IGNATII:

SIVE

Ejus in Nuperis Inferni Comitiis Inthronisatio.

LONDINI;

Prostat venalis apud JACOBUM COLLINS, in Vico vulgò vocato Esser-Street.

1680.

TIMOTÆUS CURSANTIUS

LEONI ALLATIO S.

REDIT *in Urbem*, *Clarissime Leo*, *Liber* DE MONARCHIA, SEU REGNO SOLIPSORUM, *quem* LUCIUS CORNELIUS EUROPÆUS *ex longinqua, longævaque peregrinatione redux, si isthic primùm cœpit, hic certè perfecit. Profecturus verò ad visenda Sacra Palestinæ loca, nec unquam si rectè præsagiebat rediturus, supremum partum mihi commendavit, ut quid eo factum vellem, ratum esset. Visum est talis ingenii, quale tu cum eruditis æstimare soles, monumentum, Reipublicæ litterariæ, nisi etiam totius Orbis bono, publico juri permittere. An alibi alia specimina reliquerit, clam me est; illud constat, nisi inter Solipsos rubiginasset, & copia, & splendore, inter summates litterarum viros, fuisse radiaturum. Sic ingenio, & diligentia factus erat.*

 Porrò

Porro veranè sint, an veri umbræ, & potiùs agendorum cavendorum in Politicis delineamenta, quæ hic tradit, tu videris. Mihi quidem, & viris præstantibus, qui mecum sunt; argumentum præferunt, & stili gratia, & narrationibus animum oblectantibus, amœnum. Hoc si in cortice, sub involucris opimum latere nucleum credas, quo curiosiùs secto, præclarissima ad mores omnium in quocunque statu humano ritu viventium formandos, capere liceat documenta. Plura tu eruditorum in urbe facilè Coryphæe, sagaciter conjeceris. Mihi sat fuerit, publico bono favisse, & tibi hujusmodi dono, quo delectari soles, gratificari. Vale.

LUCII

LUCII CORNELII EUROPÆI MONARCHIA SOLIPSORUM.

CAPUT I.

REgnum, Monarchiam, an Rempublicam dicere debueram, hæreo: tu videris. Mihi vocabula, nec Ariſtoteles, nec Plutarchus, nec Tacitus, nec antiquiſſimus omnium Plato ſuggerunt. Nova facies eſt regiminis, noſtro hemiſphærio ignota; admirabilis tamen, & digna ſcitu, ad formandos populi, Principumque mores, ad conſervandum boni publici ſtatum, ad acquirendas, tuendaſque opes, ad cumulum, ſi quis eſt, humanæ

fœlicitatis. Mira Regni cum Sacerdotio, prudentiæ cum ſimulatione, magnificentiæ cum ſplendoris contemptu, præparcitatis cum immenſæ potentiæ conſenſione. Operæ pretium foret, de Cœlo, & ſitu Regni, de vaſtitate ditionis, populorumque confiniis Lectorem initio docere: Sed hactenus nulli mortalium qui in illud penetravit, rem factu facilem, poſtremus ego non tentabo, qui cum Ulyſſe Homerico multas hominum ejus Regni videns Urbes, & mores, de Cœli poſitione nihil certi ſervare novi. Nam & conſtitutio Univerſi apud eos longè diverſa, & populorum numerus, nominaque varia quibus & Luna ſæpius Verticalis, quàm Sol in meridie: nulla loci, vel ſitus differentia, ut quod ſurſum, perinde & dextrum; quod ſiniſtrum, idem imum; centrum denique nec unum, nec fixum. Tanta diverſitatis ratio Monarchæ ſtat arbitrio. Quod hic decernit, id ſolum ratum habetur, quicquid ratio, vel ſenſus reluctetur, ut niſi vapulare placet, non replices, nec niſi contra mentem, & ſenſum affirmes, gratiam apponas, Credes experto. Tanto aliquando imbre Civitas Regia immaduit, ſubtractis ubique nubium denſi-

tate,

tate, Solis radiis, ut nec cymbæ, nec lucernæ ſufficerent, cumque admirabundus omnia nocte confuſa exclamarem; & tacere, & Solem in meridie ſplendeſcere, & nihil non ſiccum eſſe, profiteri ſum juſſus, tametſi velut imbrice veſtibus aqua deflueret; Monarchiæ ita placere movebant Apparitores, à cujus nutu, ſi recederem, pœna deportationis, ſi obſiſterem, mortis foret. Satis puto cauſæ habeo, cur à deſcriptione abſtineam, ne ſi aliquando in id Regni fortuna te appellat, ſi omnia mutata offendas, me tibi hoc ſcripto impoſuiſſe conqueraris. Quippe ea me duntaxat tradere noveris, quæ per annos quinque & quadraginta, quibus Regna Solipſorum incolui à prima adoleſcentia vel vidi, vel audivi, vel ex publicis Regni codicibus clam deſcripſi. Quæ ſicut meo tempore indies mutationem ſubibant, ita in poſterum inconſtantiæ ſubdenda, hiſque lucubrationibus haud conſenſura, nullus dubito; ut hoc ſolum, perpetuum apud illos tenorem ſervare affirmaris, omnia ad Monarchæ nutum, præter ejúſdem forum demutari.

CAPUT II.

Occasio adeundi Regni Solipsorum.

ANtequam narrare de Regno Solipsorum incipiam, delectabit paucis exponere, qui me turbo Europæ, imò toti huic hemisphærio abreptum in incognitas plagas ejecerit. Natus in florentissimo Europæ Regno, ubi aves aquas findunt, vix pueritiæ metas egressus, Romam à parentibus studiorum causa sum missus, Clemens VIII, Pontifex, non multò post Jubilæum decimi sexti exeuntis sæculi edixerat. Hîc, post humaniores litteras, prudentia Juris imbutus, juvenis admodum patrocinia causarum suscepi, & purpuratis placui. Ad magna favor impellebat, nisi præposterum fatum incantasset. Forte quaterni studiorum sodales extra Urbis portam, quæ ad Romanum portum vetusta fama clarum viam commonstrat, ad ripam Tiberis amœna, & umbrosa semita inambulamus, animique causa vària ferentes, mox nonnihil lassi prope ipsum fluminis alveum, frigidioris auræ captandæ gratia considemus. Hic de rerum sub Sole vicissitudinibus,

dinibus, de Illustrium casibus, incertis humanorum eventis, dum non sine sale fabulamur; inopinos à tergo sentimus adesse ignoti vultus homines, putasses repente ex humo enatos, nisi diù ante in proximo fruteto latitantes nostras confabulationes observassent. Ut plenè conspecti non ampliùs levi, & suspenso, sed pressiori gradu fidentiùs aggrediuntur; sedentes, & blandè satis adsalutant: quid verborum cædimus, rogant. Adductæ supra genua vestes & pallia super humeros implicata, mentumque rasum, & nigra omnia funeratores notabant: mox tamen demissa ad talos toga, palliumque incontemptè explicatum, Philosophos ostendebat, ejus generis, quo tum Roma abundabat. Equidem animi pendens magos, ariolosque mecum fingebam. Ipsi tamen percepto nostri sermonis argumento, forum nacti, altiùs ordiuntur. Quærunt de patria, de genere, de censu: ubi intellexerunt Romanos partim, partim peregrinos nobiles; omnes, ac opulentos esse: Tum de ætate parentum, officio, de numero fratrum, sororum, consanguineorum, agnatorum. Responsum ad singula, denique genus studiorum percunctati, ad nomen Jurisprudentiæ labra comprimere, nescio, quod

quod torvum oculis, ac fronte præferre. Et ſenior ex illis, ſuſpirabundus, ô miſeros, inquit, adoleſcentes, quibus laqueis compediti trahuntur ad Orcum: Ecquid vobis Juriſprudentia, quia divites, ac nobiles multis benefacere poteſtis, nemini damno eſſe, ut lucri cupiditate legulei ſolent? Quin potius legibus Solipſorum, manus nobiſcum datis, & potentiſſimi Monarchæ aulam ſequimini, Regnum incomparabile viſuri, poſſeſſuri. Hîc ego ſuſpicatus ejus farinæ homines, qui allegoriis ineſcantes, ad clauſtra, & cucullum tractos vellent: Chriſtiani, aio, omnes ſumus, Evangelio credimus, Solipſos non novimus, nec niſi Chriſti Regis aulam quærimus, & diverſis quamvis ſemitis Chriſtum ſequimur, ſua cuique vocatio, & ductus ſpiritus, niſi vos aliter ſentitis. Nos Deo, Patriæ, & nobis nati, vitam mortalibus communem ducturi ſumus, donec in libertatem filiorum Dei plenè adſciſcamur, atque interim bonis ex alto datis jucundè fruimur. At ſenior (Apogonites dicebatur) odoratus candidi animi errorem, fore uſus momento ſumpta Melanorum recentioris inſtituti perſona, compoſitoque cum ſuſpiriis ad lachrymas vultu. O fili, inquit, non

hæc

hæc vera vocatio, ſed occulti hoſtis eſt doloſa impulſio, cave præcipites, ducens in bonis dies tuos. Chriſtum ſequi, mundum contemnere eſt, abnegare ſeipſum, & tollere crucem ſuam, relictis patre, & matre, omni ſanguinis affectu, rebus omnibus, etiam ſpe habendi. Hæc eſt vera vocatio, quam nos à Deo miſſi, vobis annunciamus. An putatis abſque ſingulari Numinis providentia factum, huc acceſſiſſe? cavete Spiritui Sancto tempore acceptabili reſtiteritis, non aliàs exaudiendi, pœnas in orco æternum daturi. Hæc iſte fictus animum & pleraque ex Sacris Scripturis, qualia Chriſtus Phariſæis exprobrat, nonnulla etiam ex ſanctis Patribus, illud maximè Hieronymi: *Per calcatum perge patrem, ſolum pietatis genus eſt, hac in re eſſe crudelem.* Jam ſuſpenſi animis hærebant ſocii mutuò ſe intuiti; quos ego velut faſcinatos conſpicatus, ad ſenem concita maſcula bile; deſine, inquam, Barbitrunce Philoſophe, hujuſmodi incantamentis adoleſcentes irretire, ſexcentis ego te Brocardicis obruam, ſi ſcripturam torquere pergas, ac ut me fors juvet, ex ſubvulturio venatore faciam te momento piſcatorem Tyberinum. Senſit Apogonites, & torvo ſupercilio, preſſiſque

pressisque labris nescio quid obscuri demurmurans, arrepto, quod socius ferebat, vidulo, pulverem improbum illico expedit, omnesque nos, ac me potissimum inspergit. Nec mora, soporifera vi ad ima tempora penetrante, in vertiginem actos, arctior, quàm sanos solebat somnus complexus est; objectæ incunctanter, non earum rerum species, de quibus, ut de Homero scribit Ennius vigilantes sæpè cogitare, & loqui assuevimus; verùm quidquid vitæ in posterum agendæ series contineret, confusæ imagines exhibebant. Nimius sim recensendo, quæ ego ipse vidi, nam sociorum alia scotomata, sed ea ipsa in historiam conjicienda sunt, ne prænarrata non sapiant, quando quæ de Regno Solipsorum dicturi sumus persimillima sunt somniis, vera tamen. Uno hic verbo delectat dicere; dum soporati per frigentes calentesque aëreas plagas, navi, curru, pegaso interdum vehimur, rapimur, totiesque aliis, atque aliis comitibus stipamur (nam bini illi, qui ad Tyberim Romæ incantarant, paulò post visi in turmam sese explicare, humana forma deposita, evanuerunt) tandem in Regia Solipsorum, evigilantes sistimur. Quod iter mihi, cùm unius noctis spatium

tium mentiretur, triennii curriculo postea à navigantibus definitum est.

CAPUT III.

Qui successus in Regia Solipsorum.

Regnabat Avidus Cluvius dictus infractus; manebatque Pricantiburæ Regia consueta, unde Monarchæ Solipsorum, nisi animi gratia, in suburbana, nusquam longiùs recedunt. In Urbe novem numerantur palatia Monarcharum, quibus totidem Satrapæ Præfecti hebdomadatim Monarchæ Sacramentum dicunt. Sedes Monarchæ in medio sita, cum Vaticano certat, reliqua paulò minus; substructiones sunt antiqui operis Europæi; nam Solipsi artis ædificatoriæ rudes sunt, non naturæ indocilitate, sed assuetudine, sive quia parata semper occupant, sive quia architectonicam, Monarchæ & Satrapæ ignari, quibus lubet præscribunt. Hinc repente qui modo sutor erat, Architectus est, & perinde cæmentum, coriumque habet. In suburbiis totidem villæ deliciarum, iisdem Monarchis inserviunt; paulò longiùs absunt prædia bina,

Mucus

Mucus alterum, & Tritubirium, ad humani generis voluptates facta, qua se gravioribus anni partibus curis levandi recipiunt, nectare, & ambrosia pasti. Horum comparatione Tusculanæ Romanorum, mappalia sunt, & casæ pastoritiæ. Pergo. Huc jam fama prævolarat (ita nihil solertius Emissariis Solipsorum) fuisse interceptos in Europa, atque adeo in ipsa Urbe Romana, quaternos adolescentes, ingentis operæ pretio; eosque prope horam adfuturos. Ea de causa plurimi extra Regiam Monarchæ jussu effusi, excepêre allabentes læto vultu, humana omnes specie, sed versatili persona. Deducimur ad Monarcham, undique septi non custodia, sed turbæ objectu, ut tum nihil Urbis sed nigras tantùm excubias cerneremus. Lux sabbatica vergebat ad occasum. Cum primùm in conspectu venimus, proni ad pedes accidentes, ut jussi ab Apparitoribus, adoramus. Ille ex eburnea sede annuenti, & arridenti similis, bono animo esse jubet, singulos nomine, & patria compellans, & plura, quæ relatu Emissariorum jam notata in adversariis habebat, repetens, per interpretem significat, adeo exacta notitia, ut singulorum genesi & educationi interfuisse videretur. Hærebamus

rebamus attoniti nos, & paulatim hebescente sensu, hominem exuebamus: nec, de itineris successu plura vestiganti, verbum reddidimus. Cùm interea circumstantes Aulici, exquisita oratio ne divinam Monarchæ sapientiam coram laudare, ut qui ex fronte, cordium indolem, errore procul noscere sit solitus, nobis stupentibus, ac planè stupidis. Tum illæ profectò Ephæbiorum traditos, commendat, ut linguam, leges, & mores doceat, jubet, menstruatim de singulorum profectu referat, vetito cum civibus, & accentis colloquio, donec patria instituta edocti, novo Sacramento pares essemus ac interim diligenter curet, ne Europæ desiderio, procul etiam recordatione teneamur. Ita abducti, & non paucis diebus optimè habiti, genioque indulgentes, tandem nullo ritu vestibus Europæis exuti, gausapina penula amicimur. Nunquam ego mihi turpior visus, nec hominem nisi cum simia referre. Ridere tamen capitale erat. Sexennium tenuit discendo, ac dediscendo, nisi quæ ad rem Solipsorum facerent: quo talento, ego qui Jurisconsultus Europæus agnitus fueram, postea rationibus Regiis admoveor, mox & præsidum Provinciarum assessor,

Mucus alterum, & Tritubirium, ad hu
mani generis voluptates facta, qua-f
gravioribus anni partibus curis levanc
recipiunt, nectare, & ambrosia past
Horum comparatione Tusculanæ Roma
norum, mappalia sunt, & casæ pastor
tiæ. Pergo. Huc jam fama prævola
rat (ita nihil solertius Emissariis Solip
sorum) fuisse interceptos in Europa, at
que adeo in ipsa Urbe Romana, quater
nos adolescentes, ingentis operæ pretio
eosque prope horam adfuturos. Ea d
causa plurimi extra Regiam Monarch
jussu effusi, excepêre allabentes læto vu
tu, humana omnes specie, sed versati
persona. Deducimur ad Monarcham
undique septi non custodia, sed turba
objectu, ut tum nihil Urbis sed nigra
tantùm excubias cerneremus. Lux sab
batica vergebat ad occasum. Cum pri
mùm in conspectu venimus, proni ad
pedes accidentes, ut jussi ab Apparitori
bus, adoramus. Ille ex eburnea sede an
nuenti, & arridenti similis, bono animo es
se jubet, singulos nomine, & patria com
pellans, & plura, quæ relatu Emissario
rum jam notata in adversariis habebat
repetens, per interpretem significat, a
deo exacta notitia, ut singulorum gene
& educationi interfuisse videretur. Ha
rebamu

rebamus attoniti nos, & paulatim hebescente sensu, hominem exuebamus: nec, de itineris successu plura vestiganti, verbum reddidimus. Cùm interea circumstantes Aulici, exquisita oratione divinam Monarchæ sapientiam coram laudare, ut qui ex fronte, cordium indolem, errore procul noscere sit solitus, nobis stupentibus, ac planè stupidis. Tum illæ profecto Ephæbiorum traditos, commendat, ut linguam, leges, & mores doceat, jubet, menstruatim de singulorum profectu referat, vetito cum civibus, & accentis colloquio, donec patria instituta edocti, novo Sacramento pares essemus ac interim diligenter curet, ne Europæ desiderio, procul etiam recordatione teneamur. Ita abducti, & non paucis diebus optimè habiti, genioque indulgentes, tandem nullo ritu vestibus Europæis exuti, gausapina penula amicimur. Nunquam ego mihi turpior visus, nec hominem nisi cum simia referre. Ridere tamen capitale erat. Sexennium tenuit discendo, ac dediscendo, nisi quæ ad rem Solipsorum facerent: quo talento, ego qui Jurisconsultus Europæus agnitus fueram, postea rationibus Regiis admoveor, mox & præsidum Provinciarum assessor,

ſeſſor, nonnunquam cauſarum Judex conſtitutus, identidem odia multorum, tandem & Monarchæ indignationem incurri, quod rumor eſſet, ad mores Europæorum omnia me exigere, leges Regni corrigere, plus juri naturæ, quàm Monarchæ auctoritati tribuere, in pleriſque dictamina contraria ſectari, & ſerere, verbo plus omnibus Regni Satrapis, & ſapientibus ſapere velle. Quæ omnia verè, an calumniosè objecta, fortunam retardarunt, interdum penè afflixerunt, ut mirum ſit qua fortitudine animi, quinque & quadraginta annos, in genere, gentibus, omnibus diſſona, cum ſalute fuerim eluctatus.

CAPUT IV.

Antiquitas Monarchiæ Solipſorum.

SI gentis vetuſtatem legibus & Principe ſolutæ ſpectes, fabuloſa planè ſunt, quæ narrant. Nempe regnum ſuum, antequam Intelligentia rerum creatrix mundum operaretur, in ſpatiis imaginariis, velut in embryone latitaſſe, primumque factitiorum in ideâ opificis apparuiſſe. Qui, ne ſolus foret Univerſi

Universi faber, socios, & adjutores sibi destinârat eos, per quos postmodum Solipsorum gens propagaretur, ac demum Monarchia instauraretur. Hæc adeo constans apud eos obtinet opinio, ut si contra sentias, aut non continuò applaudas, proditioni insimuleris. Quærenti mihi interdum de successione gentis, usque ad Brotacanum primum legislatorem, varias generationes adstruxerunt, involutis adeò hieroglyphis implexas, ut dementire, & dementare viderentur. Postquam tamen in Archivis eorum offendi Pentateuchum, lingua gentis planè in commenta depravatum, longa animadversione depræhendi, similitudine quadam adludere ad ea, quæ in genuina sacra Scriptura longè alio traduntur sensu. Est autem hujusmodi successio. Decreto per aquas humani generis interitu, cùm viventium speciem servandam Noachi navis condidisset, exclusum forte aquilæ ovum, in sentinam decidit: hoc, corvus evolare jussus, ne famesceret, rostro sublatum extulit, sed natantibus in unda cadaveribus illectus, demisit. Servatum in aquis ovum, ubi hæ siccatæ sunt, solis radiis attractum, in arcu Iridis hæsit; mox autem calore in vitam coactum, edidisse

aiunt fortes illos viros, Turris Babylonicæ,& confusionis auctores; qui ob audax facinus, peregrinari à Numine jussi, cum Sodomam venissent, liberali hospitio Loth excepti, custodiendi ejus familiæ curam susceperunt: deinde verò imperato exitu in Segor stipante: latera uxoris Loth; quia non caverunt, ne ista curiosos oculos ad incendia Sodomorum reflecteret, in eandem salis statuam abierunt. Sic servati aliquot sæculis sunt, donec avulsa pars statuæ à Magis Pharaonis, argumento rerum mirabilium; in Regiam illata est, atque à Pharaone supra pretium habita. In ea parte latebant, quos dixi Solipsorum majores: Et hinc ea virtus incantamentorum; quibus Pharao delusus est, hodieque Solipsi pollent. Quid plura? elapso Duce Moyse, populo Hebræo, cum Pharao furore percitus insequeretur, sumpta secum ea salis concreti portione, quo fugientes magica violentia sisteret; contra spem, æstuosi maris vorticibus haustus, id quoque frustum perdidit, sed eò mox aquis soluto, continuo apparuere, qui latebant Heroes, iidemque egregiè saliti, & per omnia maria natantes, quocunque appellebant, salem sapientiæ circumtulerunt.

Ita

Ita paulatim in generationes, & usque ad hæc tempora propagati, Monarchiam, quam describimus, fundaverunt. Ex hac traditione susceptum, ut Monarchiæ insignia solis radii sint, & arcus Iridis: gloriantur quippe Solipsi, se mundum instar solis illuminasse, mortalibus universis in signum pacis, & fœderis sempiterni cum cœlestibus, insplenduisse; denique humanum genus veræ sapientiæ sale condivisse. Quare si præsentem Regni statum, & assurgentis Monarchiæ magnitudinem consideres, non admodum antiqua, ac saltem prisca regendi forma non est. Ex annalibus descriptum habeo tertium seculum haud excedere, à quo exsplendere tanta granditate cœpit, latis à Brotacano legibus, quem, & legislatorem postremum; & Regni sic constituti primum Monarcham agnoscunt, venerantur que; rarò ut Brotacanum, nisi cernui & reverentes appellent. Barsabbantinous scriptor celebris, hunc suæ gentis Turbolanorum, ad Solipsos missum à Rege Chornaminorum tradit, quo ipsos legibus informatos titulo beneficii sibi obnoxios redderet: contra Saltalcudius Pogonias nobilis historicus, Hyanthesiorum nationi ascribit, & à

Principe ditionis eadem de causa emandatum. Pernegant utrumque Solipsi, & tantam gloriam nolentes esse insititiam, è suo sinu prognatum, ac propemodum autogenithentam immensæ generationis parentem affirmant. Ita ab ovo ad pomum contentio deducta adhuc pendet.

CAPUT V.

Nomen, Religio, & Sacra Solipsorum.

NOmen, antiqua Magogorum lingua, Deorum omnium providentiam sonat: id sibi summæ gloriæ vertunt Solipsi, non ut cæteris gentibus unum, verum omnes universim Deos sibi adesse, & Monarcham revereri. Nonnulli ex Europæis adulati, ita reddiderunt, quasi soli ipsi, tanto Monarchiæ subditi, etiam apud Europæos, mortalium haberentur beatissimi. Id ita Monarchæ arrisit, ut singulos singulis Satrapiis donaret, excelsæ gloriæ ducens, eo loco apud eos esse, quos præ cæteris sibi subdi in votis haberet. Horum exemplo officii monitus, addidi, Solipsos Europæis singulos soles esse, tot mundis

mundis illuminandis idoneos: Monarcham tamen ſuper omnes, mille mundis regendis, illuſtrandis parem eſſe, idque totum unius vocabuli Solipſorum myſterio contineri. Nimium dixi, nunquam aliàs magis mentitus, quia captare nunquam doctus. Et placuiſſem præ omnibus, niſi propter veriora Monarchæ favor abdixiſſet. Ne tamen fruſtra titillaſſem, torquem aureum medii pretii tuli. Hæc de nomine. Religio à pagana diſtat non ſuperſtitione, ſed varietate. Omnium gentium mores, & ritus complexa, omnes nihilominus averſata; ſingularis quædam nullique communis mortalium generi ſecta eſt. Quæ credit non quia à Numine quopiam, verùm quia à Monarcha jubetur, mordicus tenet: Monarchæ dictum illis ratio credendi. Hic ſummus ſacrorum Antiſtes, à quo provocare, vel ad Numina, nefas. Nulla Gens novitatum avidior, unde & opinioſiſſima, & ſemel auditi tenax nec paucæ apud Romanos damnatæ ſententiæ, illis primæ veritates ſunt. Reſurrectionem cum Phariſæis admittunt, ſed eorum, qui Monarchæ aut ſubditi ſunt, aut amici, aut demum privilegio muniti migrant, quibus ſolis aditum ad beatorum

vitam affirmant, exclusis qui vel re, vel voto Monarchæ favorem non implorant. In quo cum Herodianis ex parte conveniunt, & quatenus arbitrio Monarchæ omnia subjiciunt, cum Sadducæis. Quod ad sacra attinet, Egiasas habent (sic vocant fana, templa, basilicas) & structura magnificas & cultu pro more splendidas, arasque in iis auro, gemmis & lapidibus pretiosis luxuriantes, nullo argenti pretio. Existimant in his suorum esse Deorum delitias, alliciendis etiam aliarum gentium Diis factas, quos contempta apud suos paupertate huc migrare credunt. Quot diebus victimas cædunt, in solemnitatibus adhibito vocum, & instrumentorum concentu, sua sacra peragunt. In iis tibiæ utriculares, & crusmata Bethica primas ferunt, mirumque in modum Solipsos delectant. Ter fere in anno Tutelarium memoriæ Monarcha ipse (alioqui opertaneus) publicè litat ad aram magnifico apparatu tiara quadrifida ad significandos qnatuor Orbis cardines insignis: latera utrinque stipant lecti ad id munus Satrapæ, stolis amicti dibaphis: reliqui ministri magno numero linteati, laici omnes suo quisque munere funguntur, hoc ipso ad horam

sacri

ſacri, quod à Monarcha ad præſentem uſum deſtinantur, cæteroquin nullo ceremoniarum muneriſque habitu, ut apud Europæos Diaconi, & Subdiaconi diſtincti, ſed perinde omnes è populo, & plebe Monarchæ nutu cenſentur idonei, tum togati, & ſyndone ſemitecti interdum, & ſyntheſiati. Eſt tamen qui Exorciſtam referat lacertoſus canum verbero, hic, torto in flagellum cannabo, ubi beſtiam conſpicatur, nunquam fallente dextera, ſic totis viribus atrocem vibrat ictum, ut inter ejulatus, ad retrimenta cogat, idque illi præmium redit. Veſpertina ſacrificio autothytâ ſunt, procul ſacerdote, & Levita; Laicus duntaxat ſyntheſiatus, ubi cereos ad aram nullo ordine accendit, continuò latet, ac interim ex editiore pegmate, tibialibus, calamis, moduliſque vocum aſſarum, organicarumque concinitur auditoribus deorſum in coronas diſtributis, & murmure rauco plaudentibus: Ita ſacrificium abſque ſacrorum miniſtro, virtute arcana conſummatur.

CAPUT VI.

Gymnaſia, & ſtudia Solipſorum.

HAbent gymnaſia pro ratione Urbium ſplendidi operis. In iis magno diſcipulorum concurſu docent artes, & ſcientias ex inſtituto gentis. Principiis tradendis plures annos terunt, tracta in diſpendium juventute. Quæ tum maximè cenſetur profeciſſe, cùm theatricis exercita ludis, ſpectatorum oculos novit mancipare, ſpecie, & ingenio juxta certantibus. Huic faſcino, cæteris neglectis, omne ſtudium impenditur: Leguntur idcirco adoleſcentes comptuli, venuſta corporis agilitate quaquaverſum facti, ſive ad modos choreis plaudendum ſit, ſive graphycè ad pyrrichen ſaltandum; quorum vel ſi lingua taceat, forma perquam eleganter in utroque foro peroret. Ita capiunt pleroſque, capiunturque viciſſim, à vulturiis altius erudiendi. Et licet cati evadant plagas, ingeniis ad theatra aſſuetis, doctrina eſt geſticulatio, cum pronitate, an procacitate fandi agendi, conjuncta: Ut nobiliſſimorum liberi, qui nuper vocabulo Gymnaſii

nasii (*Principelli*) audiebant, gladiatores, aut circumforanei apud suos appareant. Eâ interim utilitate relicta iis, quorum nec vultibus Venus, nec censibus Plutus inest, ut nec ludis personatis, nec litterariis adhibiti, in trivio pensum eruditionis accurent, & Reipublicæ proficiant. Pergunt deinde ad Philosophica, demum ad sua Theologica pari eventu. Nihil memoriter, omnia ex cæta enuntiant, extra scamnum pauci admodum sapiunt. Juris studium apud eos nullum, quando judicia non legibus, & ratione, sed solius Monarchæ auctoritate constant. Agitant verò quæstiones de Regimine (*Monarchales* vocant) seorsim, & coram delectis auditoribus. In his præcipua contentio, *de modo conquirendarum, servandarumque ditionum, de arte, utilitate, & necessitate simulandi, de amphibologiis, æquivocationibus, restrictione mentis omnique specie enthymematum ritè adstruenda, pro loco, re & tempore.* Quo in genere tam excellunt, nullis ut difficultatibus expediendis non occurrant, æquatis, ad omnium palatum quibusvis contrariis sententiis, supra omnes Juris Europæorum apices. Medicinæ professio illis publicè nulla, privatim superflua, multisque

multiſque uſus, & ſtudium præcipuum in ſecretis præſervativis quæ aut ipſi domi parant, aut peregrina arte facta ex ultimis terrarum Orbis finibus mira induſtria advehunt. Hinc tot inter eos Macrobii quibus tamen ſemel decumbere plerumque fatale eſt, eoque cura quàm maxima, ut ſe ſervent. Nec mirum ſi qua ætate nos Europæi deficimus, ipſi emergant ad tractanda Reipublicæ munera per multos annos velut prætextati, & ſine togis. In Philoſophicis, & Theologicis ampla ſentiendi libertas eſt, & inſignis habetur, qui in docendo opinioſus, inveniendoque excellens, nullo reſpectu veri, dum novi aliquid aut nondum vulgatum afferat. Hinc quotannis receptæ ſententiæ proſcribuntur, novique termini, novas pariunt artis, & ſcientiarum præceptiones, nec à nuperis Magiſtris, recentiſſimi intelliguntur. Jam inter publica doctrinæ ſpecimina, non tam methodicæ diſputationes, quàm jurgia audiuntur citra formam, iſque vincit, qui vocalior eſt; & totius corporis jactatione turgidior effertut, circum ductis per coronas oculis ad plauſum captandum, ſibila plerumque & riſus referens, idque ab Europæis in ignorantia faſtum nauſeantibus. Ariſtotelis

telis apud eos non alia notitia, nisi quam Europæi intulerunt, nulla tamen auctoritas, ut neque Scholasticorum in Theologicis. Habent quosdam suos scribas, magni ut aiunt nominis, ii tamen cum iis non omnibus horis sapiunt. In his Phancursius, Agazulius, Hellinasius, Homatazius Dicosenius, Banirconicus, Pentasiphorus, & alii quàm plures, quorum catalogum Annales Regni recensent. Philosophica apud eos fere hujusmodi sunt. *An Scarabæus paradigmaticè stercora volvat in orbem. An si Mus in mare mingat timendum naufragium. An puncta mathematica sint receptacula spirituum. An hiatus ventris, sit spiraculum animæ. An canum latratus lunam reddat maculosam*; & plura id genus, quæ pari contentione dictantur, & excipiuntur. Theologica sunt. *Utrum in spatiis imaginariis possit institui navigatio. Utrum intelligentia* Burach *dicta habeat virtutem digerendi ferrum. Utrum animæ Deorum sint coloratæ: An Dæmonum excrementa sint alexiteria hominibus in octavo gradu. An tympana corio asini intecta delectent intelligentias.* Sexcenta hujusmodi, quæ adeo mordicus, & tumidè isti profitentur, ut negligentes, nedum contemptores, Religioni

ni ferant obnoxios. Quæ nos Europæi interdum de Noſtratum Theologia referebamus, illis inter phreneticorum deliria erant, à Monarchis totó regno proſcripta. Et tenebant memoria ſuorum annalium, veniſſe huc quoſdam aliquando Profeſſores Europæos, qui ſe Theologiam novam docturos recepiſſent; His, cùm permiſſu Monarchæ in Regio Gymnaſio ingenium periclitarentur, & de libertate humani arbitrii, cujuſvis Monarchæ poteſtati exempta liberiùs dixiſſent, juſſu magiſtratus ejectos eſſe in Inſulam Imaginariorum, ne populos ea doctrina, ad libertatem, ſervitute excuſſa, provocarent. Quæ nota, omnes, qui tunc aderant, Europæos, in magnam gentis invidiam adduxit: quoad alii recens appulſi, palam perhibuerunt, Doctores illos, nulla inter Gymnaſticos auctoritate palabundos vagari, ſolitoſque per Europam qualicumque docendi talento ſtipem adhamare, nuſquam conſtanti diſciplina; nec ſemel vilibus exactos, quod Academiis occupatis, ſtatuta, formamque docendi majorum minime ſervaſſent, exotica omnia conſectati, eoque maxime exoſi, quòd in legum fraudem precariis quibuſdam privilegiis Doctores inſignivilſent, ipſi

nec

nec lauro, nec cornu baccati, verbo, Doctores imaginarii. Hæc ab advenis Europæis palam narrata, exiſtimationi reliquorum conſuluerunt. Porrò Scribarum ſuorum aphoriſmis adeo tenaciter inhærent, ut Numina potiùs deſciviſſe, quam ſuos erraſſe affirmare malint. Ex ſuis pura puta omnia, ex aliis ſecutina hauriri paſſim jactant, nec quicquam penſiùs eſt, quàm deſpretis exterorum omnium oraculis, Delphica ſua, præ omni Lyceo laudare: ut jam Sceptici iſti Pyrrhones & Herilli, adeoque Speutici, & heſterni dictatores, de omnibus audeant, palam ſtrepere, & ſcribillare: quinetiam medicamentaria omnia tam pancraticè tractant, quàm nec circulator ille Apuleii, qui ſpatham præacutam mucrone infeſto viſus eſt devoraſſe; aut quem Paulus Juriſconſultus ſerpentes circumferentem juſſit excedere. Adeſte Vulnerarii, Unguentarii, Mangones, Ceruſſarii: hic neque Rhodios confectores deſideretis, nec qui Cypriæ tabi obnoxii eſtis Clinicos, & Seplaſiarios: ſed neque aliorſum vos ablegaverim, qui ad rubricam, aut album aſpiratis, accedite & formularii, Solipſorum Pandectas ſcrutamini. Quid ſi & Plautinus Chorus attrahatur?

Omnia

Omnia certè hic (juxta proverbium græcum) de omnibus; nec mica Æſopo reſidua. Quod ulterius pertinet ad Scribas Solipſorum, in eo ſuperant Hieroſolymitanos, quòd non ſuas, quæ confuſæ ſunt, & inexplicabiles, ſed aliarum gentium leges præſumunt interpretari, inducere, pro arbitratu corrigere, tametſi nec conſtituti nec rogati, imò magis ſuſpecti, quàm ut ad hanc rem idonei. Exemplum inter alios offertur Reſultantii, ubique originarii, qui leges Maralganorum, quaſi non ſuo jure, ſed alieno; beneficio viventium notans, ita Principem ferocis populi irritavit, ut Monarchæ Viboſnato, niſi hominem aut dedidiſſet, aut ipſe è medio tuliſſet, bellum indixerit, & Solipſos ubique funeſtare decreverit. Extimuit illico Viboſnatus, & quæſitum Reſultantium, cùm ad nutum Principis ſtetiſſet, is hominis aſpectu miſerando mitigatus, cum ſomniaſſe illum potiùs, quàm vigilaſſe dicendo conjeciſſet, ut quem dictorum immemorem timor an feciſſet infelicitas, alio pacto tranſegit; jurato nimirum Viboſnato, ſe ſuoſque Solipſos in poſterum legibus latis, ferendiſque Maralganorum, nullo religionis diſcrimine ſubſcripturos: Reſultantii autem dicta,

dicta, & si quæ aliorum sui generis essent, carbone signaturos. Itâ placatus Muralganorum Princeps, bello quidem abstinuit, sed sonticum Resultantii argumentum in medio foro flammari jussit: ridentibus interim Muralganis, tam facilem se habuisse Vibosnatum, qui tali fide bellum redimisset; aliis verò laudantibus prudentiam viri pro omni foro, suam, suorumque conscientiam versare gnari. Quo exemplo adducti reliqui principes finitimi, Solipsorum apotheg-mata sæpius deinceps prostare valuerunt.

CAPUT VII.

Varii Solipsorum mores.

NIhil hac gente curiosius aut natura, aut assuetudine. Student singuli novis, plusquàm olim Athenienses, quæ deinde in symbolum collata ad Monarcham referunt, præscribuntve suis consequiis, & conjecturis inspergentes; idcirco persæpè, & perfœdè aberrantes, ut nec somniare fractius, nec fingere magis absonè queant. Hoc certum nihil ab illis visum, auditumve, sine addito renarrari quicquid inde præju-

præjudicii oboriatur. Periti rumorum collectores, omne forum suum faciunt. Progrediuntur ex aula; non nisi pluribus comitati. Ex his unus semper latero, non Achates potiùs, quàm observator; hoc sibi officii mutuò præstant, raró fida societate, nisi conspirent. In incessu minimus decor, concitatio, immoderata, ferocula circumspectio, jactata brachia, subducta humeris pendens toga, interdum tota ad tergum manibus ceu revinctis adstricta; non semel si æstus urgeat detecto capiti, aut galerus agitatus auram ministrat, aut strophium manu ventilatum, nunquam interea per omnem circuitionem feriante vocaliori lingua. Salutationes raræ, nisi quas sibi utiles norunt, his profunda inclinatione arrident, cæteris (etsi dignis) neglectis, gravitatis, ut aiunt, causa. Hæc si in Regia, nihil minùs per universam Monarchiam, lege constituta, ut saltem semel in anno visa, audita conjecta perscribant, unde Monarcha futura designare queat certiùs, quam ex astrorum positu, Cœlique directione. In his perscribendis nunquam se sua laude fraudant Satrapæ, Rectores Provinciarum, ut in Annalibus gentis vulgentur nomina, sub quibus ea gesta ferunt.

Illud

Illud admirandum, neminem prorſus Solipſorum leges Monarchiæ univerſim callere, ſed confusè de iis loqui, & ſentire. Cauſa potiſſima, præceptionum multitudo, inconſtantia, & ſtudii abſtinentia. Juvenibus quippe legendæ non traduntur; ſeniores verò jam oculis, & animo lippientes, ut inde ſibi, aliiſque proficiant, idonei ampliùs aut cenſentur: hinc confuſa omnia, capiendo juxta, ac agendo. Sed nec juvat legiſſe, aut ex ſenſu percepiſſe, quando in dies mutantur ad unius nutum, nec ut ſonant ad litteram, ſed ut ſapiunt ad ejuſdem palatum explicantur. Shediaſmata quædam, ſummam legum complexa initiandis proponuntur, & deinceps per menſes, hebdomadaſque recoluntur; verùm hæc ipſa anima ſua carent, & ſolo ſpiritu Regentis vivunt, ex cujus ſenſu, quod hodie patina, cras cacabus; quod fritilla, fluta audit; ſi improbes, exilium inſtat perpetua hac inclamatione, *Aut pareto, aut exeſto*; & obediendum uſque ad beſtialem (ut vocant) virtutem, alioqui nec Solipſus, nec homo. Hac lege ſtetiſſe ab initio Monarchiam, ſed conciſa Monarcharum vita, ſtaturamque in poſterum ſapientiores putant, ſed conciſo munere,

variaque succeſſione; quando uni perpetuò, pari tenore ſubeſſe vix humanum eſt, ut neque facile, diuturnum Principem non inſoleſcere. Omnes jurant in præcepta, ſed plerique parent illibenter, neque tamen detractare audent nec mature ſtatum, carentes calculo decretorio: ſcilicet Numen aliquod incognitum avent, quod res convertat, & ſacramento pœnitendo exolvat, aliàs vel ſi Cœlum ruat, actum eſt. Monarcham ſuum tam verentur, quàm nunquam Europæi Romanum Pontificem, pene ad aras & thura. Nomen ſi audiant pedibus ſtrepant, hæc illis prima reverentia: ſi hominem videant, fronte humum feriunt: ſi jubentem excipiant, pavidi currunt, mutuóque ſe proculcant, adeo tumultuarii in parendo, multaque manus citra bonum factum. Summa omnium cura, ut is, vel ſolus bene valeat, cæteris animam agere indultum. Edit inviſus, ſecretis ſervitiis; nonnunquam cum Satrapis, ſed hi extra conopæum, quod variis coronamentis intextum luxuriat; nec pavimentum vacat inſcriptis Numinis inſignibus, non extrà calcantium metam. Singulis horis antelucanis potionem ſumit. Numidicam impenſè decoctam; capi-

unt

unt & Satrapæ probi imitatores: ſed & plebei, quibus copia eſt: ea his omnibus cautela, ne apepſia laborent. Qui in aula Regiis cibis veſcuntur, mille fere miniſtri, ſine ordine, plebeii cum nobilibus mixti: in ſolemnibus conviviis Satrapæ priores habent. Inter epulum uniſono monochordio, voce aſſa audiuntur quædam ex vetuſtis annalibus ad plauſum ſorbentium. Accumbentium elegantiæ ſunt crus cruri ſuperponere, expanſis ſuper menſam cubitis metari, pleno cratere panem macerare, appoſitiſque ferculis altera manu in catino, altera in cratere natare, & hinc fruſtum panis, illinc bolum carnis extractum, unà utrinque buccæ tumenti ingerere: ac ut non præmanſa citiùs in ventrem deſcendant, poculum mero plenum, aut ſcutellam potagio redundantem confeſtim affundere, tam dextrè ut refluat per mentum, diluatque barbam. Jam edentibus velocitas compendium facit vorare, non manducare dixeris, ac ne prævertantur integros bolos deglutiunt, raro inſtrumentorum uſu ad dividendum, ſed utraque manu rapta ex parapſide portione, ſi præſertim oſſa adhærent, hianti ori admovent citiuſque dentibus depaſcuntur, quàm ſoliti ſint vel

moloſſi, vel oribaſii. Væ tardè maſticantibus. Jam qui penſum citius abſolvunt, cæteris adhuc laborantibus, nè ferientur feſtucas promunt, vel ſi careant cultris dentes ſuffodiunt, micaſque ingeſto in os vino, cum ſaliva reſorbent præter nauſeam. A menſa cum ſurgitur, ſi quid boli in ore nondum confectum, medio in cœnaculo molitur, circumductis oculis in reliquos, ceu teſtes eximii facti. Nec omittendum, quoſdam poſt exhauſtum merum ſonantiùs reſpirare, ut ſapidè bibiſſe noſcantur, eoſdemque poculum vacuum reponendo fortiùs allidere: alios ſorbillando paulatim, alliſione gutturis ſtridorem edere rheumaticum. Quoſdam jurulenta cochleari haurientes, ubi ad ima venerint, adeo ſonanter radere fundum; & concava ſcutellæ, ut ſocios ad claſſicum ciere putes: quamquam rarus cochlearis uſus ubi jura liquidiora, ut hauſtui paria ſint. Alios item amygdala, nuces, nucleum perſicum fracturos mappæ imponere apatumque cultrum ad findendum, pugno impellere, tanto ſtrepitu, ut incudem verberari arbitreris. Plures hujuſmodi habent morum elegantias mira concinnitate exercitas: omnium elegantiſſima eſt, ſtrophiolis

ut

ut parcas, ora, mentumque dum editur, mappa uvidiore abstergere, frontemque perfricare: demum emunctam è naribus fœdam, mucosamque pituitam repanso linteolo intueri, in eaque velut in speculo se contemplari. Sed hæc satis de hoc genus civilitate. Quod reliquum est: nobiles sibi obvii mutuò se utrimque ex lege adsalutant, plebeii nequaquam; sed neque nobilibus, neque popularibus honorem habent tametsi præveniantur. Id privilegii Monarchæ nescio cui referunt acceptum, sicut etiam adeundo, deducendo, sessione, & petasis omnibus esse pares. Quin verò ligonibus natum hoc genus, cum doctissimis contendunt, sæpiusque vincunt favore, & clamore; addo etiam delatione, quando ut supra memini nobilibus laterones adduntur, & observatores: hinc, mirum quantum quotidiana accessione efferantur magnarum turbarum causæ. Et misera sanè conditio, unius bubulci attestatione de nobilissimorum fortunis agi, mendaces impunè agere, ne si coerceantur, defuturi sint accusatores, quorum officiis regitur Monarcha: hinc, bene, & ex virtute operantibus rara præmia, minimum errantibus lauta supplicia, adulatoribus primæ, modestis

 postremæ,

poſtremæ, vel nullæ partes; vera loquentibus parata odia. Verùm hic finis eſto non materiæ ſed ſcriptionis, nunquam alias de cacoëthia Solipſorum ſatis. Reliqua pete ex noſtris Solipſorum chronicis, ubi & præclara facinora per annos, menſes, dies digeſta, & mores ad rhombum examinati.

CAPUT VIII.

Magiſtratus, & forma regendi Solipſorum.

ANtequam de legibus, Comitiis, & Judiciis Solipſorum agamus, formam Monarchiæ generatim adumbramus. Monarcha, ſupremus mortalium à ſuis creditur, nec niſi poteſtatem quandam occultam, nunquam viſam, ſupra ſe agnoſcit, cui reverentia quædam arbitraria reſpondet: cæterùm lege omni etiam naturæ, ſi mortem, & infirmitates excipias, ſolutus. Idem perpetuus eſt, perinde optimus bonus an malus, quod capitale ſit ullum ejus factum non laudare; nedum improbare. Durum id non paucis Satrapis, ſed inviti tolerant, quod incauti, & ignorantes probant.

probant. Cur Monarchæ tempora non defi i nt, quatuor causæ à scribis perhibentur. Prima, quod difficile est semel dominio inescatum, rursum in ordinem redigi. Secunda, ne cæteri, si fors ferat eadem suavitate, brevi tempore, & minùs jucundè perfruantur. Tertia, ne sæpius mutaba Curiæ facie Respublica perturbetur, nulliusque Satraparum constans sit principatus, si toties depositis, qui adulando meriti sunt, novi sufficiantur. Quarta, est sacramentum occultæ potestati dictum, sine cujus vehementissima in contrarium spiratione, nefas est de hac perpetuitate tollenda cogitare. Est sanè occulta hæc potestas, quàm rarò pro re sua coacti appellant, in cæteris, auribus, & stomacho famulantes. Reliqui secundum Monarcham Magistratus, ejusdem nutu, & arbitrio lecti ita dispertiuntur, ut duodeni assistant in Curia, arduis quotidie consiliis præsentes: centeni ad regendas totidem Provincias emittuntur, sed locales singularum Urbium præsides, sine numero constituuntur. Tam verò illi, quàm isti suos habent consiliarios, Accensos, Apparitores, & vilissima quæque servitia, quæ numerari vix possunt. Hoc constat, in ipsa Monarchæ aula,

qui auctoritatem Potentum habent, centenis ampliùs censeri missis delatoribus, ne nullus eximatur, quomodo fere tot sunt quot impune hac via grassantur ad Dignitates. Hi porro magistratus ita sibi respondent, nihil ut Superiores prætereat gestorum ab inferioribus. Ad Monarcham autem statutis temporibus perscribuntur, quæ in tota Monarchia universim publiceque spectantur & quæ in singulis provinciis, urbibus, domibus, atque etiam in angulis clám geruntur, nulla re quantumvis minima præterita, quidquid referat, dum Monarcha resciat. Cujus potentia maximè in duobus creditur vulgo eminere: de altro mox dicemus, alterum in re præsenti versatur, quòd secretas etiam suorum cogitationes perhibetur comprehendere, & callere. Nam qui perscribunt, non duntaxat rimantur facta, quæ viderint, sed quæ facienda præimaginantur, sola legè liberè cogitandi, fingendi, placendi. Servantur verò Acta in Archivio Curiæ vastis infecta Indicibus ampullariis, ad memoriam supplicii, non præmii, hoc enim vel maxima de causa raro; illud ex levissima sæpius, certiusque decernitur, ne suo merito quispiam, non arbitratu Monarchæ fiat gratiosus.

Itaque

Itaque nullus hic Aſſverus, & ſi non pauci Mardochæi, quàm plurimi verò Aman digni patibulo. Jam regimen Satraparum qui Provinciis, aut Urbibus præſunt perpetuum non eſt, ſed ad nutum Monarchæ ſeriùs, aut citiùs expirat, quamquam favorabiles perſæpe luſtrum explent; Sic ad paucos inopinos deerant honores, melioribus præteritis, ne hi ſuopte Marte valeant. Nam cæteri animis, & ſenſu obærati Monarchæ ingenio vivunt. Et hoc alterum illud eſt quod Monarchæ potentiam exaggerat, duo nimirum inter ſe pugnantia, ſupra naturæ vires in unum connectere; hoc eſt imprudentes, & judicio caſſos populis præficere. Dudum in Europa apud Jeſuitas dediceram, Entia rationis, quæ ipſi vocabant fictitia, in unam eſſentiam coaleſcere, nulla potentia ſalvis rebus poſſe; quæ doctrina trimeſtri in Logici ſcriptione, vociferantiſque toties uſque ad ravim miſeri magiſtri, fruſtra ſtetit. Qui niſi deliraſſet, præcepta, Solipſorum animo ſapientia, trimeſtri alio recantaſſet. Rideant porrò Europæi, quantum velint Solipſorum inſtituta, dum agnoſcant hac arte, nec alio exemplo Monarchiam ſervari, & æſtimari.

CAPUT

CAPUT IX.

Status Monarchiæ Solipsorum.

QUinque hominum genera hæc Monarchia continet. Nobilium, Populi, Artificum, Plebis, & Adiaphororum. Qui omnes univerſim ab ipſo Monarcha, prævia de vita & moribus informatione leguntur; Adiaphoris per Provincias cooptandis, Præſidibus quoque ſit poteſtas. Regno tamen & Civitate non donantur, antequam ut reliqui peculiaribus cuique generi ſacramentis in unum dictorum ordinum ritè adſcribantur. Omnes ſine exceptione fidelitatem Monarchiæ jurant, Nobiles præterea militiam, ubicunque & contra quaſcumque gentium, non petitis ſumptibus promittunt. Populi gubernandis tantùm Urbibus, & quibuſcunque muneribus domi abeundis fidem ſpondent: Artifices demum, & plebeii ad præſtandam reliquis omnibus ſervitutem, nullo aut loco, aut tempore, aut onere detractato capita devovent. Et hi quidem levibus de cauſis ſacramento ſoluti, tota Monarchia excedere coguntur. Reliqui nequaquam, ſed intra fines

fines relegati, vel etiam deportati, arcta perpetuò custodia habentur, præcisâ omni spe dignitatum, & honorum, neque interim sponsione liberi. Ex nobilibus tantùm creatur ipse Monarcha, ritu in loco narrando. Præsides Provinciarum nobiles item, non nisi ab ipso Monarcha, sicut & Rectores Urbium, sed hi etiam ex populo leguntur, quibus Vicarios, & Coadjutores singuli Provinciarum Præsides designare possunt. Artifices, opificia, & mercaturam tractant, interdum gymnasiarchis quoque perinde ac nobiles, & populares accensentur. Denique ex plebe, constant milites, mechanici, servicia omnia, & reliquum Monarchiæ, custodes nimirum corporis Monarchæ, cæterorumque Præsidum; fossores etiam, calones, agricultores, prædiorum curatores, bajuli, vespillones, carnifices, denique fæx omnis speciei. Ex statu in statum non datur transitus, sed singuli, quam juramento Spartam susceperunt, ad extremum vitæ coguntur servare, irriti facti pœnitentia. Qua vel una re Monarchiam stare arbitrantur, si minimè perturbatis ordinibus studia partium, & seditiosæ factiones longè absint. Memini tamen ex plebe quosdam singularis facino-

ris

ris merito inter nobiles ſemel, iterumque ſumma poteſtate Monarchiæ fuiſſe adſcriptos Decedentium ex ſingulis ſtatibus locum, Adiaphori, Monarchæ arbitratu implent. Nullum ſanè genus felicius plebeiis Solipſorum, quos maximè lateri Monarchæ, Præſidumve adhiberi ſors tulerit. Hi ſiquidem, non menſis tantùm, cubiculis, lectiſterniis, & retrimentis efferendis, purgandoque lotio præſunt, verùm etiam nobilibus admittendis, deducendis præeunt, Principum exterorum legatos excipiunt, audiunt, auditis reſpondent. Ne dixeris id fieri præpoſterè, his enim fulcris Monarchiam ſuſtineri aiunt, ſi æquatis ordinibus argumenta invidiæ, & factionum faceſſant. Si Monarcha in publicum prodeat iiſdem plebeii pari greſſu ad latus incedunt, quibus maximè cura corporis incumbit, nam & domeſtici medici ex horum tribu leguntur, reliqui cujuſcunque ſtatus præ, & pone eunt. Vix invenias, qui horum amicitiam non ambiat, variiſque donariis non procuret, ut favorabilem Principem habeat, ſive gradu ad dignitates faciendo, ſive noxam calumniamve purgando. Nec quidpiam tanti eſt momenti, quod horum commendatione non obtineas. Dolet id

non

non minimum nobilibus, feruntque impatienter ominosam servitutem. Et deliberatum aliquando in Interregno, de iis ad conditionem revocandis, jurato in rem Monarcha futuro. Sed frustra: nam suodorati consilium, capita vernilia continuò defectione clam agitata Principum exterorum auxilia sollicitare, præmio tradendæ Monarchiæ proposito si præsto essent, & privilegia plebis servassent. Ita factum, ut Vibosnatus qui successit, seditionis metu, non solùm Interregni decreta præteriret: sed neglecto etiam juramento, integra illis omnia servaret, atque etiam ultro prærogativum Mithræ, Nobilium, & Majoris Magistratus insigne adderet, multis ex nobilitate proscriptis, qui nedum arma capere, sed contra mutire ausi fuissent. Qua victoria illi elati, mirum qua deinde semper insolentia reliquos erga ordines sese habuerint, Vibosnatum ubique sub manu ferentes, ut quos vellent gradu moverent, aliosque sufficerent. Vidi non semel dignissimos honoribus privatos, ac contra nocentissima capita, sæpiusque legibus sacra, factione dictorum plebeiorum, ad gubernacula Provinciarum accitos, non alio, quàm turbandarum rerum

terum talento; ringentibus interim clarissimis, & præ mœrore animi tabescentibus, etsi nonnulli specimine cujusdam fortitudinis, præposterum Monarchæ exemplum simulatè probarent, ne legi obnoxii forent. Fuit ex illis mortalium unus, quem noverim omnium ad regendos populos ineptissimus, cui nec haram tutò commisisses, is non pridem ante plurimorum criminum postulatus, & me Judice capitis damnatus, jamque novissimo exemplo notandus, plebeiorum tamen illorum apud Vibosnatum auctoritate patibulo ereptus est: parum erat, nisi paulò post, nondum inductis criminibus, iisdem fautoribus Prætorio quoque Præfectus fuisset, frementibus justissima indignatione cunctis tantam dignitatem maculari, & fæcem hominum, Monarchæ noxa, Nobilium capitibus turpiter dominari. Restiti pro munere quantum potui, leges, salutemque Reipublicæ convelli multis argumentis asserens; sed irrito conatu, quod insulsum factum, ut Verniliti objiciebant, Monarchæ dicto supra leges stabilitum oportuit. Vulgatam porrò sonticam famam, edictum Monarchæ correxit, quo per omnia Provinciæ Liadersiæ fora, & compita

compita Sivarliceæſus Colosbidozarus, (ita appellabatur) omni ignominia liber eſſet jubebatur, & omnium opinione bonus haberi. Quod licet rite damnatus fuiſſet, multis tamen inhoneſtis nominibus, quorum unum ad ſcopum cauſæ ſatis erat: accuſatus, nempe Majeſtatis, depeculationis, occultæ conſpirationis, concitatæ ad defectionem Provinciæ, perverſæ ex inſcitia adminiſtrationis, denique repetundarum, quas perpetuo ſtellio natu interverterat. Horum tamen omnium probatio, quia factis pro ſe loquentibus nimia erat, abſolventis reatu fuit, cui alioquin ſupplicium dignum inveniri non potuiſſet, abigendo omni magiſtratu remotarum regionum: atque ideo adhibere eum ſatius viſum eſt ad cuſtodiam, & directionem Curiæ Monarchalis, quàm perpetuò infamem vivere. Hæc forma edicti: quod cum attonitis auribus plerique accepiſſent, dubitare cœperunt an eo tenerentur, Monarcham à ſeipſo diſceſſiſſe arbitrati. In Regia omnium oculis in me converſis, quid facturus eſſem, officium, & inſignia Judicis abjeci, cauſatus, ne aut novis Colosbidocari criminibus, aut vetuſtis nondum deductis fatigatus, objectum furori populi

caput

caput in Monarchæ injuria contumeliaque foret. Ita meo deinceps ſucco vivens, per aliquot annos tuli hoſtem nunquam feriatum, quò nocentiſſimus eſſet: neque tamen is ſine pallore vixit, & ſine metu novi judicii, toties vultu, animo, oculis, voce cadens, quoties obvium in Curia declinare non potuit. Quæ de ſtipatoribus Monarchicis dicimus, proportione quadam accipienda ſunt de iis, qui Præſidibus Provinciarum, & Urbium frequentes adſunt; cum quibus niſi more, & Jure priſco agatur, de reliquis ſtatibus brevi actum puta, formidine plebeiorum, conditione omnium æquata.

CAPUT X.

Leges Solipſorum.

LEges & ſtatuta Solipſorum, à quo Monarchiæ forma cœpit, in quinquagena volumina ingentia excrevêre, abitura in infinita, niſi moderatio interſit. Continent autem varia decreta, tum ad univerſam Monarchiam ſpectantia, tum Monarcharum ſingularia reſcripta, admirandarum plena induſtriarum,

arum, & præceptionum circa ſingula genera rerum, munerum, perſonarum, & quæ ſub generibus ſunt ſingulorum. Præterea, quæ ſingula item Regna, & Provinciæ, velut Acta quædam Conſularia, à Monarcha approbata ſervant: ſingulæ item Urbes inſtar legum municipalium eadem auctoritate firmata, cuſtodiunt. In quibus omnibus duo potiſſimum libet obſervare; alterum quanta religione Solipſi Monarcham ſuum colant, ſupraque omnes mortales efferant; alterum quàm acri, & indefeſſa contentione terrarum orbem eidem ſubjicere ſive per fas, ſive nefas laborent: quod Evangelica luce deſtituti, barbara affectatione res caducas metiantur. Ut hinc diſcant politici quidam Europæi, longè ſe barbaris eſſe deteriores, quoties dominandi cauſæ, juris omnis humani divinique contemptu patrocinantur. Sed jam præcipuas Solipſorum leges, in quædam capita paucis redigamus. In primis & ante omnia quivis Monarchæ Solipſorum ſubditus, quocunque modo ſub poteſtatem venerit, caſu an electione; ſpontè, an coactus: noverit omni ſibi domino alieno, juri cuicumque etiam naturæ, ſacramento renuntiandum. Secundò, nullum

lum Numen nisi ex præscripto Monarchæ colet, ipsum verò Monarcham instar omnium Numinum cœli, terræ, maris, orci habebit. Tertiò. Quodvis ejus dictum factum, etsi nulla ratione boni apparentis, imò naturæ repugnans, ut sacrosanctum laudabit, exquisitisque argumentis confirmabit. Quarto. Quoscunque Monarcha persequitur, eosdem ipse omni conatu perdere vel saltem deprimere studebit; ut contra, quibus is favet, omni honore, & amore prosequetur; nullius præterea invisi Monarchæ patrocinium suscipiet, imò ne mentionem quidem nisi ad odium inducet, ne laus ejusmodi Monarcham vituperet. Quinto. Cùm nullo exterorum, finitimorumque cujusvis necessitudinis aut officii commercium habebit, neque ullas tabellas dabit, signabitque nisi priùs à tribunali constituto visas, probatasque. Sed neque ullius consilium, auxiliumve necessitate quavis urgente implorabit. Sextò. Dicta, factaque ulla Regni, vel Curiæ non efferet, nec quicquam ulli mortalium scripto, verbove communicabit, quod ad mores, & statuta Monarchiæ quovis modo spectare cognoscitur. Contra quicquid ubique gentium, agi, dici

perceperit

perceperit, illico Monarcham certiorem faciet, nullis parcendo sumptibus, minutissima quæque consectando, & quæ arcana aliorum concernunt rite excipiendo. Septimo. Nullius gentis nationem, mores, aut leges, Solipsorum nationi, moribus, & legibus anteferat; sed neque laudet ullo modo, nisi cum prærogativa instituti Solipsorum, procul minimo præjudicio. Octavo. Si quem Solipsorum externa quævis Respublica, aut Regnum, finitimive Principatus, Consiliarium, Ducem, Regem, aut Principem optent; is nisi consulto & indulgente Monarcha non consentiat; & nihilominus meminerit se obnoxium antiquæ servituti, tenerique de omnibus, quæ isthic geruntur manifestis juxta, & occultis eumdem monere; nec quippiam seu consulere, seu decernere, nisi monito priùs & probante suffragium Monarcha Solipsorum. Nono. Cujuscumque subditorum occultum quodvis crimen, quamprimum & nulla admonitione præmissa Monarchæ, aut captandarum accusationum Vicario denuntiabit, nulla servata juris cujusquam forma, quicquid tandem inde sequatur accusato: irrito præterea quovis voto, & juramento præstito de non denuntiando:

do, idque etiam de manifestis criminibus intelligendum, etsi constet aliunde jam innotuisse Monarchæ: Neque curandum quæ moveat suspicio, vera an falsa sint referenda, præstabit verò officium omnia postposita mora, ni periculo suo eam esse velit. Decimo. Sicut curare non debet de fama alterius, justè an injustè delati, ita negligere debet suam, si fors deferatur legitimè an contra, veri an falsi postuletur, nec ullo jure vindicias petat: certus se nullum habere famæ suæ dominium, quod semel in Monarchæ potestate deposuit. Undecimo. Omnium sive apertè, sive clanculum gestarum à se rerum rationem Monarchæ, aut ejus Vicario reddet, sive sponte, sive toties quoties cum authoritate requisitus, nullas celando quantumvis occultissimas, & solis Diis receptis, vel ignoto alicui Numini notas cogitationes, tametsi contra ipsum Monarcham, & Monarchiam conceptas, nec curiosè inquirendo, quem in finem id exigatur. Duodecimo. Quidquid de se constituatur, è manu Monarchæ suscipiat, non replicando, aut obmurmurando, vel si prælatis indignioribus ipse negligatur, aut studio deprimatur, talentorum omnium detrimento facto

hoc

hoc ſecum ſeriò, & ſedulo reputans, bene ſecum agi humi, ne, an ſublime putreſcat, cujus ſors in manu Monarchæ ſit; quem ſemel dominum errandi neſcium agnoverit, quo injuſta & injuſtè faciente appellare nefas eſto: quippè Nominis inſtar omnipotentis, ſuperiorem ſe ignorans vult æſtimare. Tetiodecimo. Cavet ne curiosè myſteria gubernationis Monarchæ, & Vicariorum veſtiget, neque hos dementiæ inſimulet in agendo, quamvis omni diſcretione, prudentia, & judicio caſſos; certus Monarchæ non expedire prudentiores ſe regimini præficere, quive non tam obſequi incunctanter ad litteram, quàm conſulere, & præcipere ſecundum rationem norint. Quartodecimò. Denique certò ſibi perſuadeat, non ſolùm voluntatem omnem, & judicium ſuum ſubdendum eſſe voluntati, & judicio Monarchæ, ſed etiam intellectum, & rationem, non obſtante, (quidquid dicant ſuperſtitioſi Europæi) legis & luminis naturæ pugna, mancipandam eſſe in obſequium dictorum decretorumque ejuſdem, eo duntaxat momento, *quia ipſe dixit, ipſe juſſit.* Atque hæc fere eſt ſumma legum, quas Solipſi tot inſanis Pandectis complectuntur, & nullo

proposito præmio, sed maximis intentatis pœnis districtissimè servandas præcipiunt, addita hac velut appendice, ad subditos animandos sententia, ipsarumque legum anima, ut quisque ad obedientiam, & obsequium Monarchæ se paraturus, cogitare acquiescat, non se hominem, sed cicuratam bestiam esse.

CAPUT XI.

Considerationes quædam circa leges Solipsorum.

Omni etiam juri naturæ renuntiare, quod primum caput exigit, diræ cujusdam paucis cognitæ devotionis sapit authoramentum. De quo cùm altiora quædam ex Satrapis scrutarer, attoniti profitebantur se non scisse, quid juxta principia Europæorum lex naturæ præ se ferret: adolescentesque admodum ejurasse: ut jam pœnitentia duntaxat, facti retractandi nullus superstit modus. Lex *secunda* aut at statuam auream campi Duræ provinciæ Babylonis alludit, aut ad Darii Regis ex instituto Medorum, & Persarum decretum refert:

fert: persæpe subit, si contingeret Solipsos Evangelio nomen dare, ex Monarchæ placito Religionem ordinandam, & plusquam olim Tiberium, laboraturos Christianos ad Christum inter Numisma recensendum. *Tertia,* habitum pravæ dispositionis in intellectu ingeneret necesse est: quid enim si unius horæ intervallo contraria cogantur affirmare, nec veritati constanter assuefacti consuetudine quadam mentiantur? *Quarta* mihi semper inhumana, & infrà Scythicam barbara visa est, cum ferrem iniquissimè toties innocentes inauditos damnari, sontes contra, & perditissimorum mancipia morum, foro uti: Verum ipsi incolumitatem suæ Monarchiæ hinc potissimum solent æstimare; si prudenti, imprudentique Monarchæ perinde assentiantur, nil sua referre dictitantes, bene, an malè, dum jubeat: multoque magis si exemplo præeat, atque hanc summam membrorum, inter se, & cum capite concordiam, plusquam ex enthusiasmo profitentur; *Quinta lex,* multa ex prudentiæ norma commoda habet, si excipias malè cautum, nullius consilium impune implorare, ingenti forsitan argumento superbiæ, periclitari Rempub. malle, quàm

ſapientioris conſilium, auxiliumve requirere, ne turpe (credas) videatur; in tanta Monarchia paucos ſapere, & tantùm opinione ſimplicium, & obnoxiorum, Sapientiæ nomen tueri. *Sexta* verſutiſſimam in gente barbara carnis prudentiam prodit, non infra Europæorum politicorum calliditatem, ut dubites, an hi, ab illis acceperint, an per abreptos traditam, poſtliminio revocârint. Cæterum ſi quid aliquando contulit ad providum regimen Provinciarum, quando ſimplicioribus expectoratis, omnium conſilia, Monarchæ patebant: hodie plenum periculi negotium eſt, & quemadmodum antea proni ad mendacia perſcribebant, quæ vulgò rumore jactabantur, multiſque ea in rem ſuam exaggerabant; ità modò à callentibus hominum mores, & contraria ſimulantibus, in errores mittuntur planè ridiculos, & deliberationes Monarchæ ludos faciunt. *Septima*, cum urbana humanitate pugnat, nec divinum quid ad politicum ſtatum conferat, niſi certò exiſtiment, aliorum Regnorum, & legum laudem, transfugio ſuorum ex ſervitute in libertatem, Monarchiæ tyrannidis eſſe deſtructionem. *Octava* immanem dominandi libidinem manifeſtè

festè accusat, ob quam non multis abhinc annis, omnium finitimorum Principum odiis exerceri cœperunt districtè caventium, ne quis unquam Solipsorum in posterum, non modò in honoris, & Regni participationem evocaretur, verum etiam, ut aditu omni arceretur, deprehensus in forum mithellatus produceretur, & cum risu plebis extra fines ageretur. Magnum alioqui in hac lege subigendi orbis totius compendium, præpostera cupiditas corrupit: quam ut aliquando ex parte sanarem, quod sub manu habui consilium in medium attuli, cujus infra meminero. *Nona*, Ut capitalissima, ita olim magna religione servata est; hodie à plerisque (an suo periculo eruditis) præteritur, ut nihil ad naturam extirpandam violentius nec pauci hoc propter ejuratâ Monarchæ fide, nisi authoritate Solipsos in odium gentium vocatos vexant. *Decima* similem considerationem habet, nec minùs emerè prodigus est vitæ, qui crudelis est in famam, ut aliena potestate sæviat in naturam, nulla aliena vita æstimandam. *Undecima* causas habet odii penas, nec tutum in humanis sacramentum, plerisque dolosa hæc confidentia peperit exitium, quibus manifestata conscientia

ſcientia dux fuit ad ſupplicium, & vindictam, quoties prætextu directionis irretiti ſunt minus cauti laqueis ſynceræ confeſſionis: hodie plerique fallunt ſcrutatores doloſos, experientia docti eoſdem fuiſſe & eſſe delatores, ſi quid arcanæ cogitationis vel adverſum ſe, vel adverſum Monarcham elicuerunt, ut quos fortaſſe tacitis cogitationibus offendiſſent, eoſdem perpetuos hoſtes ſentirent, turpiſſimi facinoris architectos: Quid enim inhumanius, quàm ſpecie religionis extortam arcanam fiduciam, in fidei, & omnis confidentiæ perniciem convertere: Sed benè actum quod ſerius licet, paulatim inducendo; niſi apud rudiſſimos, obviam tum huic, ut quidam ex Aſianis aiebat animorum carnificinæ. Interrogatus haud ſemel, an quid ſimile mos Europæus ferret: reſpondi, Eſſe quoſdam Numini conſecratorum cœtus, qui tyronum ſuorum cogitatus religiosè expiſcantur: ad formandum in iis legitimum cultum, ne in cæremoniis ſecretioribus errent; cautum tamen hujuſmodi quæſtionariis, ne ſuſceptas adverſum ſe tyronum cogitationes, aut veſtigent, aut cernant. Eſſe altius forum, quo ſecreta cordium, quæ expiatione egent, ſoli

Numini

Numini Europæorum invisibili: & Sacerdoti locum ejus tenenti, sub sigillo Sacramenti, oris confessione deteguntur, acceptaque noxæ absolutione, fruitur confessus tuta conscientiæ libertate, nullo periculo, ut ex ea in judicium hominum deducantur; aut Sacerdos, qui excepit ejusmodi secreti cognitione in rem suam utatur, millies moriturus antequam sigillum violaturus. Hic, inquam, mos est Europæorum. At quidam Satraparum, Rectè aiebant, ita fieri apud Europæos, quibus Deus aliquis Principibus major imperat. Solipsorum Monarcham supra se nosse neminem; quid mirum si in occultas quoque mentis conceptiones jure sibi vendicet dominatum? *Duodecimo*, nisi ex æternis quas vocant rationibus pendatur, quarum tamen cura Solipsis minimè constat, miræ tyrannidis speciem præfert, impotenter in naturam vim exercentis, nihil ut tristius accidere queat iis, quos adulari minimè doctos favor Monarchæ non attingit: Jacent ingenui, & ad summa omnia nati, quibus origine spectata Monarcha ne dignè quidem serviat, sine ulla rerum gestarum laude, nedum præmio: contra terræ filii, ac tantum ad genium Monarchæ facti assurgunt,

ſurgunt, ſervique dominis deperdito favore imperant. Nempe hæc ſumma eſt gloria Monarchæ, viris præſtantiſſimis perinde uti ad Provincias regendas, & cloacas hauriendas: mediaſtinos verò ad ſolium dirigere. O tempora ô mores! *Decimatertia* eò tendit, ut ſtulti ſapientibus moderentur, atque utinam tacendo norint ſapientiam præferre, qui loquentiâ nimiâ, nunquam non melioribus officiunt. Sed hinc nimirum prudentia penditur Monarchæ, ne ſi ſapientes promoveat, ipſi cum iiſdem minime conſtet. Nam ſi difficile eſt parem ferre, moleſtius multò ſuperiorem talento, auctoritate licet inferiorem revereri: Proinde ſatius eſt inter cæcos monoculum regnare, ut de coloribus tutè aſſerat, & perſuadeat. *Decimaquarta* denique omnium aliarum eſt ſumma, quæ vel ſola tota Monarchia conſiſtat perpetuò, ſi cætera ſemper futura ſint paria, ſed verendum, ne detracta aliquando larva, inter ſtultitiam, & ſimplicitatem diſcernatur, cumque lumine naturæ tranſigat diſcretio.

CAPUT

CAPUT XII.

Judicia Solipsorum.

DE judiciis ingentes habent Pandectas, sed nullo ordine, nec arte, ob id ne à senioribus quidem intellectas, omnia moderante Monarchæ arbitrio ad quem omnium Regnorum majores, minoresque causæ deferuntur. Is porrò nulla juris forma servata, nec tamen de plano, & vix etiam summaria cognitione, damnat, absolvit, ut lubet. Habent nihilominus singuli Monarchæ suos modos, non ex præscripto legum, sed suæ voluntatis. Hinc tot praxes, quot Monarchæ: exempla duorum, qui meo tempore sibi succedentes imperarunt, paucis referam. Prior Avidius Cluvius pacis post meum adventum defunctus, Monarchiam florentem reliquit, magni vir animi, cujus non postrema laudum fuerit, multa licet è suo genio gerentem, Majorum tamen vestigia, ex sapientum decretis sanctius, & luculentiùs expressisse. Qui si diutiùs vixisset, hodie Solipsi magnam partem Christiani essent. Successit Vibosnatus sorte errante, sibi potiùs quàm Rei-

Reipublicæ factus, qui laxatis ignaviæ habenis, justitia afflicta Monarchiam haud parum labefactavit: cujus porrò imperio in judiciis exercendis, hic fere mos tenuit. Reo per apparitores constituto, permittebatur defensio, ad aquæ modum, nullo tamen patrono admisso, sed quam suopte ingenio valebat adstruere. Ea excepta Judices dati, Satrapæ, Monarchæ, Assessores, adjunctis potentioribus, qui accusâssent, vel accusati fuissent; ne fortè aut his convictis, aut illis deficientibus, minus potentes, & deserti insolescerent. Ea propter constituta etiam pœna talionis, qua in miseros acerbè sæviebatur, semper enim certi erant potentiores, se causa triumphaturos, cujus ipsi cognitores, & judices essent. Quo fiebat ut iidem quantumvis criminosissimi, raro accusarentur, accusati damnarentur nunquam, qui jure ipsos accusare fuissent ausi, etsi centum criminum capitalissimorum, totaque aliqua Urbe, aut Provincia manifestorum, argumentis venissent instructi: nihilominus dubii periclitarentur. Quare datis, quos dicebam judicibus, consequens erat reum minorum gentium causa cadere; vulgataque sententia pœna illico sequebatur

nulla

nulla interceſſione redimibilis, & ne injuſtitia appareret provocatione ſecluſa jura manu claudebantur: contra ſi meritò cauſæ fidentius rem geſſiſſet, fractaque potentum tergiverſatione victoriam prope manu teneret, tum judices vario prætextu procraſtinare, adeoque in diem longum ſpem irritam extendere, ut miſerum moleſtia diuturnæ expectationis emaciatum, vel cedere cogerent, vel ad ſpontaneam confeſſionem, ſi accuſatus fuiſſet, tametſi nullius criminis compertus. Quam ſi impetraſſet, monito Monarcha reus peragebatur, vix unquam abſolvebatur, ne ſi impune abiiſſet, fruſtra à delatoribus, per fas, nefaſque accuſari quempiam malo exemplo fuiſſet. Si porrò adverſus iniquam moram duraſſet, tum judices, conſtantiam contumaciam interpretati, repetitis à prima ætate, vel minimis noxis, nec evacuata interim exceptione præſentis judicii, cauſam vulneratam aliorſum trahebant capita: fere criminum erant ſternutando crepuiſſe, manducando labra diduxiſſe, caſum aſini riſiſſe, clam in cubili contentius tuſſiviſſe, & ſexcenta id genus. Quæ ſi reus tanquam aliena deriſiſſet, tum demum ſententia peremptoriè lata ſuppli-
cium

tium extremum misero decernebatur. Hoc ordine meo tempore Afrorum quidam capitis damnátus, inopinato finitimos Principes, qui tum forte Monarchæ sociale bellum indixerant, appellavit ea causa consternatus Monarcha, hactenus enim nemo à tanta potestate provocasse auditus erat, rem ex composito geri suspicatus, Surlolagerum (ita vocabatur) abscissa sententia liberum prouuntiavit, protestatus nihil se de ejus damnatione scisse, culpamque in Satrapas effœminatè conjecit. Nos Europæi salutem Afro gratulati, quid facto in posterum opus esset, notavimus. Pœnæ suppliciis debitæ apud Solipsos sunt variæ, emaceratio, fustigatio, diversa verberatio, sed ut quisque sibi sit virgator publicus, carceres, relegationes, proscriptiones, majores, minoresve capitis diminutiones, cujusmodi sunt abstentos esse gratia, & conspectu Principis, impotem suffragiorum ad honestiora munera, denique exosum, & perosum, nullo ut merito favor integrari queat. Quo uno maximè sæviebat Vibosnatus, nulli placabilis, quem semel etsi immerentem despexisset, ut contra nulli non favorabilis, quem semel etsi nauci hominem, & insigniter discholum adamasset.

adamasset. Ea res non paucos ad desperationem, & ad acerba omnia adegit, quorum ego forte miseratus, ut animos sumerent admonui, nec tanti facerent muliebrem hominis lepore timidioris impotentiam, & qui modestos vexare tantùm nosset; audaciores extimesceret. Quanquam non pauci ingenium ad altiores causas adulando referebant, affirmantes Monarcham ex meritis cujusque prævisis, & scientia quadam degrummata cognoscere, quid quisque subditorum facturus foret pravi si Principis gratia frueretur, aut odia non exerceretur; eoque par esse hujusmodi anticipato supplicio plecti, etsi in oculis mortalium nondum sontem: ut contra insolentes ad gratiam admitti, & reliquis efferri, quòd prænosset Monarcha, futuros aliquando modestiores, dignosque præmiis antecaptis. Quo certè modo, nec Caiphas apud Hebræos prophetavit, nec turpius actum apud illos, qui reos suspicione duntaxat criminis, nulla alia probatione peractos, patibulis suffigere soliti sunt. Deinde verò causa cognita si sontes deprehendissent, diis permittere, si secus, depositis honorificè justa persolvere. Referam & aliud sed

ludo, ne lectori bilem moveam, ut norit esse in Solipsis, qui Plauti comica exornet. Edicit Spinomantæus Prætor Pharsacio aulico deportationem Monarchæ jussu, & scripto; miratur is inscius demeriti, Monarcham appellat, adit, provolutus inquirit. Negat hic stupenti similis quicquam se auctore factum, & bono esse animo Pharsacium jubet, qui totus sibi redditus, sua gaudia amicis narrat; Postridie à Spinomantæo monetur acrius, ad exilium se quantocyus componat. Renuit ille, fidentius etiam, cùm Monarcha fictam jussionem improbante, actum obtendit: Verum Spinomantæus: Nihil mihi inquit, cautum recens à Monarcha, insisto primis decretis, actutum faxis, ut pareas. Quid ultra? curritur ad Satrapas participantes, iterumque ad Monarcham, & accusatur á Pharsacio Spinomantæus, ceu contemptor magni nominis. Iterum gestu, vultuque simulat Monarcha ore per ambigua, sed favorabilia errante. Instat Pharsacius, ut sistatur Spinomantæus, coramque munita capessat. Hærere Monarcha, ne filum succidat: mox perge, inquit, securus voti, curabo accersier, advertendum ne te vexet. Abit Pharsacius, & tanquam omnes fluctus

ctus eluctatus, technæ imprudens iterum triumphat. Perendino urgetur vehementius, ut sarcinas componat, intra horam pedes elaturus, severè plectendus ni exit. Tum Pharsacius iniqui impatiens, concita bile, ad Monarchæ fores advolare. Sed negata admissio à docto custode, ne quiescenti, ut ajebat, intercederet; monet ut crastina redeat: scilicet ut post secessum Monarchæ primo diluculo ad suburbana, venientem frustret; aut ejiciendo spacium faciat, instante interim momento, quod Spinomantæus scorpii cauda designarat. Ita Pharsacius pene ob deceptionem sui impios, extrusus est in exilium: Quotidiana exempla suo quoque periculo illustrans. Hoc nimirum admirandæ regimen est sapientiæ, collusionibus, & stellionatu traducere miseros, & dotariæ salutis exortes, qui æqui causa ex lege recurrunt, in totius vitæ ærumnam mittere perplexissimos. Luditur ut pila, justitia percussa, repercussa, eluditurque afflictorum exspectatio; quibus si dolor verbum eliciat impatientius, crimen Majestatis in foro est. Si Spinomantæus barbarus, Monarchæ se stitisset compulsus, patuisset mutua ex vultibus collusio, & technæ vafritiem

non constantia cum mente verba prodidissent. O versutam, si Diis placet, politicam agyrtis plausibilem. Gemina fuit causa Recusii, sed dolosis adinventionibus protractior. De ea consultus ego respondi, artem arte eludendam. Deferret Spinomantæum apud Monarcham, quasi de ejusdem ignavia mutientem, ut cujus consiliis nutaret potius, quam staret regnum: Vicissim obscurè adverteret Spinomantæum, de insidiis à Monarcha tentis, ut officio motum releget ad glaciales insulas, odiis implicando imperiosam superbiam. Ita futurum, ut, vel committantur infensissimè, provocatis etiam ad seditionem turbatorum animis; vel si dolus detegatur, hoc argumento doceantur ipsi, notas esse suas artes; quibus subditos ludificarent, nec struendum aliis malum, quod sibi nollent; nec astu, sed prudentia, & scientia regendos populos, animo, quod Orator noster notavit, non versuto, obscuro, fallaci, malitioso, veteratorio, vafro; sed qui decet, apertum, simplicem, ingenuum, discretum, justum denique, & bonum virum.

CAPUT

CAPUT XIII.

Conſiderationes circa Judicia Solipſorum.

QUæ de Judiciis, eadem de legibus hic quoque non extra ſcamnum dici poſſunt. Judicia ſine jure tractari, prorſus ab humanitate alienum, ſed neque tolerabile ſubditis contra Magiſtratus merito conquerentibus, qualecumque jus, & æquitatem adimi: ne quemadmodùm iniquè cauſantur, contemnere dominos aſſueſcant, ac paulatim in Monarcham inſurgant; futurum alioquin nemò ut Magiſtratum ineat, confuſaque Monarchia aditus ad Anarchiam pateſcat. Dignus prætextus, quo & ſubditi opprimantur, & Magiſtratus citra reatum impunè quidvis admittat ex Monarchæ lubentia; quæ non ſemel pretium tulit, fertque in dies ingenuis tantam iniquitatem non ferentibus, ſuaque manu vindictam ſumentibus. Vidi proinde ab his Magiſtratus non perfunctoriè vapulâſſe, qui cum accuſarentur ad finitimos Principes ſeſe recipientes, cauſam liberè dixerunt: feciſſe ſe amore juſti, quod Monarcha negli-

geret, eo ſolum culpandos, quod minus lacertoſi, pejora meritis vitam reliquiſſent: hoc, modo in anteceſſum ſatis eſſe; facturos ſe in poſterum, ut Monarchæ officium facerent, aut certè ipſi quoque in jus ambularent. Turpe etiam ſervos Monarchæ favore, ingenuis dominari; adulatores, ac delatores, ſummo loco haberi, ſeria amantes, & modeſtos nullo gradu cenſeri. Qua religione ſtimulatus non nemo Aſianorum, aliquando ad libertatem conclamavit, ſed enim ex miſeris infra ſervitia depreſſis, vix erat qui ad pileum reſpiceret, multò minus, qui capita conferre auderent, quod Sacramento Nonæ legis alter alteri non fideret. Quippe Solipſi nunquam tuta inter ſe ſocietate coaleſcunt, & contempta ſecreti ſanctitate, qui modo amiciſſimi, iiſdem paulò poſt inimiciſſimi, nullo vel ſanguinis reſpectu, modo gratiam Monarchæ, adulatione, & accuſatione ſeu teſſera fidelitatis unica, parare non ceſſent. Ea cauſa aliquando in diſcrimen vocatus, bono ſydere evaſi. Forte cuidam, ut ſimulabat, amico, oſtenderam Thema cœleſte, quo ex ritu Europæorum Principis finitimi caſum conjeceram: probavit homo verſutus, ac ut de capite Mo-

narchæ

narchæ noſtri periclitarer, callidè urgebat, jurans apud ſe clam futurum. Nec promiſi, nec abnui: is tamen velut ſponſione capta, rectà ad Monarchiam perrexit, & mentitus iniquiſſimè denuntiat, tanquam ſi Magicis Europæorum characteribus de capite Monarchæ cum diris peregiſſem. Nec mora, inter inopinas Apparitorum manus Majeſtatis reus acclamor, & coram Monarcha excutior, profertur è femoralibus charta genethliaca, ſed lecto Principis Europæi vocabulo, mendax accuſator deferbuit, non erubuit. Juſſus evolvere prognoſin & rei non fallentem in Europa eventum, peritiæ laudem tuli, tum ut Monarchiæ quoque Solipſorum futuros ſucceſſus in figuras referrem, ab ipſo Monarcha monitus; reſpondi, rem eſſe ſupra artis metas, quod Europæi virtuti ſyderum influentium ſubjecti eſſent, Solipſorum Monarcha ſuperior cœlo & aſtris, conſtellationes manu regeret, alioquin Evimæum antequam accuſaſſet inſtantiſſimè flagitaſſe, ſi quid poſſem, in Monarchæ caput procuderem. Ita ſaluti meæ conſului, ac ut Evimæus gradu dejectus luce careret, ex lege confectum eſt. Sed is neque tum adulando defecit, perhibens denunciaſſe me ab ſe non

ut plecterer, ſed ut de peritia commendarer. Dii maluerint meliora, atque talem commendationem averruncaſſint. Adhuc verò durius fortaſſe ſit prudenti imprudentique Principi perinde conſentire, mentem, aienti, neganti venalem accommodare, ſenſum animi ducem pervertere, quos denique ipſe perperam odit perditos velle. Quoties id coram Satrapis deteſtatus, natura ipſa reclamante execrabar? Sed fruſtra, & ſurdis fabulam. Amici ut abſtinerem nutu advertebant, in ſpeciem contradicebant, ne delatoribus obnoxii forent. Lepidum eſt quod narro. Delatus nonnemo, quod Præſidem Regni Pactoliſonavi torviùs aſpexiſſet (luſcus erat) ſecuri adjudicatus eſt; abreptum ab adſpectu Principis &, jam ducendum ad ſupplicium, cuncti certatim verbis opprobrioſis, creperos ictus minati, impetere. Ego miſeratus hominis olim amici vices, forte interceſſi, ac ut iniquam fortunam patienter ferret hortari blandiùs cœpi. Tum apparitorum Præfectus, ſemihomo, & qui nuper ex patibulo ſe in aulam injecerat, adulando, mentiendoque, huc progreſſus; horrenda voce inclamare, truceſque oculos, fœde diſtorquere. Quid tu, inquit,

quit mortalium audacissime solaris, quem Monarcha perditum cupit? Jam jam socius criminis pœnam dabis. Dixit, & obtorto collo ad monarcham raptari jubet. Momento plures centenis accusatoribus adsunt, deponunt me nullo eorum respectu, qui Monarchæ placituri, damnato ad supplicium insultassent, inter manus penetrasse, & morituro ad aures insusurrasse, quibus ipse arrisisset. Id quia in contemptum Principis redundaret, ridere jus, & potestatem jubentis, me reum esse mortis. Respondi, hortatum me,ut mortem miser fortiter ferret; hoc ipsum, clamabant illi, esse contra mentem Monarchæ, sed tamen plura alia noxia dixisse me jurabant. Instanti, ut quænam illa essent, in medium proferrent, aut nescientes ad mortuum sciscitaturi pergerent; ludum improperant, & ridentem nova accusatione petunt. Cæterum Monarcha nutu silentio imperato, ut si quid amplius morituro dixissem enunciarem, seriò mandavit. Respondi facturum me libenter, sed remotis arbitris, ne mysteria vulgarentur. Discessere omnes, &.ego ex gentis more, quoties luberet mentiri doctus, retuli: Tria me commendasse morituro. Primùm

mum ut quo loco apud Inferos essent Monarchæ, & Satrapæ nostri, renunciaret. Alterum, ut si qui modus foret Monarchiæ etiam apud Inferos proferendæ, edoceret. Tertium, ut quidquid tandem istic novi accideret, certiorem faceret. Ita enim argumentabar. O Monarcha potentissime magnam me apud te gratiam initurum, si quæ in cæcis illis Regnis agerentur, tibi indicarem; quando quæ in hoc mundo geruntur, quamplurimi sunt, qui placendi studio partes præoccupant, & mendaciis exaggerata referunt, nunquam ut ego tempori adsim. Atque hæc summa sermonis cum morituro fuit, novo tibi placendi studio, si verum amas. Probavit Monarcha ingenium, ac ut clam aliis, quæ ex Inferis accepturus forem, sedulo referrem rogavit, & mox patefacta porta, mirantibus, qui foris præstolabantur Satrapis, me non solùm sacris consiliis, & scriniis interesse jussit, verùm ut causas omnes cum absoluta auctoritate cernerem, publicavit. Vidisses mutatos repentè plurimorum vultus, quibus mendacium, & adulatio census erant; plausisse alios, qui restrictam ad stabiles leges disciplinam, amabant. Equidem foro usus

indignos

indignos muneribus arcere, bene meritos fovere, ex Europæorum instituto æquitatem moderari, personas non acceptare: ita me Orcinis amici mortui oraculis moneri perhibebam. Quid plura? ut infanda delatorum capita deprimerem, sexcentis una nocte numellis medio loco locatis, interjectis inter singula centena quinis crucibus, spectaculum Juris edidi: totidem insertis collis visebantur adulatores, & ex Crucibus singuli pendebant delatores, qui proposita, & jurata pœna talionis, probando defecerant, & mendacii, & calumniarum manifestò comperti. In his tres quoque Satrapæ nuper Præsides, Provinciarum. Ita factum, ut deserta pene aula Monarchæ videtur, procul prænensatoribus, & reliquo hominum fuco, paucis admodum bonis, qui in munere suo versabantur, ejusdem conspectui sese offerentibus, Causam rarioris officii, & servitiorum sciscitatus ille; deductus est unde ex patentiori loco in forum prospiceret, attonitisque oculis hæsit in numellatis, ac patibulatis, quidque id rei esset tremebundo ore quærens, audiit ex Accenso: hoc te spectaculo, ò Monarcha recreat Cornelius, quem nuper extulisti: Si pergit

de

de Monarchia brevi actum est: sublatis enim adulatoribus, ac delatoribus, qui te varie erudiant, ignorantia, aut tædio tabescas necesse est. Motus ille ad hæc continuò acciri jubet, ac cur ita fecissem, rogare. Respondi, sic me jussum à mortuo, minis quoque tibi intentis ni citò paruissem: quod præstaret nebulonum genus è medio tollere, quàm horum facinoribus damnata Innocentia Monarchiam probrosè Regi: Nec me inclementer egisse, vita relicta iis, quorum services numellæ coercent, fame duntaxat emaciatis, & hi quidem sunt effrontes adulatores, qui victum, & honores meritis debitos manticulando adhamant. Cæteri qui ex furcis enecti pendent, gratiam tuam fictis innocentum accusationibus nundinari soliti, quod pœnas talionis juxta leges Monarchiæ constitutas non pendissent, hac vice luerunt; fortunati, quòd uno, nec productiori supplicio perierint, majoribus digni. Ex hoc genere servantur adhuc in custodiis, millenis ampliùs, quamprimùm dierectis addendi. Ita spero futurum, ut sublata paulatim hac nefariorum colluvione, me consule, & Judice, Monarchiam stabilitum eas. Obstupuit Monarcha, nec quid contra
redderet

redderet, occurrit; diriguere & stipatores, quos inter Colosberadorus, de quo aliàs dictum, animo defectus, lectica delatus est; paulo post coacto absque me residuo Senatu, mutilo sanè, & manco, ut Judicis officio cederem, decretum est; mox etiam jussus porrigere nomina designatorum ad Crucem, cum inter ea Colosberadorus quoque hæreret, hic metu exanimatus, non ante fugientem spiritum revocavit, quàm audisset me cessisse. Et agebatur solertissimè de tollendo è vivis, nisi timuissent coalito cum mortuis fœdere funestiorem, quàm à numellis, & crucibus me facturum Monarchiam. Cujus rei non multò post, nescio quid, ludicri spectaculi speciem adstruxit. Fortè Libanotius Ritanorum Principis Legatus; per confinia Solipsorum iter faciens, in morbum incidit, atque etiam intra paucos dies vita functus est: Musarbanus Collegam sepulturæ traditurus, proximæ Urbis Solipsorum Arontiæ gubernatorem Tiraphernum adit, rogat liceat sibi in communi civium fano cadaver sepulturæ mandare, & justa tanto viro ex more persolvere: facturum se ut Libanotius Princeps tanti memoriam beneficii, regio præstaret officio. Negavit

vit Tiraphernus, & nequicquam jura gentium causatum, inhumanè rejecit: quid enim impenderet mortuis, viventibus odiosus? Excanduit Musarbanus, & convitio jacto indignans recessit. Mox coacta suorum manu impositum carro cadaver, junctis elephantis, pluribusque circum tædis accensis advexit: ut prope mœnia ventum, custodes, barritu & insolenti sub auroram luce territi diffugiunt, & Tipherno prodigium narrant. Is dum arma amans capit, suosque excitat Musarbanus interim, vi, patefacta Urbis porta infunditur, & jam medio foro funus ducit, stupentibus ad insitatum adspectum Arontiæ populis, quos nec tecta, nec fenestræ capiebant. Adest & Tiraphernus, inclamat retrò se agant, nolle se peregrinis exuviis religionem, fanumque suum polluere. Musarbano negligente insaniam, & qui funus agebant, ordine servato, lessum prosequentibus. Ille manus admovet, & Sacerdotem thura parantem humi sternit, suosque ut vim tentent vociferando urget. Tum Musarbanus tempus adesse ratus, sociis quid facto opus innuit, qui abjecta continuò pulla, ut parati erant, manus exerunt, nec tamen gladiis, sed facibus

cibus rem gerunt, in ora Solipſorum flammeos ictus vibrantes. Siſtit interea funus, & qui in carro erant, curatores, erecto etiam caſu, an ſtudio cadavere, quaſi ad ſpectandum ſuum trophæum, jaculabantur in adverſos, quidquid aut ſtuppæ,aut picis, aut ceræ ardentis funeri præpararant, ejulantibus Solipſis,quorum vultum, vel manus ferventes guttæ contigiſſent: neque hoc ſolùm, ſed laxatis elephantis, quos jam flammæ agitatæ ad ferociam accenderant; ubi hi adverſos proterere cœpiſſent, clamor ingens Solipſorum exoritur pacem deprecantium, nec ſe cum mortuis præliari velle ingeminantium. Ita pluſquam panico terrore correpti dant manus. Ipſe ante alios Tiraphernus, ambuſtis oculis, barba, mento, naſo, auriculis, primus adorat, & facturum ſe juſſa jurat. Sic pugna ſedata, reclinato cadavere,funus perrexit. Cecidêre ex Solipſis ſexcenti; totidem vultu deformati, monoculi, barba crinibuſque deuſti, naſis picatis, colliſque cœcomaticis. Ex Ritanis unus è carro, dum fortius agit in ſubjectos proruens, ſolutis caligarum ligulis ridiculo ſpectaculo nates attrivit. Atque hoc genus prælii, Finitimis circum populis, diu,

&

& terrori fuit,& risui, sed Solipsis ingenti pudori, exprobrantibus barbariem Triapherni plerisque Principibus. Super omnia terruit Vibosnatum, quod rumore incerto accepisset, à mortuis Arontiam expugnatam. Id Lucii Cornelii factione ex nupera offensione obvenisse suspicatus, ne quid simile Regiæ suæ intentaret, hominem lenire, & pristinis honoribus ornare instituit. Verum paulò post certior factus, destitit. Missis quippe à finitimis, qui docerent; & Tiraphernum inhumanitatis accusarent de eo in ordinem redigendo cogitavit. Quare communicato cum Satrapis consilio, perpetuis vinculis mancipandum decreverat, nisi fuisset, qui hominem adeo deformatum, & cui timor ex ea rixa fixus, ultro spiritum extrusurus erat, parcendum esse persuasisset; proinde vocaturo à munere, gravius nihil actum est, quàm ut pudori suo relinqueretur. Porrò tum ipse, tum residui Solipsorum sæpius testati sunt, se non tam elephantum, aliové terrore perculsos concidisse, quàm, cum erectum è feretro cadaver, cominus existimassent faces vibrare; tum sibi visum inconsultum pugnare cum iis,qui mortui quoque bellaturi forent. Ridiculi homines,

homines, orbi terrarum leges ſe dare ſomniant, neque tamen diſcernunt inter larvas, & veros vultus. Placuit hæc deſcribere memorando magis ſtratagemate, quàm cum Haſtingus ille Danorum Dux tot ſcriptoribus decantatus Lunam Liguriæ Urbem imaginatus Romam eſſe, objecto per dolum funeris ſui ductu, diripuit, non facibus, ſed gladiis cives interimendo.

CAPUT XIV.

Comitia, & conſultationes Solipſorum.

COmitia Solipſorum duplicis ſunt generis; Majora, quæ generalia vocari lubet; Minora, quæ ſingularum Provinciarum. Illa rariſſimè, & niſi in Interregnis ad novum Monarcham legendum vix coguntur. Vacante porrò Monarchia, Præfectus Prætorii actoritate Vicarii jus dicit, & ex omnibus Regnis evocat Satrapas, quibus in eligendo ſuffragium eſt. Ii omnes conſtituto die in Regiam conveniunt. Hîc præmiſſis, diris, & execrationibus ſi quis vel ſecreta evulget, vel in non idoneum conſpiret, in conclave

numerosissimi se abdunt, adhibitisque cærimoniis, & sui ritus carminibus, tandem ad plura vota nominant, quem Monarcham esse contigerit. Nec multum ambigitur, præjudicata jam sorte, quando ex defuncti Monarchæ arte, res ita disponuntur, ut non eligatur, nisi quem ipse designarit, nemoque illo dignior communi errore censeatur. Solent enim Monarchæ unum, alterumve ad suum ingenium factos præ cæteris, omnibus muneribus iis adhibere, è quibus proximè gradu fit ad solium: His verò dispositione Monarchæ alternis sibi in eadem provincia succedentibus, aliisque exclusis, & in ordinem redactis; consequens est, ut Satrapæ electores, non in alios colliment, quàm quos dictis honoribus perfunctos norunt: quippe viri sapientes persuasum habent idoneos non esse Monarchiæ regendæ, nisi qui Præsides Provinciarum malè an benè eas administrassent. Quo pernicioso errore fit, ut ex duobus, tribusve nauci homellis, non alio talento, quàm favore Monarchæ præter meritum conspicuis, elegatur qui vestigiis defuncti insistat & sexcenti postponantur, qui tametsi regendo Monarchæ ignavia, non fuerint unquam adhibiti, eam tamen sapi-

ſapientiam, & prudentiam ad moderandum afferre queant, ad quam illi craſſiſſimæ Minervæ, & nunquam ſatis dedolandi perventores, adſpirare nec ſciant, nec auſint. Sed hoc eſt ingenium verſutæ philautiæ nolle poſt regnare meliores, qui rebus reſtitutis famam defuncti obſcurent, neque interim magnifacere, quidquid Reſpublica ſucceſſoris inertia detrimenti faciat. Ad Comitia redeo. Monarcha electo, fit illico tympanis pulſatis concurſus omnium, & genu flexo, libatiſque dexteræ oſculis geminantur applauſus, nihilque non terſæ adulationis ingenioſè funditur, tanta amplificatione, ut non humana induſtria, ſed divina manu rectam ferant hominis electionem, manifeſtis portentis oſtenſam, quòd nempe illa nocte non pluerit, quòd ſub auroram moloſſi latrarint, quòd ad egreſſum novi Monarchæ ex Conclavi, muſcæ, culiceſque frequentes prævolarint, & id genus plurima, quæ deinde compoſitiſſimis verbis, dicto, ſcriptoque in vulgus ſparguntur, ac præſertim è concione confirmantur, ſingulos laudatores Monarcha paratis ad id præmiis donat; præ aliis habet, quos adulando excelluiſſe judicarit. His, penes ipſum

ſtata ſtipendia numerantur, nec unquam à latere amoventur, niſi cum honoris cauſa in Provincias eunt, iidemque omnia apud Monarcham poſſunt, ſolertiſſimi voluntatum, voluptatumque conjectores; unde & aliis fortunam perinde parare, & deſtruere callidè norunt, ut niſi his omni ope, & ſtudio tibi devinxeris, ſpes omnis jucunde vivendi decollet neceſſe eſt. Quod ad minora Comitia ſpectat, ea ſingulis luſtris coeunt, latisque ſuffragiis legunt, quem ad Monarcham referendi cauſa mittant, & cavetur in his quàm maxime, ne quid in deliberationem veniat, unde Monarcha notari queat, diſſimulato interim publico malo. Conveniunt proinde ex omnibus Regnis, & Provinciis frequentes ad Urbem regiam, & ſinguli Monarchæ dona eximia ferunt, argumentum honoris. Ubi in ſecreto conſilio capita conferunt Princeps negotium, propter quod vel ſolum tractandum miſſi venerunt, ad roganda videlicet rebus quàm maximè poſcentibus Comitia majora, ſtudiosè celant, caventque unicè, ne vel mentionem injiciant, certi de offenſa Monarchæ, quem dictis comitiis repurgatum eant. Quod ſi Monarcha ipſe callidè ſimulans inſtet, negant

negant illi perfrictè, & præfractè, operæ pretium esse, cùm omnia rectissimè, habeant, & à sagacissimo, omniumque mortalium sapientissimo, ac planè Divino Monarcha, supra omnium Numinum providentiam gerantur, cui idcirco Nestoreos annos optant, atque ut in Comitiis quibus Majoribus solet, omnia in posterum etiam ex arbitrio regenda commendant; Et hinc Illias illa tot bonorum. Hic finis Comitiorum: in quibus ne tot impensis nihil egisse Satrapæ existimentur, ad retrimenta quædam negotiorum redeunt, & seriò coram Monarcha, deliberant, utrum in posterum physitergia in Civitatibus linea, an chartacea esse oporteat; An frixoria ahenea, vel potiùs ferrea ad artocreas adhibenda. An equitando micturos initinere, spongia potiùs quam lagenula uti conveniat, pluraque hujusmodi, quæ recensere perlongum esset. Ita demum consiliis & constitutis in Acta redactis, & Monarchæ sigillo, manuque munitis in Provincias redeunt, & præclaro de justis fuco subditis anhelantibus ad res novas facto, Reducialia læti celebrant. Hæc de Comitiis. Ad Consultationes quod attinet, nihil illis frequentius in aula Monarchæ, ut his

fere dies, noctesque traducantur, admissione interim Principibus quoque viris exclusis. Sunt item eæ Majores, & minores: hæ quot ferè diebus; illæ ter in hebdomada habentur. In his Satrapæ cum suis honoratis adsunt Monarchæ, & de Provinciis suæ fidei commissis referunt, quæ à Præsidibus Provinciarum perscribuntur, tractantque singuli, singularum negotia. In Majoribus omnes unà Curiæ Satrapæ conveniunt, & de omnibus Regnis Monarchæ subjectis consilia capessunt, quæve in rem opportuna videntur decernunt. In omnibus universim deliberationibus, scopus unus est, dilatatio Monarchiæ, & Monarchæ exaltatio: medio Principum per idoneos Legatos expectoratio. In quibus eligendis, rogantur à Monarcha in speciem Satraparum, suffragia, sed reipsa nutu Monarchæ jam præcepta. Solet enim, ut hominem ad salem suum natum mittat, hujusmodi fere oratione præoccupare. Venerabiles, & nobis fideles Satrapæ, Provincia, & Regna Traburcana egent novo legato, & Præside; nobis præ omnibus est Dorius Doridontius, placet tamen & vestras laudationes audire. Tum Satrapæ cervice prona, ut vulpes in fabula,

coram

coram Leone, impræmeditati annunt, laudantque Dorium, vix dignum Agasionem, & *M*onarcham à sapientia efferendo, perorant. Eum nempe aut locutum cum Jove, aut Jovem in ipso, nihil ejus consiliis esse sapientius, nihil perspicacitate magis providum. Ita naribus velut annulo inserto trahuntur ad votum Satrapæ, fitque Dorius Legatus Provinciæ, qui nuper à dejectionibus ollisque tergendis faciebat. Similis tergendis faciebat. Similes sunt proportione quadam Præsidum in Provinciis, cum suis officiis, & optionibus, & Gubernatorum in Urbibus eadem norma, & fine, congressus. Et hæ quidem *M*ajores universim censentur consultationes. Aliæ minores, vel secunda consilia habentur in Aula *M*onarchæ, & singulis per regna, & Provincias Præsidum, Legatorumve domiciliis; coram Vicariis, & certis Accensis, in quibus ea ferè aguntur, quæ ad mensas, & reliqua Aulæ ministeria spectant; An quot fercula apponuntur, tot pocula adhibenda: An catapotia quæ vocant Regia contusa, & decocta, præterquam *M*onarchæ, & Satrapis passim porrigenda. An tempora prandii, & cœnæ producenda. An recta

cæna more antiquo accumbendum, cultri ſingulis trimeſtribus ad cotem ducendi, & ſexcenta id genus. Verùm hic non omiſerim dignam majoribus rem Comitiis, etſi minoribus peracta ſit. Venerant miſſi, à Senceſtanis populis, rogatum; liceret eis frigidam ex proximo Muravenii puteo haurire, quòd aqua paluſtris cui hactenus malo ſuo aſſueviſſent inſuavem præberet, potum, & præſertim Sirio urente, maximè inſalubrem. Negavit *M*onarcha audientibus, & laudantibus Satrapis, & inſtantibus demiſſè Senceſtanis referri juſſit. Majores eorum hoc potu paluſtri à ſæculis uſos, nunquam de ea cauſa morbidos fuiſſe, nedum mortuos; præſtaret porrò eorum æmulatione fortiter, ac patienter durare. Commovit unum ex miſſis (Monacuſio nomen) tam iniqua repulſa; Et illico invidioſo Elencho retundens; præſtaret ait, & Monarcham prædeceſſorum ſuorum exempla ſequi, quorum nemo Regia quotidie potione Dianorum, magnis ſumptibus parata uſus, diu nihilominus provixit. Quod ſi à ſe facit tantis impenſis cur ſubditis iniquior eſt quibus frigida præterquam labore bajuli, pretio nullo conſtat. Non defuit ſolertia

lertia nuncio, neque fides, continuoque ſequuta vindicta, ut Monacuſius exularet, nec niſi eo vita functo Senceſtani beneficium frigidæ ſenſerunt, ceſſante Majorum reſpectu, & præceſſorum apud Monarcham, de more ſuo, cum Satrapis non remittentem.

CAPUT XV.

Induſtria Solipſorum in Monarchia propaganda.

Diximus ſemel omnia Solipſorum tendere in *M*onarchiam proferendam, & *M*onarcham extollendum. Id ſane meris artificiis unicè procurant: quidquid unquam boni rentur in moribus peregrinis, ad ſe derivant, nec aliunde accepiſſe, ſed felicitate ſua ſe adinveniſſe gloriantur. Id jam in Gymnaſiis quoque uſuvenit, ut compilatas deſcriptaſque ſæpius ex verbo Europæorum, Aſianorumque doctrinas, ſuas faciant. Ita ſcriptores innumeri indies ut fungi enaſcuntur; & ſi quid ipſi novi ſuo *M*arte cudunt, paradoxis ſcatet, ut mare conchiliis. Fuit, qui inventam a ſe novam, ut videbantur, quæſtionem profligaturus, unius anni diſpendio diſcipulos

difcipulos oneravit. Quærebat verò, *An barba felis unius esset speciei, cum proboscide elephantis*; cujus quæsiti appendicem problematicam edidit, *de antiquis Heroibus in culices conversis, ut hastis amentatis in Gigantes pugnarent.* Ad filum redeo. Manet Monarcha Pfantaticuræ, suæ Regiæ perpetuò affixus, nisi cùm animi gratia aliquot lapides secedit; unde ad visitanda regna, nunquam seipsum effert, sed cum potestate mittit viros plerumque flocci, quorum ingenio res Regnorum stat, caditque Regna & Urbes non continuo territorio, sed sparsas per exterorum Principum Provincias habet: plerumque in meditullio ita se miro astu, & vallare exterarum Urbium custodia, vicissimque in eas sub jugum ducendas velut è specula, jactant intendere; & hactenus admirabili successu, modicisque quod huc spectat expensis evaluerunt, valebuntque in posterum, nisi Principes Officii admoniti servitutem imminentem avertant; si tamen Monarchia scindi jam cœpta non priùs exscindatur. Hoc statu non sua solùm, sed omnium aliorum Principum gesta, arcanaque consilia callidi venatores rescifcunt, & Monarcham per occultos veredas

redas

reas edocent, nec quicquam tutius, certiusque reliqui Principes, quam ex ore Monarchæ assequuntur: Habet hic Emissarios ubique sagaces, qui Principum animos capere docti, ultro in consilia se penetrant, & præceptæ opinione sapientiæ trahunt, quò volunt, scilicet specie in amicitiam Monarchæ, re in obsequium, & servitutem. Horum diligentia totus Orbis facile Solipsorum sceptro hactenus paruisset, nisi effrænis dominandi libido prosperos successus corrupisset. Qua Principes animadversa, tempestivè caverunt, præclaro honesti prætextu, nolle se tanti Monarchæ abuti gratia, unde & Emissariis paulatim viam præstruxerunt. Quare cùm cœpta lentiùs procederent, monui clam Monarcham, moderaretur animo suo, futurum alioquin, ut præsumptione Emissariorum, qui omnia auderent, provocata Principum conspiratio Monarchiam, aut everteret aut certe humiliaret.: Sat notæ jam Solipsorum artes exteris Principibus, adulandi, fingendique technis pretium reliquere vilissimum. Addidi si meliora optaret sub manu, mihi esse consilium, paratumque exequendo studium, id esse, ut admissa Evangelii prædicatione

one Romano Pontifici se populumque suum, & universam Monarchiam exemplo aliorum Regum, & Monarcharum obstringeret. Hic ille gravi supercilio interrumpens. Non est, inquit, è dignitate Monarchæ Solipsorum ulli se obstringere, qui omnes sibi subditos velit: cæterum libenter Romanum Pontificem secundo loco se habiturum, sociique & commilitonis appellatione decoraturum, si ipse legibus politicis Solipsorum honestè pareat immuni Evangelio. In hac forma daturum se tabulas authenticas, missurumque legationem, si primus eam Romanus Pontifex decenti submissione imploret. Plura in hunc sensum dicere parantem tussis inhibuit, me verò intestina commota officii monuere. Post horam reversus, potentissime, inquam, Monarcha, meliora refero, quid si Romanum Pontificatum ditionis tuæ fecero, quid præmii abstulero? Ad hoc ille velut è veterno curarum repente experrectus, & altùm ridens. . Dum vivis inquit, secundas; demortuo me, ut primas obtineas lege faxo. Cui ego malim mille capita delatorum habere impræsentiarum, quàm ad futura ambigere, & intutò adspirare. Verum ne consilium

fuerit

fuerit internecinum, vivant miseri, dum tuo bono, forsan & adulatores aliquando resipiscent. Hoc ergo cape consilium. Ex omnibus, quibus abundas fingendi, simulandi, mentiendi gnaris, mitte Romam, qui se in Aulas Purpuratorum callidè insinuet & sapientiæ famam aucupatus, Religionem quoque Christi omnibus omnia factus studiosè repræsentet, tectis interim mente, Solipsorum Sacris, ita in omnem sectam paratus, si quando occurrat scripto sententiam edere, cautè noverit, in quam partem sacer Senatus inclinat, in eamque ipse pedibus contentim eat: quidquid animus veri in diversum trahat; Ita futurum est, ut placendi studio, doctrinæque opinione vulgatus, facile in Purpuratorum collegium irrepat, iisdemque artibus tandem ad Pontificatum ascendat. Id si fuerit, fuerit verò citra dubium, Romanæ Ecclesiæ, Principatus potentiæ tuæ cedet, accedet. Et ne te Emissarius fallat, duplici hominem Sacramento adstringas, ut jam Purpuratus, Sacri Senatus consilia quævis arcana, nullo secreti vinculo obstante tibi pandat, & pontifex Renuntiatus nihilominus obsequio tuo maneat obnoxius. Habens

bens ſenſum conſilii: deinceps utere foro tuo. Audiit exultabundus, datoque oſculo, immortalitatem ſpopondit. Poſtridie coactis Satrapis evulgatoque pectoris arcano, cum omnes miro cum plauſu aſſenſiſſent, divinitatem gratulati delectus ex omni numero eſt Salinus Geviloſius, ad omnem horam, mentem, dictum, factum ipſe factiſſimus, qui Urbem æternam copioſus peteret, atque in eam rem feliciter intenderet, additis etiam ex ordine plebeiorum fidis, & catis latronibus, qui geſtorum omnium obſervantiſſimi Monarcham edocerent.

CAPUT. XVI.

Varii rerum apud Solipſos eventus.

SAlino Profecto in Europam, Monarchæ, & Satraparum animos curæ angebant, ne aut ſpes falleret, aut ſi Salinus ad Pontificatum perveniſſet veteratoriè illuderet, utpote venalem habens opinioſiſſimam in contraria mentem, & placendi ſtudia omnia probantem

probantem. Quibus dum æstuaretur, certatim aderant, qui sales sererent. Et ibant quotidie in forum, & compita, qui eos à peregrinis nundinati Monarcham oblectarent, forte advenerat circulator Ægyptius; hic in media platea ligneo crocodillo insidens, de Luna gerras serere. Aiebat Lunam aliud nihil esse, quam ingentis rotundi casei formam, cujus quotidianum decrementum in Deorum convivia cederet, quoad veteri absumpto recens per menses apponeretur: eadem forma ac magnitudine. Quæ fabula ita Monarchæ arrisit, ut accersitum coram audire, cupido incesserit. Venit ille, auditusque & multis interrogatus, reddidit se eam doctrinam, ex iis quibus comitasset, accepisse, qui præterea profiterentur in Cælo campos esse, lacte, butyro, & melle manantes, non nisi ad lacticiniorum frixorum, & dulcium jurulentorum usum. Illos pone adesse in foro, dicturos plura inaudita, si Monarchæ luberet. Dictum factum: vocati, & admissi Monarcham primùm adorare, vultu subtristi, sed qui Philosophos decet, macie reverendo; mox Senior os patulum in hæc verba laxare: Salvus sis Monarcharum maxime, nostra, tuaque

si

si sunt Numina te sospitent: de Cœlo servavimus, meditari te Regnum proferre, ultra qnam olim bella Gigantum sese explicuêre. Adsumus opportuni si audias, & Regnum, de quo dixit Ægyptius ditioni tuæ subdituri: simulque exhibent auro, argentoque pictas affabre divorum imagines. En cives Regni illius quàm decori, quàm vultu amabili, & augusto: brevi tibi sacramentum dicturi; mox & horologia promunt curiosè facta, & demensa diei, noctisque spatia tinnule loquentia. Hæc ajunt manu nostra fabricata, solis cursum signant, morantur, incitant ut lubet: unde scias, quæ nostra in rerum universa potestas, experimentum postridie capturus. Mane descriptas vario colore in muris editioribus horas solares, signaque cœlestia monstrare, & respondentes admussim cum umbra gnomonis lineas, sonantesque momentis iisdem ex adverso malleolos cùm ostendissent, attonitum reddidêre Monarcham. Et roganti quid præmii vellent, nihil aliud aiebant, quam de Regno Cœlesti pro concione verba posse facere. Annuit, & postridie coram frequentibus ordinibus de gloria Regis, pe opulentia Regni, bonorum omnium affluxu

affluxu, malorumque absentia copiosè dixerunt; contestati, facturos se Monarcham ejus Regni Tyrannum, si dictis fidem haberet. Quibus cum prurituacceptis, vicissim ille promisit, adepto eo permissurum se eorum potestati Solem, Lunam, & Stellas, ac ut regendo tempori perpetuò præessent. Convenit utrinque. Mox isti concionales facti, nec tempus, nec modum servare, sæpius excedere, & sua horologia suo sensu moderari, rariùs contractis sæpissimè productis ad incerta spatia sonis. Sed enim deprehendere dolum, quibus aures ad ventrem Satrapæ; sensit, & Monarcha inanis, ad quem esurientes Satrapæ; homines isti, quos dominio Solis, horarum, & temporum donasti, si nondum inito Cœlo, miserè adeo nos vexant, quid facturi sunt eo adepto, nihil propiùs, quam ut productioribus horis fame, contractioribus apepsia necent, te quoque tuo Regno, quod in præsens possides, exuturi. Expedit proinde rescisso pacto, quamprimùm eos tota Monarchia facessere. Dum deliberatur, adsunt alii, & admissionem petunt, dicturi quædam ad palatum Monarchæ. Introducuntur homines barba hispidi,

 cannabo

cannabo cincti, nudi pedes, vertices rasi, epomidibus à tergo pendulis, & adorato præbent humilia dona, cæras figuratas, chordulas contortas, imagines chartaceas fumo tinctas. Quas ut adspexit Monarcha; An & hi, inquit, Cœli cives? quàm dissimiles prioribus! nisi forte plebeios referant. Iterum, num & vos promittitis Cœlum, si fidem habeam? affirmantibus illis, qua possent, si permitterentur Evangelium docere. Consensit, sed addito pacto ne Solis, Lunæ, Stellarum, ulliusque temporis dominium usurparent. Mirantibus illis, nec simile quidquam affectantibus permissum loqui. Illi postero die coram Monarcha, & Satrapis de peccato primi hominis, de redemptione per Christum Crucifixum breviter, & nervosè dixerunt, prolataque in medium effigie Crucifixi, omnibus non admirationem minùs, quàm horrorem incusserunt: auditique clamantes, aut delirare, aut mentiri centonatos istos garrones, qui Regem Cœli Crucifixum vociferarentur, quem priores gloriosum prædicassent, nisi hic plebeius sit, diversus ab altero, & ob noxam plexus cujus Hæredem indecens est esse Monarcham, vel si dono cederet. Tum acciri

acciri jussos Monarcha, cum mente sanos, & verbis simplices depræhendisset, priorum vaframentum conjectans, ut dolosi honorum, & opum manticularii à fuga retraherentur mandare. Verùm illi jam excesserant nunquam redituri: nec meliorum Centonatis locum reliquere, quod laus Crucifixi Regis barbarorum auribus gravis, & absona esset. Ut nihilominus in Regno manerent, quotidiana stipe victuri, nullisque noxii ob causam continuò memorandam, permissum est.

CAPUT XVII.

Salini Gevilosii ex Europa litteræ.

FOrte adfuêre ex genere erronum, portitores litterarum, compresso fasciculo, missi ex Europa à Salino, immani pretio angariati. Is inter alia renunciabat Vibosnato de prospero suo in Urbem adventu, de bene cœptis, postquam simulata religione baptismate tinctus in Vaticano fuisset, de annua pensione constituta in honorum sustentationem, de opinione doctrinæ an-

tecapta, ceterisque præsidiis ad sublimia gradum ostendentibus, nisi fortasse fata favorem Purpuratorum corrupissent. Id verò, aiebat, se metuere ob non paucos; qui à Solipsis proscriptis huc evasissent, & coram Principibus Europæis turpissima nota nomen Solipsorum traduxissent; irritatis omnium animis, qui nisi eversa, vel depressa Solipsorum Monarchia, quieturi vix forent. Nec sibi è re videri, ut respondeat, vel excuset, ni fictionem prodat, sed magis ut vituperet, quando ipsi proscripti, Salini potissimùm auctoritate dictis suis robur sufficiant. Facturum se nihilominus si possit, ut clanculario scripto in vulgus sparso refellantur. Pergit deinde ad objectorum præcipua capita. •Solipsos nulla nedum gentium, sed nec naturæ lege vivere; omnia Monarchæ libidine constitui, hominis nec ore, nec pectore constantis, semperque injusti, ut qui modestos premat, insolentes foveat, cujus gloria sit mancipio habere ingenuos, dominari velle plebeios, nulla præmia præclarè factis, supplicia peratrocia decernere minimis erratis, nullo juris processu, sed temere, & perperam judicare, ficte agere, idem affirmare, idem negare,

gare, iniquos delatores impune ſervare; verbo, regnum impotenti affectu regere, leges omnium gentium ſusque deque habere, ſe unum mortalibus omnibus efferre, ac ut orbem terrarum ſub jugum ducat, omni ſtudio contendere. O quàm mihi metuo, aiebat hoc loco Salinus, ne conjecto adventus mei ſcopo, luam proditoriè; ſed hactenus cautam ſervo mentem, tuis tuæque Monarchiæ vituperatoribus obſecundans. Illud etiam acerbiſſimæ iniquitatis plenum eſſe dicunt; plerumque per multos annos dirè plecti miſeros, nulla eis cauſa indicata cur patiantur, ne aut juſtitia ſe tueantur, aut innocentia. Interdum verò ex leviſſima culpa, quæ verbo emendari poterat, Monarchæ, & Satrapis inviſos, tametſi aliàs digniſſimos, abſtineri perpetuò ab honoribus, & muneribus, ipſis inſciis nec monitis cur negligantur, eoque tabeſcentibus, Denique cumplures nulla legitima ſuſpitione vocati in diſcrimen honoris, & famæ, & luere extrema omnia, nulla admiſſa defenſione innocentiæ. Quæ ſi demùm aliunde patefiat, non ideo meliorem fieri conditionem, ſed laxata duntaxat pœna permitti vitæ ærumnoſæ; cæterùm, nec abſolvi, nec

in integrum restitui, nec alio præmio constituto, hærente semper ignominia, vexari: idque fieri, nec vel calumniatores iniqui, talione, vel levissimi cognitores pudore teneantur. Quæ omnia non nisi ex temeraria summæ potestatis præsumptione, jurisque omnis humani, & virtutis illius, quàm hîc charitatem vocant nos isthic nescimus, ignorantia committi clamant. Jam & hoc in summa calamitatum numerant proscripti, se nunquam non jure potiores, semper tamen causa excidere; quòd turpe existimetur à subjectis vinci superiores, minusque mali justitiam vulnerare, quàm his notam infligere. Et ne unquam, sive conqueri in posterum miseri, sive gloriari vincentes possint, eos quàm longissime relegari extra Solis, famæque vias, ut ne audiri aliquando queat, in rerum natura alicubi sint, an penitus extincti. Aiunt horum omnium malorum fontem esse Monarchæ Solipsorum pepetuitatem, quasi qui omni juri super est; hoc jus ipse sibi constituat, æternum regere, nec ullius Numinis, aut hominis supra se potestatem agnoscere. Urgent proinde, ut collatis Europæorum viribus Solipsorum Imperium aut exscindatur

penitus

penitus, aut limitato Monarchæ tempore caſtigetur. In quam rem implorata Papæ (ſic Romanum Principem vocant) auctoritate, omnia confecta putant, ſi his humiliato Monarcha aditum ad Solipſos Evangelio patefaciat: nec eſt argumentum præſtantius, quod Papam ad bellum Solipſis inferendum, Principeſque Europæos permovere queat. Pergit Salinus ſe non dubitare ſuum quoque conſilium à Purpuratis periclitandum, nec ſibi aliud mentis eſſe,ut mentem non prodat, quàm dicta proſcriptorum approbare, & Europæorum regendi rationem laudare. Hi enim aut in Regnis ſuccedunt nati Reges, & legibus Regni utuntur, nil perperam agentes, ſed prudentum reſponſis auſcultantes: aut à populis leguntur,& temporanei ſunt,vel ſi perpetui, ſervare leges jurant, ſuaque ſponte coercentur & ſapientum conſiliis reguntur: Nemo unus eſt,qui omnia ſolus velit,auſit;ſed neque Papa, qui quemadmodum Europæi perhibent, Numinis æterni diſpoſitu perpetuus eſt, & omni legi humanæ exemptus, quicquam niſi ex conſilio ſui Senatus plerunque agit. Idipſum cernitur in Sacrorum cœtibus, quos hic Religioſos adpellant. Hi aliquando per-

petuos dicuntur tulisse Hegumenos, sed quam damnosè experientia docuit: & ne in posterum durarent, judicio Papæ perfectum est: neque hactenus visum, ut contra, ex temporaneis transirent in perpetuos, quod id nihil unquam compendii, semper damni plurimum rebus attulit. Aiunt quippe hanc perpetuitatem ferre secum, ut pauci admodum reddantur ad regendum idonei, langævitate Monarcharum spe sua fracti, ac interim Monarchæ omnia miscentis potestate variè exerciti, ut paucis, nec præclaris aditum struat ad Regnum, scilicet quos sui moris esse novit, nec ab exemplo discessuros. Contra temporaneis, per momenta ob oculos animumque versati, ut brevi decessuri, meliorem successoribus relinquant Rempublicam, ac interim modestè imperent, memores conditionis suæ, ex Regno oblata mox vacatione in ordinem redigendi. Idque unicum, & salutare censent remedium esse Monarchis officio continendis. Præterea justi tenorem non sanctius servari posse contendunt, ne indigni assumantur, optimi dejiciantur; tota Monarchia nullo æquimento paulatim ad nauci homines redacta; quando, & vitia,

&

& virtutes ad libitum finguntur. Quæruntur nimirum proſcripti, ſe non alia de cauſa ejectos, quàm juris, cum flagitarent, non ſervati, idque capitale ſancitum, ſi flagitaſſent, cum interim ob minimos exceſſus plecterentur acerrimè, quando omnium licet diverſiſſimorum errorum paria eſſent vocabula; ut perinde reus Majeſtatis poſtularetur, qui pyrum comeſſet, & venenum propinaſſet; muſcam, aut bovem occidiſſet. Quæ omnia ex ignorantia juris, an inſolentia arbitrandi promanent, in medio eſt: Duo tamen plereque præcipua expendunt contrahendi imperii momenta; Alterum grave ſanè, ſenectutem durantis non ad mentem, ſed ad vitam invalidam, unde prona ſint omnia ad labefactationem, nullius interim auctoritate legitimè recta Republica, ſed imbellibus deformata conſiliis: Alterum longè gravius, ſi quæ pravitas; vitio longævè Regnantis invaleſcat, vix futurum ex ſucceſſoribus, qui diſtortà ad normam reducere, labentia ad ſtatum erigere queat, quando vel unius anni fortitudo plurium annorum rigorem requirat: cum temporaneus interim Magiſtratus, etſi pravus, & tortus, non tantùm deformitatis, aut enormitatis

tis afferat, quin unius alteriusve successoris prudenti regula valeat emendari. Ad quæ argumenta, inquit Salinus, cum vix esset, quid pro Solipsorum Monarchia reponi posset; Ambitio se obtulit: pulchrum quippe videbatur, arcere honorum prensatores, qui circum scripto brevi tempore principatu, capita elati, oculisque artibus sceptra venati, Regnum pluribus dominis obruerent; quando vel in minimis difficile est ferre æmulum, nedum parem. Sed responderunt proscripti, lege coërceri posse ambitiosos si deprehendantur, nec deesse supplicia salvis juribus; quamvis ex horum affectatione non plus damni oriri certius sit, quàm ex diuturnæ dominationis absolutæ assuetudine; quæ, si competitores semper impellit in vota novi magistratus, tum interdum diu suspensos animis, in malum provocat diu regnantis. Quin verò expedire putant, plures esse qui ambire modestè norint, nec damnosum esse Monarchiæ, imò maximè honorum, multos habere regno pares, nec in unius miserandi capite sortem omnium, & fortunam publicam miserè errare. Hæc fere, & plura Salinus in litteris, manu quoque & fide lateronum firmata. Quæ

coram

coram Satrapis lecta, divisos omnium animos mutuò se contuentium consternarunt, metu præsertim belli impendentis quod suspicarentur præventas à Papa plagas, quas Monarcha Solipsorum capiendo Romano principatui, dolo tetenderat. Quare Comitia Majora indicenda suadent, ut quid facto opus esset, ne Solipsi humiliarentur, maturè deliberaretur. Nec defuêre, qui Salinum in animos Europæorum penetrantem, non extra dolum malum esse conjicerent, eundemque si fors ferret splendore purpuræ captum, primum fore Solipsorum Monarchiæ, hostemque infensissimum. Sed hæc hactenus. Interim vocatis clam Centonatis, quos hac de causa detinuerant, suasere multis promissis, ut pars profecti in Europam, Principibusque callidè expectoratis, si quid adversum Solipsorum Monarchiam suscepissent, injecta suorum Numinum religione conarentur avertere, & meliora de Solipsis ingerere. Quod si perfecissent, futurum in Regno eorum generationi perpetuum locum, & gradum, liberumque per omnia genera commercium. Arrisêre illi, cum lubentia paratissimi officii, certò recipientes, facturos se, ut Europæi Solipsis temperent

temperent, nec desiderare artem conciliandorum, sæpius jam feliciter periclitantem, semperque sub manu esse consilium versandi in utramque partem, procul omni suspicione doli, quem si mens condat, habitus arcet Europæos longè positos, nunquam, nisi per nubes incantamentis tectos, ad Solipsos salvo milite trajecturos; caverent potiùs à finitimis, ne isti collusione turbas facessant Europæis morem gesturi, qui cætero qui ad arma in se convertenda proniores sunt, quam remotis populis, magno cum dispendio inferenda. Hæc Centonati: quibus abituris datæ sunt, plurimæ voluminum centuriæ, quæ Solipsorum præclarè gesta, laudesque à sæculo incomparabiles loquerentur. Scilicet inter proceres, & Principes Europæorum dono distribuendæ, ut vel inde constaret de universa rerum natura longè excellentius meritos esse Solipsos, quàm ut quispiam mortalium ipsis male velle possit: idque ut mediata peroratione Centonati omnibus contestarentur imperatum. Sed jam reliqua ad hujus Monarchiæ propagationem spectantia inspiciamus.

CAPUT.

CAPUT. XVIII.

Conjugia Solipſorum, & liberorum educatio.

COnjuges Solipſi tot habent, quot alere poſſunt, nec tam adoleſcentes, quàm adultas, ſæpiuſque anus decrepitas, & has (quod monſtri inſtar meritò mireris) fœcundiſſimas, raroque abortientes, imò ſub ipſum exitum vitæ copioſiùs enitentes. Hæ porrò omnes concipiunt, non coitu, ſed verbis & afflatu, pariuntque non utero, ſed manu, contra aliarum mulierum naturam. Admittunt & ipſæ plures maritos, ſed tum minus fœcundè pariunt, minuſque gratum edunt partum: univerſim verò nullum certum pariendi tempus habent, ſed modò citiùs, modò tardiùs enituntur, interdum Elephantinum partum ſuperant. Eò certè maritis gratiores ſunt; quò citiùs, & ſæpiùs & copioſiùs pariunt, quanquam ultimæ ſenectutis partus ſubinde inter gratiſſimos habentur, & feliciſſimos. Editos liberos, non uxores, ſed mariti lactant lege Solipſorum, nutriuntque ad metas uſque adoleſcentiæ, tum aliis commendant

commendant formandos, ſed non extra tribum; poſtquam juventutem exactam, virilem ætatem ingreſſos cum fœnore altorum repetunt, vitamque deinceps domi ſecum agere jubent, ſenectutis habentes levamen. Hæc de maribus præcipuè, nam fœminas aut raró edunt, aut editas, & vix ablactatas elocant, dote non data, ſed contra mores gentium accepta à ſponſoribus, & in cenſum converſa. Cæterùm non hoc ſolum generis prole beatos ſe cenſent Solipſi, verùm multò magis alienæ ſobolis rapina, quod ad populum parandum, gentemque multiplicandam illis unicum, & ſingulare præſidium eſt: hinc ingens ubique numerus civium otioſè vitam traducentium, coloniæque ad ultimos Orbis fines exportatæ. Nimirum partubus finitimarum alieni juris gentium, ita inſidiantur, ut ſerpens ovis perdicum; hoc rapiunt jàm adoleſcentes, & nova velut incubatione fotos, paulatim ad mores ſuos ita efformant, ut domi genuiſſe videantur Diceres ab urſis lambitos niſi formoſos rapuiſſent. Nihil porrò magis curant deſtinati ad munus Emiſſarii, quàm ut delectu rapinam exerceant, nec ullos obſcuro natu deſignent, niſi quos indoles, fortunave credatur elatura. Hæc

rapina

rapina divinum planè ipsis quoddam inventum est ad servandam, augendamque Monarchiam, stabilitis finitimorum fœderibus, metu liberis. Ita quippe fit ut natis Magnorum potiti, in parentes quoque consanguineos, & affines Imperium populare exerceant, adeoque integras cum familiis urbes, & Provincias sensim obtineant. Nec alia re magis potentiam suam jactat Monarcha, quàm habere se mancipio supra centum mille puerorum, alienigenarum natos, arbitratu suo ad omnia factos, horumque respectu famulantem sibi totius mundi parentelam. Audivi non neminem ex Asianis dolenter conquestum, exhauriri nobilissimas familias, trahique quotannis non unam adolescentium raptorum myriadem, ducturam in otio, & indolis oppressione vitam ærumnosam;qui alioqui ad omnia summa nati, patriæ, orbique universo saluti, & ornamento futuri erant. At is tantùm abfuit, ut profecerit, ut provinciâ, quam administrandam suscepturus erat cedere jussus, paulò post etiam in Africam deportatus sit.

CAPUT.

CAPUT. XIX.

Redditus Solipsorum.

MIro ſanè artificio diviſæ ſunt opes Solipſorum, ut ſi Præſidia Urbium excipias, quibus certa ex agris ſunt ſtipendia, aut cum miles ad expeditionem ducendus eſt, cæteri nullos habeant certos proventos, nullos cenſus agrarios unde victum parent, nullas præterea auri vel argenti fodinas, unde talenta cumulent, nullas denique ex mercibus, aut opificiis auctiones, unde lucrum pecuniarum æſtiment: abundant nihilominus magnificis expenſis erogandoque pares, & ex ſuperfluis inſanæ paſſim ſplendidiſſimorum ædificiorum ſubſtructioni intenti; Tanta rerum fortuna largitionibus duntaxat, donariiſque finitimorum Principum, ac popularum conſtat, certa adeo, liberalique contributione, ut incerta ſit accepti copia. Atque hæc Monarcharum, Satraparumque ingens eſt gloriatio, habere devinctas omnium opes, quorum liberos rapuerunt, eoſque habere nullo ſuo labore, cultu aut quavis

quavis parandi ſollicitudine tam obnox-ios, quàm ſanguinis tributarios. Nemo enim unus eſt, qui filiis apud Monarcham, bene habendi cauſa, viſcera non profundat, nedum opes, muneraque conſtituat auctiora, quàm annui cenſus ferrent. Sic ſanè captata gratia filii aſſurgunt: Et ſi interdum indole caſſi nec officiis pares, præſtatque defectum Monarchæ favor. Par ratio ex Tributariis, Teſtatores facit parentes, agnatoſque ſignata penes Monarcham ſuprema voluntate, æqua in vivos, & mortuos poteſtate; is ſuccedit hæres non lege teſtamenti magis, quàm jure fiſci, (quod nobis Europæis eſt ſpolium) diciturque *Dominus altus*. Sed in ſummo jure non immemor beneficii, defunctorum familiam inter cives accenſet dato chyrographo, indulgetque ſolito Solipſorum privilegio, ſi quando decedant, aditum ad beata Numina, ac interim defunctos Apotheoſi donat. Jam quidquid Ganges, Tagus, cæterique aurei, & gemmiferi fluvii, monteſque fundunt, aut quidquid medicamentarii terrarum abdita viſcera creperis ſcrutatorum laboribus produnt, magnam partem Monarchiæ cedit. Supra Regnum Cenſum. In eam curam Præſides

Provinciarum, ſi in aliam, unicè incumbunt, nihil ut non ſartum tectum repræſentetur. Totum id in quatuor partes tribuitur, primam vendicat gaza Regia; alteram Pharmacopæum publicum: tertia creandis pecuniis impenditur; quarta finitimis Principibus doni, beneficentiæque titulo mittitur, magna Solipſorum æſtimatione, ob raritatem munerum, & gratiæ pretium, in amuletis maximè prorogandæ ætati, idoneis: unde cùm vitam eis ſe debere blandiendo agnoſcant, paulatim, & libertatem dedunt: felices pronuntiantes, qui Solipſorum Monarchæ ſerviunt, & pluſquam Regina Saba divitias Salomonis, copiam rerum peregrinarum ſtupentes, viciſſim illi talenta auri argentique reddunt. Cæterum quia coercito parentum vigilantia, Principumque ſeveritate plagio, donariorum ratio labilis eſt. Expediret certa fundorum poſſeſſione cenſum conſtituere, idque Brotacano Monarcharum primo, viſum initio, quod ſapienter præſagiiſſet futuros aliqando Solipſos, ſive ſuo vitio finitimis exoſos, ſive æmulatione meliorum, ad quos favor reſpexiſſet, neglectos contemptoſque. Neque latuit ſucceſſores providum legiſlatoris conſilium,

lium, idque res, & tempus postea monuêre; stimulantibus etiam Principibus viris, quibus Solipsi vel cari, vel suspecti, vel indiscreta, prætextu donariorum exactione graves erant. Verùm isti rustica quadam sui præfidentia, & tumore pectoris, quasi constantia elati, tantùm abest, ut neque unquam parerent, superbè obduruerint, invisâ prudentibus subditis obstinatione, qui communi cum cæteris mortalibus lege victuri, optarent non prægravari oneribus quæ Monarchæ, & Satrapæ, bonis aliorum labore paratis jucundè perfruentes, minimè sentiunt.

CAPUT XX.

Bella à Solipsis gesta.

NIhil hic de vetustis, quæ fabulosâ ipsi in compitis,& circis jactant, & in Annalibus ad nauseam repetunt; exempli gratia,olim in pugna Gigantum unos Solipsos cœlestibus auxilium tulisse, duce Lopio Bumnavo, qui idem in condendis rerum naturis, opifici præ-

ſto fuerit, formamque univerſi in palimpſeſto delineatam obtulerit: fugatos Gigantes, aurum quod rapuerant ſparſiſſe per campos Cœlorum, quod deinde noctu relucens, Magno mortalium beneficio, ſtellarum quas conſpicimus nomen tulit: ipſos verò poſt Herculeum fretum in Oceanum præcipitaſſe, uno duntaxat ſeniore Bülzegugo vexillifero, infimo orbe ſua mole detento. Nam cum ætate, & corpore gravis cæteros fugientes aſſequi non valeret, tentata fractura, hæſit capite tenus inter medias rimas, reliquo corpore ſurſum verſo: hoc ipſi caput Lunam plenam eſſe dicunt, adeoque faciem Lunæ nobis viſam, faciem Bulzegugi in terram proſpectantis, & ſuorum opem fruſtra implorantis. Quod autem crebrò dichotomos, & ſyncipite, occipite tantùm corniculatus appareat, aſſiduum retro eluctantis conatum, ſi quo modo caput inſertum redimat, indicat, ac interim tergo natibuſque à cuſtodibus ſuperis vapulans, fæda non minùs quàm horrida edit ſpectacula: nam & mingit, & reflat, & ſpirat, & cacat. Hinc illi pluvias, ventos, nubes atras, tonitrua, fulmina, grandines oriri perhibent, pluraque id genus inſignitis muſca Annalibus tradunt, nec

antiqua

antiqua ſolùm, ſed quæ medio tempore, atque etiam poſt erectam Monarchiam geſſerunt, per Centurias deſcribunt. Quæ omnia ipſis remittentes,ea duntaxat breviter, & ordine narrabimus, quæ noſtro tempore circiterve, per annos quadraginta quinque ſuſceperunt, & ferè dubio exitu clauſerunt. Primùm ſuperbia excitavit. Nam cùm Avidus Cluvius, ditione, præceſſorum virtute nonnihil prolata, Regnum attollere tentaſſet, nec amplius Sumonacleſtum Sottirobuſi Principem potentiſſimum cujus beneficio Manimorandiæ provinciam poſſidebat, agnoſcere vellet: hic hominem in ordinem redacturus, dominatu privare, & in Marboreiam relegare conſtituerat, urgente potiſſimum Sennarimandomo Regni Scriba, Aviduſcluvio nequicquam ſuis juribus ſe tuente, & ſenium morbidum miſeranter interponente,fruſtra omnia fuiſſent, niſi Sumonacleſtum in medio conatu mors tuliſſet. Tum reductus miles Solipſis jactandæ gloriæ locum reliquit, quaſi prælio viciſſent, & Sottirobuſi Principem congreſſu occidiſſent. Hoc ſucceſſu elatiores, non multò poſt in Regno Toſeneveorum turbas commoverunt. dominaturi, niſi iſti

 evigilaſſent,

evigilassent, aut nisi Solipsi consistente jam ad pugnam acie, à Soricio Duce deserti fuissent. Tum enim Tosenevei circumventos male mulctarunt, pluribusque cæsis, & paucis precariò servatis, omnes demum commercio in perpetuum interdicto proscripserunt. Stetit hoc bellum sane Monarchæ Vibosnato immani pretio, nunquam hactenus resarcito, eoque tristiori exitu, quod omnis recuperandi juris spes crederetur præcisa. Memorant uno abhinc sæculo, Regno quoque Romullagorum pari ex causa electos Solipsos diuque adversis jactatos, serò tandem postliminio purgatis facinoribus revocatos, ad gentis mores, & ritus se conformasse, sua religione ejurata : hoc enim illis solenne ad fœdera sancienda, dum mentem, ut perhibent, injuratam servent. Pene eadem tempestate, suscepta contra Solvinianos expeditio, quod hi leges Solipsorum corrigere tentassent ; & arsissent hoc bello, religionis ut videbatur prætextu, quamplurimæ Provinciæ, nisi Utoxius, qui tum Sottirobusis imperabat, auctoritatem interjecisset : hunc reveriti Solviniani concesserunt, perstrictis tamen ante Solipsis eatenus, ut se erasse coram Utoxio faterentur, publicisque tabulis,

bulis, ſaniorem in poſterum geſturos mentem ſponderent. Verùm hæc duo bella ante meum iſtuc adventum, & medio tempore geſta ſunt. Ad ſeriem redeo. Imperante Sottirobuſis adhuc Sumonacleſto, ingens bellum exortum eſt inter Solipſos, & Cinimonaduſios; rarò inter paganos prætextu religionis, hic tamen ſpecie quadam divinitatis. Aiebant Cinimonaduſii Deum ſuum ejus eſſe poteſtatis, cui mortalium nemo valeret reſiſtere. Negabant pertinaciter Solipſi, exaggerata ſui Monarchæ prærogativa, ut ne omnibus quidem omnium gentium Diis, in unum conſpirantibus adeſſe tantum potentiæ vellent, quo Solipſos rebellare paratos coercere poſſint. Duravit hoc bellum quinquennio, Somonacleſto Rege, & Solvinianis ad Cinimonaduſios, Alapuniis, & ex parte Latinimeraciis, aliiſque collectitiis accedentibus, victoria ad illos inclinavit, & internecione plurimorum ſopitum potius, quàm extinctum diſſidium. Deſiderati Solipſorum Duces Atilenavius, Tibaſavius, Calambalſineus, & plures alii Sibalaſius, Gencaratanus deſerta acie fugerunt: Cinimonaduſii Oſmelium, & Zejulavium ſaucios avexerunt. Jactata à

Solipsis victoria, tametsi relictis sarcinis pauci evaserint. Idem bellum aliquot post annos recruduit. Solvinianis in aciem provocantibus, quod Solipsi opinione deteriores, jura gentium incestarent. Multis præliis, haud sine Solipsorum depressione gestis, convenit tandem ut Busnaturii Sotterobusiorum Principis arbitrio res componeretur, positis ad tempus utrinque armis. Et hæc quidem totius gentis Majora sunt bella: Minora quædam diversis in Provinciis agitata, nunquam adeo fortunatis Solipsis, quin meliora optarent sæpius profligati. Aliqua hic referam, ubi prius de rebellione provinciæ Abscissianæ capite sequenti meminero.

CAPUT XXI.

Rebellio Abscissianorum.

Populos hæc Provincia nutrit feroces, uno tum Præside Sinacarsio recta, homine præcocis iræ, ingenio rustico, & qui nec muneris, nec Regni magnitudini par esset: hinc sæpius expedire judicatum, plures immitti jurisdictione, & territoriis divisos, ne unius nunqum idonei imprudentia, salus omnium periclitaretur. Sed non est visum

visum Monarchæ, ne Sinacarsium amicum ingenti censu fraudaret, tantique Regni dominum angustioribus limitibus circumscriberet. Hoc honoris auctu sibi claudens homo iners, neque interim populis placere studens, efferebat se indies & superbia, & sævitia, & quasi non præcariò præesset, vexare subditos, minimisque de causis mulctare, detrectantes in crucem agere. Itum ad Monarcham, quiritatum sæpius de imminenti rebellione, nisi providè caveret, contempsit; provocatum ad finitimos Principes, quibus eminebat Marosappanus. Hic missis deprecatoribus, addidit periculum defectionis nisi Absciffianis justè faceret. Ita factum metu, ut Provincia in plures tributa, ordinatoque Magistratu, populi quiescerent. Nec tamen diu feriatum. Nam Sinacarsius deminutum se ægerrimè ferens, omnem lapidem apud Monarcham movit, quo rursum integrato Regno solus regnaret, multosque nobiles ut id flagitarent, promissis induxit. Credulus Monarcha, misit Buxaldirnum inquisitum, quid è re foret. Hic qui nunquam inter Leporem, & Cervum discrevit, persuasus à Sinacarsio, retulit nisi Absciffianum Regnum quantotius rursum

rusum coëat in unum, periisse, multisque falsorum syngraphis in medium prolatis, creditum dolo, & refixum, quod pacis gratia intercesserat Sacramentum. Quid enim inconstantius verbis, ubi mens fluxa? Mittitur Mimpilosuminus alieno tantùm cerebro sapiens, confusisque juribus, sceptra sustulit unumque rursus Regnum initiavit, priùs tamen præsidiis clam milite obsessis, ne populus armis correptis omnia misceret, uno Mimpilosumini capite non contentus. Quievêre interim concussi, donec paucis post diebus agnito singrapharum dolo vehementius exarsêre. Tum furentium agmine facto, irruere in Prætorium, exturbatoque Præside ad finitimos provocare, & si manus ferrent, Regno pacisci. Impetrarunt, ut cum Monarcha de instauranda, casso dolo, fide transigeretur, regnumque deintegraretur: quod si is renueret, Sacramento soluti Abscissiani, aut potentiori finitimorum se dederent, aut suum ipsi Regem umbone efferrent. Sensit Monarcha pavidus, & certus periculi in pacta descendit nunquam servanda facturum se satis, si omnium mens eadem esset, ut sceptrorum dividundorum, aut populorum non u-

nius

nius Vicarii Imperio regundorum. Id ſibi quoque è re videri: ſtaturum fuiſſe priſcis decretis, niſi adverſantium ſyngraphæ obviaſſent. Cæterum firmata jam pacta antequam vulgarentur, mora ex compoſito injecta eſt, itumque interim ad antiquos dolos, ut Rantiſantius Satrapa, qui tum Abſciſſianis tyrannicè moderabatur, clam iterum omnium ſyngraphas cogeret, non honoratorum modò ſed etiam mediaſtinorum, & ſervorum, præſcripta formula, qua omnes conteſtarentur, nolle ſe Regni ſtatum demutatum, nec niſi unum cui parerent, optare. Addita dolo cautio, de non propalando ſecreto, & incuſſa violentia: quippe ex timidioribus magnam partem coactè ſubſcribere, iis, quorum pectora ſaperent, præteritis. Ita factum ut nomina magno numero miſſa finitimis fucum facerent donec detecta barbara verſutia pleriſque iram, & odium acuit: eruptura in bellum niſi Dii faxint, ut barbari ex fide ſaltem, & jure gentium ſapere incipiant. Hactenus jura, & arma ſilent. Sed jam ad majora illa diverſis in Provinciis ſuſcitata, quemadmodum commemorabamus convertendus ſtilus. Ea noſtro tempore ferè quaterna

terna fuere, Rumorregiense, & Narimesium, quæ ferè conjuncta, Semlilense, & Tiremanumium. Rumorregium Urbs est Morandiæ, nobilis, & antiqua, cui præerat Lugariquintinus, homo si favorem Principis excipias vilis, & regendi imperitus, qui cùm boni & æqui non capax cives divexaret, seditione commota clam profugit. Princeps occurrendum ratus Rodagaristum mittit, qui forte, an meliori talento rem composuit. Lugarriquintinum verò, quasi improbè factis commendabilem, Narimesiorum Urbi nobilissimæ præfecit; scilicet generosis equis, & pullis buphalum. Non diu præfuit, & rusticitatis, immanisque duritiæ notatus, puta repentinus Dubenus, ita omnes offendit, ut correptis ad signum armis, hominem dejicerent, stipatores, aut jugularent, aut se dedentes plagosos afficerent. Luguarriqintinus in Turrim se abdens, prætereuntes magno clamore sollicitabat, frustra; nisi carnifex an apparitor casu se obtulisset. Hic celerrimè ad finitimum Principem Rensugiesum accurrit, quo loco res Solipsorum amicorum sint renunciat, ni succurat ipse omnes ad unum tota urbe cædendos priùs, quàm exigendos. Adfuit

fuit illico ingenti manu, nec quicquam initio profecit, Narimesiorum furore gliscente in pernitiem Lugarriquintini, quem nisi servorum quorumdam fides tutata fuisset, parato in medio atrio ligno destinarant. Ursit interim ad mœnia Rensugiesus, se non hostem, sed amicum venire, non ut liberet Solipsos, sed ut seditiosos ad pœnam poscat, optare etiam suæ fidei dedendum Lugarriquintinum, plectendum, si meritus esset. Annuere Narimesii amico Principi, & apertis Urbis portis admisso, rem ab ovo narrant, hominemque in admirationem rapiunt. Quis gratiæ deditus Lugarriquintinus verberibus, an metu elanguens Rensugiesus à Narimesiis faciens illico ad Monarcham perscripsit, nisi Lugarriquintinum tolleret, pacem à Narimesiis non futuram, qui si è manu sua ille abiret, hominis necem devovissent. Extimuit Monarcha perculsus, nunquam ratus audere tantùm Narimesios, sed eos non solùm suis viribus nixos, ubi accepit, pejora metuens, ut Lugariquintinus posito Magistratu ea urbe excederet mandavit, ac ut cum pace deduceretur, Rensugiesi auctoritatem imploravit. Nec mora, ille non tam dimissus, quàm igno-

ignominiosè ejectus, Rensugieso ægrè manus impetentium inhibente, discessit, & ne ægritudine animi conficeretur Rumorregiis Surcabinerii gratia, qui omnia apud illos poterat conciliatus postliminio ad eos rediit. O miseros terque quaterque Rumorregios! Siccine fortuna in hunc casum vos dedit, ut quod in oculis non poteratis, in visceribus ferretis? ecquæ hanc apepsiam medicina sanabit, ne perpetuus, & sonticus vester sit morbus? saltem curate diligenter ut sæpiùs vomatis. Hæc de Rumorregiensi, & Narimesio. Successit Semtilense. Præerat hic Urbi Silvinæ Soralucus Bridenus, sola Vibosnati gratia, is cùm in animum Regis Elcheniæ penetrasset à legibus patriis hominem transversum egit, ad suumque modum per omnia moderantem habuit. Id indignè ferentes Picuriuri populi, honoribus, & aditu Regis arcessiti, conspiratione facta Bridenum in Urbe obsident, eaque expugnata in arcem, quo is effugerat evadunt; quæsitum ad necem cùm non invenissent, pluribus cæsis omnia diripiunt. Is se opportunè in subterraneum aquæductum abdiderat, unde paucorum officio totus udus, & semimortuus extractus,

Luna

Luna silente navigio effugit. Ita relicta Silvina, ad Vibosnatum, evocatus causam dixit, qui culpam in se hærere sentiens, quòd toties monitus Bisdenium regendi ignarum non amovisset, nocentissimum caput non solùm absolvit, sed quasi prudentissimè rem in aquæductu latens, & excernens, gessisset, Moporanæ castro finitimo præfecit. Successit Teremanumium longè atrocius, sed eventu ridiculo. Nam quia Solipsi suas ubique leges, abrogatis gentium ritibus avidè, callidéque obtrudunt, fortè subornatis viris Magistratui renunciant, velle se in Regia platea copias lustrare, ad expeditionem Dianorum Monarchæ jussu ducendas. Annuit benignè Mgistratus; illi verò ducto in forum milite, ex condicto castra metari,& vallum educere. Qua fraude animadversa Tiremanumienses, illico ad arma conclamant, factoque populi ingentis concursu tumultuario, nihil proprius fuit quàm, ut Solipsi ad unum omnes internecione delerentur, Ne id fieret, Præses cum cohortibus intercessit: vix tandem,pluribus cæsis, sedata turba; vallumque solo æquatum. Ex Decurionibus Solipsorum metu non nemo ementatus, alii sexum habitu mentiti fœminis

nis quoque risum fecere. Ex eo die fides parcè habita Solipsis, qui nihilominus mitigatos jam ut videbatur Tiremanumios, nova arte adoriuntur, tansiguntque de Gymnasio armorum utrique genti communi, in quo juventus ad militiam erudiretur. Nec mora locum deligunt, haud dum assensis primariis prospectu in Vrbem amœno, unde etiam dominari, si res posceret, valerent. Id ubi Senatores animadvertissent, concitatum populum, si libertatem amasset in Solipsos armant. Extemplo concursum est, cæsique complures, etsi non inulti, sed accenso majoribus copiis prælio, victi tandem Solipsi, & funditus eversum Gymnasium: multi quò fuga rapuit evadentes, ne in præterfluentem præcipitarent, moderatione Prætoris cautum est. De vita, & civitate pactis oblatum est Sacramentum, ut in posterum morigeri essent, si salutem amarent. Vix mensem quievere, & loco alio, quem non nemo Solipsis studens, pretio locarat, domicilium ordiri: quo nondum constituto, Decuriones turbis ad signa vocatis cœpta disjecerunt: forte à syderato quopiam clamatum, de ritibus Deorum agi; tum verò, & furentes sacrorum omnium

cætus

cætus exciti, tanquam pro aris, & focis in Solipſos irruere: qui territi repentè, niſi rebus armiſque projectis manus dediſſent, hac vice omnes perierant. Ita toties attriti, Teremanumiis fere contemptui, & ludo eſſe cœperunt, commiſeratione potiùs, quàm odio digni: hodie inter poſtremos cenſentur, raro cum civibus commercio. Id nuncii cum Viboſnatus accepiſſet, ingens in Curia ſequuta eſt perturbatio, dejectique Satraparum animi, quod Solipſos vinci neſcios, non adeo potens populus tot cladibus affeciſſet. Percrebruit is rumor non militum ignavia ſed ſocordia, & imprudentia Colosbiradori, cujus alibi ampla mentio, Monarchiam prope ſalute perdita vulneratam. Is deinde in jus ambulare coactus, in tam lubrica quæſtione, linguæ aliàs impeditioris, penitus obmutuit. Mox tamen ad conſuetas ſibi cum fœminis artes converſus, lacrymis, ac præcibus infimis, capitis ſententiam remedit, interceſſoribus uſus iis, qui èx plebe ad Monarchæ ſervitia erant, olim artocreis recreati. Ita quem dies inſequens noviſſimo ſupplicio plectendum manebat, non ſolùm vidit abſolutum, ſed etiam Aulæ Regiæ præpoſitum, haud

minori animorum, quàm rerum omnium in pejus converſione, quòd qui pridie hominem laqueis devoviſſent, execrati Monarcham, niſi legibus ſacrum caput quemadmodum deſignarat, ac jurarat, tradidiſſet: iidem poſtea à ſexcentis talentis commendarent, Monarchæ verò pluſquam divinam prudentiam admirati deprædicarent oratione dehiſcentes. Inter hos non nemo Ægyptiorum ſemibeſtiam pridem indutus, cum Monarcham ob bonum factum laudare juſſus, perplexa adulatione verba meditaretur, neſcio quo Sydere afflatus in hæc verba erupit: *Monarchiæ Solipſorum datus occulto fato Viboſnatus, ut lentius occumbentem urgeat: adeſſe deſignatores funeris, adeſſe portitores, quos efferendis Regibus ipſe extulit, properate ſpectatores ad novum ludum.* Quæ cùm liberius, iterumque dixiſſet, obmutuit. Re illico ad Monarcham delata, præſto fuêre adulatores, infandum genus, conteſtati Ægyptium inſanum neſcire ſtrophas, ſed *Lucium Cornelium Europæum*, inſignem aculeorum ſtructorem, ingeſſiſſe dirum carmen. Ita inſcius facti, nulla citatione, juriſque forma caſſa appellatione, Majeſtatis damnor, & data ab Apparitore tabella, ſententiam legere jubeor

beor in hæc verba: *Lucius Cornelius Europæus â quadraginta quinque annis fictè Solipsus, Numinis nostri irrisor, legis naturæ,& Evangelii cujusdam Crucifixi sectator, legibus nostris palam infensus, judicio, & intellectu ad nutum nostrum non se abdicans, nostris beneficiis abutens, in adulatores, & delatores nostros fideles, crudelis; in Monarchiam dicax, Satyris, & Sarcasmis omnibus illudens, omnia Solipsorum damnans: denique toti Monarchiæ perniciosus, damnatus Majestatis esto; faciem Principis non videto, intra tres horas ab Aula, intra triduum à tota Monarchia exul esto, nec unquam revertitor.* Vix lecta tabella: & continuò abreptus navi injicior, sæpè tritæ, sæpe fixæ, sæpè excussæ malleo, recisisque omnibus instrumentis, conto protrudor. Nec mora iisdem momentis, & plagis quibus olim vectus, & loco unde sopitus abscesseram expositus, & carminibus solutus veternum excussi, Romamque novam adspexi, mœnibus & muris non visis cinctam. Mox ingressus, facto æris campani ex Turri Capitolina vehementiori, protractiorique pulsu, audio Vrbanum Octavum Summum Pontificem ad plures excessisse. Indolui, ac ut tempus, animum-

que fallerem, donec oſtenderetur, quem virtus ex alto Paſtorem Eccleſiæ præeſſe juſſiſſet: hæc æternæ memoriæ conſecranda ſcribebam. Et quidem de Imbellia ſatis. Plura ſi amas conſule binos à nobis libros exaratos; Alterum de inteſtinis Solipſorum, de externis bellis alterum. In iis, velut in geminis ſpeculis imaginoſis, adverſè inverſè adſpicies admirandas ſtratagematum ſtrophas, Pœnis, Romanis, Græcis ignotas, ut fruſtra præ illis, abſit verbo invidia, Herodotum, Thucydidem, Cæſarem, Vegetium, Livium, alióſque legas.

SYLLABUS.

SYLLABUS.

SEU

CLAVIS ONOMASTICA.

Quâ

Recluduntur omnia penè occluſa tam propria, quàm alia nonnulla Opuſculi hujus nomina.

Abſciſſiani	*Siculi.*
Adiaphori Solipſorum	*Novitii Jeſuitarum.*
Agarrulius	*Gabriel Vaſquez.*
Alapunii	*Poloni.*
Acontia	*Collegium Marronitarum urbis.*
Artifices Solipſorum	*Scholares Societatis ſive profeſſi poſt biennium.*
Avidius Cluvius	*Claudius Aquaviva Præpoſitus Societatis.*
Banimonicus	*Pater Baptiſta Jeſuita.*
Barſabantinous	*D. Conſtantinus Cajetanus Abbas Benedictinus.*
Brotacanus	*Cantaber, i. e. S. Ignatius.*
Buſnatarius	*Urbanus Octavus.*
Buſcaldirnus	*Hieronymus de Alexandris Jeſuita.*
Centonati	*Capucini vel Franciſcani.*

Cina-

Cinamoducii, & Cinimonadusii	*Dominicani.*
Chorunmini	*Monaci.*
Dicosenius	*Pater Conincq Jesuita.*
Dubenus	*Dominus.*
Egiacæ	*Ecclesiæ.*
Hellinacius	*Leonardus Lessius Jesuita.*
Homatarrius	*Thomas Sanchez Jesuita.*
Hyanthesii	*Theatini.*
Iliadesia	*Sicilia.*
Latinimeracii	*Salmaticenses.*
Libanotius	*Episcopus Maronitarum.*
Lugariquintinus	*Pater Tarquinius Gallalatus Jesuita.*
Marosappanus	*Papa Romanus.*
Mimpilosuminus	*Pater Franciscus Piccolomineus Jesuita.*
Mitra nobilium & majoris Magistratus insigne	*Birretum.*
Monarcha Solipsorum	*Præpositus generalis Societatis.*
Morandia	*Romania, id est, statùs Pontificius.*
Mucusalterum	*Tusculanum.*
Musalbanus	*Abrahamus Marronita.*
Musalgani	*Galli.*
Narimesium	*Seminarium Romanum.*
Nobiles Solipsorum	*Professi quatuor votorum Societatis*
Pentasiphorus	*Pater Gregorius Valentia Jesuita.*
Phancursius	*Pater Franciscus Suarez Jesuita.*
Pharsacius	*Laicus Jesuita.*
Picuriuri	*Equites Melitenses.*
Plebei Solipsorum	*Laici seu Coadjutores temporales Societatis.*
Populi Solipsorum	*Coadjutores spirituales formati Societatis.*
Præpositi Provinciarum	*Provinciales Societatis.*
Prætores urbium	*Præpositi domorum & Recto-*

Prin-

	res Collegiorum Societatis.
Princeps Hyanthesiorum	*Beatus Cajetanus Thianeus fundator Theatinorum.*
Rennius	*Laicus Societatis.*
Resultantius	*Pater Antonius SanctarelIus Jesuita.*
Resungiesus	*Vices gerens urbis Antonius Ricciallus.*
Rex Helcheniæ	*Magnus Magister Equitum Melitensium.*
Ritenii	*Marronitæ.*
Rodagaristus	*Pater Garzadocus Jesuita.*
Romullagi	*Galli.*
Rumorregium	*Collegium Græcorum urbis.*
Salinus Genilotius	*Joannes de Lugo.*
Saltalcudius Pagonias	*D. Jo. Baptista Castaldus Theatinus.*
Satrapæ & Satrapæ participantes	*Patres assistentes Societatis:*
Scientia degrummata	*Scientia media.*
Semtilense	*Melitense.*
Sancestanum	*Cathanense.*
Sinacarsius	*Pater Hieronymus Acassina Jesuita.*
Solipsi	*Jesuitæ.*
Solviniani	*Sovanienses.*
Soralucus Bridenus	*Pater Carolus Ventimilia Jesuita.*
Satirobusii Princeps	*Totius Orbis Princeps, id est Summus Pontifex.*
Spincmantheus	*Pater Cæsar del Bosco Jesuita.*
Sumonacletus	*Clemens Octavus.*
Surcabinerius	*Cardinalis Barberinus.*
Teremanumium	*Mamertinum seu Messana.*
Toscnevei	*Veneti.*
Traphernas	*Pater Ferrantinus Jesuita.*

Triu-

Tritubirium	*Tibur.*
Turbolani	*Benedictini Monachi.*
Vibosnatus	*Pater Mutius Vitellescus Præpositus Gener. soc.*
Utoxius	*Sixtus Quintus.*

FINIS.

CONCLAVE IGNATII:

SIVE

Ejus in nuperis Inferni Comitiis Inthronisatio.

UBI VARIA

De { Jesuitarum Indole,
Novo inferno creando,
Ecclesia Lunatica Instituenda,

PER SATYRAM

CONGESTA SUNT.

Accessit & Apologia pro JESUITIS.

Omnia

Duobus Angelis Adversariis, qui consistorio Papali, & Collegio Sorbonæ præsident, dedicata.

LONDINI,

Anno Domini, 1680.

TYPOGRAPHUS
LECTORI.

Autorem quæris? Frustra. Ignotior enim est Paparum olim Parentibus. Si tamen conjectandi pruritu labores, habe à me quod de illo amicus, cui librum legendum miserat, ad me scripsit? " E vulgari ista noluerat Autor: indignum ratus tam reipsa seriâ gravique quàm eâ quàm in alio, ante edito, libro sibi proposuerat, servatque gravitate, ad hoc scriptionis genus descendisse. Ego contra, acies instruxi meas: hinc argumenta,

" *inde*

" *inde exempla eduxi. Propoſui in-*
" *gentem* Eraſmum; *quem, etſi u-*
" *num è noſtris* Prædicantibus *eum*
" *appellet* Scribanius Jeſuita, *in ſuis*
" *tamen libenter numerat Coccius. E-*
" *jus autem Sarcaſmis, hujuſque generis*
" *velitationibus, non minus debere Ec-*
" *cleſiam noſtram fatentur Adverſarii,*
" *quàm ipſi* Luthero *ſtrenuè in acie*
" *dimicanti. In mentem etiam ei*
" *revocavi, quàm hoc ſit ipſis* Pa-
" piſtis *familiare; quidque hoc in ge-*
" *nere fecerat* Rebullus *transfuga,*
" *tam in illis libris quos Salmones ap-*
" *pellare voluit, quàm in altero* Ca-
" baldes Reformés *nuncupato, cu-*
jus ſi non Autor, certè Apologiſta fu-
" *it. Nec illo, hoc in genere, infe-*
" *rior, quisquis fuit, qui* Macer *di-*
" *citur: qui diſſertationem de tremen-*
" *da*

In Contro. fol. 106.

" *da illa in* Venetos Pauli 5 *excom-*
" *municatione, aliisque rebus anima-*
" *rum ſalutem ſpectantibus,* Riſui
" *&* Lubentiæ *conſecravit. Uterque,*
" *nón ut iſte autor in re(ſi perſonas ſpe-*
" *ctes) levi, (quid enim* Jeſuita *futili-*
" *us?) luſiſſe, genioq; indulſiſſe conten-*
" *tus, in ipſos Principes, & unctos*
" *Domini petulantiſſimè inſurgit. Ad-*
" *didi, etiam, longè modeſtiora hæc eſſe,*
" *quàm quæ ab ipſis in civilibus eorum*
" *bellis cùm* Paparum, Cardinali-
" umque *famam, per* Lucianum
" Redivivum, Paſquillum *ſuum di-*
" *laniant lacerantque, quotidiè evomun-*
" *tur. Succubuit, librumque mei ju-*
" *ris fecit: quem tibi* Proculum, *&*
" *(quod ipſe valdè vult) in hoc genere*
" Poſthumum, *in exteras oras emit-*
" *tendum mitto. Ingenuitatem ejus,*
" *cando-*

"*candoremque, & animum ad partes*
" *conciliandas ſtudioſum, alterum librum*
" *teſtari mavult. Humanam imbe-*
" *cillitatem edoceat iſte; quamque*
" *difficile ſit, homini in* Jeſuitarum
" *ſcriptis, geſtisque verſato, ita* Jeſui-
" tam *penitus exuere, ut nihil de e-*
" *orum ſordibus,* Petulantia *&* Le-
" vitate *contrahat. Vale.*

ANGE-

ANGELIS TUTELARIBUS, CONSISTORIO Papali, & Collegio SORBONÆ Præsidentibus.

Nobilissimum *par Angelorum*, ne nunquam vos convenisse diceretur, semper autem vos mutuo abhorrere, & semper

Aversa facie Janum referre,

his saltem in cartulis meis vos unire tentavi, non ut lites vestras componam, nec enim à vobis in me compromissum est; sed ut de communi vobis inimico caveatis, quæ vidi referam. Eram in Ecstasi: &

Animula,

Animula, vagula, blandula,
Comes hospesque corporis

per omnia liberè vagata est. Omnes Cœlorum numerabat Contignationes & volumina. Omnes Insularum natantium, omniumqúe in firmamento hærentium, situs, dimensiones, naturas, populos etiam & politeias complexa est. De quibus tamen adhuc silere, ingenuum videtur, ne aut *Galilæo* fiat injuria, qui cæteros mundos, Astra scilicet nuper accersivit, sibique obnoxios fecit, aut *Kepplero*, cui (ut ipse de se testatur) à *Tychone Brahe* mortuo, *cura incessit, ne quid novi in cœlis se inscio existeret.* Datur enim ex lege locus præventioni; & quæ prius didicerant, edisserant priùs. Hoc tamen à me non dedignentur accipere, nusquam *Enochum* inventum aut *Eliam.* Supera cùm perlustrassem omnia tum sicuti

Nuncius Sydereus.

De Stella in Cygno.

——operosa tramite scandent
Æthereum montem tangens vicinia solis,
Hymnos ad Phœbi plectrum modulatur Alauda.

Compressis

Compressis velis, tandem ut remearet, alarum,
Tam subitò recidit, ut saxum segnius iisset.

Ictu oculi, etiam & *Inferos* video in conspectu meo positos. Et perspicillis, nescio quibus, credo iisdem quibus, *Gregorius Magnus* & *Beda* animas amicorum, è corporum ergastulis egressorum, etiam & aliquando eorum, qui nec de facie iis noti erant, etiam & qui nunquam nati, tam feliciter semper dignoscebant, cùm aut in cœlos evolantes, aut vivis se immiscentes viderent, ideo omnes viscerum terræ meatus, omnes omnium gentium & sæculorum incolas mihi repentè familiares factos. Tali aliquo usum Organo, sed ad aures accommodato puto *Robertum Aquinatem*, cùm prolixam *Christi* in cruce pendenentis Orationem excepit. Tali etiam, qui sermonem *Christi* in laudem patris sui *Josephi* habitum, *Adriano Sexto* dedicavit. Suburbia autem Inferi (de utroque *Limbo* loquor & *Purgatorio*) fateor me ita negligenter prætergressum, ut nec viderem: ad nova enim, nec ante detecta, avidè rapiebar. *Purgatorium* autem cùm jam per

annos fere 50 in Romanæ Ecclesiæ aliquibus angulis, à nonnullis credi videri possit, (ab eo scilicet tempore, quo Vaticinia *Homeri*, *Virgilii*, cæterorumque *Papistarum Patriarcharum*, *Concilium Tridentinum* implere voluit, & non una Transubstantiatione contentum, aliam etiam statuere in animum induxit, ut *Fabulæ* scilicet in *Dogmata* mutarentur) nimia diligentia indignum mihi prorsus videbatur. Ad penitiora igitur progressus, vidi locum secretiorem, ipsique *Lucifero* ferè proprium, ad quem ineundum iis tantum jus erat, qui ita aliquid novi in vita moliti fuerant, ut & antiquitati barbam vellerent, & dubia & anxietates, scrupulosque iniicerent, & post invectam quidvis opinandi licentiam, tandem prorsus contraria iis quæ ante statuta fuerant, statuerent. De quo loco, aliquâ nos notitiâ dignatus est *Lucifer*, cùm abhinc annis amplius ducentis, in Epistola sua ad *Cardinalem S. Sexti*, ei promittit *locum in inferiori parte sui æterni chaos*, *palatio suo*. Hic de supremo loco adhuc litigare visi sunt *Bonifacius* Papa tertius, & *Mahomet*. Ille de veteri religione expulsa, hic de nova inducta gloriatur: uterque magnum diluvium

Theo. Miem. nemus unio. Tra. 6. cap. 29:

diluvium. Sed *Mahometum*, tum quia aliquid veteri Teſtamento dare videtur, tum quia quaſi *Coepiſcopo* uſus eſt *Sergio*, in *Alcorano* concinnando, litem perditurum metuendum eſt; quia ſatis *Lucifero*, ſupremo judici liquet, (quomodo enim id eum lateret, qui id Papæ in mentem inſinuarat?) *Bonifacium* non ſolum politeiam *Iſraeleticam* in teſtamento veteri extructam, demolitum fuiſſe, cum viam Pontificibus ſterneret, ſuper cervices regum ambulandi, ſed & ab omni exemplo & coadjutore abſtinuiſſe, cum novum hoc quod ipſe *Gregorius* (Papa non adeo inſipiens, nec modeſtus nimis) nomen abhorruit, uſurpare ſatagebat. Adde etiam quod *Bonifacio* accedunt quotidie novi advocati: nam poſt emeritos fere *Franciſcanos*, quotum in una acie, in uno capitulo, viderat eorum magiſter *Franciſcus* 6000 milites, qui cum adhuc eo vivo, in Tyrocinio militabant, 18000 dæmonum in auxiliis habuêre, non parum *Jeſuitæ* ea damna reſarciunt; qui aliquando in ſuis caſtris 200000 alumnorum fovent. Etſi enim ita ſemper fœcundus fuerit ordo *Benedicti*, ut de eo dicatur, *quotquot hodie ebulliunt novos ordines guttulas eſſe &*

Sedulius Apolog. pro libro Conform, lib. 1. cap. 2.

Harlay deſence des Jeſuites.

Valladerius de Canoniza. Franciſca Rom. in Epiſt.

& fonticulos, illum autem Ordinem, Oceanum, qui 52 *Pontifices,* 200 *Cardinales*, 1600, *Archiepiscopos, Episcopos autem* 4000, *emiserit, Sanctos autem ab Ecclesia approbatos* 50000. Itaque ab eo Gregorii partes non mediociter auctas fatendum sit: parum tamen est, si ad *Jesuitas*, aut eorum Typos infirmiores, imperfectioresque, *Franciscanis* conferantur. Etsi igitur *Mahometum* Novatoris nomine dignum censent, eaque in re, nec *Bonifacius* fortasse inferiorem, ab eo tamen ad nostra tempora, omnes ferè qui ejus hæresin sequuti sunt, in unanimitate & concordia otiosâ steriles degunt, ne quid novi se produxisse gloriari possint: cùm à *Bonifacio* excitati sui successores, fœcundiores semper extiterint, & nova peccata, novas Indulgentias, Idolatrias & Regicidia genuisse, nemine id negante, manifestum sit. Quamvis igitur ad loca inferni vulgaria humiliaque *Turcas* æque ac *Papistas* turmatim descendere piè credi potest, ad locum tamen istum honorificentiorem, & insignibus Novatoribus reservatum, frequentior sanè Papistis aditus est: ideoque desperandum *Mahometo* erit, nisi *Imperatores Christianos* imitatus, subsel-

liis

liis à Papæ pedibus contentus (ubi adhuc ſedes) eſſe velit. Ad hunc autem locum accedere laborant, non ſolùm qui in rebus animam directè ſpectantibus aliquid innovarunt, ſed & qui in ſcientiis, aut moribus, aut aliqua in re, quâ animæ facultates exerceri poſſunt, aut ad pugnaces, & rixoſas controverſias excitari. Modo enim veritas admittatur, quo id fiat modo non intereſt. Perrarò autem reperiuntur hujus loci portæ, nec fere niſi intervallo ſeculari. Tantum autem mihi indulſit fatum, ut tum temporis adfuerim, & candidatos omnes, quique introitum ambiebant, ipſumque *Luciferum*, qui in Cameram exteriorem, ut ipſos ſuas cauſas agentes audiret, exierat, conſpexerim. Protinus autem ut crepuit janua, vidi *Mathematicum* quendam, qui ante totus in hoc fuerat, ut *Claudium Ptolomæum* inveniret, irrideret, in tenebras detruderet, erecta facie, conſtanti greſſu, ad fores accedere: pedibus manibuſque, ipſo pene neque *Lucifero*, clamare. "Mihine occluſæ, cui pervii omnes Cœli? qui & "ipſi terræ anima fui, mortemque dedi? "Novi autem ex hoc, *Copernicum* fuiſſe. "Etſi enim de ejus vita nihil mali audi-

 eram,

" eram, tamen dum in mentem venit,
" Paparum asseclas, nomen & pœnas
" *Hæresis* ad omnia fere extendisse, iis-
" que adhuc utebar ego perspicillis *Gre-*
" *gorianis* & *Bedanis*, per quæ, etiam
" *Origines*, optime de Ecclesia Chri-
" stiana meritus, ab aliquo visus est in
" inferno fuisse, non hærebam am-
" plius, quin statim *Copernicum* esse ag-
" noverim. Cui *Lucifer*, quis tu? Et-
" si ex hac ipsa audacia dignus ingressu
" videaris, & etiam in inferis novum
" ausus es, tamen & cæteris hic distan-
" tibus paremque sortem expectanti-
" bus, tibi erit satisfaciendum. Nisi
" te ex genere putarem cœlestis *Lucife-*
" *ri* (respondit *Copernicus*) astri mihi
" perfamiliaris, non te dignarer hac
" allocutione, *Lucifer*. Is sum, qui tui
" misertus, in centrum mundi detrusi
" te una cum tuo ergastulo, hac ter-
" ra, ad cœlos ita evexi, ut nec *Deo*
" liceat suâ vindictâ frui. Ipsumque
" solem officiosum nimis speculatorem,
" & scelerum proditorem, tuique inimi-
" cum, in ima mundi abire jussi. Pa-
" tebit hæc janua aliquid in re aliqua
" novi molitis, mihi totam mundi ma-
" chinam versanti, & pene novo Crea-
tori, occludetur? Nec quid præterea
addidit.

Bellar de Purgat. lib. 2. c. 8.

addidit. Hæsit autem meditabundus *Lucifer*, quid enim faceret? Introitum negare bene merenti, iniquum: Dare, ad summa aspiranti, periculosum. Nec enim majora tentasse ante lapsum, ipse sibi visus *Lucifer*. Habuit certè quod satis commodè opponi potuit, noluit tamen eloqui, ne sibi metuere videretur. Animum autem ejus perspexit, homo valet, qui prope Cathedram stabat *Ignatius Loyola*, ita Dæmone imbutus, ut & ipsum tentasse potuit; nec id solùm sed & (quod vulgo dicitur) possidere. Hic de ingressu suo certus, conscius que multarum Myriadum è sua familia, ad hunc locum anhelantium, cæteris omnibus se opposuit. Damnari non vetuit, sed dominari eos noluit. Etsi autem cùm è vivis excessit, erat omnium literarum prorsus imperitus, ipsaque *Ptolemæi* & *Copernici* nomina ignoraret, utpote cui persuaderi potuit, vocabula *Almagestum*, *Zenith*, *Nadir*, Sanctorum nomina esse, & in *Litaniam* reponenda, & *Ora pro nobis*, iis adjiciendum, postquam tamen in infernis versari cœpit, à *Jesuitis* suis quotidie accedentibus, aliquid didicit. Etiam & dum in limine inferni hærebat, hoc est, à quo se Papæ arbitrio mancipaverat,

 rat,

rat, nonnihil delibavit. His instruct-
" us, ita *Copernicum* aggreditur. Itáne
" *Luciferum* nostrum te tibi conciliatu-
" rum speras, si eum genere Astrorum
" dignatus fueris? qui ante Astra con-
" dita, non solùm in cœlis fulserat, sed
" & ejus gloriæ satur, colonias suas &
" domicilium in hanc Monarchiam tran-
" stulit. Nobile nostro Ordini exem-
" plum, regna longinquua perlustrandi,
" invadendi, occupandi, *Lucifero* nostro, e-
" jusve asseclis honor esse possit, ex Astro
" *Lucifero, Venere*? cujus faciem, quam de-
" dignati semper fuimus aversatique ex
" hoc liquet, quod ea ferè aversa præpo-
" steraque utamur. Quin potius de *Lu-
" cifero Calaritano Episcopo*, glorietur
" *Lucifer* noster: nec ideo tantum quia
" in *Hæreticographis* locum invenit, ob
" solam animæ propagationem asseve-
" ratam, sed de hoc potissimùm, quod
" primus omnium in dignitatem Impe-
" ratoriam insurgere ausus est, ipsique
" Imperatori nomina *Antichristi, Judæ*,
" aliaque stigmata inurere. Tu au-
" tem quid novi commentus es, quod
" *Lucifero* in lucrum cedat? Laboret,
" ocietur terra: quid interest? Nec enim
" hac confisi terræ evectione, homines
" iterum ad Turres ædificandas, Deo-
" que minitandum se accingunt, nec
ex

August. cagi

" ex hoc motu terræ inferna non esse
" concludunt, pœnásve peccantium in-
" ficiantur. Omnia ut ante credunt,
" peragunt. Adde quod & dignitati
" doctrinæ tuæ detrahit, & juri titulo-
" que ad hunc locum accedendi dero-
" get,quod eitam vera esse possunt, quæ
" asseris. Si quid tui juris igitur, si
" quid honoris, si quid honoris,hac in re
" acquiratur,id totum Clavio nostro de-
" betur, qui se tibi, & veritati in om-
" nium animos gliscenti tempestivè op-
" posuit. Ille enim rixarum, ille pug-
" narum Scholasticarum (nec quid
" amplius in hac re adhuc sperandum,
" quàm ut magis necessaria, has ob li-
" tes, negligantur) autor dicendus
" erit. Sed nec hoc nomine solùm ho-
" nore afficiendus, sed & ob labores ex-
" imios in *Calendario Gregoriano* exant-
" latos,quibus & Ecclesiæ pacem, & civi-
" lia negotia egregiè perturbavit. Ad-
" de quod & cœlum ipsum vim passum
" inde videtur, mandatisque ejus obse-
" cutum, adeo ut *St. Stephanus*, *Jo-*
" *annes Baptista*, cæterique qui certis
" diebus, statisque temporibus, ubi
" Reliquiæ eorum asservantur, mira-
" cula edere jussi sunt, jam non ampli-
" us festum ut solebant, exspectant, sed
" decem

Harlay defence des Jesuit. mesdi. 6.

"decem ante dies excitantur, & ad ea
" peragenda è cœlis descendere coacti
" sunt. Hæc verè nova, & inaudita.
" Tua autem, non tua dicenda sunt,
" cùm ea, longe ante, *Heraclides, Ec-*
" *phantus, Aristarchus* in mundum pro-
" truserant, qui tamen cum cæteris
" Philosophantum turbis inferius qui-
" escentes, ad locum istum, *Heroibus*
" *Antichristianis* reservatum, non aspi-
" rant. Nec adeo inter vos convenitis,
" ut sectam ducere valeatis, cum & tu
" aliorum, *Tycho Brahe* tuum alii ejus
" schemata ordinemque pervertunt &
" immutant. Recedat igitur ad sua castra,
" *Horrende Imperator*, *Mathematiculus*
" iste. Si quando patres nostri ordinis
" *Decretum Cathedrale* à Papa eliciunt,
" quo de fide credendum definiatur,
" *Terram non moveri*, & contrariis *A-*
" *nathema* infligatur, tum & Papæ id
" statuenti, & *Copernici* sectatoribus, si
" qui tum inter Papistas fuerint, hujus
" loci dignitas fortasse non denegabitur.
" Annuit *Lucifer*: quiescit, ut sol suus,
" *Copernicus*, nec verbum mussitat. E-
" jus autem locum occupat ab eo proxi-
" mus: cui *Lucifer*, & tu, quisnam
" es? Ait ille, *Philippus Aureolus The-*
" *ophrastus Paracelsus Bombast ab Hohen-*
heim.

" *heim.* Tremuit *Lucifer*, quasi à novo
" Exorcismo, putavitque esse potuisse
" primum versum primi Joannis capi-
" tis, qui semper in Exorcismis decan-
" tatur, ex Bibliis *Hybernicis* aut *Wal-*
" *licis* jam excerptum. Cùm autem
" nominis texturam esse agnoscit, se col-
" ligit, & erectus. Quid ad *Imperatorem*
" *Satanam Luciferum Belzebub Leviathan*
" *Abaddon* dicturus es, dixit. Subjun-
" git ille; Injuriosum tibi foret, *Glorio-*
" *se Imperator*, facta mea coram te
" enumerare, quasi non à te profecta fu-
" erint omnia quæ per me Organum
" tuum & Canale fieri visi sunt. Cùm
" autem potius tibi præco futurus sim,
" quàm meorum facinorum buccinator,
" non sunt silenda omnia. Præter-
" quam quod igitur *Medicos Methodi-*
" *cos* artemque ipsam ita in contemp-
" tum adduxi, ut jam penitus periisse
" videatur ipsa medicina: hoc mihi
" semper summum fuit & antiquissi-
" mum, ne artem aliquam novam Ca-
" nonesve certos stabilirem. Volui e-
" nim ex incertis, laceris, lacinosis ex-
" perimentis meis omnia periculosè
" hauriri. In quibus probandis, quot
" homines cadavera effecti? cumque
" in illa tempora inciderim, quæ mor-
" bis

" bis paradoxis abundabant, quorum
" fere omnium centrum erat & cloaca,
" quæ tum fremere incipiebat, lues ve-
" nerea, certam ejus facilemque cura-
" tionem omnibus spondebam, ne quen-
" quam à libidine absterrerem. Cum-
" que omnia ferè venenosa ita à natu-
" ra comparata sunt, ut sensibus ipsis
" ingrata se perfacile prodant, & præ-
" caveri possint, per me factum est, ut
" semota hac qualitate proditoria, tu-
" tò exhiberi possint, nec tamen
" languidiùs officium præstent suum.
" Hæc omnia per Mineralia fateor tua
" exequutus sum, ignibusque tuis; nec
" tamen de præmio desperandum,
" quandoquidem harum innovationum
" primus tibi minister fuerim, & in-
" strumentum. Observabat jam in fron-
" te *Luciferi* exortam tempestatem *Ig-*
" *natius*. Erat enim ipse ejusdem cum
" illo temperamenti, & illi utique
" compatiebatur. Ut igiur illum à
" *Paracelso* liberaret, Noli, inquit, pu-
" tare tibi hic licere ad nominis mensu-
" ram Orationem protrahere. Faten-
" dum est, te magna, & magno *Luci-*
" *feri* ministro digna ausum; cum &
" arte tua hominem in Alembicis gene-
" rare posse & confici gloriatus es, &
" etiam

" etiam immortalem fieri. Nec dubi-
" tandum eſt, quin ex Commentariis
" tuis, in libros ſacros, in quibus pror-
" ſus ignarus eras, multi errandi anſas
" & occaſiones arripuerint. Ideóne ta-
" men ad penitiora hæc loca tibi pate-
" faciendus aditus? Quid ex ipſa aſſe-
" cutus es medicina, quod nos *Jeſuitas*
" latet? Etſi enim à *Ribadeneyra* nemo
" è noſtris exhibeatur, qui de re medi-
" ca ſcripſerit, quantum tamen ea in
" facultate valeamus, teſtem appello
" *Pontificem maximum*, qui nobis privi-
" legium conceſſit medicinam exercen-
" di, eoque nomine morientibus aſſi-
" ſtendi, quod aliis Monachis denega-
" tum eſt, quibus enim animus tradi-
" derat, corpus denegaret? Cùm au-
" tem & poteſtatem, ipſam quoque
" medicinæ ſcientiam peritiamque per
" Bullam ſuam omnipotentem in nos
" tranſtuliſſe jure putari poteſt, cùm
" præſertim qui finem alicui concedit,
" media etiam ad finem neceſſaria, ex
" regulis veris conceſſiſſe ſemper creda-
" tur. Liceat autem vera coram te,
" *Imperator horrende*, profari. Metallis
" iſtis, Regni tui theſauris, viſceribuſ-
" que male abutuntur iſti, profanant-
" que. Quid enim te medicamenta
" juvant?

Bulla 18. in Gretze. cont. Haſenmull. Moſconius de majeſt. Eccl. milit. cap. 7.

Mesnes. Theor. 1 cap. 2.

"juvant? Mollis certè res est, & fœ-
"minea medicina. Cùm enim *nulli*
"*Medicina insit à natura, ut sanguinem*
"*educat*, longè à studiis nostris amo-
"venda erit. Cur autem ad morbos
"propellendos, vitámve protrahendam,
"quæ tua sunt adhiberentur? Nónne
"æquum est, fratri & Collegæ tuo *Ponti-*
"*fici Romano*, qui in superficie terræ
"tuæ dominatur, regnumque tuum
quotidiè auget, hæc à te subsidia mini-
strari? Illi debetur aurum, illi gemmæ
"in gremio tuo delitescentes, quibus
"Principes terræ per proceres mag-
"natesque suos ad ejus obsequia,
"mandataque capessenda illaqueare
"possit, & inescare: his præsertim
"temporibus, cum fere ubique pristina
"jura & vectigalia ei passim denegen-
"tur. Illi ferrum, metallaque minus
"generosa, ad machinas conficiendas,
"illi mineralia ad venena nata, illi ni-
"trum debetur, & pulveris tormenta-
"rii elementa omnia, quo reges, reg-
"na, aulas, fora, tribunalia, demoliri pos-
"sit, & devastare. Nec etiam *Novatoris*
"gloriam, vere meretur *Paracelsus*, cujus
"doctrinam, ad antiquissima tempora re-
"fert *Severinus*, aliique ejus sequaces. Sa-
"tis igitur tibi satisfactum putes, si

Legioni

" Legioni Medicorum Homicidarum,
" Principum in peccatis veneno ſubla-
" torum, mulierumque fucis & faci-
" erum medicamentis laſcivientium,
" quorum quotidie ex *Academia* tua,
" ingens ad nos advolabit numerus,
" præficiaris. Sorte ſua contentus,loco
" cedit *Paracelſus*; ſuccedit *Machia-
vellus*. Qui cum Ignatii procacita-
tem, proterviamque animadverte-
rat, qui in *Advocati Regis* munus,
non vocatus, ſe inſinuarat, indignam
Florentino ratus hanc ſtupidam *Coper-
nici* & *Paracelſi* patientiam; hominum
Germaniam ſuam redolentium, tela ali-
qua venenata in *Arſenati* ſuo *Italo* confe-
cerat, in emeritum iſtum *Pampelunæ* mi-
litem,*Gallo Spanicum Hybrida*, projicien-
da. Cùm autem videret, *Luciferum* ſem-
per ejus dicta approbare,mutavit è re na
ta ſubitò conſilium; aliamque mentem
induens, ad *Ignatium* ipſum uni *Lucifero*
ſecundum, orationem vertere ſtatuit;
tam ut ea arte eum demulceret,quàm ut
Lucifero eum ſuſpectum redderet, ne
per honores tituloſque ſpecioſos *Ig-
natio* oblatos, acceptoſque, ipſius ho-
nor nubem aliquam aut eclipſin pate-
retur, aut ille homines politicos & re-
rum civilium peritos, ad ſuas partes
attrahendo,

attrahendo, res novas in regno suo moliretur. Ita itaque locutus *Machiavellus*:
" *Horrende Imperator*, tuque ejus *Dæ-*
" *mon* vigilantissime, *Ignati* pater, qui &
" hujus Aulæ Archicancellarius, &
" Præsul summus summæ Synagogæ (ni-
" si & hic quoque *Romana* Primatum
" suum obtinere credenda erit) liceat mi-
" hi antequam ad meipsum descendam,
" quædam de stupenda vestra sapientia,
" hujusque regni politeia, meditari,
" profari, admirari. Meminisse digneris,
" *summe imperator*, quamdiu à passo *Na-*
" *zareno* solitariam quendam sterilem-
" que vitam, & Eremiticam degere co-
" actus sis. Tandem autem (qui tuus
" in cœlestibus imitandis semper mos
" fuit) ex nimio amore tuo, tibi geni-
" tus est filius dilectissimus, qui tibi stat
" à dextra *Ignatius*. Ex utrisque au-
" tem procedit *Spiritus*? a vobis in mun-
" dum missus, qui *Mitra* & *Coronis*
" insignitus, Ecclesiam vestram mili-
" tantem gubernat. Ejus autem filii
" quos aut in terra reliquit *Ignatius*, aut
" posthumi nati sunt, quam recte cum
" *Spiritu* tuo *Pontifice Romano*, viri *Æ-*
" *quivoci* dici possunt. Nec eo solum
" sensu *Æquivoci*, quo Legati Papæ in
" tuo *Concilio Nicano* dicti sunt æqui

voci

'voci, quia idem ſentiebant, idem lo-
'quebantur, ſed potius ob introductam
'in mundum novam Æquivocationis ar-
'tem. O eximios & incredibiles *Hyper-
'criticos !* qui non ex fragmentis mar-
'moreis, ſed ex ipſis inferni Archivis,
'ex ipſa *Luciferi, Papæ, Ignatii*, viro-
'rum verè æquivocorum mente, lin-
'guam *Turris Babylonicæ* diu obrutam,
'iterum reſuſcitarunt. Me autem quod
'attinet, O nobile par Imperatorum, et-
'ſi ut liberè fatear, quæcunque à me fa-
'cta ſunt, ubi de *Jeſuitis* erit mentio,
'puerilia certè dicenda erunt (nec enim
'hoc mihi denegari ſpero, me ſaltem
'Alphabetaria quædam Elementa præ-
'ſtruxiſſe, & pædagogiam, viamque ad
'altiora præparaſſe) tædet me tamen pu-
'detque, unà cum futili hoc chymeri-
'coque *Copernico*, & cadaveroſo vulture
'*Paracelſo*, ſerie me collocari. Indignor,
'januas illas, quibus adeundis illis aliqua
'ſpes eſſe potuit, mihi non ſponte aperiri.
'Mitius tamen, de temeritate & ſocie-
'tate *Paracelſi* doleo, quippe qui in lani-
'enis & carnificinis humanis ſatis exer-
'citatus, de *Jeſuitarum* gratia bene ſpe-
'rare potuit. Qua & ego via incede-
'bam ſemper ; ideóque ſacrificia *Gen-
'tium* & *Judæorum*, quæ ſanguinis effu-

'sione ferè peracta sunt (quibus non so-
'lùm populus, sed & ipsi Sacerdotes, ad
'res magnas animati erant) mollibus
'*Christianorum* sacrificiis præferebam.
'Vellem sane, si mihi optio daretur, pa-
'nem, quàm vinum, Romanam Eccle-
'siam à populo sustulisse, cùm in hoc a-
'liqua saltem species sanguinis effingi
'poterat. Nec tu *Reverende Antistes*
'*Ignati*, ab hoc abhorruisti, qui cùm
'primam ætatem bellis castrisque conse-
'crabas, post à vulnere recepto inutilis
'redditus, & ineptus, non solùm de bel-
'lo spirituali Ecclesiæ inferendo seriò co-
'gitasti, sed & sicariis tuis vias in reg-
'num cubicula aperuisti. Quam dig-
'nitatem non soli ordini tuo reservasti,
'sed (etsi fatendum sit fomitem & fun-
'damentum hujus doctrinæ apud vos
'manere, vobisque peculiare esse) tamen
'(qua summa præditus es liberalitate)
'non dedignatus es vicaria opera, alio-
'rumque manibus his in negotiis ali-
'quando usum fuisse. Vobis igitur, a-
'nimos suos, & fortitudinem debent
'tam illi qui toties *Angliam* frustra ag-
'gressi sunt, quàm qui in *Gallia*, ingen-
'tes ausus suos ad finem perduxêre. Si
'tamen nec nisi *Novatoribus*, iisque so-
'lis in re *Christiana* versatis, idque mag-

no

'no cum eorum damno & detrimento,
'aditus iste decernendus sit, non video
'quin proximus à *Jesuitis* etiam accer-
'sitis introeam ego: qui non solùm vi-
'as edocui, quibus per perfidiam
'& Religionis simulationem, respubli-
'cæ liberæ ab uno aliquo occupari pos-
'sint & usurpari, sed & populum ea
'injuria affectum, artibus meis arma-
'vi, quibus inter se tutius conspirare, se-
'que de Principe ulcisci, tyrannum
'tollere, & damnum resarcire valeant:
'unde utrinque (tam à Principe quàm
'à populo) messem uberem, & nobile
'huic regno incrementum attulerim. Hac
'oratione non mediocriter permotum
notavi *Luciferum*, & ad *Machiavellum*
inclinare. Nam *Patriarcham* quen-
dam *Laicorum* (ut dicitur) eum agno-
vit. Viderat autem semper *Clerum
Romanum* quotidiè, facilè, sponte,
turmatim, ad inferos devolvere, ut-
pote qui in conscientiam peccare sue-
ti, *Laicis* autem ex desidia quadam
& negligentia, sola amissione plærun-
que delinquere. Præmia igitur ex
æquo se debere *Machiavello* putavit,
qui eos ita sopitos implicitosque ad
egregia cruentaque facinora excitasset.
Adde etiam quod, cùm introitus *Ig-*

natio negari non pouit, cujus ambitiones & molitiones perſpectas habuit *Lucifer*, idoneus ei videbatur *Machiavellus*, & neceſſarius, qui cum altero componeretur; ut æquata per illos lance, ipſe tutò viveret, & venena inter ſe commiſta innocua redderentur. Hoc autem *Ignatium* latere non potuit, Dæmone ipſo ſolertiorem, & *Lucifero* Luciferiorem. Prodit igitur *Ignatius*, ad genua ſe devoluit, pronuſque in terram *Luciferum* adorabat. Nec hæc certè per *Vaſquium* Idololatria dicenda erit, quia quem putavit verum Deum, etſi in Dæmonis ſpecie adoravit. Clamavit autem, monuitque *Ignatius*.

——Tanto fragore boatuque,
Ut nec ſulphureuspulvis,quo tota Britanna
Inſula, per nimbos Lunam volitaſſet ad imam,
Si cum ſubſtratus Cameræ, conceperat ignem,
Æquando fremeret noſtro fragore boatuque.

Hæc tandem, cùm articulatiùs loqui potuit, locutus eſt: In te, *Nefande Imperator*, *Pontificemque Romanum*, *Imaginarium* tuum (ſive cum *Gratiano* verbum accipiatur, qui Scripturas ſanctas *Imaginarias* appellat, ſive cum illis qui

21 q. 4. Omnis jactura.

Modeſt. in vermilit.

'qui *Imaginarios* vocant qui Imaginem
'ferunt *Imperatoris*) in Ordinem de-
'nique noſtrum, immane quantum
'peccare auſus eſt tenebrio iſte *Floren-*
'*tinus*? Ecquis enim ante illum hoc
'genus injuriæ, calumniæve commen-
'tus eſt, ut *Luciferum* adulare,
'captare, irretare ſe poſſe ſperaret?
'Certè quem quis adulatur, laudeſque,
'ſua opinione non debitas offert, eum
'longè ſemet inferiorem putat, eum-
'que captivum ducere, & de eo trium-
'phum agere, ſibi non injuſtè videtur.
'Irriſor ſemper eſt, qui adulatur, aut
'pædagogus. Subeſſe enim poteſt, & in
'ipſa adulatione, honeſtum quoddam
'erudiendi genus. Cùm enim viri prin-
'cipes, iis virtutibus quæ ad munus
'ſuum neceſſariæ ſunt, imbui dicun-
'tur & ornari, tanta inde adhortatione
'ad eas acquirendas excitantur. Téne
'autem iſte irridere auſus, aut (quæ
'major injuria) docere? Illúmve ex ani-
'mo laudes tuas effari credendum erit,
'& non potius *Gratiani* levitatem imi-
'tari, qui te *Principem mundi*, ita ut
'*Rex Scacchorum*, & *Cardinalis Raven-*
'*næ*, per deriſionem dici, ſcribit? Vir
'iſte, cùm nuper in vivis degeret, tan-
'tum ſuo ingenio tribuebat, ut nihil

22 q. 2. Pudor.

'se auxiliis insinuationibusque tuis debe-
're putavit. Tantumque absuit, ut te
'invocaret, tibi immolaret, ut nec reg-
'num tuum agnoverit, nec etiam te in
'rerum natura esse crediderit. Fateor
'quidem eandem eum habuisse & de
'Deo sententiam, eoque jure aliquem
'hic ei deberi locum; Paganis etiam,
'& Gentilium Idololatris superiorem.
'Inest enim in omni Idololatria falsoque
'cultu, aliqua Religio, aliquid etiam
'perversæ simplicitatis, & quod humi-
'litatem sapit, à quibus iste longè ab-
'fuit, cùm penitus Deum esse animo
'negaverit. Quia autem hæc seriò pu-
'tavit, & vera esse quæ affirmabat,
'credidit, non illis adæquandus erit,
'qui verum Deum satis edocti, in ejus
'inimici castris tamen militarunt. Nec
'nobis vitio verti debet, quod aliquan-
'do in *Exorcismis* male à nobis audias;
'*Hæreticum*, *Ebriosum*, *Susurronem*,
'*Bestiam scabiosam* te vocemus, *Elemen-*
'*ta ne te recipiant conjuremus*, *indissolu-*
'*bilem damnationem*, *cruciatumque mille*
'*millies solito majorem minitemur*. Hæc
'enim ex tacito pacto inter nos fieri satis
'nosti, & ex mysteriis, huic *Neophytæ*, &
'in *Synagoga* nostra, *Catechumeno*, mini-
'me patefaciendis. Quod etiam de *A-*

Flagel. Dæmo. Menghi.

, qua

qua lustrali, & de *Agnis Dei*, quæ te hor-
' rere prudenter fingis, agnoscendum
' est. Quibus certè si inesset vis ali-
' qua, corpora morbis, animas pecca-
' tis, elementa Dæmonibus, impressio-
' nibusque malignis purgandi (uti ex
' versibus *Urbani* quinti cum suis *Agnis*
' ad *Gregorium Imperatorem* missis satis
' apparet) æquum certe fuisset, ut in
' illos versus vires suas exercuissent, & si
' non *Hæresibus*, at saltem *Barbarie purgas-*
' *sent* & *Solœcismis*, ne nihil in illis verum
' esse *Hæretici* dicerent, nisi quod in
' fine habetur,

Summa Bullatii verbo Agnus Dei.

Parsque minor tantum tota valet inte-
gra quantum.

' Quæ autem in *Exorcismis*, præter ali-
' os, ausi sunt nostræ familiæ homines
' privilegio speciali tribuendum est,
' quo nobis licentia datur, Dæmonia-
' cos de re quavis interrogandi; cùm
' alii omnes ad ea solum quæ rem na-
' tam spectant, negotiumque quod præ
' manibus habent, miserè obligentur.
' Quod privilegium, etsi nec à *Vicario*
' tuo *Pontifice Romano*, nec à te certè
' manasse puto, laudandus tamen *Cot-*
' *tonus* noster, qui cùm de quæstionibus

'seditiosis Dæmoniacæ proponendis in-
'terrogatus esset, ut se liberaret, tale
'privilegium ementiri ausus est, & au-
'dacia inaudita, novoque falsificandi
'genere *Luciferi* Chirographum sigil-
'lumque (ab eo enim solo proficisci
'potuit) effingere. Porro extra hanc
'in *Exorcismis* libertatem, ubi semper
'nos exhibeamus humiles & mancipa-
'tos, non aliunde quærendum est,
'quàm exactis pervanis, ubi de *Bar-*
'*cena* nostro legitur, eum, cum pro-
'funda nocte, sine teste eum in cubicu-
'lo salutarat aliquis è tuis Angelis, pro-
'tinus è Cathedra surrexisse, locum-
'que illum Diabolo, quem longè se dig-
'niorem prædicabat, resignasse. De
'injuriis autem *Pontifici Romano*, ab
'hoc *Florentino* illatis, etsi permulta di-
'cenda essent, satis tamen ex hoc uno
'animus ejus dignosci potest, quod cri-
'mina vulgaria, popularia, tantoque
'viro indigna ei attribuat. Genus ac-
'cusationis est parcius laudare: &
'ejus dignitati detrahitur, cujus cùm
'laudes exiguas proferimus, omniaque
'tamen dixisse videri volumus, majora
'reticemus. Viderat fortasse iste Ca-
'talogos aliquos *Casuum Reservatorum*,
'qui quotannis à Papis augentur; pu-
'tavitque

Lettera di Biego Torres.

'tavitque ideo Papas ea peccata reser-
'vasse, ut ea soli patrarent. Sed aut
'ignarus est, aut illis iniquus nimis.
'Illìne licentiam peccandi populo ade-
'misse censendi erunt, qui concubinas
'non tantum dari patiuntur, sed aliquan-
'do jusserunt: quique meretricibus par-
'tem patrimonii sui *S. Petrum* debere
'volunt? Mulieresque infami illo no-
'mine meretricum onerari nolunt, do-
'nec, 23000. hominum admiserint?
'Cujus etiam Religionem professi, A-
'cademicos meritrices in domo retinen-
'tes expelli vetant, quia *præsumendum*
'(ajunt) *Scholares sine Meretricibus nol-*
'*le vivere.* Illéne à peccatis alios ab-
'sterrere velle putandus, qui ita illorum
'securitati prospicit, ut doceat in omni-
'bus secundæ tabulæ præceptis, totius-
'que legis moralis posse à se dispensa-
'ri: nec ea *Decalogi præcepta principia*
'*dici posse, nec conclusiones necessario à*
'*primariis deductas?* Ideoque, (uti
'semper hoc docendi genus coluit) ex-
'emplo Regulam illustravit, & de So-
'rore ducta dispensationem dedit? qui-
'que in uno suo horreo, urbe *Roma*
'tot reposuit indulgentias, ut nemini
'difficile sit, una aliáve hora 100000.
'annorum inde expromere remissiones?
'Quam

Dist. 32. Is qui.

Ibid. Vidua. Scappus de Jure non script. lib. 1 cap. 54.

Sum, Angel. ver. Papa. N. 1.

'Quam luculentus hujus liberalitatis 'Pontificiæ testis est *Leo X.* qui di-'centibus semel Orationem Domini-'cam, & nomen *Jesu* (absit horror 'à verbo) ter iterantibus, 3000 an-'nos concessit? Quam profusus aut *Dis-'pensator* aut *Calculator Bonifacius*, qui 'tot in una *Lateranensi* Ecclesia Indul-'gentias agnoscit, ut *nisi à solo Deo nu-'merari non possint.* Quid quod non 'solum plenaria detur ipsis *Francisca-'nis*, sed & eorum parentibus; etiam '& in eorum habitu morientibus, eti-'am & id petentibus, etiam & illo post 'mortem indutis, etsi non petierant; & 'quinque annorum indulgentia habi-'tum osculantibus. Et tandem *Clemens 7.* 'privilegio uni Ordini dato (quod jam, 'ut & omnia alia, Jesuitis commune fa-'ctum est) locum aliquem iis subjecti-'um visitanti, aut si eum locum ne-'queat alium quemvis, aut si nec id 'possit, etiam illud volenti, Indulgen-'tias omnes impertit *concessas & conce-'dendas in orbe universo.* Et quam-'vis verum sit si in illis Indul-'gentiis, certa pæcuniæ summa deter-'minetur, (quod plærumque fit) pau-'perem qui id præstare nequit, etsi 'satis de peccatis doleat, nullum tamen

Privilegium mendican. verbo Indul.

'inde

'inde consequi beneficium, easque *Gerson* vocare ausus est fatuas & superstitiosas, quæ pro una Oratione enunciata 20000 annorum largiantur, tamen Pontificum animum liberalem, nec in peccatis sibi reservandis adeo solicitum, satis superque testatur. Si autem in centum annorum curriculo, aliquis è fæce populi unus, ob *Sodomiam* ultimo tradatur supplicio, idque non tam ob admissam culpam, quam ob jus *Principibus Ecclesiasticis* debitum, ab illo ereptum & usurpatum, minus certè dolendum est aut queritandum, cùm solum ad interrumpendam præscriptionem fiat, in quam sibi vindicandam, proclives semper Laici fuere. Nec enim ita avarus in hoc genere deliciarum *Papa* est, quin id etiam delibent *Cardinales* sui, quos *Carpidineros* (elegantia certè tuis *Secretariis*, *Monachis* scilicet, peculiari) in Epistola tua ad eorum unum scripta, tibi visum est nuncupare. Cùm enim ita in *Papam* compaginentur *Cardinales*, ipsumque ejus corpus fiant, ut *nec sanguinem in febre emittere possint, nisi ejus licentia prius impetrata*, quid illis denegandum erit? aut quod peccatum 200 illorum speciosa privilegia

Theo. Niem. Nemus unio. Trac. 6. c. 29.

Rodol. Cupers: de Eccles. univer. fol. 4. Azor. par. 2. l. 4. cap. 1.

'legia effugere poteſt? *quos ex Eccleſiæ* '*Hierarchia, non magis quam ipſos Epiſ*- '*copos, Papa tollere poteſt, cùm & à Deo* '*inſtituti fuerant, Apoſtolique prius* '*Cardinales erant quam Epiſcopi*. Quos 'etiam in Creatione, *fratres* appellat, '& *Principes mundi, Orbiſque terrarum* '*Conjudices*, &, ut nihil deſit, *Tot Re*- '*ges ſunt, quot Cardinales*. O corpus 'horrendum;& ut in multis,ita in hoc 'inſigniter monſtroſum, quod ſpeciem 'ſuam propagare non valent; cùm '*nec omnes Cardinales, ſede jam vacan*- '*te, Cardinalem creare poſſint*. His 'certè, peccatorum non magis invidet 'Papa, pluralitatem, quàm beneficio- 'rum. Etiam & *Borgiam*, hac dignita- 'te gaudere voluit, ut plura ſcelera uno 'actu, ingenioſa impietate congeſſe- 'rit, quàm, quod ſciam, ex ipſis Pon- 'tificibus, aliquis conatus ſit. Non e- 'nim ſolum fibulam ſolvit, pudicitiæq; 'ſuæ fræna laxavit, ſed ſecunda ambi- 'tione exardeſcens, ſexum mutare 'voluit. Juvenem autem, & imber- 'bem, ceu fructus agreſtes faſtidivit. 'Nec enim ſatis à ſexu muliebri diſ- 'ceſſiſſe àlias ſibi videbatur, niſi viri- 'lem haberet, venerabilem, barba- 'que ſpectabilem Venerem. Nec ibi 'con-

Moſconius de majeſt. Eccl. Militant. c. 5. Ibid. Idem c. 6. Scappus de Jure non ſcript. lib 1. cap. 25.

'consistit: pergit ingeniosa libido. Pa-
'parum exoletos tamen solicitare non
'dignatur. Voluit ad Civium *Sodomæ*
'licentiam pertigisse, qui *Angelos* in-
'ire ambiebant: quo potuit modo eos
'imitatus, è sorte & portione Domi-
'ni, hominem è *Clero* sumit. Majus
'quiddam se fecisse ratus, cùm etiam
'Dei Creatorem, Sacerdotem, sibi
'obnoxium fecisset. Nec tamen hunc
'in choro quæsivit, aut claustro, sed
'ut satis monstrosam *Venerem*, habe-
'ret, *Mitratam* etiam voluit. Nec
'adhuc in *Auge* prodigiosa ejus las-
'civia; non certè. Quod addi potu-
'it, addidit. Virum, Clericum, Epis-
'copum, non muneribus, non precibus
'aggressus est, sed vi stupravit, rapuit-
'que. Cùm igitur ex plenitudine po-
'testatis, ad ea genera peccatorum de-
'veniant Papæ quæ & exemplo carent
'& nomine, ita ut Papa *Paulus Vene-
'tus*, qui faciem fucis tingens, fœmina
'videri maluit, *Dea Cybeles*, diceretur
'(nec sine mysterio, cùm huic numini
'Cinœdi sacri sunt) nec nisi præventio-
'nis privilegio usi, suam aliis licentiam
'impertiunt, malè indigneque præva-
'ricatur loquaculus iste cùm Paparum
'dignitati satisfactum putet, si crimina
aliis

'aliis communia illis imputentur. Imperiorum translatio, Regnorum ruinæ, Regum Excommunicationes, depositiones, incendia, bella, eorum insignia, & characteres proferenda erant. Etsi enim exempla de imperiis à Papa mutatis, tam sæpe à nostris decantata, vera non sint, nec quid ejusmodi à Papis antiquis perpetratum fuerit, cùm tamen nostri Ordines politici cæteris sagaciores, perspectum habeant, quantum ad Ecclesiæ incrementum conducat, hæc in principes jurisdictio temporalis, non solum id sibi licere Papis persuademus, sed & etiam antiquitus ab illis factitatum. Ideoque *Canones, Historiasque* invitas quamvis ad hanc sententiam detorquendas, curavimus. Etsi enim unus è nostris, nobilem illum *Canonem, Nos Sanctorum*, enervet, quo sæpe hæc probari solita sunt, id tamen tum fecit, cùm & demulcendus Rex *Britanniæ*, legesque mitigandæ, & ipse nomen *Eudæmonis* induerat. Ad se autem redeat, & *Cacodæmonem* profiteatur, nobiscum sentiet, quo etiam nomine ignoscenda est & *Cudsemio* sua temeritas, cum *Anglos Hæreticos esse neget, quia in perpetua Episcoporum suc-*
'*cessione*

Apologia pro Garnetto.

De desperata Calvi Causa. cap. 11.

Rom. 12. 11.

'*cessione permanent*. Videntur enim
'isti homines hoc in loco eorum trans-
'lationi favere, qui verba *Paulina* ita
'legunt, *Servite tempori*, non *Servite*
'*Domino*, Canonesque è re nata inter-
'pretantur. De injuriis autem nostro
'Ordini, ab hoc homuncione illatis,
'cùm in nobis & tua & Papalis lædatur
'majestas, quibus quasi Dictatoribus
'Republica jam nutante, ab utrisque
'mandatum est, *Videamus ne quid Res-*
'*publica detrimenti capiat*, non est cur
'de victâ dubitemus. Hoc tamen est
'quod me præcipuè excruciet, quod
'cùm me *Præsulem* vocet & *Antistitem*
'nomine vobis horrendo & abominan-
'do, novi illum ex intima sua maligni-
'tate, hæc ad *Bellarmini*, *Toletique* vo-
'tifragas ambitiones referre, qui *Cardi-*
'*nalatum* aliasque dignitates amplexati
'sunt. Sed errat homo miser, & in
'nostris rebus rudis, ignarus, eos non
'solum ex hoc quod in Papæ corpus co-
'alescunt, summo suo bono, finique
'ultimo, centroque fœlicitatis, huic
'*Luciferi* Cameræ reddi proximiores,
'sed & etiam ex ipso perjurio, voti-
'que justi contemptu, novum ad eam
'jus iis acquisitum esse. Martyrium
'quippe nostrum Cardinalatus est:
&

'& quamvis non multi ex noſtris iis
'polleant viribus, ut ita Martyres ſe fi-
'eri patiantur, gaudeantque Pontifices
'eam in alias familias transferre perſe-
'cutionem, iis tamen qui tantas vires
'aſſequuti ſunt, utpote qui majoribus
'prælaturis aucti, ad majora edenda fa-
'cinora idonei evadant, in hoc eorum
'Cœlo, novæ Coronæ, novæ Aureolæ
'contexuntur. Dolenda igitur ſemper
'erit infirmitas *Laynæ*, & *Borgiæ*, quia
'*Paulo* 4. & *Julio* 3. oblatum Car-
'dinalatum reſpuebant: (digna e-
'nim hoc loco, & hoc conventu, ea aſ-
'ſertio videtur) nam & in ſacrificiis a-
'pud antiquos Romanos tibi immola-
'tis, victima quæ reluctabatur, ſemper
'reprobari credita eſt: ideoque meritis
'laudibus decorandus *Bellarminus*, qui
'ex novo Cardinalatu, novum genium
'ſumens, retractationes edidit, & loca
'omnia quæ in ejus ſcriptis in favorem
'Principum deflecti potuerunt, caſti-
'gavit. Hæc autem omnia miſſa faci-
'amus. Satis enim nos novimus inter
'nos. Ea verò quæ à ſe geſta eſſe gloria-
'tur vir iſte, in re politica omni, anti-
'quos,modernos,prætergreſſus,penſicu-
'latius perpendamus. Quamvis magnos
'in re aliqua eum progreſſus feciſſe quis
putabit

Libadeneyra Catal. f. 60. & 100.
Briſt de formul. l. 1.

'putabit, qui ita in primis mediisque
'hærebat, ut cùm *Pontificem Romanum*
'viderat, noverat, ad Dæmonis tamen
'notitiam non pervenit. Scio autem
'quo se perfugio tueri conabitur: in in-
'finitum scilicet dari non debere pro-
'gressum alicubi consistendum, acqui-
'escendum. Nec etiam plura admit-
'ti debere media, cùm per pauciora res
'expediri possit. Cùm igitur ei per-
'spectum fuerat *Pontificem Romanum*
'omnium malorum causam extitisse, pri-
'mumque motorem, maluit ibi acqui-
'escere, quàm Dæmonem agnoscendo,
'novam Tyrannidem introducere, fa-
'terique Papam etiam Dæmonis jura
'usurpasse. Quam certè opinionem si
'quis adhuc tueri velit, per nos liceat.
'Erit tamen nobis argumentum inge-
'nii non ita perspicacis, si quis ita
'Pontificem, neglecto Dæmone,
'suspiciat, imaginemque sine religio-
'ne ad prototypum, colat. Quam
'autem futilia, quam nihili sint, quæ
'in libros suos congessit, hoc manifest-
'um reddit, quod in omni Religione,
'in omni disciplina aliquis in eum in-
'surrexit, nec quis illum vindicare ag-
'gressus est. Nec hoc ideo dicimus, quia
'ideo minus mala ea putanda censemus,

'sed quia minus artificiosa, & ad finem
'in quem diriguntur, minus valida.
'Non ita nos, non ita progressi sumus:
'ea enim arte præcepta nostra his in re-
'bus condita sunt, & condita, ut cùm
'à nobis ad illaqueandos stabiliendosque
'nostros proferantur, Ecclesiæ doctri-
'næ & opinionis communioris speciem
'reverentiamque iis induamus. Cùm
'autem ab adversariis ad conciliandam
'nobis invidiam, aut infirmiores ab-
'sterrendos producantur, humiliori sor-
'te contenta sunt, & in locum seriemque
'privatarum opinionum secedere non
'dedignantur. Canonesque ipsi nunc
'splendidi mitraque & tiara insigniti
'incedunt, & ex ipsa Cathedra divi-
'num sonant, vimque oraculorum ob-
'tinent; nunc autem laceri oberrant
'mutilique claudicant, & claustrale
'quiddam aut Eremiticum murmure
'incerto sussurrant; aut quasi ex pul-
'pitis in aures populi præcipitati; aut à
'Conciliis producti quæ vel abortus pas-
'sa sunt, partusque ediderunt ante in-
'animationem, Papæ scilicet assensum,
'aut jam vitâ destituta sint, etsi diu sa-
'na fuerant vegetaque, ad civilia ne-
'gotia non pertrahenda judicantur.
'Nunc nobis stellæ fixæ, & firmamen-
'to

'to hærentes, nunc autem planetæ sunt
'Canones. Nunc in omnibus loquitur
'ipse *Papa*, nunc autem *Autores*, è qui-
'bus excerpti sunt. Inde variè de *Gra-
'tiano* nostro Philosophamur: Nunc il-
'li honorem dignitatemq; Adamantum,
'& gemmarum nobiliorum attribuen-
'tes, quæ inde nitorem & firmitatem
'consecutæ sint, quod quasi ex Atomis,
'particulisque minutissimis conslentur,
'nunc autem montem ex arena undique
'congesta agnoscimus, & fundamento
'recipiendo prorsus ineptum. Fateor
'certè patres nostri ordinis, ex juvenili
'quadam ferocia, qua tum temporis
'omnia audebat, (vix enim ex Ephebis
'excesserat) male *Concilium Tridentinum*
'adduxisse, ad regulas certas & defini-
'tiones statuendas, à quibus recedendum
'non fuit. Sed certè recedendum est,
'nec dissimulari potest, tam nostri Or-
'dinis scriptores quàm *Dominicani*, in
'hoc bello, tragœdiaque *Romæ* excitata,
'*De Gratia & Arbitrio* à castris *Triden-
'tinis* transfugisse. Nec enim quæ à
'nobis scripta sunt ita firma rataque esse
'volumus, ut ab aliis dummodo nostri
'sint Ordinis, immutari nequeant. Ita
'qua usus est *Dæmon-Joannes* licentia in
'liberando *Rege Regnoque Britanniæ* à
M 2 periculo

Vide Benium.

Apol. 1 Garnt. cap. 3.

'periculo depositionis, (*quia nulla in eum*
'*lata sententia*) Canonibusque multis,
'quos alii in eum intonandos putarunt,
'cùm tandem regnum illud hoc opio
'nostro satis fuerit stupefactum, licebit
'nobis eosdem Canones ad pristinum
'vigorem restituere, regnumque ita so-
'pitum aut innato suo calore, id est, bel-
'lis intestinis aut externis remediis ac-
'quisitis, ex *letargia* sua excitare. Se-
'curitatem enim omnem qua gaudent
'Principes, ex nostra habent indulgen-
'tia, canonumque remissa interpretatio-
'ne, privilegia sunt, quæ cum à nobis
'emanarunt, vitamque acceperint, à no-
'bis imminui, revocari, jugulari possunt,
'eodem prorsus modo, quemadmodum
'*Marianæ* licuit, à *Concilio Constantiensi*
'recessisse licuit etiam *Cottono*, *Maria-*
'*næ* partes relinquere. Quod tamen
'solis nostris, quibus datum est tempora
'nosse, & arcana, licere volumus. Vi-
'demus enim ipsos *Sorbonistas*, qui *Pa-*
'*patum Aristocraticum* sibi constituere vi-
'dentur, etsi opinionem *Marianæ* ever-
'tere satagebant, ab ejus tamen nomi-
'ne cæterisque *Jesuitis* prudenter absti-
'nuisse. Modestia sane quam in iis non
'sperabam, qui dum & in terris fui, De-
'cretum contra me ediderant. Nec ta-
men

'men nihil patientiæ meæ, providentiæ-
'que tribuendum, qui vires eorum ag-
'noſcens, infantiamque noſtram, reſpon-
'ſionem omnem & exagitationem meis
'interdixi. Nec enim tam *Herculei* e-
'ramus, ut in incunabulis ſerpentes ex-
'tinguere conaremur. Cùm autem ab
'illo tempore ſæpius à noſtris provocati
'fuerint (nec enim regulam præceptaque
'adeo ferrea meis dedi, ac *Franciſcus*,
'qui noluit ſua ad tempora, & rem na-
'tam accommodari) excuſandi certè e-
'rant, ſi in nos immitiores extitiſſent. Si
'*Parlamentum Pariſienſe* ea modeſtia
'rem peragendam non cenſuit, ſed li-
'brum, opinionem, hominem, edictis ſuis
'infamem reddere maluit, quid aliud de
'eo dicendum quam *Gigantem*, & *ani-
'mal indomitum* eſſe, quod nunquam à
'noſtris cicurari potuit. Clamant enim
'ſemper ululantque *Papæ legitimè & Ca-
'nonicè progrediendum*, idque malitioſè
'interpretantur, de legibus ſuis & Ca-
'nonibus antiquis, quos per *Areſta* (ut
'vocant) ſua, via inſenſibili, in uſum revo-
'care ſe poſſe ſperant. Hoc igitur eſt de
'quo *Machiavellum* reum ſtatuimus, e-
'um non ita tuto cuniculos ſuos egiſſe,
'quin ab omnibus deprehenſus fuerit.
'Nos autem qui Eccleſiam quaſi Navem

Gretzer. examen ſpecul. fol. 139.

L'eſchuſſier fol. 2.

Idem fol. 32.

'accepimus, alto mari liberè fluctuamur. Anchoram certè habemus, sed 'apud nos; nec adhuc fixam: fingendam autem & retrahendam, prout 'nobis visum fuerit. Et satis scimus ut '& Navibus ipsis, ita & naviganti Ecclesiæ, scopulos, promontoria, quæcunque firma sunt & fixa, periculosa 'esse, & naufragium minitari. Non 'tamen adeò obstinatè dicimus, nihil prorsus in ejus Commentariis esse, 'quod huic Ecclesiæ inservire possit. 'Sunt certè ejusmodi multa; sed non 'ii sumus, qui ab aliis quicquid emendicemus, aut qui à nobis non profecta Elogiis nostris adornemus. Nobile hujus temperantiæ abstinentiæque 'exemplum nobis exhibuit *Senatus* '*Romanus*, qui ideo *Christum* inter Deos referre noluit, quia ab imperatore 'res proposita fuit, nec ab ipsis Consilium emanavit. Id antem de quo 'præcipuè gloriatur iste, licentiam scilicet simulandi, mentiendique, à se 'introductam, nullo nititur fundamento, nullo colore decoratur. Nec enim solus *Plato*, cæterique Rerumpublicarum Architecti, licentiam Mentiendi Magistratibus, etiam & Medicis 'tribuere, sed & Patres Ecclesiæ, *Ori-*

'*ginem*

'ginem, *Chryſoſtomum*, *Hyeronymum*, 'æſtimantes, non ſolùm eandem in il'lis doctrinam invenerunt noſtri, ſed 'eos etiam ab omni nævo reprehenſione'que hac via liberant, illis ſcilicet licu'iſſe hanc opinionem tueri, donec Ec'cleſiæ aliqua definitio contrariam ſta'tuiſſet. Quod certè (etſi non ita li'berè hoc profitendum ſit) adhuc nun'quam fecit. Hanc autem doctrinam, 'quamvis uſu receptam, à Patribus ex'cuſatam, exemplis etiam *Prophetarum* '& *Angelorum* in ſcripturis roboratam, 'itaque jure Gentium, & quaſi lege 'Naturæ ſtabilitam, quia tamen à no'bis profecta non eſt, aliquantulum de'clinavimus. Aliam autem minus ob'noxiam, quæ tamen eadem omnia Ec'cleſiæ præſtaret, Reſervationem ſcili'cet Mentalem, mixtaſque propoſiti'ones ſubſtituimus. Mentiendi igitur 'licentia nec tuta eſt, nec nova: ſunt 'enim pleraque ex *Machiavelli* præcep'tis ita obſoleta, tritaque, ut non dubita'verit Serarius noſter (ſua tamen li'centia uſus) *Herodem*, qui tàm diu ante 'vixerat, *Machiavelliſtam* vocare. Sed 'ut uno ictu ſpes ejus omnes, omnes ra'tiones amputemus, hoc aſſero, hoc e'dico, omnia ſcripta ejus, actaque om-

Obſervationes in Caſſianum, fol. 736. ex collat. 19.

Tribares l. 2. 24.

M 4 nia

'nia huc ſpectare, ut ad ruinam inte-
'ritumque regni hujus, id eſt, ſedis
'Pontificiæ, via præparetur. Quid e-
'nim aliud conatur, quàm ut Rerum-
'pub. formæ immutentur, ut populo
'(metallo molli, ductili, fuſili, & ad
'noſtras impreſſiones accommodatori)
'omnem libertatem eripiat, deſtructa-
'que penitus omni civilitate, ad Monar-
'chias (nomen in rebus ſæcularibus
'meritò nobis abominandum) omnia
'reducantur. Cum lachrymis dicen-
'dum, dicendum tamen, plane nullum
'ex Monarchis jam inveniri, qui non
'aut penitus ſe à regno noſtro ſubdux-
'erit, aut nos in re aliqua gravi læſerit,
'unde autoritatem Pontificis, *Incompa-*
'*rabiliter* minorem eſſe quàm fuerat,
'fatetur *Cottonius* noſter; Eccleſiam-
'que Chriſtianam (quod ſolum *Roma-*
'*næ* competit) *Dominativam* eſſe. Inde
'etiam eſt, quod non niſi ſemel
'in *Hebdomada*, *Cardinales*, jam conve-
'niant, quod ſæpius facere ſoliti fue-
'rant, quia negotia in Curia *Romana*
'pauciora ſunt. Ut enim Reges *Bri-*
'*tanniæ*, *Daniæque* cæteroſque omnes
'primi generis Monarchas taceam, in
'ipſa Gallia ita aucti ſunt inimici noſtri,
'ut parum abſit, quin etiam numero
'noſtris pares evadant: viribus autem
in

De la meſſ. eſol. 358.
Synta. Theoloſa l. 15. c. 4. v. 7.

' in hoc ſuperent, quod in doctrina ſua
' unanimes ſint, viciniſque Eccleſiis ad-
' hæreant. Cum tamen noſtri, qui Ca-
' tholici ibi dici volunt, ita à Catholicis
' Romanis diſſentiant, ut non ſolum
' Concilia, ſed & Regem Papæ præfe-
' rant; illoſque ſuos Gigantes, *Gog* &
' *Magog*, *Parlamentum* ſcilicet *Pariſienſe*,
' & *Collegium Sorbonæ*, omni conatui,
' omni molimini noſtro ſemper oppo-
' nant. Etiam & in *Hiſpania* miſerè lan-
' guemus, *a* ubi Clerici Dominis ſuis in-
' fideles de proditione accuſantur; *b* Ju-
' dicio Regis perſonæ Eccleſiaſticæ ſub-
' jiciuntur, & *c* Sacrilegii, igni à Ju-
' dice ſæculari traduntur. Et quamvis
' partem, paulo minus, dimidium reg-
' ni ſui Eccleſiæ *Romanæ* conceſſiſſe vi-
' deri volunt, regnumque cum Eccleſia
' diviſiſſe, ita tamen penſionibus, aliiſ-
' que oneribus, quibus Aulici filiique
' procerum aluntur, & conditionibus
' veneroſis inficiuntur hæc eorum dona,
' ut potius *Hydropſin* pati videatur Eccle-
' ſia, quàm ex alimentis bene concoctis
' ſanitate frui, & iſta omnia potius ad
' invidiam Eccleſiæ, quàm majeſtatem
' conciliandam fieri. Sed & in jure Ec-
' cleſiæ uſurpando, non ſolum Reges
' *Galliæ*, ſed & *Britanniæ* poſt ſe reliquit
' Rex *Hiſpaniæ*. Novum enim (ait
Baronius)

a Scappus de Jure non ſcript. l. 1. c. 6.
b *Ibid. c. 16.*
c *Ibid. c. 25.*

De Regno Siciliæ.

'*Baronius*) exortum eſt *Caput*, pro *Monſtro* & *Oſtento*. *Excommunicat enim & abſolvit: quam etiam exercet poteſtatem; & in Epiſcopos & in Cardinales. Appellationes impedit, nec ſedem Romanam ſuperiorem agnoſcit, niſi in caſu præventionis*. Exoſum igitur nobis nomen, *Monarcha*, & exitioſum: in quod, tanto 'impetu, tanta ferocia & acerbitate intonuit *Baronius*, ut fruſtra aliquid adjicere conarer ego, etſi tuâ (*nefande Imperator*) linguâ loquerer. Nomen 'enim *Adulterinum* vocat, & *Turrem Babel: Regique, cui ipſe ſubditus, niſi à nomine abſtineat, ruinam minatur. Interim Tyrannum eſſe ſtatuit, & Bulla Cœnæ quotannis excommunicatum*. Hoc autem uno erga omnes ſe tuetur, *Neſcit zelus imperioſus parcere ſaltem Deo*. Quem 'tamen zelum, & à *Mandato Papæ*, & à '*Juramento Cardinalitio* inflammatum 'dicit; quibus omnibus inſtructus, in 'Monarchas inſurgit. Nec aliam ferè 'ob cauſam, *Bellarminus* noſter regimen 'Monarchicum tantis laudibus effert, 'quàm ut à tanta dignitate ſæculares 'omnes arceantur, ſolique Eccleſiæ ea 'vindicentur. Bene igitur *Rebullus* quidam, (qui jam huic regno innoteſcere 'laborat, cùm calumniarum in Miniſtros

Reſp. ad Card. Columñ.

'stros *Gallos* Ecclesiasque ibi constitutas
'fatur, etiam in *Regem exterum poten-*
'*tissimum* calamum stringere, & signa
'conferre ausus est) bene inquam, &
'perquam accommodatè *Baronium* & *Salomonibus:*
'*Bellarminum*, *Clypeum*, *Ensemque Ec-*
'*clesiæ Romanæ* vocat. Gratulor illi sa-
'nè de Titulo *Ensis* nostro Ordini indul-
'to; tam quòd post omnes illorum ver-
'borum [*Ecce duo Gladii*] interpreta-
'tiones, ad temporalem jurisdictionem
'in Papa stabiliendam, à nostris acqui-
'sitas, ab adversariis autem sublatas,eli-
'sas,irrisas,novam suppeditasse videtur,
'& per *duos Gladios*, Papæ *excommunica-*
'*tionem*,*Jesuitarum Regicidia* intimasse;
'quam quòd nobis supremam illam dig-
'nitatem reservavit, ut quemadmodum
'*Deus* Paradisum suum *Ense Ignito* mu-
'nire voluit, ita & nos Ecclesiæ nostræ
'finibus insistamus, non solum ut *Che-*
'*rubin* ille flamma ferroque instructi,
'sed & nupera inventione,pulvere bom-
'bardico: De cujus Autore an Mona-
'chus scilicet fuerit, Dæmónve, miror
'cur litigarent *Antiquarii*, cùm unum
'sint. Ut autem, *nefande Imperator*,in
'plærisque rebus id semper conatus es,
'ut *Eum* imitareris, ita in nobis id e-
'gregiè assecutus es. Cum enim Re-
for-

'formationem Ecclesiæ suæ aggrederetur ille, in tua etiam te idem tentare decuit. Ideoque *Franciscanos* tuos (operarios certè, artificesque ante nos natos non contemnendos) per *Capuchinos* reformasti: Hos etiam per *Recoletos*. Cùm autem & in ipsa Ecclesia Dei, nonnulli in hac Reformatione eousque progressi sunt, ut non solum humores cum periculo peccantes, sed & omnem pulchritudinem, speciem & ornatum eximere, spiritus vitales cum sanguine vitioso simul exhaurire, maciem inducere, & *spasmum tetatumque febre curare* tentarent; tu tibi deesse noluisti sed antiquorum tam *Circumcellionum*, quàm *Assassinorum* ingenium in nobis reformasti, & ad altiora audenda excitasti. Nec enim in *Circumcellionum* ferocia consistimus, cùm alios ad mortem nobis inferendam lacessimus & provocamus, nec in *Assassinorum* qui ad Reges qui per eos transibant occidendos, operam vendebant: Nam, spontè, gratis, ubique id perpetramus. Et quemadmodum reipsa, à nemine nos vinci patimur, ita & *Mysticis Mystica* opponimus; & ne Canon ille, *Ne quis Clericus cultellum cum cuspide portaret*, prophetica aliqua relatione nos respiceret,

Hippocrat. l. 4. Aphor. 57.

Carrauca statut. Synod. N. 41.

præceptum

'præceptum nostris dedimus, ut *Cul-*
'*telli eorum frequenter acuantur*, & ad
'usus semper parati sint. Exuspices e-
'nim sumus, prophanis longè solertio-
'res; nec enim exta brutorum ani-
'malium inspicimus, sed ipsarum ani-
'marum exta, in Confessionibus, &
'exta Principum in proditionibus; quo-
'rum corda nobiscum esse non ante cre-
'dimus, quàm ea videamus. Sileat
'igitur loquaculus iste Secretarius; li-
'brosque suos eo honore affici, con-
'tentus sit, quo *Ephemeridas* & *Calen-*
'*daria* anniversaria dignatur Mundus;
'quæ certis locis temporibusque accom-
'modata, ibi alicui brevi usui inservire
'possunt. Ejusque Sectatorum regulæ
'omnes, ceu *Synodorum Provincialium*
'Canones, ubi condita sunt, recipian-
'tur; nostræ autem, quæ universum
'mundum pervagantur, permeantque,
'*Conciliorum Oecumenicorum* vicem ha-
'beant, vigoremque retineant. Loco
'autem aliquo inter Gentiles insigni,
'potiatur iste, modo à nostris abstine-
'ant. Nec solum de modernis loquor,
'cum nostros dico; vix enim unquam
'in Romana Ecclesia defuere Monachi,
'qui *Machiavellum* longè superarunt.
'Longa certè mihi videbatur *Ignatii* O-
ratio;

Carrauca statut. Synod. N. 41. Regul. Jesuit. Cap. præfect. Refectori.

'ratio; & de corpore tamdiu relicto
'metuebam, ne aut putreſceret, aut
'certè fraceſcere, & ſepulturæ tradi
'poſſet. Nolui tamen diſcedere è ſcæ-
'na, donec peracta fabula ſperabam, ſi
'quid corpori accideret, *Jeſuitas*, qui-
'bus miracula familiaria ſunt, & quo-
'rum famæ ſtudioſus in hoc negotio mi-
'hi videbar, commiſeratione erga me
'uſuros. Ut autem aliquando videram

Aut plumam, aut paleam, quæ fluminis innatat ori,
Cum ventum ad pontem fuerit, qua fornice tranſit
Anguſto flumen, rejici tumidéque repelli;
Duxerat at poſtquam choreas, atque orbibus unda
Luſerat, à liquidis laqueis, & faucibus hauſta
Fluminis in gremium tandem cedit, reditumque
Deſperat ſpectator ſcenæ;

Ita *Machiavellus* ſæpe ſe erigens, ſæpe repulſus, tandem evanuit. Ego autem in facie vultuque *Luciferi* hærebam. Deprehendi illum ita erga *Ignatium* affectum, ac Principes, qui quamvis Officiariis

Officiariis iis invident, eximiam opes conquirendi licentiam, tamen de illis queri non audent, ne populo eos reddant odiosos. Passus igitur *Lucifer* est Infernum novum, Diabolum scil. popularem, gloriosum, & sine dubio res novas moliturum. Voluit igitur in Cameram interiorem secessisse, recepto præter *Ignatium* nemine, quem neque secludere potuit, eximie meritum, nec tutum putabat amplius ei occasionem dare, suas laudes celebrandi, cæterosque omnes dejiciendi, in conspectu publico, & vulgo Dæmonum. Sed recedentem turba animarum obsidebat. Confluunt omnes, introitum flagitant, qui quid in rebus etiam minimis innovarant. Etiam qui aut in mundo muliebri aliquid novi induxerant, aut in *Pancirolli* Commentariis locum invenerant, *Porcellanæ*, *Conspiciliorum*, *Quintanæ*, *Staphiarum*, etiam & *Caviari* inventores, turbam augent. Eorum autem qui *Circulum* se quadrasse gloriati sunt, infinitus pene numerus: sed nubem istam dispescuit *Ignatius*, imperando, increpando, irridendo, propulsando. Nollem tamen certe *Petrum Aretinum* inter cæteros tam male ab eo habitum. De picturis suis portentosis glorianti,

De rebus nuper inventis.

glorianti, vere certe respondit *Ignatius*; eum, utpote non ita doctum, multa latuisse in hoc genere, quibus scatent antiquæ, tam historiæ quàm fabulæ & poemata: ideoque *Aretinum* non solum nihil de novo addidisse, sed & stimulos juventuti ademisse, quæ in ejus industria temerè confisa, nihil ulterius quærendum putaret, itaque infinitum prædivitemque Antiquitatis thesaurum amissuram. Addidit etiam, *Raderum* cæterosque sui Ordinis, qui poetas castrare soliti, aliosque autores (interim autem mirabar ego eos & *vulgatam editionem suam* non castrasse, quæ verbis adeo obscœnis alicubi abundat, quæque lingua *Hebræa* (eo nomine *Sancta* nuncupata) adeo horret, ut nihil obscœnum effari possint; ita ut unus ex illis (admodum subtiliter) animadvertit, stellam *Veneris* perrato eo nomine in Scripturis appellatam) non eo animo id fecisse, ut eorum memoria aboleretur, sed ut prius experti ipsi an *Spintria Tiberii*, & *Martialis Symplegma*, aliaque hujusmodi, non potius Chimeræ & luxuriantium ingeniorum speculationes, quam res certæ & ad artem methodumque deliciarum reducendæ extitissent, (nec enim in re aliqua *Theoria*

Harlay defence des Jesuit. fol. 12.

ria contenti, nisi & ad *praxin* accedant *Jesuitæ)* discipulis tandem suis, & novitiis ea facerent communia. Est enim fœcunda Sacramentorum hæc Ecclesia, Divinis autem onerata jam & Moralia gignit. In quibus ut & in Divinis, una specie populum contentum esse volunt; varias autem formas arcana sua mysteriaque sibi reservare: Cujusmodi nonnulla subobscure mihi tum innuere videntur, cùm in vita novæ Divæ, *Franciscæ Romanæ* scribant, *Therum genialem ei perpetuum Martyrium fuisse, & Miraculorum Officinam.* Cùm tamen is fuerit *Aretinus*, qui Principibus sugillandis, contumeliisque afficiendis diu assuetus, habitum inde contraxerit talem, ut & ad supremam Dei Majestatem parvifaciendam ascendisse potuit, miror certè *Archi-Jesuitam* istum, etsi non ad sedem in Ecclesia sua triumphanti eum admiserit, munus tamen aliquod inferioris sortis ei denegasse. Dignus enim mihi videbatur, qui aut *Ignatio à Voluptatibus*, aut *Lucifero à Voce* esset. Quicquid enim vel *Lucifer* ipse animo concipere potuit, effari audebat iste. Eum tamen *Ignatius*, satis sibi ad omnia munera visus, protrusit; urgentique,

Valladerius fol, 24.

baculum intentabat. Nec mitiorem certè *Christophoro Columbo* se exhibuit: qui cùm nihil ei in terra marive impervium fuerat, in Inferno difficultatem minus timebat. Pergentem autem sistebat *Ignatius*. Meminisse te decet, 'inquit, si quid huic regno emolumenti, ex detectis terris *Occidentalibus* eveniat, 'id omne nostris acceptum referendum. 'Si enim obtinuisset *Dominicorum* senten-'tia, *prædicatione solà, non vi inferendà 'incolas reducendos*, vix certe tot sæculis, '*vicies centena millia hominum ad* 150. '*perducerentur*; quod à nobis citò pera-'ctum. Si lex lata à *Ferdinando* in solos '*Canibales*, ut *qui fidem amplecti noluere*, '*servitute plecterentur*, in alias Provinci-'as extensa non fuisset, defuissent nobis 'viri, qui terræ beneficium eruissent. 'Nisi nos, sublata eorum Idololatria, no-'vâ nostrâ, id damnum iis compensas-'semus; nisi nos, genti ignaræ barbaræque 'res aliquando naturales, aliquando 'confictitias, pro miraculis obtrusisse-'mus; nisi nos etiam ex *Americano* pre-'tioso stercore confectum *Pharmacum*, 'Principibus *Europæis* eorumque proce-'ribus & Consiliariis insinuare, appli-'care parati semper essemus, parum certe

Matalius Metellus, Præfat. in Osorium.

'certe ex his locis detectis (quod fortu-
'næ referendum) effectum foret. Lau-
'do tamen pertinaciam tuam, patien-
'tiamque: Cujus (quoniam ea tibi præ-
'cipua virtus) & hic exercendæ occasio-
'nem habeas, & in loco remotiore con-
'sistas. Etsi autem *Lucifer* turbâ istâ
nimiâ & candidatorum diluvio pene ob-
rutus, concitatior factus, quasi vicaria-
tum quendam, aut à latere legationem
concessisse *Ignatio* videbatur, potesta-
temque paulo minus absolutam ex ar-
bitrio omnia agendi, errorem tamen su-
um, periculumque deprehendit. Me-
minit enim quanto impetu *Canon Alius*
vibrari ab iis solet, quo Rex *Franciæ*, non
quia flagitiosus, sed quia inutilis depo-
situs à sede dicitur: Regesque à digni- *Paris de Puteo,*
tate excidere, si aliis rebus dediti rem-
publicam officiariis administrandam re-
linquunt. Voluit igitur & ipse rei ge-
rendæ manus admovere suas, seque im-
miscere; ne *Ignatio* fortè daretur *præ-
scriptio*; quo titulo satis novit quantum *De syndicatu de excess. Reg.*
in alios Principes prævaluerat & adhuc
se tuetur *Ecclesia Romana*. Etsi autem
Ignatio gratulari se simulabat, de se ab
ista importuna turba liberato, cùm ta-
men illum vidit, hoc solùm agere ne

nemo admitteretur, majori opus esse diligentia putavit. Nam quamvis de *Patriarchis* suis bene sperabat, qui diu antè locum interiorem adepti fuerant, & cum quibus (ut dixit *Abbas* quidam *Diabolo*, eum post longa intervalla tentanti) ipse *consenuerat*, eos scilicet jus suum retenturos, strenueque defensuros, seque aggerem, si quid novi moveret, *Ignatio* opposituros; si tamen solus in hoc sæculo induceretur, metuit, ne tam ejus spiritus, quàm eorum erga illum reverentia, in damnum suum augerentur. In omnes igitur angulos oculos conjecit;& longius remotum, vidit tandem *Philippum Nerium*; qui non satis sibi conscius, de egregio aliquo erga hoc regnum merito suo, à portis abstinuit. Animo autem recolebat suo *Lucifer*, *Nerium*, Ordinemque totum, cujus institutor fuerat, *Congregationem* scilicet *Oratorii*, ideo præcipue à *Pontifice Romano* erectos, auctos, privilegiis honoratos, ut assiduis de *Vitis Sanctorum Antiquitatumque* Ecclesiasticarum, orationibus ad populum habitis, ita novus honos iis conciliaretur, ut inde *Jesuitarum* torrens,& communis erga illos superstitio languidior paulo, tepidiorque

Sophronicus cap. 45.

diorque redderetur. Jam enim de illis metuere ipse Papa cœperat; cœperant enim & illi paradoxon suum spargere, *De Confessione & Absolutione per literas, & internuncios exhibenda*, eaq; arte omnium Principum arcana ad se trahere: tentaverant etiam & *Monarcham* magnum *Italiæ* inhiantem contra Pontificem solicitare, cui articulos quosdam, de eo reformando obtulere. Gaudent enim mutuą sibi exempla esse *Papa* & *Lucifer*. Quod igitur fecerat ille in Medio, in Infero regno hic tentare aggreditur. Accersivit igitur *Philippum Nerium*; animique in illum propensi aliqua signa edidit. Stupidior autem erat *Nerius* quàm ut ea ritè interpretari potuit. Vidit tamen ea *Ignatius*, & priusquam *Lucifer* ad apertiora descenderet, aut tantos hac in re progressus faceret, ut (cum honoris ejus constantiæque semper ratio habenda fuerit) nulla ratione à proposito suo abduci posset, aut averti, cito oponendum, re adhuc tantum non integra existimavit. Se jam videre, dixit, *Luci-* '*ferum* minus cum *Philippo* versatum, 'quàm cum *Jesuitis*, qui nesciret quàm 'apertum ei hostem se professus fue-

a *In vita Nerii, fol.* 107.
b *Fol.* 108.
c *Fol.* 212.
d *Fol.* 229.
e *Fol.* 19.
f *Fol.* 26.
g *Fol.* 313.
h *Fol.* 163.

'rat. Nec enim solum *a* Visiones om-
'nes respuit, *b* jussitque quendam con-
'spuere in faciem *B. Virginis*, cum ei
'apparuit, quia *Dæmonem* esse putabat,
'*c* aliumque Medici specie moribundo
'insidiantem depellebat, *d* nec facilè
'adducebatur, ut quemqam à *Dæmone*
'vexatum crederet, sed etiam *e* cùm ei
'tres *Dæmones* in via occursabant, non
'exorcismis, non signo Crucis eos dig-
'natus est, sed simpliciter neglexit &
'præteriit. Alios fortasse ad Religio-
'nem excitabat, ipse autem in sæculo
'tum mansit; adeo ut me memini,
'*f* eum *Campanam* seu *Tintinnabulum*
'vocitare solitum, qui cùm ipse foris
'maneret, alios alliceret. Nec *g* qui
'*Congregationem* ejus sequuntur, *Voto*
'aut *Sacramenti* vinculo se obstringunt;
'nec quidquam, de quo ei gratias refe-
'rat hoc regnum novi, *h* nisi quod *Ba-*
'*ronium adscribendos Annales impulit.*
'*Nerius* autem ad hæc omnia mutus,
'quasi de alio dicta. Historiæ certe
'suæ, eorumque quæ de illo scribun-
'tur, ignarus prorsus aut oblitus. Au-
sus autem est ipse *Lucifer* (patientia
Ignatii vix impetrata) ejus partes sus-
cipere, eousque progredi, ut dicere
non

non vereretur, *Baronium*, *Bozium*, aliósque ex hoc alveo *Nerii* profectos,
‘ liberiori, apertiori, duriori in Prin-
‘ cipes stilo usos, Papæ in regna omnia
‘ directæ Jurisdictioni, melius consul-
‘ uisse, fortius propugnasse, quàm qui
‘ meticulosius quàm par est, majestatiq;
‘ tantæ causæ conveniat, rem aggressi,
‘ vias obliquas, ambages perplexas, &
‘ ex variis rarisque circumstantiis inu-
‘ tiles, Hæresin sectantes *Bellarminia-*
‘ *nam*, sunt commenti. Omnia autem
‘ ista ab alumnis suis edita, *Nerio* de-
‘ beri ut radici poma. *Ignatius* autem cúm eum videret partes omnes agere, Judicis, Advocati, Testis, priori insistens consilio, rumpendam Orationem putavit, ne cùm merita *Nerii* decantasset, ad præmia obligaretur.
‘ Quid autem, clamat *Ignatius*, fecit
‘ iste, quid perpetravit, ejusve sequa-
‘ ces, in speculationibus, in præparato-
‘ riis semper exercitati? Libri isti de Ju-
‘ risdictione Papæ scripti, quid aliud
‘ sunt, quàm *Medicorum* de morbis dis-
‘ putationes, aut de medicamento-
‘ rum componendorum modis; qui
‘ cum in libris delitescunt, dum nemo
‘ ad ægrum pergit, morboque medici-

 nam

'nam accommodat, quid ex illis boni, 'quid emolumenti? quam partem, 'quod membrum corporis languentis 'aggressi sunt isti? quo in Regno, hu-'mores in Papam peccantes, igne fer-'rove expulerunt? Quam Remp. in 'Anatomiam dissecuerunt? quod Sce-'leton ad posteros erudiendos confece-'runt? Hosce morbos, verbis prædi-'cationibusque, ceu carmine & incan-'tationibus curari posse sperant? Si 'autem hoc honore inde dignus puta-'bitur, quia ex eorum scriptis aliquid 'decerpi posse videtur, quod ad hoc 'negotium accommodari queat, cur '*Bezam*, cur *Calvinum*, cæterosque e-'jus generis hîc in Infernis non habere-'mus? in quorum libris nonnulla in-'veniuntur, quæ huc torqueri possunt. 'Sed cùm nec ad *Monarchias* extirpan-'dos collimarunt, nec *Canones* aut *A-*'*phorismos* ad res omnes accommodan-'dos, sed circumstantiis incertis ob-'noxios ediderunt, nec quid aliàs in 'Principes durius statuerunt, nisi 'ubi supremam potestatem in *po-*'*pulo*, aut *Ephoris* resedisse opinati 'sunt, nec hanc etiam potestatem in 'Principem irruendi, aut à privato

arripi,

[ar]ripi, aut ei delegari posse dicant,
'nec ideo quisquam ex eorum discipu-
'lis in vitam principis sui aliquid pere-
'gisse se glorietur; videmus hunc lo-
'cum iis semper fuisse occlusum. Fu-
'ere sane ex illis (etsi illis hunc hono-
'rem invideam, ut cum *Knoxio*, *Good-
'manno*, *Buchanano* numerentur) qui
'nostros æmulati, reip. tranquillitatem
'perturbarunt, Principibusque iniqui-
'ores extiterunt, nec suo apud nos in
'hoc regno aliquo loco carent. Sed cùm
'nihil, nihil suis manibus peregere,
'nec inde se excusare possunt, quia mi-
'nus valebant, (quid, enim aut *Cle-
'mentis* aut *Ravillaci* viribus tribuen-
'dum est, aut quid, ejus ausibus, qui
'vitam suam negligit, in mediis castris
'imperium?) ad hanc secretam sacra-
'tamque Cameram vix aspirant. Sub-
-junxisse voluit *Lucifer*, non omnes for-
'tasse quæ in regum vicera grassatæ
'sunt manus, à *Jesuitis* ita armatas fu-
'isse, ut ipsi omnibus Consiliis, omni
'definitioni, semper interfuerint (quod
'tamen, non ut testis juratus, sed ut
'*Lucifer* ipse, paterque mendaciorum,
'dicturus erat) Satis autem esse, quod
'& Confessarii ita animos imbuant ea
doctrina,

'doctrina, ut jam non quasi medicina, 'sed ut alimentum à natura accommodatum proponatur: nec magis ad res 'istas peragendas, *Jesuita* personam 'jam requiri, quàm cordis humani, 'quod spiritus per omnes artus emittit, 'in omnibus artubus præsentiam. *Consulibus Romanis*, qui pro patria & exercitu se devovere *Diis inferis* soliti 'sunt, licuisse ipsis à morte abstinere, '& quemlibet è legione sacrum facere. 'Ita & *Jesuitis*, quemlibet è populo, '(gaudent enim & illi *Franciscanorum* 'privilegiis, apud quos *nomen populi*, '*omnes extra eorum ordinem continet*) 'ad sua facinora perpetranda excitare. 'Hoc autem si concessum fuerit, *Nerianos* nemini inferiores, quorum libris '(si quid *Jesuitis* omnibus humanitus contingeret) Ecclesia contenta 'esse potuit, nec de penuria maciéve ei metuendum foret. Hæc loqui voluit *Lucifer*. Tacere autem satius visum tutiusque. Animadvertit enim *Ignatium* signum dare, omnesque ejus cohortes, numerosas, vafras, 'rerum novarum avidas, cristas erigere, fremere, in corpus unum coalescere, omnia eorum monumenta, quanta fecerant, quanta passi fuerant, con-

Brisson. de formul. l. 1.

Reinsni Manul. Franciscano. c. 9.

conquirere, producere, æſtimare. Legio autem *Anglicana*, quæ *Capiſtrata* dicta, quam ducebat *Campianus*, claudebat (ni fallor) *Garnetus*, præ cæteris ferociebat. Et quaſi ſecundum aliquod Martyrium ſubeundum, aut ipſa immortalitas exuenda eſſet, ad quidvis paratiſſima. *Nerium* igitur ut ſe ſubducat tacitè monet *Lucifer*; nec quid de eo addidit. De alio autem inducendo jam deſperans, de excludendo ipſo *Ignatio* feriò cogitat. ‘ Ita igitur eum aggreſſus: Doleo, mi ‘ *Ignati*, nec in aliis merita, hoc loco, ‘ nec hic locum tuis meritis dig‘ num me inveniſſe. Mihi ſi mori ‘ licuiſſet, de ſucceſſore video non ‘ fore litigandum. Quod enim in ‘ Cœlis primum facinusperpetravi ego, ‘ quo imperium hoc adeptus ſum, ſi ‘ & à te factum non eſt, inde excuſari ‘ potes, quod quid fuerit, ignorant ‘ omnes. Si enim quis veterum, cum ‘ ſuperbiam alius luxuriam, aut men‘ dacium fuiſſe autumet, vera dicat, aut ‘ ſi in *Caſuiſtis*, qui artem peccandi ‘ profitentur, inveniri poteſt, certe de ‘ eo peccato omiſſo, accuſandus non ‘ eris. Jam autem cùm nec à me deſeri

'nec in partes ſcindi poteſt hoc reg-
'num, hâc viâ ſuccurrendum puto.
'Ad *Pontificem Romanum* literas dabo.
'Ille *Galilæum Florentinum* ad ſe voca-
'bit: qui *novum Mundum*, *Lunæ* ſci-
'licet *aſtrum*, montes, nemora, urbes,
'jam ſatis perſcrutatus eſt. Qui cum
'primis ſuis perſpicillis id effecerit,
'ut illum tam ex propinquo intueretur
'ut de ejus facie, formaque, & rebus
'minimis ſibi ſatisfecerit, novis (cum
'jam in arte ſua majores progreſſus
'feciſſe credendus ſit) confectis, &
'à *Pontifice Romano* benedictis, *Lunam*
'ceu ratem quandam in æthere fluitan-
'tem, ad terram proprius trahere vale-
'bit. Illuc *Jeſuitæ* omnes, (ad illos enim id
'negotium ſpectare ſemper vociferantur
'transfretabunt, Eccleſiamq; *Lunaticam*
'Romanæ conciliabunt. Certè non ibi diu
'degent *Jeſuitæ*, quin ſponte ſua naſcatur
'& *Infernũ*; id tibi erit Imperium; ibi re-
'gnum, ibi domicilium ſtatues. Et quem
'admodum ex terra in *Lunam*, ita & ex
'hac in cætera aſtra quæ etiam &
'Mundi creduntur, *Jeſuitis* tuis ſemper
'facilis erit tranſitus, eoque modo *Infer-*
'*na* propagabis, imperiumque tuum
'dilatabis, propiuſque ad ſedem quam
'reliqui ego, aſcendes. Non expecta-
vit,

Nuncius ſydereus.

'vit dum peroraret *Lucifer*, *Ignatius*. Quamprimum enim eum respirare vidit, vultum *Ignatii*, si quæ in ea mutatio, exploraturum, moxque oculum ad alium Inferni locum, ubi ingens exortus rumor, convertere, hanc arripuit occasionem *Ignatius*, quasi finem dicendi fecerat. 'Respondit itaque, de
'ejus tam erga *Romanam Ecclesiam*,
'quàm Ordinem suum benevolentia,
'nova singulos dies producere testimo-
'nia. Hoc etiam ultimum imprimis
'numerandum. Nosse se *Pontificem*
'*Romanum* eximia devotione, omnia
'à *Lucifero* profecta Consilia semper
'amplexatum, obsequutum. Sperare
'inde se, illum negotium hoc *Jesuitis*,
'Imperium autem sibi reservaturum.
'Nec non & *Pontificem* se credere ante
'de hoc cogitasse. Et cum *Personio An-*
'*glo* de Cardinalatu spem ingessit, hunc
'locum, hanc novam Ecclesiam eum
'in animo habuisse. Brevi futurum,
'ut omnia quæ in terris nuper passa est
'*Romana Ecclesia*, ibi resarciantur.
'Hoc etiam aperto refugio, si jam in
'majores angustias reduceretur, aut ei
'ultima impenderet exterminatio, mi-
'nus mundo universo dolendum esse.
'De Receptione autem *Jesuitarum* non
esse

'esse dubitandum (etsi & invitis regi-
'bus se penetraturos profitentur) nunc
'præsertim, cum omnes terræ Princi-
'pes non solum licentiam abeundi, sed
'& Apostolos suos libentissimè & ala-
'criter iis concessuri sint. Nec ni-
'mium reluctaturi putandi sunt, si &
'ipse *Pontifex* eos comitari dignaretur,
'& vaticinium sui *Gersonis De Auferi-*
'*bilitate Papæ*, hoc saltem modo im-
'plere vellet. Adde etiam quod fœ-
'mina ibi regnare dicitur, quibus sem-
'per fœliciter usi sunt, qui quid in Re-
'ligione innovare tentarunt. Quanta
'diligentia *Pulcheria* & *Eudoxia* Impe-
'ratrices, de *Paschate* statuendo à Pa-
'pa solicitatæ sunt? Quam obnixe de
'Imperatrice ad suas partes trahenda
'tam *Pelagius*, quam *Papa* literis con-
'tendebat? Si enim *Juliæ* honos tri-
'butus fuerit, ut in Numis publicis
'*Mater Castrorum*, & *Deûm mater*, &
'*Augustorum*, & *Senatus*, & *Patriæ Ma-*
'*ter* diceretur, quid ni fœminæ à nobis
'imbutæ *Matres Ecclesiæ* dici possint?
'Cur non ingenio fœminarum fiden-
'dum nobis fuerit, cum & aliquando
'Ecclesia nostra *Fœmina Pontifici* se
'crediderit? Qui autem ita felices in
fœminarum

'fœminarum gratia aucupanda puta-
'mur, ut ideo *nec fæminis liceat domos*
'*nostras ingredi, nec nobis, Curam Mo-*
'*nialium suscipere*, quique per omnes
'*Indias* gratiam earum & benignita-
'tem experti sumus, aut saltem (tam
'quia is mos antiquis *Hæreticis* in opi-
'nionibus suis insinuandis, quam quod
'iis qui artes nostras norunt valdè cre-
'dibile illud semper putavimus) in li-
'teris suis anniversariis de hoc glorian-
'dum putarunt, & aliquid vero adden-
'dum, quibus id muneris datum est,
'cur de hac Regina male nobis omina-
'remur, quæ etiam motibus est &
'passionibus non infrequenter obnox-
'ia? Sæpe in absentia solis lan-
'guet, sæpe in Eclipsi deliquium par-
'titur, & in articulo mortis posita vi-
'detur. Tum peragendæ erunt partes
'nostræ, tum artes exercendæ, & quic-
'quid volumus extorquendum. Expe-
'riendum etiam quid Carmina & In-
'cantationes in eum valeant. Quæ e-
'nim poetæ dictabant, nec vera ipsi
'putavere, nos vera esse & mysteriis
'referta sæpe experti sumus. Nec cer-
'tè aliquam in mentem revocare pos-
'sum fœminam, quæ aut spem nostram
fefellit

Regul. Jesuit. fol. 73.
Ibid. fol. 47.

'fefellit, artèſve eluſit, una demptâ
'*Elizabetha Angla.* Cui etiam id ig-
'noſcendum fuit, quia fœminam peni-
'tus exuerat; cujus præcipuam digni-
'tatem, ſcilicet, ut mater fieret, cur
'exoptaret, cui ſine uxoris, matriſque
'aut aliis ea indignis titulis fœmininis,
'is aliunde ſucceſſor, præparatus fuerat
'qui diutius à regno detineri non debu-
'it. Horum autem principum de ho-
'nore cum hæc loquor, homo iis ini-
'miciſſimus, non alio me furore im-
'pulſum ſentio, quàm cum bruta
'animalia hoſtiam adoraſſe, à noſtris
'dicuntur. Nec certè volens *Eliza-*
'*bethæ Manibus* lito; (à quo verbo
'irridendo cùm à Rege *Britanniæ* pro-
'latum fuit, utinam aſtinuiſſet *Perſoni-*
'*us* noſter, cùm & idem verbum u-
'ſurpaverit alter è noſtris, dum *Garneti*
'inimicos increpans, *Beati Garneti*
'*Manibus* eos inſultare dicit.) Nec
'tamen ab omni innovatione libera *E-*
'*lizabetha* fuit; adeo enim obſoleverat
'antiqua Religio, ut eam ad priſtinam
'dignitatem reducere, eam renovare,
'quædam innovatio fuit. Eaque ar-
'te, ſexus infirmitatem (ſi quid in hac
're patiebatur) eludebat; cui enim
parum

'parum fœminæ inerat, parum innovationis ſatis erat. Sed nec etiam 'proprie Innovationem dicere hanc auſim, ne *Luthero*, caterïſque procul à 'nobis in cœlis exulantibus, aliquid in 'hunc locum juris deberi faterer. Proclíviorem autem, ad Innovationes 'noſtras, *Reginam Lunaticam* fore ſperamus. Diu enim cum illa perquam 'familiariter verſatus eſt Clavius noſter; quid ab initio fecerit, quid factura ſit, quo modo erga vicina regna, cætera aſtra, mundoſque tam vagantes; quàm firmamentarios ſe gerat, queis cum fœdera, conjugia, 'ſocietates ineat, quos averſetur, (modo ei adſint *Ephemeridæ*) perſpectum 'habet. Major autem eſt, quàm qui '*Reginæ Lunaticæ*, aut à Conſiliis inſerviendæ, aut à Confeſſionibus quod 'nobis utilius donari poſſit. Nec in 're tantilla tantus homo deperdendus. 'Nec enim alium habemus, ad ſolem, 'Mundoſque alios tranſmundanos delegandum. Illum igitur ad majora reſervabimus. *Herbeſtus* noſter, 'aut *Buſæus*, aut *Voellus* (qui ſoli 'ex noſtris aliquid in *Mathematicis* 'ſe valere, ſcriptis teſtantur) quam-

O vis

'vis insipidi putentur, & pueriles,
'indigni tamen non erunt, qui &
'*Lunaticæ* huic Ecclesiæ *Catechismos*
'accommodare, ejusque progressus
'aspectusque observare possint. Etsi
'enim & *Garnetus Clavium* magistrum
'habuit, parum tamen in scientiis
'profecit, sed *Bellarmino* (altero eti-
'am ejus præceptore) imbutus, ejus-
'que Dictatis plenus, ad politica an-
'helavit. Sedibus ibi defixis, hoc
'certè non parum dignitatem nostram
'augebit, quod in literis ad terram de-
'mittendis (si tamen non tota ad nos
'evanescat Ecclesia *Romana*) miracu-
'la quævis effingere semper nobis li-
'cebit. Quod & ex *Indiis* (nec in-
'feliciter certè) tentavimus; donec u-
'nus è nostris, simplicitate & ingenui-
'tate *Christiana* magis quàm *Jesui-
'tica*, miracula ibi non fieri dolen-
'do agnoscit. Certè satius nobis fu-
'isset, omnes quinque fratres *Acostas*
'ex nostro Ordine expuisse, quàm unum
'eorum hoc in nos opprobrium evo-
'muisse. De his viris enim è nostris,
'qui scilicet vera, nimis tamen cruda
'fatentur, verè *Gretzerus* noster dixit,
'*Nullum corpus sine suis excrementis
esse.*

Eudæmon Jo. *Apolog. pro Garnet. c. 9.*

Acosta de pro-cur. Indo Salu. lib. 2. cap. 9.

De Stud. Jesuit. abstrus. c. 5.

'*esse*. Huic autem Contemplationi,
'futurique Imperii politeiæ constitu-
'endæ, non est nunc nobis, (etsi ad-
'modum gratum sit) indulgendum,
'nec tu in his occupationibus ampli-
'us detinendus. Scribat *Amplitudo*
'vestra; Consilium exequatur *Ponti-*
'*fex*; accedat *Luna*, quandocunque
'vobis visum fuerit. Interim quasi
'diversorio, mihi uti liceat interiori
'ista camera. Etsi enim *Gregorius* Pa-
'pa perpetuo dolore stomachi, &
'pedum ab Angelo percussus est, quia
'precibus suis, Deum ipsum ad *Tra-*
'*janum* ex inferis liberandum, & ad
'cœlos transferendam compulerat, ide-
'oque *Deus*, ex ore *Gregorii*, omni-
'um successorum sponsionem accepit,
'neminem eorum id amplius ausu-
'rum, in me tamen revocando, nul-
'lum Pontifici imminere potest pe-
'riculum, tum quia nec de me cogitasse
'in hoc pacto putari potest Deus de quo
'ipse nunquam cogitaverim pactumque
'inde irritum reddatur, tum quia nec ita
'violetur sponsio, si non in Cœlum, sed ab
'Inferno terreno ad *Infernum Lunaticum*
'transferendus sim. Plura addere vetuit
rumor, de quo dixi, undique increbes-

Bellarm. de Purgat. l. 2. c. 8.

cens: *Luciferoque* percontanti quid causæ, responsum, Animulam ad oras Inferni appulisse, qui *Pontificem* tandem exoratum dixit, ut *Ignatium* inter Divos referret; ejusque Canonizationem eum maturare. Iniquum enim esse, cum omnes artifices, laniique prophani, peculiares quos invocarent Divos haberent, solis laniis spiritualibus, & Regicidis suus deesset. Cùm autem *Jesuita Cottonus* in quæstionibus suis, ex invisibili privilegio Dæmoniacæ exhibendis, hanc inter alias, tam *Angliæ* quàm *Galliæ* perniciosas, posuerat, *Quid pro Ignatii Canonizatione mihi faciendum?* tandem animadvertit, Regem *Hispaniæ Philippum*, & *Henricum Galliæ* per Legatos suos *Romæ* contendere de hoc negotio, quo scil. eorum solicitante *Ignatius* proveheretur,(uterque enim eum sibi honorem deberi fingebat, cùm uterque Rex *Navarræ*, & ea arte uterque *Jesuitas* eludebat: nam & *D'Alcala è Francisci* familia, & *Penaforte Jacobita*, *Philippo* Rege id agente, in Cœlum, neglectis Jesuitis, missi fuerant) tandem de Regibus desperavit. Nec iis certè *Jesuitas* tantum debere decorum ei videbatur,

Pierre Mathiere lib. 1. Nar. 4.

Litera ejus ad Philip.

batur,

batur, cum & ipſe *Baronius* ad eam conſtantiam progreſſus eſt, ut de injuria Regi ſuo illata poſtulatus, ſe literis ad Regem excuſare non ante dignatus eſt, quàm *Conclave* perageretur; ne ſi tum Pontifex creatus fuiſſet, id beneficio Regis ei contigiſſe aliquis putaret. *Papam* igitur ipſi aggrediuntur. Fatentur malle ſe in ea omnia à *Papa* reſtitui, quæ in *Galliæ* Regno, & *Venetorum* Republica amiſerant, quàm *Ignatium* in cœlis collocari: idque potius Papam facere debere, ex Ordine quem in Creatione *Deus* ipſe ſecutus videtur, qui prius Terram ornavit quàm Cœlum: & hoc etiam argumento ſe *Iſraelitis* probavit eorum Deum eſſe, quia ſcilicet *Canaan*, & alia beneficia temporalia eis impertitus fuerat. Cùm autem illud Papæ omnipotentiam jam ſuperaret, in Cœlis quid poſſit, æquum eſſe illum experiri. Voluit autem ille titulo *Beati* (quem & *Aloiſio Gonſagæ* à Principibus ejus Familiæ, magna importunitate ſollicitatus, conceſſerat) illis ſatisfeciſſe. Voluit etiam *Xaverium*, qui miraculis claruiſſe dicitur, honore iſto decoraſſe. Quidvis voluit, dummodo *Ignatium*

Gen. 2. 4.
Gen. 17. 8.

Vita ejus Epiſt. ad Paul. 5.

O 3 ei

ei præterire licuisset. Victus tamen tandem est ; & tam ipso Papa, quàm Cœlo ipso invito, nec etiam annuente ipso *Lucifero*, *Ignatius* in *Divorum* turbam detrudendus erit. Hæc omnia *Doctore Nello Gabriele* (de quo *Bartolus*) factus peritior, qui ex motu labiorum, sine voce edita, omnium sermones intelligebat, in omnium vultu legere mihi visus sum. Ea (cum jam à *Lucifero* deprehensa) litem terminabant: nec amplius hærendum de *Ignatio* inducendo putavit. Cui jam ex Canonizatione, novum jus, novus titulus acquisitus erat. Metuitque, ne de mora eum Papa increparet, cum Canonizatio fere quædam declaratio jam sit, qua hominem de Ecclesia *Romana* bene meritum, summorum jam in Inferno honorum participem fieri, omnibus innotescat. Amare enim ubique *Augustinum*, plerunque fingunt isti viri: nec volunt illum ne tum quidem mentitum, cum dixerat, *Multorum corpora in terris honorari, quorum animæ torquentur in Gehenna.* Manum igitur *Ignati* præhendit *Lucifer*, & ad portas ducit. Ego autem de ejus Canonizatione adhuc dubius, ad veritatem

L. 1. de verb. obl.

tatem perquirendam proficiſcor. Vix enim credendum putavi, *Paulum* 5. qui nuper urbem *Romam*, Eccleſiamque tot impenſis oneraverat, cum *Franciſcam Romanam* Divis immiſcuit, ad *Ignatium* provehendum, cum jam nemo Regum aut impenſas faceret, aut ſollicitaret, tam facile acceſſurum: nec ſimul Theſauros Eccleſiæ utroſque aperturum. Vix enim à *Leone* 3. qui 800. à *Chriſto* annis, primus aliquem in Canonem retuliſſe legitur, id factum eſſe animadverteram. Nec puto *Paulum* 5. ad hanc fœminam ſanctis ad cenſendam alia ratione ductum, quàm quod illa, quam ſocietati ſuæ indixerat, Regula, à *Sancto Paulo* dictata fuerat & ſcripta. Etſi enim ei ſcribendæ interfuerint etiam *Petrus*, *Magdalena*, alii, *Paulus* tamen autor fuit. Cùm autem veteres *Pauli* Epiſtolæ huic Eccleſiæ officiant nimis, perquam cupidè certè arrepturi erant, ſi quid ille tandem ſcriberet, quod ab illis ſtaret, & ſecundam jam converſionem ad Papiſmum (cum ex ejus primâ ad Chriſtianiſmum nihil illis lucroſum adveniat) ſcriptis teſtari vellet. Nam certè *Paulum* 5. hoc in

Valladerius fol. 57.

negotio, *Deum, Deum esse opportuisse, cum Divinitate vixisse familiariter, prædestinationem insusurrantem audivisse, in Concilio Divinissimæ Triados assedisse,* (quæ de illo dicit *Valladerius*) non ita necessaria mihi videntur, cùm *Pontifices Romani*, ista, ut homines, & humanis passionibus plærunque ducti, peragunt. Comperi autem tandem, à *Gazettero* quodam, qui vulgi rumores *Romæ* corradere solitus, unde literas venales, ipsis *Jesuitarum* Japonicis *Indicisque* futiliores; mendaciores, conficeret, hoc ad inferos delatum, & ab animula Jesuitula, novitiâ, credulâ, implicita fide acceptum, sparsumque. Risi certè *Luciferi* credulitatem, nec amplius de Infidelitate accusandum putavi. Reversus autem sum, ut si fortè januæ occlusæ non essent, aliquid de *Ignatii* cæterorumque qui ante eum eo loco gavisi fuerant, mutuo affectu annotarem. Ille autem adhuc fere in limine hærens, novam litem intentarat. Protinus enim in locum supremum, & à *Luciferi* solio proximum, oculos conjecerat; eum occupatum cernens, *Luciferum* sistit; rogat, Quisnam ille, qui eam sedem usurparet?

Vol. 5.

paret? Dictum ei est, *Bonifacium* esse; cui, *Novatori* eximio, quique primus nomen *Episcopi Universalis* sibi vindicavit, id honoris tributum. Illéne *Novator*, intonuit *Ignatius*? Aut hoc à me ferendum, cujus in hoc laborarunt Alumni omnes, ut omnes ante illum *Papas* id nomen retinuisse, probatum redderent? *Gregoriumque* Papam non de nomine *Antichristiano* assumendo, sed de jure Pontifici Romano debito, usurpando, *Joannem* Patriarcham redarguisse. Téne etiam docuit, *Lucifer*, aut Ecclesiæ Romanæ immemorem certè, aut ejus Imperii Arcanis imparem, minusque capacem, sententiæ judicioque in inferno ferendo favere, quod etsi veritati consentire potuit, non tamen esset *Jesuitarum Oraculis* analogum, consentaneumque? Advolat igitur *ignatius*, in *Bonifacium* irruit; & sede exuit. Eum autem pari passu comitatur *Lucifer*, auxiliumque ei præstat; ne si eum desereret, ipse sua sede periclitaretur. Ego autem ad corpus redeo, quod

Qualis hesterno madefacta rore,
Et novo tandem tepefacta sole,

Excutit

Excutit somnum, Tremulam Coronam
Erigit Herba.
Quæ prius languens, recidens, recurva,
Osculum terræ dederat, Jubarque
Denegatum tamdiu, nunc refulgens
Solis anhelat,

Animæ adventu satis refotum est. Hæc autem quæ videram, sæpe mente recolens, quàm scilicet eleganter & concinnè in omnibus sibi mutuo respondent *Roma* & *Infernum*, cui videram Papam in inferno à *Jesuita* sede spoliatum, suspicatus sum idem eos & *Romæ* conaturos.

APOLOGIA
PRO
JESUITIS.

TAndem ad *Apologiam* pro *Jesuitis* accedendum: id est, de illis silendum. Favet enim illis, quisquis de illis tacet. Nec certè cuiquam, diutissimè locuto (etsi ei *Oceanus* Glepsydra esset) unquam deerit, quod de eorum flagitiis addere possit. Si cui quid huic *Apologiæ* subtexere visum fuerit, per me liceat: tribus quatuórve versibus spacium relictum videt. Paradoxo tali satis. Nec totum, *Jungius*, *Scribanius*, *Gretzerus*, *Richeomus*, *Cydonius*, aliive, *Apologiis* assueti, belloque (quòd aiunt) *defensivo* pene macerati (modo *Vera* & *Bona* de *Jesuitis* dicant) occuparent: nec se hoc solamine tutentur, ipsum *Catonem*, quadragies & quater, causam dixisse.

Bonar in Amphithe.

dixiſſe. Nam & toties abſolutus eſt: Quod de *Jeſuitis* negant Parlamenta tam *Anglica*, quàm *Gallica*. Cui autem brevior quam par eſt, hæc videatur *Apologia*, totum librum pro *Apologia* interpretari poteſt, ex illa ipſorum Regula, *Maximum Innocentiæ argumentum eſſe, accuſari ab Evangelicis*. Hâc autem, dum adhuc alicubi viribus ad nocendum polleant, gaudeant *Apologia*. Futurum brevi, ut, cum quemadmodum à *Venetis* ſpoliati, detruſi, in Galliis ventilati, exagitati fuerint; ita & à reliquis Principibus deſerantur, ipſa eorum imbecillitas eis fiat *Apologia*, reddanturque neceſſariò innocui; quódque de Curribus falcibus inſtructis dixerat *Vegetius*, *Jeſuitis* accommodetur, *primò terrori fuiſſe, poſt deriſui*.

* *Spongia pro Jeſuit. contra Equit pol. fol. 2.*

FINIS.

Some Books printed for *James Collins*, and sold at his Shop in the Temple-passage in *Essex*-Street.

THe whole Art of Military Discipline by the most Honourable *George* Duke of *Albemarl*, in Folio.

Reports and Cases adjudged in the Reign of *Edward* the Second, also *Memoranda in Scaccario* in the Reign of *Ed.* the First, published with an exact Table, by Sr. *John Maynard* Knight, in Folio.

Dr. *Bramhall* against Mr. *Baxter's* growth in Religion with Dr. *Parker's* Preface, in Octavo.

Dr. *Parker's* Reproof to Mr, *Andrew Mervil's* Rehearsal transpos'd, in Oct.

Mr. *Sharpe's* excellent Discourse entituled the reward of Diligence, in Oct.

The Cappucin Fryar described in all his humors &c. in Octavo.

A Dialogue between a Rich Alderman and a Country Vicar about the pœnal Laws &c. Written by an eminent Divine, in Octavo.

Nine

Nine Sermons Preached before the King at *White-Hall* and other occasions by the right Reverend Father in God, *Seth* Lord Bishop of *Sarum*, in Octavo and Quarto.

A Collection of divers Tracts about Toleration and other Subjects relating to the present State of Affairs.

The Cnfinement, an excellent Poem about the misery of a confined state, in Octavo.

Dr. *Fullwood*'s Advice to Conformists and Non-Conformists in these present distracted times, in Octavo.

The Principles and Positions of the Church of *Rome*, Pernitious to Protestant Princes. Written by the Lord Bishop of *Lincoln*, in Octavo.

Mr. *Glanvil*'s *pia Philosophia*, in Oct.

A Sermon Preached at the Funeral of the Lady St *John*, by *Anthony Homick* Preacher at the *Savoy*, in Quarto.

Bishop *Rust*, of Truth, with Mr. *Glanvil*'s way of Happiness and Salvation, in Twelves.

A Letter from a Protestant Gentleman to a Lady, revolted to the Church of *Rome*, worth the perusal of all people at this time, in Twelves.